

KÁROLY RÓBERT FŐISKOLA
GYÖNGYÖS

KÁROLY RÓBERT COLLEGE
GYÖNGYÖS

KÁROLY RÓBERT HOCHSCHULE
GYÖNGYÖS

XV. NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS NAPOK

15TH INTERNATIONAL SCIENTIFIC DAYS

XV. INTERNATIONALE WISSENSCHAFTLICHE TAGUNG

„Innovációs kihívások és lehetőségek 2014-2020 között”
„Challenges and Prospects for Innovation between 2014-2020”
„Herausforderungen und Möglichkeiten von Innovationen zwischen 2014-2020”

PROGRAM
PROGRAMME
PROGRAMM

Előadások és poszterek összefoglalói
Summaries of presentations and posters
Zusammenfassungen der Vorträge

Szervező/Organizer:

Károly Róbert Főiskola
Károly Róbert College
Károly Róbert Hochschule

Gyöngyös
2016. március 30-31.
March 30-31, 2016
30-31. März 2016

Szerkesztette / Edited by:

Dr. Takácsné Prof. dr. habil György Katalin

Felelős kiadó / Printing Supervisor:

Helgertné Dr. Szabó Ilona
Károly Róbert Főiskola
H-3200 Gyöngyös, Mátrai út 36.

ISBN 978-963-9941-91-5

Készült a Károly Róbert Nonprofit Kft-ben 320 példányban.
Printed in 320 copies by Károly Róbert Nonprofit Kft.

Műszaki szerkesztő / Technical Editors:
Csernák József

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ.....	7
FOREWORD	9
TUDOMÁNYOS BIZOTTSÁG – SCIENTIFIC COMMITTEE	11
A TUDOMÁNYOS NAPOK PROGRAMJA.....	13
PROGRAMME OF SCIENTIFIC DAYS.....	17
INFORMÁCIÓK – INFORMATION	21
SZEKCIÓPROGRAMOK - PROGRAMME OF THE SECTION SESSIONS	23
POSZTER SZEKCIÓ POSTER SESSION	41
TANULMÁNYOK ÖSSZEFOGLALÓI - ABSTRACTS OF THE PAPERS	45
SZERZŐK JEGYZÉKE – LIST OF AUTORS	271
JEGYZETEK	274

ELŐSZÓ

Két év elvileg nem hosszú idő, de a gyorsuló társadalmi - gazdasági változások idején mégis sok új kihívást hoz magával. A tudomány feladata ezeknek az értelmezése és megfelelő válaszok megkeresése, amelyek makro- és mikroszinten egyaránt használható útbaigazítást adhatnak a döntéshozók számára. Mindezt abban a tudatban téve, hogy módszereink és információink korlátai, meg a jelenségek komplexitása miatt a tudomány által javasolható megoldások között nincs egyetlen üdvözítő „legjobb gyakorlat” (best practice) – egyidejűleg különféle - jobb, vagy rosszabb - válaszok léteznek a problémák megoldására, amelyek egyre inkább az eltérő adottságok között alkalmazható „jó gyakorlatok” (good practices) fogalmába tartoznak.

Ezek a kérdések különös súllyal élesen vetődnek fel most, amikor a 2014-2020 közötti EU-költségvetési időszakban rendkívül jelentős mértékű innovációs forrás áll az EU-tagországok rendelkezésére, amelynek optimális felhasználása a kelet-európai tagországok számára vissza nem térő lehetőséget is jelent. Még az időszak elején vagyunk, és van mód arra, hogy mérlegeljük a kihívásokat és a lehetőségeket, az innovációs hálózatok szereplőinek legfontosabb teendőit és felelősségét is. A konferencia ehhez a számvetéshez kínál fórumot, hasznos eszmecserét több mint 300 résztvevővel (köztük 200 előadóval) hét országból a K+F+I szféra, a gazdaság és a civil szervezetek részéről egyaránt.

Már több mint huszonöt éve, hogy Magyarországon bekövetkezett a rendszerváltás, amely az országot új pályára állította, jóllehet az útkeresés azóta is tart. És az időbeli párhuzamoknál tartva, már több mint huszonöt éve hagyományosan kétfévente rendezzük meg konferenciánkat, a Nemzetközi Tudományos Napokat, amely 2016-ban már a tizenötödik állomásához érkezett el. Az időbeli egybeesések talán nem véletlenek: történelmi távlatból már jobban látszik, hogy a kelet-európai rendszerváltások lehetőségét egyfajta globális átrendeződés teremtette meg. És intézményünk, a gyöngyösi – akkor még más néven Gödöllőhöz tartozó, ma már Károly Róbert - Főiskola egy szellemi műhelyhez illő szerepvállalással akkor a rengeteg megválaszolatlan kérdést felvető szituációban döntött úgy, hogy időről-időre otthont ad a legkiválóbb kutatóknak a kihívásokra adandó válaszok közös keresése céljából. Bár negyedszázad alatt különféle okok miatt sok helyen megszakadtak hagyományos konferenciasorozatok, Gyöngyösön, azóta is „örizzük a lángot”, mert az missziónk szerves részévé vált.

Az sem véletlen, hogy újabban egyre szélesebb kört foglalkoztat az innovációs gazdaság megjelenése, miután egyre nyilvánvalóbb, hogy globális világgazdasági átrendeződés részesei vagyunk, amely gyorsuló ütemű polarizációval jár. Magyarország számára a globális átrendeződés nyitott gazdasága, a rendszerváltás óta hiányzó nemzetstratégiája, kis méretei és belső társadalmi – gazdasági feszültségei miatt legalább akkora kihívásokat támaszt, mint annak idején a kelet-európai rendszerváltás. A tudósok és a döntéshozók feladata, felelőssége sem kisebb, és még egyszer ugyanazt a hibát nem követhetjük el – a bennünket sodró változások valódi természetének ismeretében kell végre megtalálni az eddig „elblicelt” helyes választ a kérdésre: „milyen világban kívánunk élni 2025-ben?” Konferenciánkat az innovációs gazdaság jegyében rendezzük meg, ezért a mottója: „Innovációs kihívások és lehetőségek 2014-2020 között”. Reméljük, hogy a két nap alatti eszmecserék közelebb visznek bennünket a keresett válaszhoz.

Dr. habil. Dinya László, CSc.

egyetemi tanár

a Szervező Bizottság elnöke

FOREWORD

Two years don't mean a long time but it could bring many new challenges in the era of accelerating social – economic changes. The task of the science is to understand them and to look for appropriate answers that could give useful directions for decision makers at macro- and micro-levels too. It should be done in the knowledge of the lacking optimal „best practice” among the solutions proposed by the science because of the barriers of our methods and information and because of the complexity of events. There are existing different – better or worse - answers at the same time to solve the problems belonging to the category of good practices that could be applied at different local conditions.

These questions arise sharply with particular emphasis just now when there is a very meaningful innovation source available for the EU member countries in the period of the EU-budget between 2014-2020. Its optimal use is a unique opportunity especially for the Eastern-European countries. We are at the beginning of this period now and we have the possibility to judge the challenges and possibilities and the most important tasks and responsibilities for the actors of the innovation networks too. Our conference is trying to provide a forum for this discussion and a useful exchange of information having more than 300 participants (200 presentations among them) of 7 countries from the R+D+I sector, the economy and the NGOs too.

The system exchange has been occurred in Hungary already more than 25 years ago and it has set a new track for the country but the quest still continues even now. And keeping the date we organize our conference called International Scientific Days in every second year since then traditionally which has arrived its fifteenth station already in 2016. The temporal coincidences are maybe not accidental: based on the historical perspective we could see more sharply that the opportunity of Eastern-European systems exchange was created by a kind of global realignment. And our institution, the Károly Róbert University College – belonging to the University of Gödöllő at that time – has decided to take over the role to collect the best researchers time-to-time for looking commonly the answers to the challenges despite of, or because of the situation raising a lot of unanswered questions. Although traditional series of former conferences at many places has been broken down due to various reasons during this quarter of century we „keep the flame” ever since because it has become the organic part of our mission.

It is not accidental too that the appearance of innovation economy is interesting for wider circle lately because it is more and more evident that we are part of the global world economy shift overlapping with accelerating polarization. The global shift means at least such big challenges for Hungary as the former system exchange in Eastern-Europe because its opened economy, lacking complex national strategy, small size and its internal socio-economic tensions. The task and responsibility of scientists and decision makers is not less and we can not make the same mistake – knowing the true nature of changes attaching us we have to find the correct answer to the question: “what kind of world we want to live in around 2025”? Our conference will be held in the spirit of the innovation economy so the motto is: “Innovation challenges and opportunities between 2014-2020”. We do hope that the discussions during the two days will bring us closer to the answers we are looking for.

Prof. Hab. Dinya, László
President of the Organizing Committee

TUDOMÁNYOS BIZOTTSÁG - SCIENTIFIC COMMITTEE

Elnök / Chair

Dinya László CSc, egyetemi tanár, a Károly Róbert Főiskola Főiskolai Tudományos Tanácsának (KRF FTT) elnöke

Tagok / Members

*Takácsné György Katalin CSc, egyetemi tanár – Károly Róbert Főiskola, Óbudai Egyetem
Lehoczky Éva, az MTA doktora, egyetemi tanár, tudományos tanácsadó – Magyar
Tudományos Akadémia ATK TAKI, a KRF FTT tagja
Bielik, Peter PhD, egyetemi tanár - Slovak University of Agriculture in Nitra, Slovakia
Csete László CSc, címzetes egyetemi tanár, örökös főszerkesztő – „Gazdálkodás”
Csörgő Tamás az Európai Akadémia tagja, kutatóprofesszor, a KRF FTT tagja
Kapronczai István PhD, címzetes egyetemi tanár, a KRF FTT tagja*

SZERVEZŐ BIZOTTSÁG / ORGANISING COMMITTEE

Elnök / Chair

Dinya László CSc, egyetemi tanár, a KRF Főiskolai Tudományos Tanácsának elnöke

Tagok / Members

*Takácsné György Katalin CSc, egyetemi tanár – Károly Róbert Főiskola, Óbudai Egyetem
Hordós-Nagy Zsuzsa innovációs igazgató – Károly Róbert Főiskola
Papiné György Marianna mb. gazdasági igazgató – Károly Róbert Főiskola
Csomós Tamás kancellár – Károly Róbert Főiskola
Menthy Zsolt Árpád műszaki és vagyongazdálkodási igazgató - Károly Róbert Főiskola*

TITKÁRSÁG / SECRETARIAT

*Hordós-Nagy Zsuzsa innovációs igazgató - Károly Róbert Főiskola
Kovácsné Burunkai E. Patrícia igazgatói asszisztens - Károly Róbert Főiskola*

Károly Róbert Főiskola
3200 Gyöngyös, Mátrai út 36.
Telefon: 00 36 37 518-368
Fax: 00 36 37 518-358
E-mail: pburunkai@karolyrobert.hu

A TUDOMÁNYOS NAPOK PROGRAMJA

2016. március 30. szerda

8:00	-	Regisztráció (B épület, földszint)
		Plenáris ülés (B épület, V. előadó)
10:00	-	10:10 Megnyitó, köszöntő
<i>Helgertné Szabó Ilona Eszter</i> rektor
Károly Róbert Főiskola
10:10	-	10:35 Agrárinnovációs kihívások
<i>Németh Tamás</i> akadémikus, egyetemi tanár
Kaposvári Egyetem
10:35	-	11:00 Innovációs trendek az élelmiszer gazdaságban
<i>Tóth József</i> egyetemi tanár
Budapesti Corvinus Egyetem
11:00	-	11:25 Nyitott innovációk – az európai bioökonómia fő hajtóereje
<i>Mariusz Maciejczak</i> egyetemi tanár
Warsaw University of Life Sciences, Varsó
11:25	-	11:40 Elismerések átadása
11:40	-	11:45 Konferencia fotó (B épület előtti lépcső)
11:45	-	11:50 Poszter szekció megnyitása (A épület, Aula)
<i>Dinya László</i> egyetemi tanár
Károly Róbert Főiskola
12:00	-	13:30 Ebéd (A épület, T-előadó)
14:00	-	18:00 Szekcióülések

Közgazdaságtan, innováció szekció – A épület, K szint, 2.202
Elnök: <i>Tóth József</i>
Társelnök: <i>Novák Tamás</i>
Titkár: <i>Benedek Andrea</i>

Közgazdaságtan, földgazdálkodás szekció – A épület, K szint, 2.206
Elnök: <i>Rieger László</i>
Társelnök: <i>Baranyi Aranka</i>
Titkár: <i>Szűcs Csaba</i>

Közgazdaságtan, versenyképesség szekció – A épület, K szint, 2.207
Elnök: <i>Fertő Imre</i>
Társelnök: <i>Tégla Zsolt</i>
Titkár: <i>Pántya Róbert</i>

Vidékfejlesztés szekció – A épület, I. előadó
Elnök: <i>Dinya László</i>
Társelnök: <i>Koncz Gábor</i>
Titkár: <i>Kerekesné Mayer Ágnes</i> |

Turizmus szekció – A épület, K szint, 2.208

Elnök: *Ferencz Árpád*

Társelnök: *Domjáné Nyizsalovszky Rita*

Titkár: *Nagy-Kovács Erika*

Területi gazdaságtan szekció – A épület, II. előadó

Elnök: *Káposzta József*

Társelnök: *Nagyné Demeter Dóra*

Titkár: *Szűcs Antónia*

Környezetgazdaságtan, fenntarthatóság szekció – A épület, III. ea.

Elnök: *Borbély Csaba*

Társelnök: *Wachtler István*

Titkár: *Kiss Alida*

Vállalatgazdaságtan szekció – A épület, K szint, 2.209

Elnök: *Popp József*

Társelnök: *Erdeiné Késmárki-Gally Szilvia*

Titkár: *Domán Szilvia*

Vezetés – szervezés szekció – A épület, K szint, 2.211

Elnök: *Kapronczai István*

Társelnök: *Takács István*

Titkár: *Kisari Krisztián*

Menedzsment szekció – A épület, K szint, 2.212

Elnök: *Nábrádi András*

Társelnök: *Liebmann Lajos*

Titkár: *Zörög Zoltán*

Oktatás – Humán erőforrás szekció – B épület, 1.17

Elnök: *Bihall Tamás*

Társelnök: *Taralik Krisztina*

Titkár: *Mucsics F. László*

Agrártermelés, technológia szekció – A épület, IV. előadó

Elnök: *Lehoczky Éva*

Társelnök: *Nagy Péter Tamás*

Titkár: *Bekő László*

Economy (English Section) –B épület, 1.10

Chair: *Przygodzka, Renata*

Co-chair: *Hágen István Zsombor*

Secretary: *Fiser Noémi*

Trade – Marketing (English Section) – B épület, 0.18

Chair: *Florkowski, Wojciech J.*

Co-chair: *Bujdosó Zoltán*

Secretary: *Bozsik Norbert*

Innovation – Education (English Section) – B épület, 0.14

Chair: *Sadowski, Adam*

Co-chair: *Némethy Sándor*

Secretary: *Bakos-Tóth Eszter*

Management – Human resource (English Section) – B épület, 1.19

Chair: *Maciejczak, Mariusz*

Co-chair: *Erdélyi Tamás*

Secretary: *Baják Imre*

18:30 - 23:00 **Szakember találkozó** (A épület, T előadó)

2016. március 31. (csütörtök)

9:00 - 12:00 **Szakmai program** – Mátrai Erőmű Zrt., Visonta

13:00 - **Ebéd** (A épület, Étterem)

PROGRAMME OF SCIENTIFIC DAYS

March 30, 2016 (Wednesday)

8:00	-		Registration (Ground floor – Building „B”)
			Plenary session (Building „B” épület, Auditorium V.)
10:00	-	10:10	Opening ceremony, Welcome speech
<i>Helgertné Szabó, Ilona Eszter</i> , rector
Karoly Robert College
10:10	-	10:35	Innovation challenges in the agriculture
<i>Németh, Tamás</i> , academician, professor
Kaposvár University
10:35	-	11:00	Innovation trends in the food economy
<i>Tóth, József</i> , professor
Corvinus University of Budapest
11:00	-	11:25	Open innovations as a key driver of bioeconomy development in Europe
<i>Maciejczak, Mariusz</i> , professor
Warsaw University of Life Sciences, Warsaw
11:25	-	11:40	Award giving ceremony
11:40	-	11:45	Conference photography (in front of the Building „B”)
11:45	-	11:50	Opening of the poster section (Building „A”, Main Hall)
<i>Dinya, László</i> , professor
Karoly Robert College
12:00	-	13:30	Lunch (Auditorium T, Building „A”)
14:00	-	18:00	Sections

Economics, innovation section – Building „A”, Floor „K”, 2.202

Chair: *Tóth, József*

Co-chair: *Novák, Tamás*

Secretary: *Benedek, Andrea*

Economics, land utilization section – Building „A”, Floor „K”, 2.206

Chair: *Rieger, László*

Co-chair: *Baranyi, Aranka*

Secretary: *Szűcs, Csaba*

Economics, competitiveness section – Building „A”, Fl. „K”, 2.207

Chair: *Fertő, Imre*

Co-chair: *Tégla, Zsolt*

Secretary: *Pántya, Róbert*

Rural development section – Building „A”, Auditorium I.

Chair: *Dinya, László*

Co-chair: *Koncz, Gábor*

Secretary: *Kerekesné Mayer, Ágnes*

Tourism section – Building „A”, Floor „K”, 2.208

Chair: *Ferencz, Árpád*

Co-chair: *Domjáné Nyizsalovszky, Rita*

Secretary: *Nagy-Kovács, Erika*

Regional economy section – Building „A”, Auditorium II.

Chair: *Káposzta, József*

Co-chair: *Nagyné Demeter, Dóra*

Secretary: *Szűcs, Antónia*

Environmental management – Sustainability section –

Building „A”, Auditorium III.

Chair: *Borbély, Csaba*

Co-chair: *Wachtler, István*

Secretary: *Kiss, Alida*

Business economics section – Building „A”, Floor „K”, 2.209

Chair: *Popp, József*

Co-chair: *Erdeiné Késmárki-Gally, Szilvia*

Secretary: *Domán, Szilvia*

Leadership – Organisation section – Building „A”, Floor „K”, 2.211

Chair: *Kapronczai, István*

Co-chair: *Takács, István*

Secretary: *Kisari, Krisztián*

Management section – Building „A”, Floor „K”, 2.212

Chair: *Nábrádi, András*

Co-chair: *Liebmann, Lajos*

Secretary: *Zörög, Zoltán*

Eucation – Human resource management section –

Building „B”, 1.17

Chair: *Bihall, Tamás*

Co-chair: *Taralik, Krisztina*

Secretary: *Mucsics, F. László*

Agriculture – Technology section – Building „A”, Auditorium IV.

Chair: *Lehoczky, Éva*

Co-chair: *Nagy Péter, Tamás*

Secretary: *Bekő, László*

Economy (English section) – Building „B”, 1.10

Chair: *Przygodzka, Renata*

Co-chair: *Hágen, István Zsombor*

Secretary: *Fiser, Noémi*

Trade – Marketing (English section) – Building „B”, 0.18

Chair: *Florkowski, Wojciech J.*

Co-chair: *Bujdosó, Zoltán*

Secretary: *Bozsik, Norbert*

Innovation – Education (English section) – Building „B”, 0.14

Chair: *Sadowski, Adam*

Co-chair: *Némethy, Sándor*

Secretary: *Bakos-Tóth, Eszter*

Management – Human resource (English section) –

Building „B”, 1.19

Chair: *Maciejczak, Mariusz*

Co-chair: *Erdélyi, Tamás*

Secretary: *Baják, Imre*

18:30 - 23:00 **Reception (Auditorium T, Building „A”)**

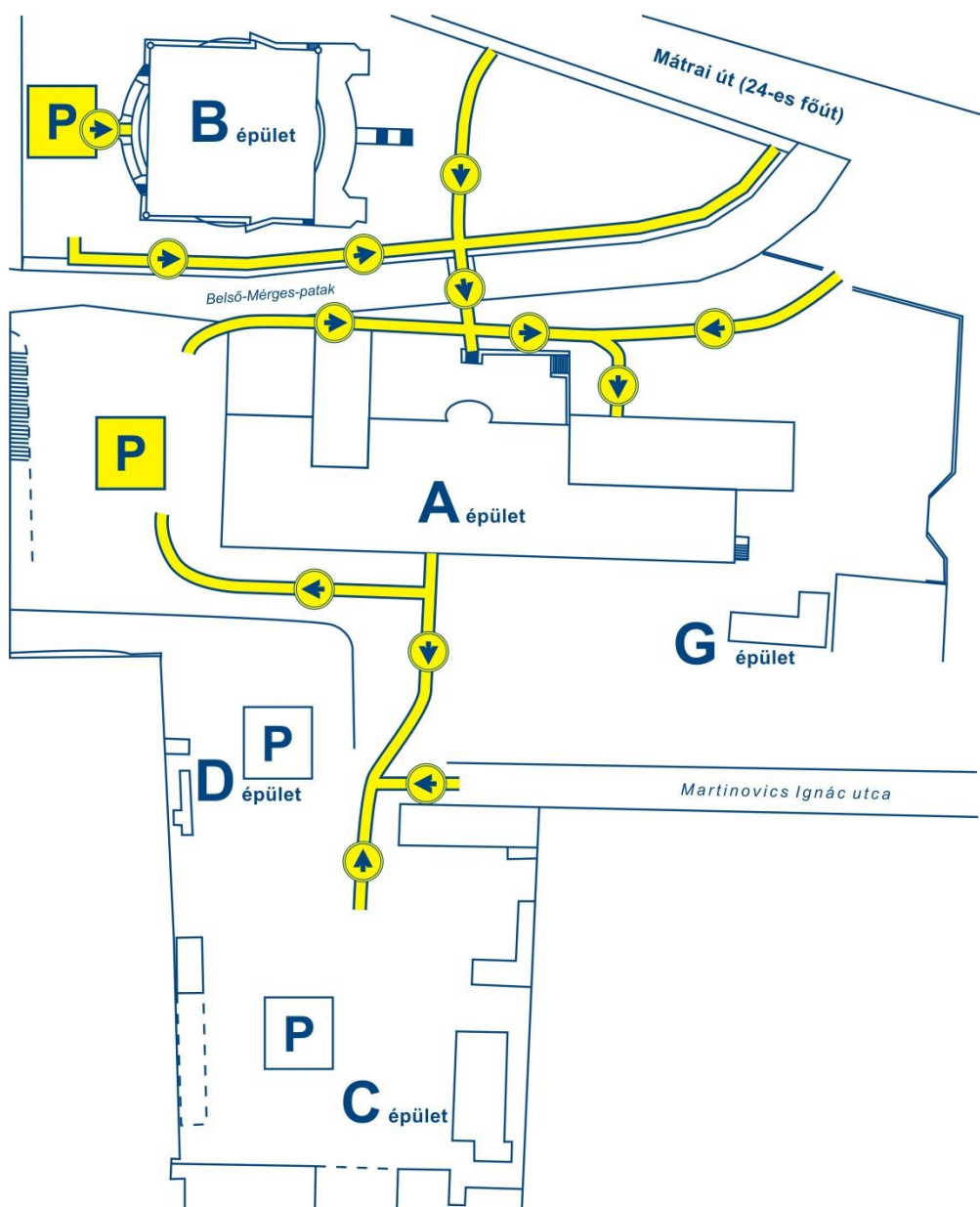
March 31, 2016 (Thursday)

9:00 - 12:00 **Experts programme** – Visiting the Mátra Power Plant, Visonta

13:00 - **Lunch (Restaurant, Building „A”)**

INFORMÁCIÓK - INFORMATION

Térkép / Map

Internet

A tudományos napok résztvevői részére WiFi szolgáltatást biztosítunk:

Hálózat (SSID): **NTN2016**

Jelszó: **NTN2016**

During the Conference there are wireless Internet access points in Building „A” and „B”:

Network (SSID): **NTN2016**

Password: **NTN2016**

SZEKCIÓPROGRAMOK
-
PROGRAMME OF THE SECTION SESSIONS

**KÖZGAZDASÁGTAN, INNOVÁCIÓ
ECONOMICS - INNOVATION**

2016. március 30. (szerda)

March 30, 2016 (Wednesday)

„A”épület, K szint / Building „A”, Floor „K” /2.202

Elnök / Chair: **Tóth József**

Társelnök / Co-chair: **Novák Tamás**

Titkár / Secretary: **Benedek Andrea**

14:00	-	14:20	Borbély András Innovációs indexek - A humán erőforrások és más input tényezők kérdései (Measuring innovation - The problem of human factors and other input indicators)
14:20	-	14:40	Kovács Gábor - Stion Zsuzsa Innovációs audit a felsőoktatási intézményekben (Innovation audit in higher education institutions)
14:40	-	15:00	Csörgő Tamás - Novák Tamás Hogyan csinálhatunk házilag Higgs bozont? (Higgs Bozon - on your own)
15:00	-	15:20	Csehné Papp Imola A munkaerőpiac munkáltatói szemmel (The labor market from the perspective of employers)
15:20	-	15:40	Benedek Andrea - Demszky Alma Mária Innovatív megoldások keresése a kulturális sokk időszakában (Looking for innovative solution in the time of cultural shock)
15:40	-	16:00	Szünet / Pause
16:00	-	16:20	Dervarics Ákos Innováció és partnerség – KIC InnoEnergy Accelerator HUB (Innovation and partnership - KIC InnoEnergy Accelerator HUB)
16:20	-	16:40	Racskó Péter Big Data és fenntarthatóság (Big Data and Sustainability)
16:40	-	17:00	Baranyi Aranka - Sidlovicsné Tóth Ildikó Hitel és betétállomány vizsgálata varianciaanalízis módszerével (Evaluating loans and deposits using variance analysis)
17:00	-	17:20	Konecsny Jenő A JEREMIE program Magyarországon - tények a kockázati tőke-befektetési program eddigi teljesítményéről és preferenciáiról a befektetői oldalról (The JEREMIE program in Hungary - facts about the performance of the venture capital program and preferences from the investors)
17:20	-	17:40	Som Zoltán - Erdősi Péter Máté - Papp Gergely Zoltán Elektronikus aláírás, jelszó és e-befogadás, avagy tudás és bizalom kérdése (Electronic signature, password and e-inclusion, or a question of knowledge and trust)
17:40	-		Vita / Discussion

KÖZGAZDASÁGTAN, FÖLDGAZDÁLKODÁS
ECONOMICS, LAND UTILITATION
2016. március 30. (szerda)
March 30, 2016 (Wednesday)
 „A”épület, K szint / Building „A”, Floor „K” / 2.206

Elnök / Chair: **Rieger László**

Társelnök / Co-chair: **Baranyi Aranka**

Titkár / Secretary: **Szűcs Csaba**

14:00	-	14:20	Vásáry Miklós A termeléshez kötött támogatás – ágazati hatások, a szója esetében tapasztalható sajátosságok (Coupled supports - sectoral impacts, characteristics of soybean)
14:20	-	14:40	Miskó Krisztina - Fogarassy József Az ökoszisztéma szolgáltatások és a mezőgazdaság (The ecosystem services and the agriculture)
14:40	-	15:00	Szűcs Csaba - Ragoncsa Zoltán - Marselek Sándor Földhasznosítás és fenntarthatóság kérdései (Issues of land use and sustainability)
15:00	-	15:20	Rieger László Az agrárgazdaság sikeressége és az elektronikus döntéstámogatás közötti összefüggések vizsgálata (Examination of the Relationship between Profitability of the Agriculture and the Electronic Management Systems)
15:20	-	15:40	Gergely Sándor - Hordós-Nagy Zsuzsa Zöldenergia kutatásokhoz kapcsolódó találmányok a Károly Róbert Főiskolán, és elhelyezésük az innovációs rendszerben (Inventions at Károly Róbert College relating to green energy researches, and their place in the innovation system)
15:40	-	16:00	Szünet / Pause
16:00	-	16:20	Vasas Joachim - Kisvarga Szilvia A nemzeti vidékfejlesztési stratégia tervezésének fő kérdései (The main issues of the national rural development strategy planning)
16:20	-	16:40	Gubacsi Franciska - Koncz Gábor A recski ércbánya tájkarakterének változása (Changing landscape character of the Recsk ore mine)
16:40	-	17:00	Oláh András Béla A megújuló energiák felhasználásának lehetőségei a fenntartható mezőgazdaságban (The usage opportunities of renewable energy sources in sustainable agriculture)
17:20	-	17:40	Kálmán Ákos Innovációs trendek Magyarország baromfi ágazatában (Innovation trends in the Hungarian poultry sector)
17:40	-		Vita / Discussion

KÖZGAZDASÁGTAN, VERSENYKÉPESSÉG
ECONOMICS - COMPETITIVENESS
2016. március 30. (szerda)
March 30, 2016 (Wednesday)
 „A”épület, K szint / Building „A”, Floor „K” / 2.207

Elnök / Chair: **Fertő Imre**

Társelnök / Co-chair: **Tégla Zsolt**

Titkár / Secretary: **Pántya Róbert**

14:00	-	14:20	Fertő Imre Az Európai Unió agrárexportja komparatív előnyeinek tartósságát meghatározó tényezők (Drivers of the duration of comparative advantage in the European Union's agri-food exports)
14:20	-	14:40	Tóth Orsolya A magyar mezőgazdasági üzemek technikai hatékonyságának vizsgálata (Examination of technical efficiency of the Hungarian farms)
14:40	-	15:00	Kacz Károly - Vincze Judit - Hegyi Judit - Gombkötő Nóra - Kalmár Sándor Közösség által támogatott mezőgazdaság hazai lehetőségei (Domestic Opportunities of Community Supported Agriculture)
15:00	-	15:20	Jámbor Attila - Vásáry Miklós 10 év EU tagság: Eltérő mezőgazdasági teljesítmények az új tagországokban (10 Years of Accession: Diverging Performance of NMS agriculture)
15:20	-	15:40	Kovács Zoltán - Baranyai Zsolt - Szabó G. Gábor Az együttműködési aktivitás és a morális kockázat összefüggései egy termelői szerveződésben (Connections between cooperation ctivity and moral hazard in a Hungarian producer organisation)
15:40	-	16:00	Hegyi Judit - Vincze Judit - Troján Szabolcs A gazdálkodás 2000-2014 között megjelent tudományos cikkei a JEL (Journal of Economic Literature) osztályozási rendszerében (Scientific articles published in „Gazdálkodás” between 2000-2014 in JEL (Journal of Economic Literature) classification system)
16:00	-	16:20	Szünet / Pause
16:20	-	16:40	Baranyai Zsolt - Szabó G. Gábor Kérdőíves felmérés a magyar gazdálkodók együttműködési aktivitásáról (Survey among Hungarian agricultural producers on their cooperation activity)
16:40	-	17:00	Jámbor Attila - Török Áron A versenyképesség meghatározó tényezői az európai sonkakereskedelem példáján (On the determinants of competitiveness: the case of European ham trade)
17:00	-	17:20	Tégla Zsolt - Marselek Sándor - Hágen István Zsombor Az agrárágazat gazdasági szerepe és jelentősége Magyarországon (Agricultural sector economic role and the importance of Hungary)
17:20	-	17:40	Szerletics Ákos A közös agrárpolitika hatáselemzésének eszközei (Impact analys of the Common Agricultural Policy - methods and approaches)
17:40	-		Vita / Discussion

VIDÉKFEJLESZTÉS
RURAL DEVELOPMENT
2016. március 30. (szerda)
March 30, 2016 (Wednesday)
 „A”épület, I. előadó / Building „A”, Auditorium I.

Elnök / Chair: **Dinya László**

Társelnök / Co-chair: **Koncz Gábor**

Titkár / Secretary: **Kerekesné Mayer Ágnes**

14:00	-	14:20	Kőszegi Irén Rita A fiatal mezőgazdasági termelők indulásához nyújtott támogatások összehasonlító elemzése (Support of young farmers)
14:20	-	14:40	Kovács Györgyi - Czimbalmos Róbert - Kiss Róbert Jász-Nagykun-Szolnok megye közepes méretű gazdaságainak, gazdálkodóinak vizsgálata (2015) (Examination of the middle-sized farms and farmers in Jász-Nagykun-Szolnok County (2015))
14:40	-	15:00	Ritter Krisztián A helyi gazdaságfejlesztés lehetőségei a hazai kistelepülések vizsgálatán keresztül (Possibilities of local economic development through the analysis of Hungarian small settlements)
15:00	-	15:20	Korcz Roland - Tóth László - Babocsay Gergely - Csernák József A vadászat és vadgazdálkodás megítélése a fiatalság körében Magyarországon (A study of social acceptance of hunting and wildlife management among young people)
15:20	-	15:40	Túróczy Imre Innováció és vidékfejlesztés (Innovation and rural development)
15:40	-	16:00	Szünet / Pause
16:00	-	16:20	Balla Emese EU-s vidékfejlesztési támogatások felhasználása az erdélyi helyi önkormányzatok körében (Use of the EU rural development supports by local governments in Transylvania)
16:20	-	16:40	Péli László - Czabadai Lilla Együtt, vagy külön? A Közép-magyarországi régió jövője különös tekintettel az innovációs fejlesztésekre (Together or separately? The future of the Central Hungarian region with special focus on innovation)
16:40	-	17:00	Hegedűs Szilárd - Csernák József Közművállalatok helyzetének vizsgálata a megyei jogú városok vonatkozásában (The examination of utility companies in county seats)
17:00	-	17:20	Gergely Sándor Vidékfejlesztés és roma foglalkoztatás (Rural development and romanian employment)
17:20	-	17:40	Dinya László Fenntarthatóságot szolgáló komplex innovációk (Complex innovations serving sustainability)
17:40	-		Vita / Discussion

TURIZMUS
TOURISM
2016. március 30. (szerda)
March 30, 2016 (Wednesday)
 „A”épület, K szint / Building „A”, Floor „K” / 2.208

Elnök / Chair: **Ferencz Árpád**

Társelnök / Co-chair: **Domjáné Nyizsalovszky Rita**

Titkár / Secretary: **Nagy-Kovács Erika**

14:00	-	14:20	Ferencz Árpád Helyi termékek piacra jutásának lehetőségei Kecskeméten (The sales opportunities of local products in Kecskemét)
14:20	-	14:40	Nagy-Kovács Erika Borhotel marketing tevékenységének elemzése (The analysis of the marketing activities of a wine hotel)
14:40	-	15:00	Zsarnóczky Martin Az idősek gazdaságának szerepe az egészségturizmusban (Opportunity of the medical tourism in the silver economy)
15:00	-	15:20	Virág Ágnes A Tokaji Borvidék turisztikai fejlesztései szolgáltatói szemmel (Tourism development of Tokaj wine region based on opinion of service providers)
15:20	-	15:40	Czabadai Lilla Magyarország településeinek turisztikai jelentősége a vidékfejlesztésben (Turistical role of Hungarian settlements in rural development)
15:40	-	16:00	Szünet / Pause
16:00	-	16:20	Domjáné Nyizsalovszky Rita - Kovács Gyöngyi - Bujdosó Zoltán – Kereskesné Mayer Ágnes A turizmus, mint a fenntartható térségfejlesztés eszköze Gyöngyös térségében (Tourism, as a tool for the sustainable regional development in Gyöngyös)
16:20	-	16:40	Laki Ildikó Egészséges települések- egészséges lakók (Healthy towns - healthy residents)
16:40	-	17:00	Nagy-Kovács Erika - Gálné Czékus Ildikó Borturisztika multiplikátor hatásának vizsgálata az egri és a mátrai borvidéken (The analysis of wine tourism multiplier in the wine region of Eger and Mátra)
17:00	-	17:20	Lakatos Márk - Nagy Zoltán - Kereskesné Mayer Ágnes Gyógynövénytea (herbatea) alkalmazásának lehetőségei a közétkeztetésben (Possibilities for the application of infusion of herbs (herb teas) within the framework of public catering)
17:20	-		Vita / Discussion

TERÜLETI GAZDASÁGTAN
REGIONAL ECONOMY
2016. március 30. (szerda)
March 30, 2016 (Wednesday)
 „A”épület, II. előadó / Building „A”, Auditorium II.

Elnök / Chair: **Káposzta József**

Társelnök / Co-chair: **Nagyné Demeter Dóra**

Titkár / Secretary: **Szűcs Antónia**

14:00	-	14:20	Gódor Amelita Kata - Káposzta József Térhasználat összefüggései a területfejlesztésben (Interrelations of the space usage in the regional development)
14:20	-	14:40	Lipták Katalin Munkaerő-piaci folyamatok területi különbségei – határon innen és túl (Regional differences in labour market trends – from and beyond the border)
14:40	-	15:00	Gubacsi Franciska - Koncz Gábor A recski ércbánya társadalmi-gazdasági hatásai (The social and economic effects of the Recsk ore mine)
15:00	-	15:20	Bálint Csaba Az egészségügyi ellátórendszer térbeliségének néhány összefüggése (A few general contexts of the spatiality of health care system)
15:20	-	15:40	Szűcs Antónia Objektív és szubjektív településfejlettségi vizsgálat a Gyöngyösi járás területén (A research of objective and subjective development of the municipality of Gyöngyös district)
15:40	-	16:00	Szünet / Pause
16:00	-	16:20	Nagyné Demeter Dóra - Koncz Gábor Szuburbanizációs jelenségek Gyöngyös környékén (Suburbanisation effects in the neighborhood of Gyöngyös)
16:20	-	16:40	Áldorfai György Térbeli teljesítményvizsgálat (Regional performance analysis)
16:40	-	17:00	Oláh Izabella - Urbánné Malomsoki Mónika A kis- és aprófalvas térségek népességének változása hazánkban (The population changing of small and micro-village areas in Hungary)
17:00	-	17:20	Gódor Amelita Kata - Bakos Izabella Mária Az élelmiszerfogyasztás és az egészségi állapot térbeli összefüggéseinek vizsgálata Magyarországon (The food consumption and health status analysis of spatial correlations in Hungary)
17:20	-	17:40	Lendvay Endre Beavatkozási pontok azonosításának lehetőségei a települési gazdaságfejlesztésben (Options of defining intervention points in local (economic) development)
17:40	-		Vita / Discussion

**KÖRNYEZETGAZDASÁGTAN, FENNTARTHATÓSÁG
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT – SUSTAINABILITY**

2016. március 30. (szerda)

March 30, 2016 (Wednesday)

„A”épület, III. előadó / Building „A”, Auditorium III.

Elnök / Chair: **Borbély Csaba**

Társelnök / Co-chair: **Wachtler István**

Titkár / Secretary: **Kiss Alida**

14:00	-	14:20	Borbély Csaba - Posza Barnabás Fenntartható élelmiszer fogyasztás egy pazarló világban (Sustainable food consumption is wasteful world)
14:20	-	14:40	Gerencsér Ilona - Szeberényi András A megújuló energiaforrások alkalmazásának összehasonlító vizsgálata Gyöngyös Város Önkormányzata és a lakosság tekintetében (A comparative study of renewable energy sources in point of the Local Government of Gyöngyös and the resident population)
14:40	-	15:00	Kiss Alida - Ambrusz József A vörösiszap-katasztrófa következményeinek felszámolása, a keletkezett károk helyreállítása (Consequence mitigation and recovery following the red sludge disaster)
15:00	-	15:20	Bakosné Böröcz Mária - Horváth Bálint A zöld innováció klímapolitikai jelentősége az Európai Unió és Magyarország acéliparának esetében (The role of green innovation within the steel industry of the European Union and Hungary from a climate policy perspective)
15:20	-	15:40	Lászlók Anett Az elsődleges biomassza termelés alakulása Magyarországon (Primary biomass production in Hungary)
15:40	-	16:00	Szünet / Pause
16:00	-	16:20	Szöke Linda - Herczeg Boglárka - Bakosné Böröcz Mária Civil szervezetek szerepe a fenntarthatóságra való átállás folyamatában (The role of NGOs in the process of transition to sustainability)
16:20	-	16:40	Németh Csaba - Láng Dávid - Radnics Péter - Tóth Adrienn - Friedrich László Tojáshéj, mint melléktermék és alapanyag (Eggshell flour as a by-product and raw materials)
16:40	-	17:00	Csegődi Tibor László Energiatudatosság az önkormányzati működésben és a közgondolkodásban egyes hazai településeken (Energy management and public awareness in Hungarian settlements)
17:00	-	17:20	Dóka László Bányáskultúra Magyarországon, kincs, ami nincs? (Mining culture in Hungary, a friend is a treasure?)
17:20	-	17:40	Kaprinyák Tünde Kertészet a klímaváltozás tükrében (Horticulture in the light of climate change)
17:40	-		Vita / Discussion

VÁLLALATGAZDASÁGTAN
BUSINESS ECONOMICS
2016. március 30. (szerda)
March 30, 2016 (Wednesday)
 „A”épület, K szint / Building „A”, Floor „K” / 2.209

Elnök / Chair: **Popp József**

Társelnök / Co-chair: **Erdeiné Késmárki-Gally Szilvia**

Titkár / Secretary: **Domán Szilvia**

14:00	-	14:20	Erdeiné Késmárki-Gally Szilvia Növénytermesztési technológiák fontosabb gépkiválasztási szempontjai Magyarországon (The main selection aspects of machines for crop production technologies in Hungary)
14:20	-	14:40	Kicska Tibor Az intenzitás növelésének ökonómiai megítélése a paprikahajtásban, különös tekintettel a termesztőberendezés típusára (Economical aspects of increasing intensity in paprika forcing in particular the type of the production equipment)
14:40	-	15:00	Sinka Anett Tartamkísérlet a precíziós növénytermesztés ökonómiai hatásainak vizsgálatára (Long-term experiment to examine the economic impact of precision plant production)
15:00	-	15:20	Kurmai Viktória - Apáti Ferenc A léalma-almasúrítmény termékpálya gazdasági elemzése (Economic analysis of product line of apple for industrial purpose and apple juice concentrate)
15:20	-	15:40	Kovács Evelin Az öntözött és öntözetlen csemegekukorica-termesztés összehasonlító gazdasági elemzése (Comparative economic analysis of irrigated and non-irrigated sweet corn production)
15:40	-	16:00	Almádi Bernadett Magyarországi pecsétviaszgomba termesztés értékteremtő tevékenysége és ellátási láncának tényezői (Lingzhi mushroom growing value-creating activities and its supply chain factors in Hungary)
16:00	-	16:20	Szünet / Pause
16:20	-	16:40	Ladányi Krisztina - Szűcs István A főbb hazai állattenyésztési ágazatokban keletkező szerves trágya komplex gazdasági értékelése (Complex economic evaluation of manure abased on the main domestic livestock sectors)
16:40	-	17:00	Molnár Szilvia A magyar lúdágazat hazai és nemzetközi helyzete (The domestic and international position of Hungarian goose sector)
17:00	-	17:20	Szóllósi László Mesterséges vedletés gazdasági hatásai az étkezési tojás termelésben (Economic effects of forced molting in commercial egg production)
17:20	-	17:40	Domán Szilvia - Tamus Antalné - Vas Zoltán Bevásárlóközpontok vonzerejének és versenypozíciójának fogyasztói megítélése (Shopping centers attractiveness and competitive position of consumer perception)
17:40	-		Vita / Discussion

**VEZETÉS – SZERVEZÉS
LEADERSHIP – ORGANIZATION**

**2016. március 30. (szerda)
March 30, 2016 (Wednesday)**

„A”épület, K szint / Building „A”, Floor „K” / 2.211

Elnök / Chair: **Kapronczai István**

Társelnök / Co-chair: **Takács István**

Titkár / Secretary: **Kisari Krisztián**

14:00	-	14:20	Marciniak Róbert – Koval, Oksana Hallgatói attitűdök a shared service szervezetekkel kapcsolatban a Miskolci Egyetemen (Student's perceptions about shared service organizations at University of Miskolc)
14:20	-	14:40	Kisari Krisztián LEAN bevezetése a biogáztermelés területén (LEAN implementation into the biogas production)
14:40	-	15:00	Pásztor Márta Zsuzsanna - Pető István Elektronikus üzlet - nyitott kurzus KKV-k számára (E-business - MOOC for SMEs)
15:00	-	15:20	Kertai-Kiss Ildikó Biztonsági kultúra támogatása szervezeti tanulással (Supporting safety culture by means of organisational learning)
15:20	-	15:40	Dömötör Ildikó Tréningelhető-e a közigazgatás? A tréningek módszertani szerepe, jelentősége a közszférában („Trainings in public service?” The methodological role and the importance of trainings in the public sphere)
15:40	-	16:00	Szünet / Pause
16:00	-	16:20	Bata Miléna Hogyan lehet élmény a munkavégzés? – Áramlat a munkahelyen (How can we enjoy our job? – Flow at the workplace)
16:20	-	16:40	Rácz Anita Milyen lehetőségek vannak a közszférában dolgozók motivációjára? Fókuszban az illetményrendszer (What are the possibilities for motivating public servants? Focusing on the salary system)
16:40	-	17:00	Csugány Julianna - Tánczos Tamás A szellemi tulajdonjogi védelem térbeli sajátosságainak változása az innováció- és imitációvezérelt gazdaságokban (Changes in Spatial Characteristics of Intellectual Property Rights in Innovation- and Imitation-driven countries)
17:00	-	17:20	Hernádvölgyi Andrea - Palencsár Vivien - Koncz Gábor - Mucsics F. László E-learning alkalmazási lehetőségek a vidékfejlesztésben (Application possibilities of e-learning in rural development)
17:20	-	17:40	Oláh Judit Mit nyerünk, ha kiegészítjük a six sigmát a lean management eszközeivel? (What could we gain by combining six sigma with lean management tools?)
17:40	-		Vita / Discussion

MENEDZSMENT MANAGEMENT 2016. március 30. (szerda) March 30, 2016 (Wednesday) „A”épület, K szint / Building „A”, Floor „K” / 2.212
--

Elnök / Chair: Nábrádi András
Társelnök / Co-chair: Liebmann Lajos
Titkár / Secretary: Zörög Zoltán

14:00	-	14:20	Tobak Júlia - Nábrádi András Vállalati működést befolyásoló tényezők összehasonlító elemzése a hagyományos, és a családi tulajdonú vállalatok esetében (Comparative study of family-owned and not family-owned enterprises)
14:20	-	14:40	Csugány Julianna A technológiai fejlődés kettőssége: az innováció és imitáció sajátosságai (The duality of technological progress: the characteristics of innovation and imitation)
14:40	-	15:00	Szőke Brigitta - Gábor Ágnes - Gácsai Roland - Zéman Zoltán Megatrendek scorecard hatása a controllerekre (The scorecard impact of mega trends to the controllers)
15:00	-	15:20	Danyi-Boll Anikó Mezőgép-technikai vevőelégedettségi elemzés a körbálák példáján
15:20	-	15:40	Bene Andrea Az innováció és az imitáció szerepe az élelmiszeriparban (The role of innovation and imitation in the food industry)
15:40	-	16:00	Takács Marianna - Madai Hajnalka - Oláh János A magyar akácméz versenyképességének helyzete 2015-ben (The competitiveness position of the hungarian acacia honey in 2015)
16:00	-	16:20	Szünet / Pause
16:20	-	16:40	Marosi Ildikó Kis- és középvállalkozások innovációs attitűd vizsgálata (Analyses of innovational attitudes among Hungarian SMEs)
16:40	-	17:00	Zakár Tivadar - Liebmann Lajos Pénzügyi karakterek azonosítása egy vállalati mintában (Identification of financial characterisic of companies)
17:00	-	17:20	Tóth Róbert - Gyenge Balázs - Kozma Tímea Logisztikai vállalkozások finanszírozási lehetőségei (Financial opportunities of logistics enterprises)
17:20	-	17:40	Zörög Zoltán Vállalatirányítási rendszerek a jövőbe integrálva (Enterprise resource planning is integrated into the future)
17:40	-	18:00	Kovács Tamás - Keszi-Szeremlei Andrea - Nádasdy Ferenc - Horváthné Fábán Mirtyll A logisztikai tevékenység vizsgálata a DS. Kft-ben (The examination of the logistic activity in the DS. LTD.)
18:00			Vita / Discussion

OKTATÁS – HUMÁN ERŐFORRÁS
EDUCATION – HUMAN RESOURCE MANAGEMENT
2016. március 30. (szerda)
March 30, 2016 (Wednesday)
 „B”épület / Building „B”, 1.17

Elnök / Chair: **Bihall Tamás**

Társelnök / Co-chair: **Taralik Krisztina**

Titkár / Secretary: **Mucsics F. László**

14:00	-	14:20	Bágyi Andrea - Taralik Krisztina Felsőoktatási intézmény választás szempontjai a KRF hallgatóinak körében (Factors influencing the decision of university choice among the students of KRF)
14:20	-	14:40	Kovács Cintia - Janurikné Soltész Erika - Járeb Ottmár Egy tevékenységközpontú digitális tananyagfejlesztés tapasztalatai (Experiences of an activity-centered digital learning materials development)
14:40	-	15:00	Mucsics F. László - Pántya Róbert - Bárdi-Szeberényi Rita Az e-learning munkacsoport kialakítása a Károly Róbert Főiskolán és tevékenységének meghatározása (The foundation of the e-learning workgroup at Karoly Robert College and the determining its future operation)
15:00	-	15:20	Bakos-Tóth Eszter - Baranyi Aranka A pénzügyi ismeretek főiskolán történő oktatásának gyakorlati tapasztalatai és perspektívái (Practical experiences and perspectives of teaching financial knowledge in higher education)
15:20	-	15:40	Pap Anna Tanulási zavarok a szakképzésben (Learning disabilities in the vocational education)
15:40	-	16:00	Szünet / Pause
16:00	-	16:20	Faragó Boglárka - Kovács Kristóf A technológia hatása az iskolai teljesítményt befolyásoló kognitív képességekre (The impact of technology on cognitive abilities influencing school achievement)
16:20	-	16:40	Hajdú Dávid - Koncz Gábor A felnőttoktatásban résztvevők tapasztalatai egy miskolci kérdőíves vizsgálat tükrében (The experiences of the participants in adult education in the light of a questionnaire survey in Miskolc)
16:40	-	17:00	Fodor-Borsos Eszter Nők a transzformálódó felsőoktatás világában (Women in the world of the transforming higher education)
17:00	-	17:20	Réthy István - Bezzeg Enikő Mobilitás vs Migráció – versenylőny vs globális társadalmi válság (Mobility vs Migration – competitiveness vs global social crisis)
17:20	-	17:40	Kiss Ádám Gergő A magyar felsőoktatási intézményekbe jelentkezők területi eloszlása (The spatial dispersion and composition of students enrolled to the hungarian institutions of higher education)
18:00	-		Vita / Discussion

AGRÁRTERMELÉS, TECHNOLÓGIA
AGRICULTURE - TECHNOLOGY
2016. március 30. (szerda)
March 30, 2016 (Wednesday)
 „A”épület, IV. előadó / Building „A”, Auditorium IV.

Elnök / Chair: **Lehoczky Éva**

Társelnök / Co-chair: **Nagy Péter Tamás**

Titkár / Secretary: **Bekő László**

14:00	-	14:20	Mazsu Nikolett - Kamuti Mariann - Gedeon Csongor - Lehoczky Éva Gyomflóra vizsgálatok trágyázási tartamkísérletben a kukorica korai fejlődési stádiumában (Examinations of the weed flora in a long-term fertilization experiment in the early growth stage of maize)
14:20	-	14:40	Kovács Péter - Sárvári Mihály Néhány agrotechnikai tényező hatása az eltérő genetikai alapú kukorica hibridek termésére (The effect of some agrotechnical factors on the yield of maize hybrids with different genetic base)
14:40	-	15:00	Nagy Péter Tamás Biostimulátor készítmények alkalmazása kertészeti kultúrákban különös tekintettel az egészséges élelmiszerelőállításra (Using of biostimulants in horticulture particularly regarding the healthy food production)
15:00	-	15:20	Lelesz Judit Éva - Nagy Éva A borsikafű (Satureja hortensis L.) tápanyagigényének vizsgálata kisparcellás kísérletben (The examination of the summer savory's (Satureja hortensis L.) nutrient requirement in small-plot trial)
15:20	-	15:40	Kisvarga Szilvia - Kohut Ildikó - Tillyné Mándy Andrea Bioregulátorok hatása egyévi dísznövények klorofill-tartalmára (Effect of bioregulators on chlorophyll content of annual plants)
15:40	-	16:00	Kamuti Mariann - Sándor Renáta - Mazsu Nikolett - Lehoczky Éva A talajnedvesség változása kukorica állományban (Changes of soil water content in maize cultivation)
16:00	-	16:20	Szünet / Pause
16:20	-	16:40	Vojnich Viktor József - Hüvely Attila - Novák Dávid István A hidrokultúrában termesztett fejes saláta Lactuca sativa convar. capitata l.) produkciója 2014-2015 (The yield of hydroponic cultivated lettuce (Lactuca sativa convar. capitata l.) 2014-2015)
16:40	-	17:00	Baglyas Ferenc Korszerű fém szőlő támaszrendszer létesítésének tapasztalatai (Experience of establishing a modern vineyard metal support system)
17:00	-	17:20	Ambrus Andrea - Burai Péter - Bekő László Hely-specifikus gazdálkodás bevezetése, mint döntési helyzet (Implement of site-specific management as decision-making predicament)
17:20	-	17:40	Fodor László - Laposi Réka A kukoricabogár elleni védekezési technológiák vizsgálata monokultúrában és vetésváltásban termesztett kukoricában (Studies of western corn rootworm control technologies in continuous and rotating corn production)
17:40	-		Vita / Discussion

**ENGLISH
ECONOMY**
2016. március 30. (szerda)
March 30, 2016 (Wednesday)
„B”épület / Building „B”, 1.10

Elnök / Chair: **Przygodzka, Renata**

Társelnök / Co-chair: **Hágen, István Zsombor**

Titkár / Secretary: **Fiser, Noémi**

14:00	-	14:20	Przygodzka, Renata - Mioduszeński, Jarosław The agricultural land market in Poland and its characteristics
14:20	-	14:40	Szőke, Linda - Herczeg, Boglárka - Battay, Márton - Fogarassy, Csaba Environmental economics aspects of the biochar
14:40	-	15:00	Lorencowicz, Edmund Rational mechanization of small family farms
15:00	-	15:20	Rovny, Patrik - Hambáľková, Maria - Dobak, Dusan Position of small farms in the Slovak agriculture
15:20	-	15:40	Filipiak, Tadeusz Land and labor productivity of farms in the European Union
15:40	-	16:00	Guzal-Dec, Danuta Leader initiative as a factor of social innovations in the development of the environmentally valuable areas of lublin region (Poland)
16:00	-	16:20	Pause
16:20	-	16:40	Brohm, Daniel - Domurath, Nico Technical developments in the agricultural food production sector
16:40	-	17:00	Lukovics, Miklós - Zuti, Bence Modern universities in a digital environment
17:00	-	17:20	Szeberényi, András The renewable energy as a means of education to environmental good practice to life through the example of some settlements of Heves County
17:20	-		Discussion

ENGLISH
TRADE - MARKETING
2016. március 30. (szerda)
March 30, 2016 (Wednesday)
 „B”épület / Building „B”, 0.18

Elnök / Chair: **Florkowski, Wojciech J.**

Társelnök / Co-chair: **Bujdosó, Zoltán**

Titkár / Secretary: **Bozsik, Norbert**

14:00	-	14:20	Us, Anna – Florkowski, Wojciech J. - Klepacka, Anna M. Opinions about water quality among rural residents of lesser developed region of the European Union: the case of villagers from Lubelskie voivodship in Poland
14:20	-	14:40	Ivolga, Anna - Trukhachev, Alexandr Sustainable rural development in the conditions of trade integration: from challenges to opportunities
14:40	-	15:00	Gaurav, Kumar - Bharti, Nalin India-Pakistan agro products trade: MFN and beyond
15:00	-	15:20	Balogh, Péter - Gorton, Matthew - Popp, József - Lengyel, Péter - Békési, Dániel Consumer willingness to pay for mangalica salami
15:20	-	15:40	Siedlecka, Agnieszka Agri-environmental programs as an instrument for creating sustainable development of the environmentally valuable areas of the Lubelskie voivodeship (Poland).
15:40	-	16:00	Potocskáné Kőrösi, Anita Regulation of the financial crisis „2008”
16:00	-	16:20	Pause
16:20	-	16:40	Klepacka, Anna M. - Pieńczuk, Evelina - Kamińska, Natalia The use of solar energy in the opinions of county employees in Mazowieckie Voivodship
16:40	-	17:00	Gál, Richárd The examination of intrinsic value and market price differences of currency pairs with the Monte-Carlo method
17:00	-	17:20	Bujdosó, Zoltán - Benkő, Béla - Brambauer, Zsolt The system of connection (relation) between tourism and regional development in Hungary
17:20	-	17:40	Kumar, Chandan - Bharti, Nalin India - European Union agricultural trade: trade restrictions and SPS measures
17:40	-		Discussion

ENGLISH
INNOVATION - EDUCATION
2016. március 30. (szerda)
March 30, 2016 (Wednesday)
 „B”épület / Building „B”, 0.14

Elnök / Chair: **Sadowski, Adam**

Társelnök / Co-chair: **Némethy, Sándor**

Titkár / Secretary: **Bakos-Tóth, Eszter**

14:00	-	14:20	Sadowski, Adam Regional diversification of agriculture in Poland
14:20	-	14:40	Némethy, Sándor - Lagerqvist, Bosse - Walas, Bartłomiej Sustainable wine tourism can increase the viability of organic wine production and ensure the conservation of valuable viticultural landscapes and their cultural heritage
14:40	-	15:00	Hágen, István Zsombor - Marselek, Sándor - Téglá, Zsolt Agriculture structure in Hungary with respect to risk in crop production
15:00	-	15:20	Alföldy-Borus, Márk Regional analysis of the high energy demand manufacturing industry
15:20	-	15:40	Lenart-Gansiniec, Regina Open social innovation in public organisations strategies
15:40	-	16:00	<i>Pause</i>
16:00	-	16:20	Takács-György, Katalin Do the SMEs dare to think ahead? – Observations of a survey
16:20	-	16:40	Zwolińska-Ligaj, Magdalena Ecological activity as a factor of innovativeness of enterprises located in natural valuable areas
16:40	-	17:00	Poplawski, Lukasz The courses of ecodevelopment of protected areas in Poland (the Swietokrzyskie voivodeship) summary of research from years 1998-2006
17:00	-	17:20	Adamowicz, Mieczysław Smart specialization as a way of strengthening the innovation potential of regions
17:20	-	17:40	
17:40	-		<i>Discussion</i>

ENGLISH
MANAGEMENT - HUMAN RESOURCE
2016. március 30. (szerda)
March 30, 2016 (Wednesday)
 „B”épület / Building „B”, 1.19

Elnök / Chair: **Maciejczak, Mariusz**

Társelnök / Co-chair: **Erdélyi, Tamás**

Titkár / Secretary: **Baják, Imre**

14:00	-	14:20	Cseh Papp, Imola - Rudnák, Ildikó The new methods of teaching Economic Sciences
14:20	-	14:40	Andrzejczyk, Angelika Entrepreneurial Attitudes of University Students from Urban and Rural Areas - Comparative Analysis
14:40	-	15:00	Fodor-Borsos, Eszter - Kiss, Ádám Gergő Student's learning motivation in higher education - in a territorial aspect
15:00	-	15:20	Réthy, István Alternative management training and team building methodology for higher efficiency and better involvement - back to Homo Ludens
15:20	-	15:40	Duong Van, Thinh Does social support is needed at heighner education institutes?
15:40	-	16:00	Pause
16:00	-	16:20	Ollé, János - Hülber, László Activity-based instructional design model
16:20	-	16:40	Baják, Imre Cryptography in Business Informatics Education
16:40	-	17:00	Garamvölgyi, Judit - Rudnák, Ildikó Correlations between intercultural competency, cultural intelligence and culture shock
17:00	-	17:20	Korc, Roland - Koncz, Gábor - Tóth, László - Csernák, József Investigation Hunting tourism potential of rural development
17:20	-		Discussion

POSZTER SZEKCIÓ POSTER SESSION 2016. március 30. (szerda) March 30, 2016 (Wednesday) „A”épület / Building „A” – Aula

1.	Al-sabai, Abdulghani	A fenntartható fejlődés és Jemen veszélyeztetettsége (Sustainable development and vulnerability of Yemen)
2.	Baglyas Ferenc	Szőlő fás rügydugványok gyökeresedésének vizsgálata (Rooting experience on one-budded grapevine woody cuttings)
3.	Bakos Izabella Mária	A munkahelyi stressz egészségügyi és gazdasági hatásai, térbeli különbségei (Health and Economic Impacts of the Workplace Stress and Spatial Differences)
4.	Balázs Ferenc	A soproni munkavállalási célú migráció, mint társadalmi innovációs kihívás (The labour migration aiming the city of Sopron as a challenge for social innovation)
5.	Bálint Csaba - Tóth Tamás	Egészség-egyenlőtlenségek a világban, és az ezekre adott válaszok a Millenniumi Fejlesztési Célok és a fenntartható fejlődési célok által (Health inequalities around the world, and the responses given by the Millennium Development Goals and sustainable development goals)
6.	Borbély András	Elszakadás vagy szétszakadás? Az európai országok versenyképességének vizsgálata – A hatékonyság és az innováció lehetséges kapcsolatának áttekintése (Falling behind or falling apart? The competitiveness of the European countries. Probable linkages between efficiency and innovation – an overview)
7.	Danyi-Boll Anikó - Gáspár Andrea	Drónok és robotok a mezőgazdaság szolgálatában – precíziós mezőgazdaság. (Drones and robots for agriculture – precision agriculture)
8.	Demszky Alma Mária - Benedek Andrea	Übersetzung des Flüchtlings - Eine Deutsch-Ungarische Perspektive (Social and medial perception of migration to the European Union - A German-Hungarian perspective)
9.	Domurath, Nico - Schröder, Fritz-Gerald	Measurement and characterisation of artificial light in horticultural applications
10.	Dupcsák Zsolt - Marselek Sándor	A kkv-k beruházási és foglalkoztatási szerepe (Investment and employment role of the SMEs)
11.	Erfurth, Christian	Integration of eLearning in basic computer science courses
12.	Ferencz Árpád	Támogatás hatása a kukoricatermesztés eredményességére (The effect of the support has on the efficiency of corn growing)
13.	Fodor Edina - Kovács Bernadett Katalin	A Nagyrédei közmunkaprogram vidékfejlesztési vonatkozásai (Rural development aspects of public works program in Nagyréde)
14.	Gáspár Andrea - Danyi-Boll Anikó	Környezetvédelmi adók hatása az Európai Unióban és Magyarországon (The effect of the environmental tax in the European Union and in Hungary)
15.	Gerencsér Ilona	Példaadó fejlesztések a fenntarthatóság jegyében Csikvánd községben (Good examples for sustainable development actions from Csikvánd village)
16.	Giurgiu, Radu Mircea - Domurath, Nico - Brohm Daniel - Schröder, Fritz-Gerald	Vertical farms as sustainable food production in urban areas
17.	Golębiewska, Barbara - Gębska, Monika	Changes in the poultry industry on the Polish and global market
18.	Gombkötő Nóra - Vincze Judit - Hegyi Judit - Kalmár Sándor - Kacz Károly	Közösség által támogatott mezőgazdaság regionális vizsgálata kérdőíves felmérés alapján (Regional analysis of community supported agriculture based on questionnaire survey)

19.	Györgyi Gyuláné - Henzsel István	Termesztéstechnológiai elemek hatása a Hópehely szárazbab terméseredményére (Effect of cropping technologies on the yield of dry bean variety 'Hópehely')
20.	Hadházy Ágnes - Henzsel István	Művelési módok és a domborzat hatása a talaj szén-dioxid emissziójára és néhány kémiai tulajdonságára (Effect of tillage method and relief to the carbon-dioxide emission and some chemical properties of soil)
21.	Hajdú Dávid - Koncz Gábor	A nők felnőttoktatásban való részvételét befolyásoló tényezők vizsgálata Miskolc térségében (The study of factors affecting the participation of women in adult education in agglomeration of Miskolc)
22.	Henzsel István - Hadházy Ágnes	A burgonya gumóterméssel kivont magnézium mennyiségének alakulása a Westsik-féle vetésforgó tartamkísérletben (Amounts of extracted magnesium with potato tuber in Westsik's long-term crop rotation field experiment)
23.	Herczeg Béla - Fodor László - Tóth Ádám - Wachtler István	Biodízel gyártás melléktermékeinek a takarmányozási célú hasznosítása (Utilization of by-products of biodiesel production for feeding purpose)
24.	Holló Ervin	A K+F+I ellátottság színvonala és a gazdasági növekedés, kutatási prioritások (The level of adequacy of R & D & I and economic growth, research priorities)
25.	Horváth Bálint - Bakosné Böröcz Mária	A magyar hőszolgáltató rendszer 2020-ig jelentkező kihívásai és azok kezelése a hosszú távú versenyképesség megőrzése érdekében (The challenges of the Hungarian heat supply system towards 2020 and ways to secure the sector's long term competitiveness)
26.	Horváth Mónika Kitti - Pütlik László	Mozgástudatoság fogalmának dinamikus modellezése az USA lakosságának tükrében (Dynamic models for the phenomenon movement and body awareness in state s level in the USA)
27.	Hüvely Attila - Pető Judit - Vojnich Viktor - Unyi-Buzetzy, Blanka	Különböző kálium-műtrágyák hatása szabadföldi TV paprika fejlődésére és termésmennyiségére (Yield of pepper plants under Potassium chloride and sulphate nutrition)
28.	Illés Balázs	Egy új megközelítés a magyarországi tudásintenzív szakágazatok jólétre gyakorolt hatásainak elemzéséhez (A new approach to analyze the effects of knowledge intensive industries on welfare in Hungary)
29.	Kaprinnyák Tünde - Fári Miklós Gábor	Salvia nemorosa L. kertészeti felhasználása (Horticultural application of Salvia nemorosa L.)
30.	Kispál Gabriella	A bor imázsépítő szerepének előzményei (Antecedents of image-building role of wine)
31.	Nagy Adrienn - Káposzta József	Idegenforgalmi potenciál Magyarországon (Tourism potentials in Hungary)
32.	Nagy Henrietta - Nagy Adrienn	A turizmus ágazat versenyképességi faktorai a magyar kistérségekben (Tourism competitiveness factors in the Hungarian micro-regions)
33.	Nagy Henrietta - Urbánné Malomsoki Mónika	Hátrányos helyzetű kistérségek vs. hátrányos helyzetű járások (Disadvantaged micro-regions vs. disadvantaged districts)
34.	Nagy Péter Tamás	Development of analytical measurement of microfermentation of biogas production from agricultural wastes
35.	Némediné Kollár Kitti - Péli László	A hungarikumok hazai és nemzetközi ismertsége (National and international awareness of the Hungaricums)
36.	Oláh Izabella - Tóth Tamás	A kistéleplések karakterisztikája Magyarországon (Characteristic of townships in Hungary)
37.	Pallás Edith Ilona	Marketing - Kommunikation im Fränkischen Weinland (The marketing communication of the Franken wine region)
38.	Pallás Edith Ilona - Varga Erika	Interpretations of intercultural differences: communication and intercultural competence in our globalised world

39.	Rezsabek Tamás	Magyarországon személysérüléses közúti közlekedési balesetek okozóik és abból alkoholos állapotban lévők szerinti elemzése (Analysis of the causes of personal injuries in road accidents in Hungary and the people in alcoholic conditions)
40.	Ritter Krisztián	A mezőgazdaság, mint a világörökség része Hollókőn (Agriculture as a part of a world heritage - the case of Hollókő)
41.	Sándor Krisztina	Az egészségtudatosság és a fogyasztói magatartás vizsgálata Magyarország biogyümölcs piacán (Examination of health awareness and consumer behaviour of organic fruit market in Hungary)
42.	Surányi Szilvia - Futó Zoltán	Az őszi búza termésmennyiségét befolyásoló Nitrapyrin hatóanyag korrelációs vizsgálata (Yield and quality of winter wheat influential correlation investigating of Nitrapyrin active ingredient)
43.	Szakács Attila – Szakács Zsolt - Zéman Zoltán	Környezetvédelmi tudatosság és kultúra Magyarországon (Environmental awareness and culture in Hungary)
44.	Szegedi László - Fodor László - Fodorné Fehér Erika - Bélteki Ildikó	A talaj és a növények cinktartalmának összefüggés vizsgálata nehézfémterheléses tartamkísérletben (Examination of relations between the zinc content of plants and the soil in a heavy metal loading long-term experiment)
45.	Takács István - Benedek Andrea	A kkv-k gazdasági helyzete és együttműködési hajlandósága az Észak-magyarországi Régióban (Economic conditions and their willingness to cooperation in the North-Hungarian Region)
46.	Topa Zoltán	The relationship between motorways and urban sprawls in Europe
47.	Topa Zoltán - Áldorfai György	Kemény és puha infrastruktúrák, mint a helyi gazdaságok erőforrásai (Hard and soft infrastructure, as local economic resources)
48.	Tóth Adrienn - Németh Csaba - Boda Endre - Salamon Bertold - Fridrich László	Frissen préselt zöldség- és gyümölcslevek eltarthatóságának növelése hhp-technológia alkalmazásával: kihívások és lehetőségek a magyar élelmiszeripar számára (Extended shelf-life of freshly squeezed fruit and vegetable juices by application of high hydrostatic pressure - a challenge and possibility for hungarian food industry)
49.	Tóth Adrienn - Németh Csaba - Zeke Ildikó – Csehi Barbara - Friedrich László	Szeletelt, főtt tojástermékek eltarthatósága és csomagolásának lehetőségei (Solutions for extended shelf-life for sliced, cooked egg products)
50.	Tóth Róbert - Kozma Tímea	Vállalati életciklus szakaszok értékelése, különös tekintettel a finanszírozási helyzetre (Evaluation of corporate life cycle stages, in case of financing status)
51.	Zsarnóczky Martin	Are we at the beginning of new age in human evolution?

TANULMÁNYOK ÖSSZEFOGLALÓI
-
ABSTRACTS OF THE PAPERS

IMPROVING MANAGEMENT OF FIELD CROPS PRODUCTION IN LIBYA

Aboulgasem Amer

Maknousa project shows that the cultivated average area under the improved systems increased from 3555 hectares to 4023 hectares, it is increased by 13%. Moreover the revenue per hectare increased from 813.4 LYD/ha to 1052.4 LYD/ha, equal to 29%. The net income per hectare increased from 334.4 LYD/ha in the earlier period to 530 LYD/ha, representing a 58% increase.

Bargoug project shows that the cultivated average area under the improved systems increased from 3205 hectares to 3483 hectares, it is increased 8%, moreover the revenue per hectare increased from 813 LYD/ha to 1121,4 LYD/ha, being equal to a 37.9% increase, the net income per hectare increase from 303 LYD/ha in the previous period to 562.2 LYD/ha, representing a 85.5% increase.

Other index figures illustrate that in both projects the 4 cultivated crops namely: wheat, barley, sorghum & millet produced developing economic results, input/LYD used per hectare in Maknousa project, shows that the expenditure for temporary labour, tractor hours, salary, depreciation and miscellaneous costs under the improved system decreased as follows: 16%, 28%, 30%, 20% and 9% respectively, while the Bargoug project performed such that the wage costs for casual labour decreased from 24 LYD/ha to 20 LYD/ha, tractor hours increased from 22 LYD/ha to 32.7 LYD/ha while salary costs dropped from 129 LYD/ha to 98.3 LYD/ha. Depreciation also decreased from 135 LYD/ha to 94 LYD/ha and miscellaneous costs decreased from 28 to 16 LYD/ha.

Keywords: Improving , Management , field, crops , production, Libya

JEL code: Q16

SMART SPECIALIZATION AS A WAY OF STRENGTHENING THE INNOVATION POTENTIAL OF REGIONS

Adamowicz, Mieczysław

The subject of the following paper is to present the concept of smart specialization adopted in the European Union in 2010 and particularly its implementation in Poland. The aim of this work is to identify and present the concept of smart specialization and the rationale for its establishment and define the role of this concept as a tool in strengthening the innovative potential of regions in Poland. The material was taken from the European Union documents and adopted by the regional governments in Poland in their development strategies for the years 2014-2020. The paper presents the origins, theoretical basis and essence of the concept of smart specialization. It discusses the role of smart specialization in creating strategies and development policies proposed by the Polish regions in strengthening their innovation capacity in the years 2014-2020. Smart specialization programmes in Poland are on the one hand a reaction to the possibility of obtaining funds from the European Union, and, on the other, a new opportunity for a real reconstruction of standard strategies of regional development.

Keywords: smart specialization, development strategies, regional development, innovation, regional competitiveness

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ÉS JEMEN VESZÉLYEZTETETTSÉGE SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND VULNERABILITY OF YEMEN

Al-sabai, Abdulghani

A fenntartható fejlődés gondolata már több évtizedes, a 21. században a világ azonban új kihívásokkal néz szembe, az országok kitettsége, veszélyeztetettsége nő. A világ régiói természetföldrajzi, társadalmi és gazdasági tényezőkből adódóan azonban nem egyformán érzékenyek a környezetváltozásaira és adaptációs képességük is különböző. Ez a tanulmány az általános kép felvázolása mellett az arab világ egyik legszegényebb országának, Jemennek a vizsgálatát helyezi a középpontba. Bemutatja és elemzi, Jemen sebezhetőségének, veszélyeztetettségének dimenzióit, és rámutat arra, hogy ezen tényezők együttese hogyan vezetett humanitárius katasztrófához. A klímaváltozás, a gazdasági és pénzügyi krízis, az olaj és élelmiszer függőség valamint a politikai instabilitás és háború miatt ma a lakosság 80 %-a szorul humanitárius segítségre.

JEL: Q02

The concept of sustainable development has been decades in the 21st century, however, the world is facing new challenges, the country's exposure, vulnerability of women. However, given the geographical regions of the world, social and economic factors are not equally sensitive to changes in the environment and adaptation ability is different. This study, in addition to outlining the general picture is one of the poorest countries in the Arab world, Yemen is focused on the investigation. It presents and analyzes, Yemen's vulnerability, the vulnerability of dimensions and shows how these factors ensemble led humanitarian katasztrófához. A climate change, the economic and financial crisis, oil and food addiction as well as political instability and war, because today the population is 80% of the needs humanitarian assistance

TÉRBELI TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLAT REGIONAL PERFORMANCE ANALYSIS

Áldorfai György

Számos helyzetfeltárás áttanulmányozása során arra a tapasztalatra jutottam, hogy különböző statikus vagy dinamikus elemzések sokasága jellemző a dokumentumok többségét, de összecsatolásuk kizárólag elméleti síkon valósul meg. Ebből eredően az azonos típusú tervezési dokumentumok összehasonlíthatósága és monitorizálása sem valósulhat meg.

Kutatásomban próbálkozást teszek arra, hogy a kiválasztott mutatórendszer alapján egy helyi adottságokhoz némiképp igazodó módszertan segítségével statikus és dinamikus vizsgálatot egységesítve lehetőség nyíljon a téregység adottságainak/erőforrásainak elemzésére a nyomkövethetőség valamint a téregységek homogenitásának vagy heterogenitásának megállapítása céljából.

A módszer biztosíthatja a „rendszer szemléletű” megközelítést, a lokális problémák feltárását, a stratégiaalkotáshoz széleskörű adatbázison és korszerű módszertani feldolgozáson alapuló objektív helyzetfeltárást, a hatékony fejlesztési tevékenységek megalapozását, az úgynevezett fejlesztési forrópontok kijelölését.

Célom, hogy a vizsgálataimmal (mint a jelenlegi térségi teszt térség) illetve kutatásommal kialakítsak egy olyan módszertan, mely a szakirodalomnak (szakmai elméleteknek) és a potenciális felhasználóknak megfeleljen. De mindemellett az eddig leírt, általam tapasztalt elemzési hiányosságokra választ adjon.

Keywords: erőforrás, modell, teljesítményvizsgálat,

JEL: R13 R15

After investigating many situation reports I have concluded that many documents contain different static and dynamic analyses, but they virtually never get connected together. Therefore, planning documents cannot be compared to each other or monitored properly.

In my study I attempt to unify place-based static and dynamic analyses with the help of a methodology to be able to investigate the resources and characteristics of a local area. The abovementioned methodology would be able to support monitoring activities and the analysis of the heterogeneity/homogeneity of a region.

The methodology is capable of ensuring a systematic approach, the exploration of local problems, the creation of an objective situation report based on a wide-ranged database and modern methodological processing necessary for strategy-making and the establishment of efficient development activities (by designating so-called hot-spots).

My aim is to create a methodology by using the experience of my investigations which is supported by and complies to the findings of previous literature in this topic, and which can be a useful tool for potential users. It is also crucial that it must give answers to the failures of previous methodologies and to provide ways to improve them.

Keywords: resources, model, performance analysis,

AZ ENERGIAIGÉNYES GAZDASÁGI TEVÉKENYSÉGEK REGIONÁLIS JELLEMZŐI

REGIONAL ANALYSIS OF THE HIGH ENERGY DEMAND MANUFACTURING INDUSTRY

Alföldy-Boruss, Márk

The industrial production ensures the one-fourth of the domestic GDP so that it is true that the domestic economy is highly dependent of the industrial activities.

A big part of the industrial sector - within that the manufacturing industry - is energy intensive activity, therefore some strategic question are raising concerning the security of energy supply, the types and environmental impacts of the applied energy sources and about the level of influence of the energy and environmental expenditures of the industrial competitiveness.

This paper presents in regional aspects those high energy demand manufacturing industrial activities, which are under the scope of the 10 years old European emissions trading system. The activities are shown according to their added value for the economy and employment and their energy and environmental aspects.

Beyond this picture, those factors are introduced, which could serve the competitiveness, sustainability and there is mentioned some assumptions which could help the transition from the energy and material intensive activities into the knowledge intensive industry.

Keywords: manufacturing industry, greenhouse gases, energy, regional

JEL kód: Q50

A hazai GDP mintegy egynegyede az ipari termelésnek köszönhető, így elmondható, hogy a hazai gazdaság jelentős mértékben függ az ipari tevékenységektől.

Az ipar - és ezen belül a feldolgozóipar - nagy része energiaigényes tevékenység, ezért stratégiai fontosságú kérdések merülnek fel az energiaellátás biztonsága, a felhasznált energiaforrások fajtái és környezeti terhelésük vonatkozásában, valamint annak kapcsán, hogy az energetikai és környezetterhelési kiadások mennyiben befolyásolják az ipar versenyképességét.

A tanulmány regionális bontásban mutatja be a 10 éves európai emissziókereskedelmi rendszer hatálya alá tartozó hazai, nagy energiafelhasználással járó feldolgozóipari tevékenységeket, azok gazdasági, foglalkoztatási hozzájárulása és energetikai, környezetterhelési jellemzőik függvényében. A helyzetkép nyújtásán túl bemutatásra kerülnek azon tényezők, amelyek a versenyképességet, fenntarthatóságot képesek szolgálni, valamint megemlítsre kerülnek olyan feltételek, amelyek az energia és alapanyagintenzív tevékenységek tudásintenzívvé válását eredményezhetik.

Kulcsszavak: feldolgozóipar, üvegházhatású gázok, energia, regionális

MAGYARORSZÁGI PECSÉTVIASZGOMBA TERMESZTÉS ÉRTÉKTEREMTŐ TEVÉKENYSÉGE ÉS ELLÁTÁSI LÁNCÁNAK TÉNYEZŐI LINGZHI MUSHROOM GROWING VALUE-CREATING ACTIVITIES AND ITS SUPPLY CHAIN FACTORS IN HUNGARY

Almádi Bernadett

A világ népességének növekedésével, amely mára elérte a 7.2 milliárd főt a távol – keleti népgyógyászati ismeretek és termékek iránt is folyamatosan nő a kereslet. Igen kedvező hatása miatt egyre több termékkel találkozhatunk a hazai kínálatban is, ilyenek a porított készítmények, tinktúrák, szárított készítmények valamint a kozmetikumok.

A népesség növekedésével a növekvő fogyasztási igények kielégítésével a Föld készleteinek túlhasználásával, környezetkárosítással, folyamatos hulladékproblémákkal is szembe kell néznünk. Ebben rejlik a gombatermesztés fejlődésének lehetősége, hiszen a gombatermesztés természeténél fogva nem gyakorol negatív hatást a tájra, gazdaságos bevételt nyújt, nem okoz szennyeződést, miközben melléktermékeket és hulladékot is hasznosít.

Tanulmányom célja feltárni a magyarországi pecsétviaszgomba termesztés értékláncát, meghatározni az ellátási lánc legfontosabb szereplőit és azok alapvető szerepét a hozzáadott érték előállításában a végtermék fenntartható termelése és a minősége tekintetében.

Keywords: Ganoderma lucidum, gyógyhatású készítmény, gombatermesztés,

JEL:

With the world's population growth, which has now reached 7,2 billion, there is a constantly growing demand for Far Eastern medical knowledge and products. Due to a very positive effect, an increasing number of products can be found in domestic supply as well, like powdered preparations, tinctures, dried preparations and cosmetics. Due to population growth we also have to face increasing demand for consumption, overuse of resources of the Earth, environmental damage and ongoing waste problems. Therein lies the possibility of the development of mushroom cultivation, as the process by its very nature does not have a negative impact on the landscape, provides economical income, does not cause pollution while also utilize by-products and waste.

This paper aims to uncover the Lingzhi production value chain in Hungary, to define the most important actors and their fundamental role in creating added value in the supply chain, considering sustainable production and the quality of the final product.

Keywords: Ganoderma lucidum, medicinal product, Mushroom growing,

HELY-SPECIFIKUS GAZDÁLKODÁS BEVEZETÉSE, MINT DÖNTÉSI HELYZET IMPLEMENT OF SITE-SPECIFIC MANAGEMENT AS DECISION-MAKING PREDICAMENT

Ambrus Andrea
Burai Péter
Bekő László

A hagyományos mezőgazdasági termelés során egy adott feladat, mint a vetés, tápanyag-visszapótlás vagy a betakarítás egy előre meghatározott technológiai menetrend alapján történik. A gazdálkodás alapegysége a tábla.

Precíziós mezőgazdaság vagy hely-specifikus növénytermesztés egy mezőgazdasági koncepció, amelynek alapja a növények táblán belüli variabilitásának érzékelése, mérése és hely-specifikus kezelése. Az időjárás, talaj és termés mennyisége, valamint a munkagépek és dolgozók helyzetének meghatározása hozzájárul az elemzéshez, és a megfelelő döntések meghozatalához. Ez az intelligens technológia meglehetősen drága. Gazdaságossága függ mely elemeit és milyen sorrendben vásároljuk meg. A Mátra alján gazdálkodó termelők tudják, hogy a talajhasználat és a talajművelési technológia fontos szerepet játszik a termés minőségében, mennyiségében és a fenntartható gazdálkodásban.

Tanulmányunkban elemeztük a Havas '92 Növénytermesztő Szövetkezet gazdálkodását és megpróbáltunk tanácsot adni a hely-specifikus gazdálkodás terén.

Keywords: helyspecifikus gazdálkodás, GNSS, növénytermesztés, munkaszervezés,
JEL: Q19

Traditionally agriculture is practiced by performing a particular task, such as sowing, nutrient fertilization or harvesting, against a predetermined technology schedule. The management unit is the field. Precision agriculture or site-specific crop management is a farming management concept based on observing, measuring and site-specific responding to field variability in crops.

By collecting and storing data on weather, soil and crop quantity and even equipment and labor position, analytics can be used to make smarter decisions. With site-specific crop production, control centers collect and process data in real time to help farmers make the best decisions with production. This smart technology is quite expensive. Cost depends on what elements we buy and in what order. Farmers know, who manage at Mátraalja the method of land use and the applied soil cultivation technologies play important role in the process of yield quality, quantity and sustainable agriculture.

In this study we analysed the husbanding of Havas '92 Crop production cooperative and we tried to give advice about site-specific management.

Keywords: site-specific management, GNSS, crop production, organization of work,

ENTREPRENEURIAL ATTITUDES OF UNIVERSITY STUDENTS FROM URBAN AND RURAL AREAS - COMPARATIVE ANALYSIS

Andrzejczyk, Angelika

Entrepreneurship is a broad category of elements including attitudes, behaviors and values in human life. Entrepreneurship formation of individuals descended from rural areas is essential because these people knowing the realities of rural areas can take advantage of the obtained higher education to the activation of the native community. Identification of potential differences will help uncover opportunities for entrepreneurship development of rural residents. Therefore, in 2015 was conducted a representative research of students of Podlaskie Voivodeship about the impact of education on the development of entrepreneurial attitudes. There was a random stratified sampling and specifically designed questionnaire used to meet the needs of this study. The study was aimed at determining the level of entrepreneurial attitudes of students as well as discovering relation between student's attitudes and their participation in selected forms of education. It seems that the various forms of education in varying degrees are shaping the entrepreneurial attitudes of university students from different areas (village, city). The aim of the article is to present the relationship between selected forms of education and the level of entrepreneurial attitudes on the example of university students of Podlaskie Voivodeship with particular emphasis on the students descent.

Keywords: entrepreneurship, attitudes, education, university students, rural areas,

**KORSZERŰ FÉM SZŐLŐ TÁMASZRENDSZER LÉTESÍTÉSÉNEK
TAPASZTALATAI A KECSKEMÉTI FŐISKOLA KERTÉSZETI FŐISKOLAI
KARÁN
EXPERIENCE OF ESTABLISHING A MODERN VINEYARD METAL SUPPORT
SYSTEM**

Baglyas Ferenc

Napjainkban a szőlőültetvények létesítéséhez hagyományosan felhasznált fa- és betonoszlopokat egyre jobban kiszorítják a fém oszlopok, melyek tartósak, a korróziónak ellenállóak. Nincs szükség tartósításra, kéregzésre, mint a fa oszlopok esetében, könnyűek, könnyen összeszerelhetők. A fém támaszrendszer megépítéséhez komplex eszközök kerültek kifejlesztésre. Ezek segítségével lehetővé válik a gyors és precíz megépítés. Egyetlen dolgozó meg tudja feszíteni a meglazult huzalokat, és szakadás esetén meg tudja javítani ezeket. 2011-ben a Kecskeméti Főiskola Kertészeti Főiskolai Kara Gripple rendszerű szőlő támaszrendszert létesített 0,3 hektáron. Az ültetvény területének egyenetlensége és a hidrofúrós oszlop lyukfúrás kisebb esztétikai hibákhoz vezettek, de a támaszrendszer funkcióját ez nem rontotta.

Kulcsszavak: szőlőültetvény, támrendszer, Gripple

Metal posts are more and more widespread nowadays. Traditional wood and concrete posts are out of fashion. The reason for this is that metal posts are light, easy to assemble, they are non-corrosive. Complete set of tools make assembling easy. One person can fix the cables, anchor the posts, and later on can maintain the trellis. A 0,3 ha vineyard was established at the Kecskemet College Horticultural faculty in 2011 using Gripple trellis system. The surface of the soil was uneven and the hydro drilling caused some aesthetic „faults”. These however, do not cause a malfunction. Later on, when the vine shoots cover the trellis these „faults” will disappear.

Keywords: vineyard, Gripple, trellis,

SZŐLŐ FÁS RÜGYDUGVÁNYOK GYÖKERESÉDÉSÉNEK VIZSGÁLATA ROOTING EXPERIENCE ON ONE-BUDDED GRAPEVINE WOODY CUTTINGS

Baglyas Ferenc

Nagy biológiai értékű szőlőfajta gyors felszaporításának legismertebb módja az oltás és a szemzés. Mindkét szaporítás mód nagy gyakorlatot és eszközfelszereltséget igényel. A rügydugványok gyökereztetésével, majd továbbnevelésével szabványos szaporítóanyagot tudunk előállítani. A sajátgyökerű növényeket csak filoxéra-immunis homoktalajra ültethetjük ki. A szakirodalomban javasolt technológiát továbbfejlesztettük. A rügydugványokat nem földkeverékben gyökerezettük, hanem vizes hajtató tálcában hajtattuk ki. A módszer azonos a rügytermékenységi együttható megállapítása céljából végzett rügyhajtatással. A hajtás 5-6 hét időtartama alatt nemcsak a zöld hajtások fejlődnek ki, hanem járulékos gyökerek is képződnek. Felmerült az, hogy kiértékelés után ezeket a kis növényeket ne semmisítsük meg, hanem neveljük tovább konténerben vagy konténerládában. A szabad gyökérfejlődés következtében a hajtások rendkívül erőteljesen nőttek és a vegetáció végére egy teljes értékű gyökeres szaporítóanyagot kaptunk.

Kulcsszavak: rügydugványok, vizes hajtás, konténeres továbbnevelés, üvegházi nevelés

Grafting and budding are the most well-known ways of rapid accumulation of high biological value grape varieties. Both of these methods require great practice and propagation facilities. By rooting one-bud cuttings and further training we can produce standard propagation material. We can plant the own-rooted plants only in phylloxera-immune sandy soils. We further developed the recommended technology. The one-bud cuttings were not rooted in substrates, but were forced in water. The method is the same as bud forcing in the determination of bud fertility. During the 5-6 weeks of forcing not only the green shoots develop, but adventitious roots are formed. We decided not to destroy the little plants but further raise them in containers or container box. Due to the free root development shoots have grown very strongly and we have received a full value propagating material at the end of the vegetation.

Keywords: one-budded cutting, forcing in water, propagation in plastic container, caring in glasshouse

**FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNY VÁLASZTÁS SZEMPONTJAI A KRF
HALLGATÓINAK KÖRÉBEN**
**FACTORS INFLUENCING THE DECISION OF UNIVERSITY CHOICE AMONG
THE STUDENTS OF KRF**

Bágyi Andrea
Taralik Krisztina

Az elmúlt időszakban a felsőoktatás több tekintetben is vitatémát jelentett: a jelentkezők számának növekedése és csökkenése, a diplomák piacképességéről a munkaerő piacon, a bolognai rendszerről, a hallgatók által fizetendő tandíjról vagy az intézményintegrációk vonatkozásában egyaránt. Napjainkban a felsőoktatás, és annak környezete radikális változásokon ment át. A kényelmes, biztos környezetből a felsőoktatási intézményeknek ki kellett lépniük a piaci verseny környezetbe, így versenyképességük fenntartása, vagy sok esetben éppen fennmaradásuk érdekében folyamatosan kell fejlődniük és alkalmazkodniuk a környezeti elvárásokhoz. Ebben a környezetben még nehezebb a helyzete az olyan kisméretű vidéki felsőoktatási intézményeknek, amilyen a Károly Róbert Főiskola is. Ahhoz, hogy egy vállalkozás/intézmény sikeres stratégiát alkothasson, tudnia kell, hogy hová akar eljutni, ehhez viszont elengedhetetlen tisztában lenni azzal, hogy hol tart most. Ezen gondolat mentén a főiskola évente felméri a felvételt nyert hallgatók körében iskolaválasztási döntésükben szerepet játszó szempontokat, a motiváló tényezőket. Tanulmányunkban a 2013-as és 2015-ös felmérés néhány fontosabb eredményét mutatjuk be, arra helyezve a hangsúlyt, hogy találhatunk-e jelentősebb változásokat hallgatóink válaszaiban a két évvel korábbi eredményekhez képest.

Keywords: vidéki felsőoktatás, továbbtanulás, célcsoport, intézmény választási preferenciák,
JEL: M31

Recently there are some aspects in connection with the higher education which give reason for dispute. Some of these are the growth and decrease of number of candidates, the value of the diplomas on the labour market, the bologna process, the tuition fee and the integration of institutions. We can experience radical changes in the higher education and its environment. The higher education institutes had to pass over from the convenience and safe environment to a competitive market. If they want to keep their competitive position, or sometimes they strive for survival, they have to develop and adapt continuously to the environmental requirements. In this situation the position of the small rural institutes - like Károly Róbert College - are more difficult. To develop a successful strategy the institutes have to know what they want to reach, and it requires the detailed knowledge of their recent position. Based on this thought our College every year performs a research among our admitted students to examine the factors influenced and motivated their decision in case of University choice. In our study we want to present some important results of the researches in 2013 and 2015. We want to emphasize whether there are significant changes in the answers of our students in 2015 compare to the results of two years earlier research.

Keywords: rural higher Education, further Education, target group,, preferences connect to institute choice,

HEALTH AND ECONOMIC IMPACTS OF THE WORKPLACE STRESS AND SPATIAL DIFFERENCES

A MUNKAHELYI STRESSZ EGÉSZSÉGÜGYI ÉS GAZDASÁGI HATÁSAI, TÉRBELI KÜLÖNBSÉGEI

Bakos Izabella Mária

Stress is inherent in modern life, and it is perhaps the most serious endemic disease of our time, given the fact that it has a significant impact on individual well-being, on mental and physical health and on our job performance as well. The impact on the whole economy and the territorial differentiation is significant. According to the EU survey a quarter of the employees are affected by the stress and 50-60% absenteeism from work can be traced back to this. Workplace stress induced a GDP loss of 1,000 billion HUF at domestic level, while at the European level, this amount is more than 500 billion EUR. Therefore, work stress monitoring and mitigation at micro and macro levels are important too. This study presents the various models of work stress, the frequent sources of stress, the EU and domestic legal background. Furthermore, I present the domestic situation in relation to work-related stress in the light of my secondary and primary research results.

Keywords: work-related stress models, health status, well being, work performance, economic impact,

A stressz modern életünk velejárója és korunk talán legsúlyosabb népbetegsége, tekintettel arra, hogy markánsan hat egyéni jóllétünkre, lelki-testi egészségünkre és munkateljesítményünkre. A gazdaság egészére gyakorolt hatása és területi differenciáltsága is számottevő. Az EU felmérése szerint az alkalmazottak negyedét érinti a stressz és a munkából való hiányzás 50-60%-a is erre vezethető vissza. A munkahelyi stressz okozta GDP kiesés hazai szinten évi 1000 milliárd forintot jelent, míg európai szinten ez az összeg meghaladja az 500 milliárd eurót. Fontos tehát mikro és makro szinten egyaránt a munkahelyi stressz monitoringozása és mérséklése. Tanulmányomban bemutatom a különféle munkahelyi stressz modelleket, a gyakran előforduló stressz forrásokat, az uniós és a hazai jogszabályi háttért. Ismertetem továbbá a munkahelyi stresszel kapcsolatos hazai helyzetképet szekunder és primer kutatási eredmények tükrében.

Keywords: munkahelyi stressz modellek, egészségi állapot, jóllét, munkateljesítmény,
JEL: I14 J81 R12

A ZÖLD INNOVÁCIÓ KLÍMAPOLITIKAI JELENTŐSÉGE AZ EURÓPAI UNIÓ ÉS MAGYARORSZÁG ACÉLIPARÁNAK ESETÉBEN

THE ROLE OF GREEN INNOVATION WITHIN THE STEEL INDUSTRY OF THE EUROPEAN UNION AND HUNGARY FROM A CLIMATE POLICY PERSPECTIVE

Bakosné Böröcz Mária
Horváth Bálint

Az Európai Unió acéliparának korunkban több kihívással is szembe kell néznie. A növekedés továbbra is a világ más régióiban jelentkezik, és míg a termékek iránti kereslet folyamatosan csökken, eközben a nyersanyagok ára növekvő tendenciát mutat. Továbbá számolni kell a szektorra jellemző felesleges gyártási kapacitásokkal is.

A gyártók számára versenyelőnyt jelenthet a készítményeik hozzáadott értékének a növelése, azonban a jelenlegi trendek szerint az ehhez hasonló prémium acéltermékek kereslete még mindig alacsony. Európa nettó importőr az acélipari termékek esetében és az említett árak további emelkedésével is számolnia kell. Az éghajlat-változási politika és az erőforrás-hatékonyság további fontos hajtóereje lehet a technológiai változásoknak. Rövidtávon az újrahasznosított fémhulladékok felhasználása és a rendelkezésre álló legjobb technológiák (BAT) elterjedése lényegesen hozzájárulhatnak a klímapolitikai célkitűzések teljesítéséhez és a véges erőforrások fenntartható használatának növeléséhez. Ilyen a környezetbarát ipari innováció egyik legmodernebb formája, a szén-dioxid leválasztás és tárolás (CCS), amelynek a megvalósítási fázist megelőzően olyan kihívásokkal kell megküzdenie, mint a magas költségek, a köztudatban való elterjesztés és a közvélemény általi elfogadottság.

Keywords: zöld acél, klímapolitika, szén-dioxid leválasztás és tárolás, acélipar,
JEL: L61 O32 Q55

The steel industry of the European Union is facing several challenges recently. The growth of the production is mainly located in other parts of the globe and as long as the demand for steel products keeps decreasing, the price of raw materials is continuously going up. Furthermore, we must take into consideration the superfluous operation capacities of the sector as well.

While the producers could be able to gain some competitive advantage by increasing the added value of their products, according to the current trends of the market the customers do not show that much of an interest to premium brands. Europe is net importer of steel industry products and is expected to face their rising prices as well. So besides climate policy the efficient use of resources could be another driving force of technological innovations within the sector. In a short term the use of recycled metal waste and the spread of the best available technologies (BAT) will hopefully contribute to achieving the future climate goals and the sustainable usage of finite production resources. Nowadays, carbon capture and storage (CCS) is considered as one the most innovative technologies in this field but before its large-scale implementation it must face the obstacles of any other novelties, including raising public awareness and finding sufficient financing opportunities.

Keywords: green steel, climate policy, carbon capture and storage, steel industry,

**A PÉNZÜGYI ISMERETEK FŐISKOLÁN TÖRTÉNŐ OKTATÁSÁNAK
GYAKORLATI TAPASZTALATAI ÉS PERSPEKTÍVÁI
PRACTICAL EXPERIENCES AND PERSPECTIVES OF TEACHING FINANCIAL
KNOWLEDGE IN HIGHER EDUCATION**

Bakos-Tóth Eszter
Baranyi Aranka

Empirikus kutatómunkánk előadás formájában való megírása csaknem két évtizede érlelődik bennünk, hiszen ennyi idő óta oktatunk a felsőoktatásban pénzügyi ismereteket.

Jelen előadás csupán bevezetése a kutatott témánknak, ezen túl tervezzük a hallgatói oldal vizsgálatát is kérdőív formájában, melyben a korábbi, pénzüggel kapcsolatos tanulmányokra kérdezzük rá, valamint a logikus gondolkodást és annak egy oktatási félév alatt történő fejlődését mérjük fel.

Tanulmányunkban arra kívánunk rávilágítani, hogy a pénzügyi ismeretek diszciplína elsajátítását új alapokra kell helyezni. Ezzel nem az oktatási rendszer kritikáját kívánjuk megfogalmazni, hanem a hallgatók oldaláról tapasztalt komplex gondolkodás nem kellő szintjét tárjuk fel. Nekünk - a felsőoktatásban oktatóknak - ehhez a „nem optimális helyzethez” kell az oktatási technikáinkat igazítani, ezzel nem elfeledve a régi oktatási módszereket, hanem ezt kiegészítve: a modern technika adta lehetőségeket maximálisan ki kell használnunk a sikerért.

Kutatásunk létjogosultságát mi sem bizonyítja jobban, minthogy más felsőoktatási intézményben is keresik a hatékony pénzügyi ismeretátadás oktatási formáit és módszereit.

Keywords: pénzügyi ismeretek, empirikus, oktatás, oktatási módszerek,

JEL: A23

We have been thinking about presenting our empirical research for 2 decades, as we have been teaching finance in higher education for that period of time.

The current presentation is just the introduction of our research subject, we are planning to investigate the student side of the subject through questionnaire when will be asking about previous studies all related to finance and we would also like to assess logical thinking and the development you have made in the period of the semester.

In the studies we are trying to highlight that we need to establish the disciplines of financial knowledge. We are not trying to draw up the educational system's critique, our purpose is to reveal the inappropriateness of complex thinking from the students point of view.

For us – Working and teaching in higher education- we need to adjust our teaching techniques to this suboptimal situation, by not to forget about the old teaching methods but to add the options provided by modern techniques to reach the maximum for our success.

Nothing could prove the justification of our research that in other higher educational systems they are also trying to look for the efficient tuition of educational forms and methods.

Keywords: financial knowledges, empirical, teaching, teaching methods,

**A SOPRONI MUNKAVÁLLALÁSI CÉLÚ MIGRÁCIÓ MINT TÁRSADALMI
INNOVÁCIÓS KIHÍVÁS**
**THE LABOUR MIGRATION AIMING THE CITY OF SOPRON AS A CHALLENGE
FOR SOCIAL INNOVATION**

Balázs Ferenc

Ahogy az 1897-es aranyláz idején a kanadai klondike-i terület lakossága megsokszorozódott, így a határ közelségében, a soproni lehetőségekben „aranyat” látó munkavállalók Sopron lakosságát duzzasztják fel, s jelenlétükkel, munkaerő piaci konkurenciaként átrajzolják a soproniak városukhoz, illetve a városlakókhöz kapcsolódó identitásmintázatát.

A kutatás fókuszába annak vizsgálata került, hogy milyen percepciók mentén közelednek a soproniak a városba érkező „idegenekhez”, elsősorban a munkavállaló új betelepülőkhöz. A kutatás célja az, hogy személyek és közösségek szintjén megrajzolja a lokális otthon, haza, Sopron kisajátításának, óvásának, az „idegenektől” való elzárkózásnak narratíváit. Vizsgálja a „régisoproniak” narratívái alapján, hogy milyen együttműködések, konfliktusok, milyen szimbolikus cselekvések jelennek meg az „idegenekkel” szemben; illetve milyen a migrációs hullám hatása a személyes, lokális identitáskonstrukciók alakulására a különböző kognitív, társadalmi és kulturális tényezők, intézményi-közösségi kapcsolatok mentén.

Keywords: „tősgyökeres soproni”, „új beköltöző”, idegen, identitás, globalizáció, lokalitás,
JEL: x x x

Like the population of Klondike, Canada multiplied during the gold-fever in the year of 1897, the population of Sopron was also multiplied by the workers who see the ‘gold’, the opportunity in the city of Sopron, in the closeness of the Hungarian-Austrian border. The presence of the new settlers as concurrency in the labour market transforms the identity markings of the “native” citizens of Sopron.

The focus of the research intends to examine the perceptions of the “ancient” Sopron citizens towards the “new settlers”, first of all towards the “new settlers” as workers. The aim of the research is to trace the personal and common narratives of the expropriation and protection of Sopron as the local home, country, and those of the seclusion from “foreigners”. It is also studying, based on the narratives of the “ancient” Sopron citizens, the cooperation, conflicts and symbolic acts towards the “foreigners”, and the effects of the migration wave on the personal and local identity constructions along cognitive, social and cultural aspects and along institutional-social connections.

Keywords: “native Sopron citizen”, “new settler”, foreigner, identity, glocalit, locality,

**AZ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÓRENDSZER TÉRBELISÉGÉNEK NÉHÁNY
ÖSSZEFÜGGÉSE MAGYARORSZÁGON**
**A FEW GENERAL CONTEXTS OF THE SPATIALITY OF HEALTH CARE
SYSTEM IN HUNGARY**

Bálint Csaba

Magyarország Alaptörvényében benne foglaltatik, hogy mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. Az egészségügyi rendszer legfontosabb építőköve az egészségügyi ellátórendszer, amelynek keretében a betegek a társadalombiztosítás által finanszírozott közegészségügyi ellátásban (vagy fizetős magánellátásban) vehetnek igénybe gyógyító szolgáltatásokat. Fontos, hogy a betegek számára az egészségügyi ellátórendszer területileg is könnyen hozzáférhető legyen. Magyarországon az egészségügyi ellátórendszerben az ún. progresszív ellátás elve érvényesül. Ez azt jelenti, hogy az ellátás kötelezően feladatmegosztáson alapuló, hierarchikus rendszerben zajlik. A legalsó szint az alapellátás, míg a legmagasabb szintű ellátás az országos intézményekben és egyetemi klinikákon valósul meg. Kutatásom témája a hazai egészségügyi rendszer felépítésének (ezen belül az alapellátásnak, a területi ellátási kötelezettséggel bíró szakrendeléseknek és a kiegészítő egészségügyi szolgáltatásoknak) vizsgálata, az egészségi állapot és az egészségügyi ellátórendszer térbeli sajátosságainak feltárása, különös tekintettel az elérhetőségi/hozzáférhetőségi viszonyokra.

Keywords: egészség, egészségügy, ellátórendszer, alapellátás, szakellátás,
JEL: I14

In the Constitution of Hungary it is declared that everyone has the right to physical and mental health. The most important component of the health system is the health care system, under which the patients can take curative services in public health care financed by public insurance funds or in private paying healthcare. In terms of health care system it is essential to be readily accessible geographically. In Hungary, the principle of the so-called progressive care prevails in the health care system, which means that the treatment takes place in a hierarchical system, based on compulsory division of functions. The lowest level is primary care, the highest level is realized in national institutions and university clinics. The topic of my research is the analysis of national health system structure (including primary care, specialized care with regional obligation and supplementary health services), exploration of the spatial specificities of health status and health care system, particularly with regard to the availability/accessibility conditions.

Keywords: health, health care, primary care, specialized care,

**HEALTH INEQUALITIES AROUND THE WORLD, AND THE RESPONSES GIVEN
BY THE MILLENNIUM DEVELOPMENT GOALS AND SUSTAINABLE
DEVELOPMENT GOALS
EGÉSZSÉG-EGYENLŐTLENSÉGEK A VILÁGBAN, ÉS AZ EZEKRE ADOTT
VÁLASZOK A MILLENNIUMI FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉS A FENNTARTHATÓ
FEJLŐDÉSI CÉLOK ÁLTAL**

Bálint Csaba
Tóth Tamás

„Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing and medical care and necessary social services.,, as stated in the United Nations’ Universal Declaration of Human Rights. Nowadays, health can be considered as a megatrend with different challenges in the developing and developed countries. The inequalities of health are the most striking between the poorer and richer regions of the world, due to demographic, socio-economic and environmental reasons. The mission of the Millennium Development Goals was to achieve tangible results within a certain time frame, especially in the low- and middle income countries, while the Sustainable Development Goals do not deal only with the root causes of poverty, but also with economic growth and increasing prosperity, and human health, educational and social needs while focusing on environmental protection.

Keywords: health, inequalities, megatrend, Millennium Development Goals, Sustainable Development Goals,

Az ENSZ Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata kimondja: „Minden személynek joga van saját maga és családja egészségének és jólétének biztosítására alkalmas életszínvonalhoz, nevezetesen élelemhez, ruházathoz, lakáshoz, orvosi gondozáshoz, valamint a szükséges szociális szolgáltatásokhoz (...)” Napjainkban az egészség kérdése egyfajta megatrendnek tekinthető, eltérő kihívásokkal a fejlett és fejlődő országokban. Az egészség-egyenlőtlenségek a legszembetűnőbbek a világ szegényebb és gazdagabb térségei között, népesedési, gazdasági, társadalmi és környezeti okokból kifolyólag. A Millenniumi Fejlesztési Célok (MDG) küldetése volt kézzelfogható eredményeket elérni az alacsony és közepes jövedelmű országokban belátható időn belül, míg a Fenntartható Fejlesztési Célok nem csak a szegénység alapvető okaival foglalkoznak, hanem a gazdasági növekedés és jólét fokozásával, továbbá az emberek egészségügyi, oktatási és szociális szükségleteivel miközben a környezetvédelemre is koncentrálnak.

Keywords: egészség, egyenlőtlenségek, megatrend, Millenniumi Fejlesztési Célok, Fenntartható Fejlődési Célok,

JEL: I14

EU-S VIDÉKFEJLESZTÉSI TÁMOGATÁSOK FELHASZNÁLÁSA AZ ERDÉLYI HELYI ÖNKORMÁNYZATOK KÖRÉBEN USE OF THE EU RURAL DEVELOPMENT SUPPORTS BY LOCAL GOVERNMENTS IN TRANSYLVANIA

Balla Emese

Erdély lakosságának 43 százaléka vidéken él, sőt egyes megyékben ez az arány meghaladja a 60 százalékot is. Sok vidéki település komoly társadalmi és gazdasági problémákkal küzd, amelyek oka elsősorban a megélhetési lehetőségek hiánya, valamint a fejletlen alapinfrastruktúra.

Azonban az EU-s finanszírozási lehetőségek kihasználása révén a vidéki önkormányzatok jelentős támogatásra tehetnek szert. A 2007 – 2013-as programozási periódusban a romániai vidékfejlesztési tervben foglalt intézkedések közül az önkormányzatok a 322: A falvak megújítása és fejlesztése, a 125: A mezőgazdasági és erdészeti infrastruktúra fejlesztése, a 313: Turizmus fejlesztése, valamint a 122. intézkedés: Az erdők gazdasági értékének növelése keretében juthattak finanszírozási forráshoz. (A LEADER program keretében nyert támogatások nem képezik vizsgálatunk tárgyát.)

Kutatásunk célja az önkormányzatok által megnyert támogatások felhasználásának területi vizsgálata Erdélyben és a legtöbb támogatást elnyerő községek feltérképezése, különös hangsúlyt fektetve a magyarok lakta területek önkormányzatainak támogatás-lehívási aktivitására. Ugyanakkor a községek szintjén összegezett nyertes pályázatok értékét összefüggésbe hozzuk bizonyos társadalmi és gazdasági-fejlettségi mutatókkal. Az eredmények tükrében arra próbálunk következtetni, hogy a vidékfejlesztési támogatások révén Erdély mely vidéki területei válnak feltehetően vonzóbbá, élhetőbbé a jövőben.

Keywords: vidékfejlesztés, vidéki önkormányzatok, EU-s támogatás, Erdély,

JEL: O18 Q18

In Transylvania about 43 % of the population lives in rural areas, and in some counties this proportion achieves even 60 %. A lot of communes face serious social and economic problems, caused primarily by the lack of livelihood opportunities and the undeveloped basic infrastructure.

EU rural development supports provide a significant aid to the local governments to improve the situation. In the 2007 – 2013 programming period the local governments obtained supports under the following measures of the Romanian National Rural Development Programme: measure 322 – Village renewal and development, measure 125 – Infrastructure related to the development and adaptation of agriculture and forestry, measure 313 – Encouragement of tourism activities, measure 122 – Improvement of the economic value of forests. (Supports under to the LEADER program are not included in our analysis.)

The aim of our research is to analyze the territorial distribution of these supports in Transylvania, the identification of those communes which obtained the highest financing, highlighting the fund raising activity of those areas where the proportion of the Hungarian population is relatively high. At the same time, the value of the financing summed up on the level of the communes is correlated with some economic and social indicators.

Based on the results we try to identify those areas which due to the EU rural development supports will become probably more livable, more attractive in the future.

Keywords: rural development, rural local governments, EU supports, Transylvania,

CONSUMER WILLINGNESS TO PAY FOR MANGALICA SALAMI

Balogh Péter
Matthew Gorton
Popp József
Lengyel Péter
Békési Dániel

To boost competitiveness and profitability, the EU has looked to greater value-added production, drawing on its reputation for quality goods.

One potential type of quality goods are Traditional Food Products (TFPs).

Reflecting the growing interest from both consumers and policymakers, and building on recent developments in Willingness to Pay (WTP) methodologies, we evaluate consumer preferences for an archetypal traditional food product.

Specifically we draw on stated preference data from a discrete choice experiment, considering the traditional Hungarian mangalica salami. A WTP space specification of the generalized multinomial logit model is employed, which accounts for not only heterogeneity in preferences but also differences in the scale of the idiosyncratic error term.

Results indicate that traditional food products can command a substantial premium, albeit contingent on effective quality certification, authentic product composition and effective choice of retail outlet.

Promising consumer segments and policy implications are identified.

Keywords: traditional foods, discrete choice experiment, preference heterogeneity, generalized multinomial logit model, WTP space,

JEL: C35 D12

KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS A MAGYAR GAZDÁLKODÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSI AKTIVITÁSÁRÓL

SURVEY AMONG HUNGARIAN AGRICULTURAL PRODUCERS ON THEIR COOPERATION ACTIVITY

Baranyai Zsolt
Szabó G. Gábor

Tanulmányunkban a magyar mezőgazdasági termelők együttműködési aktivitása tárgyában végzett kutatás eredményeiről adunk számot. A Nemzeti Agrárkamara (NAK) tagsága körében 2015 nyarán végzett online kérdőíves felméréssel összesen 7.728 gazdálkodó egységről nyertünk információt. Az így nyert adatbázis tisztítása során az erősen hiányosan kitöltött kérdőíveket kiszűrtük, így a végleges elemszám 6.573 gazdaság lett.

A kutatás tapasztalatai szerint a felmért üzemi kör több mint fele (51%) semmilyen együttműködésben nem vesz részt. Az együttműködésektől történő távolmaradás legfőbb okaként a gazdálkodók az elköteleződés és függőség kerülését, továbbá az együttműködésekkel kapcsolatos információk, illetve maguknak a csatlakozás lehetőségét kínáló együttműködéseknek a hiányát jelölték meg. Számos gazdálkodó hivatkozott még a korábbi rossz tapasztalatokra is, mint okra.

A kooperáló gazdálkodók a formális együttműködések keretein belül mutatják a legnagyobb aktivitást, melyen belül a termelői tulajdonú szervezeti formák (pl. TÉSZ) tekinthetők kimagaslóan a legnépszerűbbnek. Az informális együttműködések által kínált lehetőségekkel is számos gazdálkodó él, ezen a területen a legnépszerűbben a technikai erőforrások (pl. gépek) egymásnak történő kölcsönadása, közös értékesítés, kölcsönösségen alapuló gépi/fizikai munka, illetve gépi bérszolgáltatás tevékenységek.

Az együttműködés kérdéseinek regionális vizsgálata számos differenciát mutat az előbb közölt országos tapasztalatoktól.

Keywords: együttműködési aktivitás, kooperáció, formális együttműködés, informális együttműködés, termelői szervezet, mezőgazdasági termelő,

JEL: Q12 Q13

We present results of a research based on a survey among Hungarian agricultural producers on their cooperation activity. In collaboration with Hungarian Chamber of Agriculture we gained information from 7728 of its members (agricultural producers) through an on-line based empirical survey in Summer 2015. After data clearing we got 6573 farms in our sample. According to the findings of the above empirical research more than 51% of the respondents do not cooperate at all in any forms of cooperation. Main reasons behind the absence from any cooperation activity were that they do not like to depend on or committed to anybody, as well as that they do not know their possibilities and have not got enough information on the different forms of cooperation. Producers also choose “the lack of cooperation nearby I could join to” reason and some of them referred bad experiences in the past as a main problem. Most of the producers who do cooperate at all choose formal cooperation more likely and by far the most popular forms are producer owned organisations (like fruit and vegetable PO) among them. A lot of producers take up opportunities offered by informal cooperation, the most popular forms being of lending to each others technical resources (e.g. machines), joint selling, machinery/physical work based on reciprocity as well as machinery services for money. Examination of issues regarding cooperation on regional level shows different picture from the national experiences reported above.

Keywords: cooperation activity, cooperation, formal cooperation, informal cooperation, producer organisation, agricultural producer,

HITEL ÉS BETÉTÁLLOMÁNY VIZSGÁLATA VARIANCIAANALÍZIS MÓDSZERÉVEL EVALUATING LOANS AND DEPOSITS USING VARIANCE ANALYSIS

Baranyi Aranka
Sidlovicsné Tóth Ildikó

A hazai hitelintézeti szektor az elmúlt évtizedben folyamatos gazdasági, jogi, adózási megpróbáltatásoknak van kitéve, mely egyidejűleg érinti a bankokat és a szövetkezeti hitelintézeteket is. A 2010-től kezdődően jelentős bankadó terheli a bankok működését. A magas céltartalék, értékvesztés képzés és a bankadó miatt 2010-ben sok bank zárt veszteséggel. A bankszektor tovább sújtotta a 2013-ban bevezetésre került tranzakciós illeték, melyet szinte minden bank igyekszik ügyfeleire áthárítani, ezzel emelkednek a banki szolgáltatások díjai. A felmerülő nehézségek ellenére a magyar bankrendszerrel továbbra is elmondható, hogy stabil, tőkeellátottsága megfelelő, likviditási helyzete jó. Vizsgálatunk egy észak magyarországi takarékszövetkezet hitel és betétállományának elemzésére fókuszál, melynek keretében arra keressük a választ, hogy az egyes kirendeltségek hitelezési és betétgyűjtési tevékenységét illetően milyen eltérések mutatkoznak, ezt az eltérést lehet-e statisztikailag alátámasztani és ami a leglényegesebb hogyan lehet ezekre az eltérésekre a megfelelő okokat és magyarázatokat megtalálni.

Keywords: hitelezési kockázat , pénzügyi szolgáltatások, portfólió, analízis, vidék bankja,
JEL: E21

The credit institute sector of Hungary has been under constant duress from the economy, law, and taxes, which affects both banks and cooperative credit institutes. The operations of banks were pressured by a significant bank tax, taking legal effect in 2010. The high amount of provisions, artificial impairment losses and the bank tax caused multiple banks to be in the red in 2010. The bank sector was further pressured by the transaction fees introduced in 2013, which causes the bank services to become more expensive, as most banks try to shift it to their customers. In spite of difficulties, the Hungarian bank sector can still be said to be firm, it's capital funding is sufficient, and liquidity has no problems whatsoever. Our analysis focuses on the evaluation of a North-Hungarian cooperative credit institute's loans and deposits, which we use to try and understand the differences between loaning and depositing of various offices, if the validity of differences can be supported statistically, and most importantly, how the proper reasons and explanations for these differences can be found.

Keywords: loan risk , financial services, portfolio, analysis, rural bank,

HOGYAN LEHET ÉLMÉNY A MUNKAVÉGZÉS? – ÁRAMLAT A MUNKAHELYEN

HOW CAN WE ENJOY OUR JOB? – FLOW AT THE WORKPLACE

Bata Miléna

Életünk nagy részét a munkahelyen, a mindennapi „mókuserékben” töltjük, mely manapság egyre több kérdést vet fel arra vonatkozóan, hogy hogyan lehet ezt az időt produktív, értékteremtő munkavégzésre fordítani, illetve mely tényezők járulnak hozzá ahhoz, hogy a munkát ne szükséges rosszként, hanem énünk egyfajta értékmérőjeként fogjuk fel?

Előadásomban a munkavállalók munkahelyválasztásánál figyelembe vett szempontjait, illetve a flow, azaz áramlatélmény munkahelyi megélésének feltételeit mutatom be Csíkszentmihályi Mihály flow-elméletére alapozva.

Vizsgálatomat primer kutatással – standard mélyinterjú megkérdezéssel és kérdőívezéssel – végeztem. Az eredmények alapján elmondható, hogy a válaszadók esetében a munkahelyválasztásnál elsődleges szempont a piacképes bérezés, a flow vizsgálata során pedig azt az eredményt kaptam, hogy a részmunkaidőben foglalkoztatottak kevesebbszer élnek meg áramlatélményt, mint a teljes munkaidőben foglalkoztatottak. A kutatásban ugyan nem vizsgáltam mélyebben a kérdést, de mindez feltehetőleg azzal van összefüggésben, hogy nem tudnak kellőképpen elmélyülni feladatukban azok, akik kevesebb időt töltenek a munkahelyükön, így a vállalati célokkal is kevésbé képesek azonosulni.

Keywords: flow, áramlatélmény, szükséglet-hierarchia, munkahelyválasztás,
JEL:

We spend most of our lives at work, in the daily "rat race", which has raised more and more questions like how this time can be devoted to productive, value-adding work and which factors contribute to realize that work is not have to be „necessary bad”, but a measure of value for ourselves?

My research is based on Mihaly Csikszentmihalyi's flow theory. I examined the workers job choosing aspects and the conditions of living flow at their workplace.

I made questionnaires and interviews for my primary research. Based on the results I can say that the most important job choosing factor is the marketable payment for the respondents. The flow investigating shows that part-time employees living flow fewer than full-time employees. I didn't examine it deeper in my study, but it probably means that employees who spend less time at their workplace can't sufficiently immerse in their task so they can't live flow.

Keywords: flow, positive psychology, needs, job choosing,

AZ INNOVÁCIÓ ÉS AZ IMITÁCIÓ SZEREPE AZ ÉLELMISZERIPARBAN THE ROLE OF INNOVATION AND IMITATION IN THE FOOD INDUSTRY

Bene Andrea

Napjainkban az innovációs termék- és folyamatfejlesztések fontos eszközei a vállalkozásoknak ahhoz, hogy kitűnjenek versenytársaik közül, illetve eredményes gazdálkodást tudjanak elérni. Az élelmiszeripar egy tradicionálisan alacsony K+F intenzitású ágazat. Az alacsony K+F rá-fordítások ellenére napjainkban egyre több újítás (új termék) figyelhető meg az élelmiszeripar-ban. Ennek számos magyarázata van, de talán a legfőbb az, hogy mára több tanulmány kimu-tatta, hogy a radikális újítások nagyon ritkák az élelmiszeriparban, a legtöbb újítást az ágazat-ban inkrementális innovációként, vagy imitálásként lehet jellemezni. A tanulmány célja a témá-ra vonatkozó szakirodalom feltárása, valamint az innováció és az imitáció egyaránt fontos sze-repének megvilágításba helyezése.

Keywords: innováció, imitáció, élelmiszeripar, KKV,

JEL: O3 D2 A1

Nowadays, product and process innovations are important instruments for companies to stand out from competitors and to able to achieve a successful financial operation. Traditionally the food industry is regarded as a sector with low R&D intensity. The number of innovations (in term of new products) of the food industry is quite high, in spite of low R&D spending. There are several explanations for the low R&D spendings in the food industry, and the most important reason is that several studies have shown that radical innovations are very rare in the food industry. Most innovations in the food industry can be characterised as incremental innovations or even imitations. The study aims to explore the literature on the subject and enlighten the equally important role of innovation and imitation.

Keywords: innovation, imitation, food industry, SME,

INNOVATÍV MEGOLDÁSOK KERESÉSE A KULTURÁLIS SOKK IDŐSZAKÁBAN LOOKING FOR INNOVATIVE SOLUTION IN THE TIME OF CULTURAL SHOCK

Benedek Andrea
Demszky Alma Míra

A bevándorlás az elmúlt néhány hónapban soha nem látott méreteket öltött Európában, melynek folyamatát a jelenlegi kutatás médiaelemzés módszerével mutatja be 2015. júniustól 2016 január végéig.

A bevándorlás társadalmi következményei - éppen a dömpinghatás következtében - érzékelhető, tapintható változásokat eredményezett mindössze néhány hónap alatt Európa valamennyi országában.

Az elemzés egyértelműen rámutat arra, hogy a migrációs folyamatokat megelőző társadalmak, kultúrák a kezdeti eufórikus fázisából, hamar a kulturális sokk állapotába kerültek, melyre olykor agresszíven, szélsőségesen reagálnak.

A bevándorlási tendenciákat tekintve az előzőekben említett fázisok után az akkulturáció, azaz az új kultúrába való beilleszkedés időszaka következne, ám a tömeges bevándorlás felülírhatja a szakirodalom logikáját. Ennek egyik legfőbb oka, hogy jelen szituációban nem csak a bevándorlók, hanem - egyedülálló módon - a befogadók is a kulturális trauma állapotába kerültek, s annak ellenére, hogy nem szándékoztak kultúrkörnyezetet váltani, mégis kénytelenek egy új kulturális hálózatba beépülnie. Ennek a társadalomban bekövetkezett változásnak a feloldására pedig kizárólag innovatív megoldások nyújthatnak lehetőségeket.

Keywords: migráció, menekültek, kulturális sokk, akkulturáció, innováció,

Immigration into Europe has grown to a never seen dimensions in the last few month of which progress will be described in this present research by the method of media analysis regarding the period from June 2015 to January 2016.

The social consequences, due to the dumping effect, can be seen and felt in every country of Europe.

The analysis clearly points out that the societies experiencing migration can get into cultural shock after the initial euphoric phase of the meeting of different cultures. The reaction to this state can sometimes be aggressive or even extreme.

Regarding the immigration tendencies after the above mentioned phases the phase of acculturation that is to adapt to the host culture would follow, however, the large number of immigrants would overwrite the logic of literature. One of the main reasons of it might be that in this case not only the immigrants but also the host population is in cultural trauma, they might not want to change their cultural environment, nevertheless, they have to adapt to a new cultural world. Only innovative solution can bring relief to these changes in the society.

Keywords: immigration, refugee, cultural shock, acculturation, innovation,

**INNOVÁCIÓS INDEXEK - A HUMÁN ERŐFORRÁSOK ÉS MÁS INPUT
TÉNYEZŐK KÉRDÉSEI
MEASURING INNOVATION - THE PROBLEM OF HUMAN FACTORS AND
OTHER INPUT INDICATORS**

Borbély András

A mérés a tudományos megismerés egyik alapvető módszere. Manapság számos olyan mutatóval találkozhatunk, amelyek az országok innovációs teljesítményét hivatottak mérni - rangsort felállítva az egyes országok között. Ezek az indexek esetenként többtucatnyi különböző típusú változót is magukba foglalnak. Mindazonáltal, egyes nemzetközi és hazai szakértők véleménye szerint a nemzetek innovációs teljesítménye nagyban függ a nehezen megfogható humán tényezőktől, vagy az adott államra jellemző intézményrendszertől. A hatékony intézményi környezet és az adaptív tudásra épülő oktatási rendszer így komoly helyzeti előnyhöz juttathatja az adott országot. Emellett megfigyelhető az is, hogy a vizsgált innovációs indexek különböző súllyal tartalmaznak koherens input és output változókat. Ennélfogva egyesekben felmerül a kérdés: Mit szeretnénk valójában mérni? A tanulmány célja megvizsgálni azt, hogy az egyes mutatók a rangsoroláson túl milyen mértékben képesek feltárni a fejlődést ösztönző vagy gátló bemeneti tényezőket – a változás ambíciójával rendelkezők számára.

Keywords: Innováció, Versenyképesség, Innovációs index, Innovációs potenciál mérése,
JEL: O31 C43 O15

Often said, measurement is one of the essential methods of science. These days numerous indexes can be found in the subject of innovation, which are able to rank the performance of certain countries. In some cases, these indexes contain dozens of variables. Nevertheless, certain well-known authors argue that the national innovation performance depends on intangible elements, such as human factors and institutional context – among other things. An efficient institutional environment and an educational system based on adaptive knowledge may contribute to the competitiveness of the country. Besides this, these indexes contain coherent input and output variables at the same time, with different weights. So we can definitely ask – what do we really measure and why? The aim of this paper is to examine these indexes, beyond any ranking. Are they really able to show us what holds us back and leads us forward on the path of innovation?

Keywords: Innovation, Competitiveness, Innovation index, Measuring innovation,

**ELSZAKADÁS VAGY SZÉTSZAKADÁS? AZ EURÓPAI ORSZÁGOK
VERSENYKÉPESSÉGÉNEK VIZSGÁLATA – A HATÉKONYSÁG ÉS AZ
INNOVÁCIÓ LEHETSÉGES KAPCSOLATÁNAK ÁTTEKINTÉSE
FALLING BEHIND OR FALLING APART? THE COMPETITIVENESS OF THE
EUROPEAN COUNTRIES. PROBABLE LINKAGES BETWEEN EFFICIENCY AND
INNOVATION – AN OVERVIEW**

Borbély András

Már több mint tíz év eltelt André Sapir vitaindító cikkének megjelenése óta, amelyben figyelmeztetett az európai országok közelgő kihívásaira. Az egyes országok munkaerőpiacát és szociálpolitikájának hatását elemezve megállapította, hogy az európai országok egyes mutatóik alapján csoportokra oszthatóak, ezzel is méltatva a tagállamok működésének fenntarthatóságát és hatékonyságát. Természetesen a szerző ekkor még nem tudhatta, hogy a következő években nem kizárólag a globális verseny, de egy komoly pénzügyi válság is kihívások elé állítja Európát. Azonban e viszontagságos évek dacára is néhány tagállam sikeresen emelte foglalkoztatási rátáját a válság előtti időszak számaihoz képest. Míg más országok, sok tekintetben a krízis hosszú távú kárvallottjainak mondhatóak. Így minden tekintetben aktuálissá vált a tanulságok levonása, és a régi európai modellek felülvizsgálata. Kérdéses, hogy a foglalkoztatás számainak változása és az innováció lehetséges munkahelyteremtő hatása között volt-e összefüggés ez idő alatt. E tanulmány célja az Európai Unió jelenlegi tagországainak összehasonlítása, tekintettel az elmúlt időszak változásaira és az elkövetkező fenntarthatóságára.

Keywords: Foglalkoztatás, EU-28, Szegénységi ráta, Innovatív vállalatok,
JEL: O15 O57 E24

More than ten years ago André Sapir predicted the challenges of European countries. In his study, he warned the European countries to be aware of the upcoming challenges. After the examination of social policies and labour markets, it was clear, that the group of European countries can be divided into smaller groups, based on particular indicators. Thereby, he also evaluated the efficiency and sustainability of each member state's system. Of course, at that moment no one was able to predict the upcoming crisis, which was going to be even greater challenge for Europe than the global competition. Despite these hard times, compared to the years before the crisis - some of the member states were able to raise its employment rate. But, as we see now, several countries are going to have long-term problems. For these reasons outlined above, it is necessary to review the „older European models”. Furthermore, a probable connection between innovation and its effect on employment rate may be interesting, but questionable. The purpose of this paper is to compare the member states, with a focus on recent changes and sustainability.

Keywords: Employment, EU-28, Poverty rate, Innovative enterprises,

FENNTARTHATÓ ÉLELMISZER FOGYASZTÁS EGY PAZARLÓ VILÁGBAN SUSTAINABLE FOOD CONSUMPTION IS WASTEFUL WORLD

Borbély Csaba
Posza Barnabás

A publikáció célja, hogy felhívja a figyelmet az élelmiszerkidobás kérdéskörére, illetve az ehhez köthető egyéb társadalmi, szociális, környezeti és gazdasági problémákra. A téma egy egyik jellegzetessége, hogy kevés adatforrás áll rendelkezésre, illetve ezek pontossága is megkérdőjelezhető, mivel származtatott értékeket, esetleg szakértői becsléseket tartalmaznak. A vizsgálat során szekunder adatforrások kerültek felhasználásra, amelyek globálisan, illetve sok esetben az Európai Unóra közöltek mennyiségi értékeket. Függetlenül, hogy milyen szinten vizsgáljuk az élelmiszerkidobást, megállapítható, hogy elképesztő méreteket ölt. A jóléti társadalmakban az elmúlt évtizedekben sem a gazdasági kényszer, sem a politikai akarat nem ösztönözte a polgárokat, hogy nagyobb figyelmet fordítsanak erre a kérdésre, így ezzel is indokolhatjuk a helyzet elfajulását. A probléma érint minden társadalmat, de megállapítható, hogy elsősorban a világ fejlettebb, gazdagabb régióiban jelentkezik nagyobb mértékben. A FAO szerint a szegényebb országokban az ellátási lánc elején (termelés, feldolgozás, szállítás) termelődik arányaiban több élelmiszerszemét, míg a gazdagabbnak tartott országokban – így Magyarországon is – inkább a kerekdelemben és a háztartásokban jelentkezik nagyobb arányban a pazarlás. A sok esetben logikus és elvárt megállapítások mellett, láthatunk olyan összefüggéseket is, amelyek nem vagy csak nehezen igazolhatók számszerű eredményekkel. Ezekben az esetekben a hagyomány, a szokás,

Keywords: fenntarthatóság, élelmiszerszemét, élelmiszervesztés, éhezés, környezet,
JEL: N50

The goal of the present study is to raise awareness of food waste and the societal, social, environmental and economical problems involved. There are few information sources available in this topic, and the accuracy of the few sources available is questionable due to the use of derived values and expert estimations. In this study secondary data sources were used, containing quantitative values on the global level and in many cases in the European Union as well. It can be concluded that food waste reached an extraordinary scale, regardless of the level examined. In welfare states, neither economical necessities nor political pressure urged people to pay more attention to this issue in the last decades, which may explain the aggravation of the situation. The problem is present in every society but it is usually more serious in the more developed, wealthier regions of the world. According to FAO, in poorer countries relatively more food waste is generated at the beginning of the supply chain (production, processing and transportation) while in wealthier countries including Hungary the majority of waste occurs in the trade and in households. Besides several logical and expected findings, some connections can be observed that cannot or can hardly be verified by quantitative results. In these cases traditions, customs and national habits can also influence food wasting behaviour. Several aspects of food waste are described. Among environmental aspects, the role of unnecessarily emi

Keywords: sustainability, food waste and food loss, hunger, environment,

TECHNICAL DEVELOPMENTS IN THE AGRICULTURAL FOOD PRODUCTION SECTOR

Brohm, Daniel
Domurath, Nico

Self-driving field vehicles nowadays are in the position to plan their trips alone and even to react to sudden changes. Applications like sawing, spraying, fertilising and harvesting become more popular. The job of future farmers is more a job at a computer screen than on the field. Self-flying drones support their work with graphical material about the status of ripeness, pests and diseases, damages and more. Drones even are a perspective to undertake treatments like spraying. In the field of agriculture and horticulture robots will be an inherent part of the production. Cutting, feeding and milking are current developments. Spraying, harvesting and weeding will be short term technologies. Beside technological development biotechnology will help to manage the challenges of the future. GMOs could be a part of the solution but also designed food. People more and more live in cities. Bringing food production into urban areas and developing vertical farms is maybe the most popular but still challenging idea.

Keywords: self-driving vehicles, drones, robots, biotechnology, vertical farming,

JEL: O14 Q16 J43

THE SYSTEM OF CONNECTION (RELATION) BETWEEN TOURISM AND REGIONAL DEVELOPMENT IN HUNGARY

Bujdosó Zoltán
Benkő Béla
Brambauer Zsolt

The connection of tourism and regional development, and its role in the industry development is varied. The aim of this study besides presenting the brief history of the connection of tourism and regional development is to introduce the joining points, in order to prove that tourism is the integral part of complex regional development. Naturally the tourism also has regional differences, from touristic point of view there are frequented and settlements and regions that are less affected. But the question arises, however, whether it is necessary to make a difference, regarding tourism funds, for the benefit of underdeveloped settlement, regions. One answer is that the tourism grants are intended to catch up with European levels of tourism (enhancing competitiveness). However, the goal is to reduce internal disparities, reduce tourism-development disparities within the country as well.

Keywords: tourism, regional development, Hungary, regional differences

JEL: R12

MAGYARORSZÁG TELEPÜLÉSEINEK TURISZTIKAI JELENTŐSÉGE A VIDÉKFEJLESZTÉSBEN TURISTICAL ROLE OF HUNGARIAN SETTLEMENTS IN RURAL DEVELOPMENT

Czabadai Lilla

Manapság a gazdasági ágazatok közül a turizmus kiemelt szerepet játszik, ha fejlesztési lehetőségekről vagy beavatkozási pontokról beszélünk, így a kutatásom szempontjából is fontos kérdéseket vet föl, vizsgálata aktuális és nélkülözhetetlen. Mind az Európai Unió, mind Magyarország a különböző célú turisztikai fejlesztésekre változatos és nagy összegű támogatásokat kínál. Sokszor probléma azonban ezek hatékony felhasználása, illetve a későbbiek során a fenntarthatóság megvalósítása. Sok esetben a legnagyobb dilemma, hogy megéri-e a támogatásokat a kisebb, hátrányosabb helyzetben lévő térségekbe juttatni, vagy inkább a fejlettebb, centrum területen lévő településekre kell koncentrálni. A másik nagy kérdés, hogy valóban minden település rendelkezik-e akkora turisztikai attrakcióval, hogy érdemes legyen a beruházásra, vagy a valóban csak a kiemelt területekre kell koncentrálni? A kérdések megválaszolására olyan módszertan kialakítására került sor, amely ötvözni igyekszik az eddig is széles körben használt mutatókat és a korábbi kutatási tapasztalatokat.

Keywords: vidékfejlesztés, turizmus, település,
JEL: O18

Nowadays tourism is playing a key part among economic sectors when we are talking about intervention points and development possibilities. Therefore the examination of tourism is relevant and necessary, it raises interesting questions. The European Union and Hungary also have been offering varied and large-scale support for different tourism purposes. However, the effective application of these subsidies and the implementation of sustainability are meaning a common problem. The biggest dilemma in several cases that what will be the best solution: allocate money for smaller, more disadvantaged regions or concentrate supports for developed, center areas? Another interesting question is whether all the settlements have enough tourist attractions in order to having investments or we should really focus on only the highlighted areas? In order to answer these question a special method has been created which tries to combine the already widely used indicators and the previous research experiences.

Keywords: rural development, tourism, settlement,

ENERGIATUDATOSSÁG AZ ÖNKORMÁNYZATI MŰKÖDÉSSEN ÉS A KÖZGONDOLKODÁSBAN EGYES HAZAI TELEPÜLÉSEKEN ENERGY MANAGEMENT AND PUBLIC AWARENESS IN HUNGARIAN SETTLEMENTS

Csegődi Tibor László

A helyi önkormányzatok, és a háztartások számára egyre nagyobb probléma az energetikai értelemben vett önfenntartás. A magyar háztartások 80%-át érinti az energiaszegénység, hiszen bevételeik több, mint 10%-át általában energia számlákra költik. A lakosság döntő többsége hajlandó áldozatot hozni a környezet védelme érdekében, de sokan még mindig másoktól várják a segítséget ezen a téren. Kevesen gondolják azt, hogy az egyes embereknek legalább akkora a felelőssége a problémák megoldásában, mint a helyi önkormányzatoknak, környezetvédelmi szervezeteknek, és a kormánynak. Ezekben az években - a kormányzati költségcsökkentés okán is - egy jelentős költségvetési hiány spirál indult meg az önkormányzatok esetén. A vidéki területek és a helyi önkormányzatok az energiahatékony és környezettudatos fejlődési mód terjesztői lehetnek, hiszen az állampolgárok klíma- és energiatudatossága főképp helyi önkormányzati intézmények útján növelhető. Ez utóbbi cél elérése érdekében a helyi önkormányzatok mindennapos működésük során eleget kell tegernek az energiahatékonsági követelményeknek, főképp a középületek energiahatékony működésének megteremtésével. Szükséges, hogy a helyi önkormányzatok jogi előterjesztéseikben is érvényesítsék az energiahatékonság követelményét.

Klímaparát és energiahatékony településszövetségben tag hazai települések klíma- és energiahatékonságát önkormányzati kérdőívek kiértékelésével vizsgáltam. Négy másik település esetén lakossági kérdőíves felmérés végeztem.

Keywords: klímatudatosság, energiahatékonság, helyi önkormányzatok gazdasági helyzete, háztartások energiaszegénysége,

JEL: Q48 Q49

Energetic self-preservation is a growing problem in Hungary also for households and local governments. 80% of Hungarian households are affected by energy poverty because they spend more than 10 % of their income on energy costs usually. The vast majority of the population is willing to make sacrifices for the environment, but many others are waiting for others help for solution. Only a few people think that each person has just as much responsibility as the local governments, environmental organizations and the government in solving environmental problems. In recent years - as a result of governmental savings - a start of a strong debt spiral can be observed in local governments. Rural areas and local governments are able to spread environmentally conscious and energy efficient development methods, because the citizen's energy efficiency (and climate) awareness can be strengthened by local public institutions, mostly municipalities. In order to the local governments are increasingly able to meet energy efficiency requirements during everyday management creating energy efficient operation of public buildings is essential. It is necessary to insert energy efficiency requirements into local governmental legal provisions.

I evaluated questionnaires to examine the environmental and energy awareness of such Hungarian settlements which are members of climate-friendly and energy efficient towns associations. In four other towns local residents answered my questionnaires.

Keywords: climate awareness, energy efficiency, financial position of local governments, energy poverty in households,

THE NEW METHODS OF TEACHING ECONOMIC SCIENCES A GAZDASÁGTUDOMÁNYOK OKTATÁSÁNAK ÚJABB MÓDSZEREI

Csehné Papp Imola
Rudnák Ildikó

This study asks how to innovate the teaching methods of labour economics (as a theoretical object), a discipline which is associated with a group of economic science subjects. The goal of this subject is to provide an overview of the functioning of the labour market, as well as the international and domestic situation of unemployment. After completing this subject students will be able to understand labour market trends, to provide an explanation for the different correlations, which provide an approach besides flexible knowledge as well. Certain parts of this theory-oriented subject will be used by students in their works in the future, therefore it is necessary to be practice-oriented. This study - which is only one component of a complex research - was designed to find out whether a subject of economics can be taught successfully by tasks done individually and in groups. The assumption is made that there is a difference in the perception of the subject among those students who just listened to labour economics or who had a practice as well.

It can be concluded that significant differences of opinion can be discovered in the subject of the assessment among the respondents: Those students feel more positive about the subject, who listened to it in combined form, than those who only listened to a lecture. Based on the results of this study we plan to compile a collection of methodologies that can aid in the practice-oriented education of any other subject.

Keywords: labour market , economic science, theory-oriented and practice-oriented subject, teaching method,

A tanulmány arra keresi a választ, hogy miként lehet egy gazdaságtudományi tantárgycsoporthoz tartozó diszciplína - a munkagazdaságtan (mint elméleti tárgy) – oktatási módszereit megújítani. Ezen tárgy oktatásának az a célja, hogy áttekintést nyújtson a munkaerőpiac működéséről, a munkanélküliség nemzetközi és hazai helyzetéről. A tárgy elsajátítása után a hallgató képessé válik arra, hogy megértse a munkaerő-piaci folyamatokat, magyarázatot adjon a különböző összefüggésekre, mely a rugalmas ismeretek mellett szemléletet is közvetít. Mivel ennek az elmélet-orientált tantárgynak bizonyos részeit a hallgatók jövőben munkájukban felhasználják, így válik szükségessé, hogy oktatása gyakorlatorientált legyen. A vizsgálat – mely egy komplex kutatás egyik komponense csupán - célja az volt, hogy önálló feladatok és csoportmunka segítségével sikeresen oktatható-e egy gazdaságtudományi tárgy. A feltevés szerint eltérés van a tantárgy megítélésében azon hallgatók között, akik csak előadás, illetve akik gyakorlat formájában is tanulták a munkagazdaságtant. Megállapítható, hogy jelentős véleménykülönbségek fedezhetők fel a megkérdezettek között a tantárgy megítélésében: kedvezőbben vélekednek róla azok a hallgatók, akik kombinált formában hallgatták, mint azok, akik csak előadásként.

A vizsgálat eredményeire alapozva a tantárgy oktatásához olyan módszertani gyűjtemény összeállítását tervezzük, amely bármely más gazdaságtudományi tárgy gyakorlatorientált oktatását is segítheti.

Keywords: munkaerőpiac, gazdaságtudományok, elmélet- és gyakorlatorientált tantárgy, oktatási módszer,

A MUNKAERŐPIAC MUNKÁLTATÓI SZEMMEL THE LABOR MARKET FROM THE PERSPECTIVE OF EMPLOYERS

Csehné Papp Imola

A tanulmány arra keresi a választ, hogy miként vélekednek a munkaerőpiac keresleti oldalának szereplői a mai foglalkoztatási helyzetről. Kutatásomban, melyet strukturált interjúval készítettem, a munkáltatók véleményét kívántam feltérképezni a fiatalok, pályakezdők foglalkoztatási helyzetéről, a munkahelyek és az oktatás kapcsolatáról, valamint a fiatal munkavállalók munkával kapcsolatos elképzeléseiről. Az interjúk célja, hogy megtudjam, melyek a manapság jellemző értékek, elvárások a munkavállalók felé a munkaadói oldal irányából. Miben látják a szakemberek a leendő, fiatal, úgynevezett Y- és Z generációs munkavállalók értékeit, vannak-e megragadható jellegzetességek, sajátosságok, melyek egyfajta értelmezésre és/vagy változtatásra szorulnának? Azzal a feltevéssel éltem, hogy a munkáltatók tevékenységi profiljától és regionális elhelyezkedésétől függetlenül, nem tartanak fent kapcsolatot az oktatási intézményekkel, és nem egyezik meg a munkával kapcsolatos elvárásuk a jövőendő munkavállalókéval. Az eredmények a hipotézis igazolását tanúsítják.

Keywords: elvárások, kereslet, kínálat, munkaerőpiac,
JEL: J210

The study asks what the employers think about the actual situation of the labor market in Hungary. The aim of the research is to ascertain the opinions of the employers and to make recommendations for any necessary modifications in the teacher training programme. I would like to present the connection between the career planning, education and labor market, from the point of view the employers. I wanted to explore the employers opinions about the employment situation of young people and starter employees, and the connection between jobs and education. Employers - representing the demand side of the labor market - opinion was explored by a structured interviews. Structuralised interview has been conducted with employers in 2014 with different samples. This study has been based on 12 interviews. Respondents were mainly CEOs or technical or human resource managers of companies. In summary, the test results showed that in the whole country we should play a greater role in order to offer information for workers about the labor market.

Keywords: demand, expectations, labour market, supply,

HOGYAN CSINÁLHATUNK HÁZILAG HIGGS BOZONT? HIGGS BOZON - ON YOUR OWN

Csörgő Tamás
Novák Tamás

A Részecskés Kártyajátékhoz kapcsolódó legújabb feljesztésünk a 2012-es év egyik tudományos újdonságához, a CERN LHC ATLAS és CMS kísérleteinek nyári sajtótájékoztatójához kapcsolódik, ahol megtudhattuk, hogy az LHC 7 és 8 TeV-es $p+p$ ütközéseiben legalább egy, korábban nem ismert új részecske nyomait fedezték fel. Az előadás fő témája egy olyan új részecskés kártyajátéknak a bemutatása, amely segítségével megismerhető és megismertethető a 2012-ben felfedezett új részecske néhány, már biztosan megismert új tulajdonsága, és játékos formában érzékelhető a felfedezés izgalma és nehézsége is. További szépséget ad ezeknek a játékoknak az a tény is, hogy a játékok a Részecskés Kártyajáték – Elemi Részecskék, Játékosan c. könyvünkben leírt, eredetileg a Standard Modell jól ismert leptonait és kvarkjait jelképező kártyapaklival játszhatóak. Ez a kártyapakli azonban nem tartalmaz Higgs bozont. Ez indokolja a címben feltett kérdést, melyre remélhetően az előadás végére érdekes és szórakoztató választ kaphatunk.

Keywords: Kártyajáték, részecske, Higgs, bozon,

One of the highlights of 2012 in physics is related to two papers, published by the ATLAS and the CMS Collaborations, that announced the discovery of at least one new particle in pp collisions at CERN LHC. At least one of the properties of this new particle is found to be similar to that of the Higgs boson. Physics teachers are frequently approached by their media-educated students, who inquire about the properties of the Higgs boson, but physics teachers are rarely trained to teach this elusive aspect of particle physics in elementary, middle or junior high schools. In this talk I describe a card-game, that can be considered as a hands-on and easily accessible tool that allows interested teachers, students and also motivated laypersons to play with the properties of the newly found Higgs-like particle. This new particle was detected through its decays to directly observable, final state particles. Many of these final state particles are represented in a deck of cards, that represent elementary particles, originally invented to popularize the physics of quark matter in the so-called Quark Matter Card Games. The Higgs decay properties can be utilized, playfully, in a Higgs boson search card game. The rules of this game illustrate also the need for some luck, to complement knowledge and memory, useful skills that this game also helps to develop.

Keywords: Card game, particle, Higgs, Bozon,

**A TECHNOLÓGIAI FEJLŐDÉS KETTŐSSÉGE:
AZ INNOVÁCIÓ ÉS IMITÁCIÓ SAJÁTOSSÁGAI
THE DUALITY OF TECHNOLOGICAL PROGRESS:
THE CHARACTERISTICS OF INNOVATION AND IMITATION**

Csugány Julianna

A közgazdaságtan egyik alaptézise, hogy a gazdasági növekedés hajtóereje a technológiai haladás. A legáltalánosabb megközelítése szerint a technológiai fejlődés három egymásra épülő folyamat lineáris modelljeként ábrázolható. Az első lépés az új technológia feltalálása, melyet a gyakorlatban történő alkalmazás követ, hatása a gazdasági kibocsátásban azonban csak akkor érvényesül, ha széleskörűen elterjed a gazdaságban. A diffúzió a folyamat legösszetettebb eleme, az új technológia időbeli és térbeli elterjedését az intézmények jelentős mértékben befolyásolják. Egy ország a saját adottságainak függvényében képes átadni és átvenni az újdonságokat. Az empirikus tapasztalatok szerint az új technológia döntően a fejlett országokban születik, melynek okaként Krugman (1979) kiemelte, hogy ott áll rendelkezésre együttesen az új ötletek megszületéséhez szükséges tudás és szakértelem, valamint a materiális erőforrások, amelyek megfelelő intézményi háttérrel egészülnek ki. Barro–Sala-i-Martin (1997) rámutatott, hogy a kevésbé fejlett országoknak olcsóbb átvenni az újítást. Ennek okán a kelet-közép-európai országok gazdasági felzárkózásához az imitációhoz szükséges intézményi feltételrendszer kialakítására van szükség. A bemutatásra kerülő kutatásban ennek főbb jellemzőit ismertetem.

Keywords: technológiai fejlődés, innováció, imitáció, intézmények,

JEL: O11 O17 O31

Technological progress is the driving force of the economic growth. This statement is one of the basic thesis of economics. The most common approach is that technological progress can be represented by a 3-step linear model. The first step is the invention of a new technology, followed by application in practice. However, its impact on output only applies if it widely spread in the economy. The diffusion is the most complex stage of this process, the institutions affect not only spatial, but also temporal spread of new technology. The adoption of a new technology depends on a country's factor-endowment. The empirical results has shown that the new technology is mainly invented in developed countries. The reason of this, as Krugman (1979) pointed out, knowledge, skills and material resources are available together for new ideas in these countries supplemented by an appropriate institutional environment. According to Barro and Sala-i-Martin (1997), the imitation is cheaper than innovation for developing countries. Because of this, the institutions should be fit for imitation in Central and Eastern European countries to catch-up. In this paper, I will present the features of this imitating institutional environment.

Keywords: technological progress, innovation, imitation, institutions,

A SZELLEMI TULAJDONJOGI VÉDELEM TÉRBELI SAJÁTOSSÁGAINAK VÁLTOZÁSA AZ INNOVÁCIÓ- ÉS IMITÁCIÓVEZÉRELT GAZDASÁGOKBAN CHANGES IN SPATIAL CHARACTERISTICS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN INNOVATION- AND IMITATION-DRIVEN COUNTRIES

Csugány Julianna
Tánczos Tamás

A technológiai haladás szempontjából elsősorban azoknak az intézményeknek a szerepe értékelődik fel, amelyek a tulajdonjogok biztonságát teremtik meg. A gazdasági felzárkózás folyamatában a kisajátítási kockázat visszafoghatja a beruházásokat, ezért a technológia létrehozásában és elterjedésében is komoly szerepe van. Az infokommunikációs technológiák korszakában a szellemi tulajdonvédelem kérdéseire helyeződik a hangsúly. A Világgazdasági Fórum versenyképességi jelentéseiben egyre inkább körvonalazódik, hogy az innovációban élen járó, főként magasabb jövedelmű országokban, így az Egyesült Államokban és Németországban, a szellemi tulajdon védelmének gyengülése látszik, míg a kevésbé fejlett, leginkább imitáló, felzárkózó gazdaságokban, mint Kína és Kelet-Közép-Európa országai, a védelem erősödése figyelhető meg. Ennek vélhetően az az oka, hogy a technológiai fejlődés megvalósulása érdekében az innovátor országok engedik a technológia áramlását, vagyis lehetővé teszik az újdonságok szabad terjedését, így főként multinacionális vállalatok révén más országokban is elérhetővé válik egy-egy új technológia. Ezzel szemben a kevésbé fejlett országokban a szellemi tulajdon védelmének szintje alacsony, ezek az országok a védelem erősítését ösztönzik. Célunk a szellemi tulajdonjogok védelmét biztosító intézmények térbeli sajátosságainak vizsgálata az innovációban élen járó, illetve az imitátor gazdaságok közötti összehasonlításban.

Keywords: Szellemi tulajdonjogi védelem, kisajátítási kockázat, USA, Európa, Kína,
JEL: O17 O34 P14

The protection of property rights plays an essential role in realising technological progress. In economic catch-up process, the expropriation risk prevents investment, so the protection is important to invent and adopt a new technology. In the age of information and communication technologies, we focus on intellectual property rights. In the reports of World Economic Forum, it can be shown, that in the technological leader, high-income countries, like United States and Germany, the protection of intellectual property rights seems to be weakened. Conversely, in lower-income, imitating countries, like China and countries of Central and Eastern Europe, strengthening protection is observed. This is likely due to the suspicion that developed countries allow the flow of technology in order to achieve technological progress. The technology become available in other countries due to the circulation of new ideas realized mainly by multinational companies. In contrast, in developing countries, the level of intellectual property protection is low, so these countries will encourage the strengthening of protection. The aim of this paper to present changes in spatial differences of intellectual property rights in innovation- and imitation-driven countries.

Keywords: Intellectual property rights, expropriation risk, USA, Europe, China,

MEZŐGÉP-TECHNIKAI VEVŐELÉGEDETTSÉGI ELEMZÉS A KÖRBÁLÁK PÉLDÁJÁN

KUNDENZUFRIEDENHEITS-ANALYSE IN DER LANDTECHNIK AM BEISPIEL VON RUNDBALLENPRESSEN

Danyi-Boll Anikó

A mezőgazdasági gépgyártás és gépforgalmazási piac az elmúlt két évtizedben markánsan átalakult. A legerőteljesebb változás épp napjaink aktuális témája Magyarországon, a kereskedők és disztribútorok váltása a nyugati mezőgazdasági gépek forgalmazásánál. A gyártó és az importőr is a saját érdekét képviseli, mégis a vevő dönt. A tanulmány célja a vevői elégedettség vizsgálata, az azt befolyásoló tényezők feltárása. A téma fontosságát jelzi, hogy a legtöbb cég által elvégzett vevőelégedettségi kutatások nem publikusak.

Egy zárt kérdésekből álló kérdőív alapján készült a kutatás. A vevők által vásárolt gépek közül a körbálázót vizsgáltam. A vevők egy része 2006-os gyártmányú mezőgazdasági gépet vásárolt és a legfrissebb 2013 és 2015-ben történt felmérés alapján, ahol további 60-30 mezőgazdasági vállalkozót kérdeztem meg személyesen és telefonon, ugyanazon kérdőív alapján dolgoztam. Kutatási eredményeim kimutatták, hogy az általam vizsgált mezőgazdasági gépeket vásárolt vállalkozók számára nagyobb jelentőséggel bírt a gépekhez kapcsolódó szolgáltatás, mint a gépek gyártására irányuló kérdések válaszai. Az adatokat további vizsgálat alá vontam, s azt is megállapítottam, hogy a vevő lojalitása nagy jelentőséggel bír, mégsem hat olyan erővel a kereskedő iránt tanúsított elégedettségre, mint azt az általam összehasonlításra kiválasztott autópipari felmérések mutatták.

Keywords: vevőelégedettség, Kundenzufriedenheits-analyse, Mezőgép-technika, Landtechnik, körbála, Rundballenpresse,

JEL: Q13 Q16

The agricultural machinery and equipment distribution market has changed markedly over the past two decades. The most powerful change is the actual theme in Hungary nowadays: changing dealers and distributors in the commerce of agricultural machinery produced in Western Europe. The manufacturer and importer are representing their own interests, yet the customer is the one who chooses. The study aims to examine the customer satisfaction, exploring the factors that are influencing it. The importance of the issue indicates that the customer satisfaction surveys carried out by most companies are not public. The research is based on a closed-question questionnaire. One part of the customers have purchased agricultural machinery produced in 2006, and I worked using the same questionnaire that I had used in my the latest, research within I questioned further 30-60 agricultural entrepreneurs in person and on telephone in 2013 and 2015. My research results have shown that for the examined entrepreneurs who purchased agricultural machinery have attached a greater importance to the additional services than to the answers of the questions related to the production of the machines. I continued to study the data, and I also found that customer loyalty is of great importance, yet does not have as much influence on the satisfaction with the dealer as found in the surveys of the automotive industry I have selected for comparison.

Keywords: agriculture, agriculture-marketing, satisfaction, marketing research,

DRÓNOK ÉS ROBOTOK A MEZŐGAZDASÁG SZOLGÁLATÁBAN – PRECIZIÓS MEZŐGAZDASÁG

DRONES AND ROBOTS FOR AGRICULTURE – PRECISION AGRICULTURE

Danyi-Boll Anikó
Gáspár Andrea

A dróntechnológia a jövő egyik új húzóágazata. A pilóta nélküli légi járművek gyakorlatilag bármely iparágnak változatos felhasználási lehetőségeket kínálnak, és néhány éven belül mélyreható változásokat hozhatnak. „Hazánkban is várható a drónok elterjedése a mezőgazdaságban” – az utóbbi időben egyre több ilyen és hasonló híreket hallhatunk. A jövőben a drónokat számos területen alkalmazzák majd az iparban, mezőgazdaságban és a közigazgatásban egyaránt. A Deloitte előrejelzése szerint a nem katonai célú drónok forgalma 300.000 darab körül alakul éves szinten, így a használatban lévő eszközök száma év végére meg fogja haladni az egymilliót. A drónok népszerűségét az is mutatja, hogy az Amazon tavaly (2015) karácsonykor húszeszet értékesített belőlük, jelenlegi becslések szerint pedig ma már havonta százezer talál gazdára a világon. A drónok népszerűsége a magánemberek és a vállalkozások körében is töretlenül nő. A következő tíz évben a katonai és a civil drónpiac mérete becslések szerint elérheti akár az 59 milliárd fontot, 2035-re a technológia alkalmazása pedig akár a mindennapok részévé is válhat.

A gyártónak mindezek jó hírek, de vajon mit szól ehhez a magyar gazda? Pozitívan vagy negatívan reagál a technika új csodájára, vagy hallott már egyáltalán róla? És mennyire különbözik a német gazda véleménye? Tanulmányomban erre és hasonló kérdésekre kerestem a választ.

Keywords: agrárium, precíziós mezőgazdaság, elégedettség, dróntechnika,
JEL: Q16 Q13

Drone technology is one of the key sectors of the future. The air vehicles without pilots provide varied possibilities of use for practically any branch of industry and may bring radical changes in a few years. „Drones are expected to spread in agriculture in Hungary too.”— similar news can be heard these days. Drones are going to be applied in several areas of the industry, agriculture and public administration. According to the forecast of Deloitte, the traffic of drones of non-military purposes is going to be 300 thousand per annum so the number of devices in use will exceed one million by the end of the year. The popularity of the drones is proven by the fact that Amazon sold 20 thousand at Christmas 2015 and it is estimated that 100 thousand are sold a month. Drones are becoming more and more popular with individuals as well as business companies. The size of the civil and military drone market may reach 59 billion pounds a year in the next ten years and the application of the technology might as well become part of everyday life by 2035.

All this is good news for the manufacturers but what does the Hungarian owner say? Does he respond to the new miracle of technology in a positive or negative way or has he heard of it at all? And to what extent is the opinion of the German owner is different? I try to find the answers to these questions in my paper.

Keywords: agriculture, precision farming, drontechnology, satisfaction,

DIE ÜBERSETZUNG DES FLÜCHTLINGS

Demszky Alma Míra
Benedek Andrea

Das Jahr 2015 war für die Europäische Union ein Jahr von vielfachen wirtschaftlichen und politischen Krisen. Nach der Krise der südlichen EU-Länder wie Spanien und Griechenland kam das Unerwartete: Eine unüberschaubare Flut von Flüchtlingen.

Noch im Februar 2015 prognostizierte das Bundesamt für Migration und Flüchtlinge angesichts der anhaltenden Konflikte im Nahen Osten einen Anstieg der Neuankömmlinge und bezifferte dies auf 300 000. In welchem Ausmass diese Zahl überschritten werden würde, hat Anfang 2015 noch kein Politiker geahnt.

Im September 2015 äusserte Bundeskanzlerin Angela Merkel angesichts des Chaos auf der Balkanroute und des Elends der Flüchtlinge in Ungarn, die im Tod von Flüchtlingen in einem Kühlauto kulminierte, eine Aussage, die in der ganzen Welt als eine Einladung nach Deutschland gedeutet wurde. Politisch wurde die spontane Äusserung vorab nicht ernsthaft abgestimmt.

Die Folgen dieser Aussage trägt die Kanzlerin heute noch. Ihre Unterstützung in der Bevölkerung ist auf einen historischen Tief gesunken, die rechtspopulistische Alternative für Deutschland befindet sich auf einem Höhenflug. In aktuellen Umfragen liegt sie über 10%.

Der Vortrag basiert auf einer Medienanalyse zwischen Sept. 2015 und Febr. 2016 sowie auf Interviews mit politischen Entscheidungsträgern und NGOs.

Keywords: Migration, Flüchtlingskrise, Europäische Union, Integration,

JEL:

2015 was a year of historic changes to the European Union. First it were Greece and Spain, who seemed to explode the political and economic frames of the European Union. But the summer 2015 brought far more difficult problems. In february 2015 the German Federal Office for Migration forecast 300 000 new migrants to Germany. In september 2015 the Chancellor Angela Merkel gave a statement in the mass media, which was identified as an invitation to Germany around the world. Over 1 Million migrants came 2015, but no one knows the exact number. The Chancellor has to carry the consequences of her statement till today and was pushed to try to explain it again and again. The nearly euphoric sentiment of the autumn fades bit by bit away. After Paris and Köln, the proportion of those who are afraid of overwhelming immigration has grown to 60%. The paper will be based on an analysis of the mass media between September 2015 and February 2016.

Keywords: Immigration, Refugees, European Union, Integration,

FENNTARTHATÓSÁGOT SZOLGÁLÓ KOMPLEX INNOVÁCIÓK COMPLEX INNOVATIONS SERVING SUSTAINABILITY

Dinya László

A 2014-2020 közötti EU-költségvetési periódusban a NKIFH számításai szerint mintegy 1200 milliárd Ft nagyságú innovációra fordítható keret áll rendelkezésünkre. Ez egyszeri és megismételhetetlen lehetőséget kínál hazánk számára, hogy meggyorsítsuk a felzárkózásunkat ahhoz az egyre erősödő trendhez, amelynek jellemző fogalmai: tudás-, hálózati-, fenntartható gazdaság és társadalom. Globalizálódó világunkban a válaszra váró kihívások egyre komplexebbek (pénzügyi világválság, klímaválság, ökológiai válság, társadalmi egyenlőtlenségek, energiaválság, demográfiai válság, legújabbán a migrációs válság), amelyek egymással is összefonódva fenntarthatósági kihívást eredményeznek. Emiatt az ezek adandó innovatív válaszoknak is komplexeknek kell lenniük. Komplex innovációk alatt értendők azok az innovációk, amelyek nem pusztán a technokrata válaszokra szorítkoznak, hanem egységes rendszerben kezelik a hard és soft innovációkat, és más-más irányokból ugyan, de a fenntarthatósági paradigmaváltás felé visznek. A legújabb nemzetközi statisztikai adatokra alapuló elemzésünkben meghatározzuk hazánk jelenlegi pozícióját ebben a folyamatban és javaslatokat fogalmazunk meg arra nézve, hogy a következő években (figyelemmel a jelentős mértékű innovációs forrásokra is) milyen pozíció elérése lenne lehetséges és célszerű, ehhez pedig milyen jellegű komplex innovációkra kellene helyezni a hangsúlyt.

Keywords: non-business szektor, fenntarthatóság, non-tech innovációk, komplex innovációk,
JEL: L38

There is available about 1200 billions HUF of source for innovation in Hungary in the period of 2014-2020 of the EU-budget based on the calculations of the Hungarian R+D+I Office. That gives a unique and not repeatable opportunity for our country to speed up our joining the more and more intensive trend which is characterized by the terms of knowledge, network, sustainable economy and society. The challenges of our globalizing world are waiting for answers and they are complex (financial crises, climate crises, ecological crises, energy crises, demographic crises, and the migration crises as the newest one) and result a sustainability challenge in interrelationship with each other. That is why the innovative answers must be complex too. Complex innovations are those not giving just technocratic answers to the challenges but dealing with hard and soft innovations in a unified system and despite of their different origins they lead us to the sustainability paradigm change. In our analysis based on the newest international database we have defined recent position of Hungary in this process and we try to give proposals about what position could be possible and rational to be achieved and what kind of complex innovations would be necessary to that.

Keywords: non-business sector, sustainability, non-tech innovations, complex innovations,

BÁNYÁSZKULTÚRA MAGYARORSZÁGON, KINCS, AMI NINCS? MINING CULTURE IN HUNGARY, A FRIEND IS A TREASURE?

Dóka László

A bányászatról az embereknek első hallásra egy szakma jut az eszébe. A bányászat azonban nem egy szakma, hanem hivatás. Életforma, amely meghatározta az abban érintett emberek és családjuk mindennapjait. Egy szubkultúra, amely a becsületet, a büszkeséget a munkához való pozitív hozzáállást tekinti legfőbb értékének. Magyarországon ez a kultúra kezd kihalni. Nem csak, hogy nem nyílnak újabb bányák, de a maradékot, ami még aktív azokat is bezárással fenyegetik. A bányabezárások nem csak a munkanélküliség rohamos megnövekedése miatt, vagy az az által érintett közösségek életének megváltozása miatt romboló hatásúak. Ami talán még ennél is szomorúbb, hogy a folyamat eredménye képen maga a szubkultúra is odavész. A kultúra, amely előre mozdította a lokális társadalmakat és gazdaságokat. Magyarországon a XVIII-XIX. században, a bányászat fénykorában, bányavárosok alakultak ahol a bevándorló német és osztrák szakembereknek köszönhetően nem csupán a gazdaság virágzott, de a közösségek kulturális élete is pezsgő volt. Önképző körök, közösségi házak színházi társulatok alakultak. Ezek napjainkra sajnos teljesen eltűntek. A bányászat, mint tevékenység, életforma és kultúra megtartása mellett szól még az is, hogy ha nem lesz sürgősen változás, és hagyjuk, hogy az utolsó nagy bányász generáció is eltűnjön, anélkül, hogy átadta volna tudását a jövő nemzedékének, akkor nem csak a magyar történelem egy szeletéről mondunk le, de értékes kompetenciákról és szaktudásról is.

Keywords: bányászat, kultúra, Magyarország, Kincs,

JEL:

The first hearing of the mining profession is a people comes to mind. The mining industry is not a profession but a vocation. Life Form, which identified the affected people and their families in everyday life. A subculture that honor, pride positive attitude to work as supreme value. In Hungary, this culture begins to die out. Not only that, they open new mines, but the residue, which is still active are also threatened with closure. Mine closures not only because of the rapid increase in unemployment, or because of changes in the lives of the communities affected by devastating effect. What is perhaps even sadder that the result of the process image is lost to the subculture itself. A culture which was forwarded to the local societies and economies. In Hungary, the XVIII-XIX. century, the heyday of mining, mining towns which have developed due to the immigrant German and Austrian specialists not only for the economy flourished but the cultural life of the community was bubbly. Self-learning circles, community centers theatrical troupes were formed. They are today unfortunately disappeared. In addition to mining as an activity, lifestyle and culture retention is also the fact that if there will be an urgent change, and let the last great miners generations disappear, without passing it to the knowledge of future generations, not only in Hungary a slice of history of giving up, but also valuable knowledge and professional competencies.

Keywords: Mine, Hungary, Culture, Honor,

BEVÁSÁRLÓKÖZPONTOK VONZEREJÉNEK ÉS VERSENYPOZÍCIÓJÁNAK FOGYASZTÓI MEGÍTÉLÉSE SHOPPING CENTERS ATTRACTIVENESS AND COMPETITIVE POSITION OF CONSUMER PERCEPTION

Domán Szilvia
Tamus Antalné
Vas Zoltán

2014. szeptemberében primer kvantitatív szóbeli kérdőíves felmérést végeztünk Budapesten 551 fő megkérdezésével.

Kutatásunk célja a bevásárlóközpontok vásárlói attitűdjeinek, a vásárlási döntést befolyásoló tényezőknek, a plázák által nyújtott szolgáltatással kapcsolatos elvárásaiknak, a különböző vevőcsoportok eltérő preferenciáinak, elégedettségének vizsgálata.

A vizsgálat kitért a megkérdezettek termék-és szolgáltatásismeretének vizsgálatára, illetve a hiányosságok feltárására is.

Ennek alapján a megkérdezés során az alábbi, fő célkitűzések mentén haladtunk:

- Általános, bevásárlóközpont-látogatási szokások
- Konkurens bevásárlóközpontok összehasonlítása
- A plázák ismertségének forrása
- Látogatóinak, vásárlóinak fogyasztói szokásai
- A plázák általános megítélésének vizsgálata.

A kérdőíves megkérdezést kérdezőbiztosi részvétellel a bevásárlóközpontok környékén, a plázák parkolójában, a plázákhoz vezető főbb tömegközlekedési eszközök csomópontjaiban bonyolítottuk le.

A megkérdezés célcsoportjának a kiválasztott öt bevásárlóközpont közvetlen környezetében élőket, dolgozókat, a közeli kerületekben, vonzáskörzetben lakókat, és általában a fővárosiakat tekintettük.

Az eredmények esetében az alapvető statisztikai jellemzők kiszámítása mellett keresztösszefüggéseket vizsgáltunk, valamint a felmérés kiterjedt egy páros preferenciavizsgálat elvégzésére is.

Kutatásunk eredményei alapján láthatóvá váltak a fogyasztók különböző igényei, preferenciái, illetve a

Keywords: bevásárlóközpontok, fogyasztói vélemények, vevőelégedettség, kvantitatív primer kutatás,

JEL: M31

Primary, oral quantitative survey was carried out in Budapest, 551 persons were interviewed in September 2014.

Our research aim is the examination of the customers' attitudes of shopping centers, influencing factors of the purchase decision, expectations related to services offered by the malls, the different needs, preferences and satisfaction of different customer groups.

The study touch upon the examination of respondents' product and service knowledge and he exploration of failure.

Ont he basis of this, during the interviews we proceeded along the following main objectives:

- Overall, mall-visiting habits
- Comparison of competitive shopping centers
- The source of the malls' awareness
- Consumer habits of visitors, buyers

- Examination of malls' public perception.

The questionnaire survey were executed by interviewers outskirts of shopping malls.

We considered those persons for the target group who lived in the immediate vicinity of the selected five shopping centers, workers from the nearby districts, residents from the catchment area and Budapest in general.

Regarding the results beside the calculation of basic statistical characteristics, cross correlation were examined as well, and the assessmnet extended to paired preference test..

Based on the results of our research the different consumer needs, preferences and differential relevant factors for inner-city and outer circumferential malls were visible.

Keywords: shopping centers, consumer opinions, customer Satisfaction, quantitative primary research,

**A TURIZMUS, MINT A FENNTARTHATÓ TÉRSÉGFEJLESZTÉS ESZKÖZE
GYÖNGYÖS TÉRSÉGÉBEN
TOURISM, AS A TOOL FOR THE SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT
IN GYÖNGYÖS**

Domjáné Nyizsalovszki Rita
Kovács Gyöngyi
Bujdosó Zoltán
Kerekesné Mayer Ágnes

Gyöngyös város és a közigazgatásilag hozzá tartozó településrészek hazánk turizmusának kiemelkedő desztinációja. A Károly Róbert Főiskola munkatársai részvételével a közelmúltban elkészített Idegenforgalmi Fejlesztési Konceptió rávilágít a város és környezetének turisztikai helyzetére, feltárja a legfontosabb turisztikai termékeket, javaslatokat fogalmaz meg, amelyek irányadóak a térség turizmusának az összes érintettje számára. Kiemelt cél a fenntartható térségfejlesztés elősegítése a turizmus segítségével, amely a helyi társadalom, a szolgáltatók, a turisták és a környezet javát egyaránt szolgálja.

A turizmus szerepe Gyöngyös fejlődésében egyre fontosabb, azonban a térség természeti környezetének érzékenysége megkívánja a tudatosságot, a szereplők összefogását, a rövid- és középtávú célok pontos meghatározását. Jelen tanulmány a Konceptióban szereplő irányokat veszi újra sorra, megvizsgálja azokat a fenntarthatóság számos aspektusából, elemzi a várt és a már tapasztalható hatásokat. A kutatás Gyöngyös és térsége jövője tekintetében olyan meghatározó elemeket mutat be a turizmus területén, melyek megteremthetik a fenntarthatóságot, mintaként szolgálhatnak más desztinációknak is.

Keywords: Turizmus, Fenntarthatóság, Területfejlesztés, Gyöngyös,
JEL: 224

The city of Gyöngyös is a very prominent destination of Hungarian tourism. The Tourism Development Conception made by Károly Róbert Collge's staff in 2014 shows a realistic view about tourism situation of the city and its surroundings, opens up the staple tourist products and gives clear proposals for all parties of tourism concerned. The main objective: promote sustainable regional development by tourism which makes local society, service providers, tourists and environment benefit equally.

The role of tourism in development of the city is becoming increasingly significant but the sensibility of natural environment requires awareness, cooperation of all parties and determination of short- and medium-term priorities. This paper shows the main priorities of Conception, reviews them for several aspects of sustainability, analyses the possible and observed effects. This research shows such dominant elements of tourism in point of future of Gyöngyös and its region which provide sustainability and give „best practise” for another destination.

Keywords: Tourism, Sustainability, Regional development, Gyöngyös,

MEASUREMENT AND CHARACTERISATION OF ARTIFICIAL LIGHT IN HORTICULTURAL APPLICATIONS

Domurath, Nico
Schröder, Fritz-Gerald

The progression of lighting technology and associated measurement technology the possibilities of scientific documentation multiplied. This diversity complicates the development of a comprehensive picture on plant light interactions from the valuable articles of scientists and researchers from all over the world. This article suggests to use the integrative measure of the photosynthetic photon flux density, or PPFD in correlation with the edited relative spectral emission of the used radiation source(s) to allow performance attribution to specific wavebands under pure artificial light conditions. Through evaluation of the suggested method and representations in form of comparative measurements, it can be concluded that an acceptable reproducibility can be achieved.

Keywords: relative spectral emission, light-emitting diodes (LED), high pressure sodium lamps (HPS) , plasma lamp (PL), photosynthetic photon flux density (PPFD), irradiance,
JEL: Q16 C93

**TRÉNINGELHETŐ-E A KÖZIGAZGATÁS?
A TRÉNINGEK MÓDSZERTANI SZEREPE, JELENTŐSÉGE A KÖZSZFÉRÁBAN
„TRAININGS IN PUBLIC SERVICE?”
THE METHODOLOGICAL ROLE AND THE IMPORTANCE OF TRAININGS IN
THE PUBLIC SPHERE**

Dömötör Ildikó

A magyar közigazgatásban az elmúlt időszakban jelentős változások történtek a kormánytisztviselők továbbképzésében, kompetenciáik fejlesztésében. A korábbiakban még nem volt példa ekkora tömegeket megmozgató tréning sorozat (pl. konfliktuskezelés, kérdezőtechnika az ügyintézők számára, együttműködőképesség) kidolgozására és megvalósítására a közigazgatásban. Kormányzati szándék a közigazgatás hatékonyabbá, ügyfélközpontúbbá tétele, e tananyag kidolgozására, a tréningek megtartására a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Közigazgatás-tudományi Karának oktatóit, trénerait kérték fel.

A Magyar Program keretében elindult a közigazgatási intézmények munkatársainak kompetenciafejlesztése, melynek révén eddig mintegy 7500 kormánytisztviselő továbbképzése, illetve „érzékenyítése” történt meg országos szinten. Különösen nagy jelentőségű ez a fejlesztő képzés a kormányablak ügyintézők számára. Az esélyegyenlőség értelmezése, ill. szerepének, jelentőségének hangsúlyozása a közigazgatásban dolgozók számára elengedhetetlen.

Kutatási területem arra irányul, hogy a tréning, mint módszertan hogyan alkalmazható a közigazgatásban dolgozók kompetenciafejlesztésére. Mivel a közigazgatás sajátos jellemzőkkel, elvárásokkal, szervezeti kultúrával rendelkezik, ezért azt is vizsgálnunk kell, hogy ezeket a módszertani eszközöket – amelyek a versenyszférában jól alkalmazhatóak – miként lehet adaptálni, továbbfejleszteni a közszféra hatékonyabb működése érdekében.

Keywords: közigazgatás, tréning, kompetenciafejlesztés, kormánytisztviselők képzése,

JEL: H83 I28

Recently there have been significant changes in the Hungarian public administration in the extension training and the competence development of public officials. Never before have been training series elaborated and implemented in the public sphere with such mass participation (e.g. in conflict management, questioning techniques, cooperation skills development). It is the intention of the Government to make the public administration more efficient and more client-centered; the lecturers and the trainers of the Faculty of Public Administration of the National University of Public Service were invited to elaborate the curriculum and to hold trainings.

In the “Magyar Program” the competence development of the staff of public administration bodies have been started, and some 7500 government officials participated on trainings and “sensitising” sessions on national level. This competence development is in particular important for the client-service officials of the “government windows”. For public servants it is essential to understand the notion and the role of equal opportunities.

My field of research is aimed at the applicability of training as a methodology in the competence development of public servants. As public administration has special features, needs and organisational culture, we need to study how to adapt and develop these methodological tools – positively applied in the business sphere – to facilitate the more effective operation of the public sphere.

Keywords: public administration, training, competence development, training of government officials,

SZÜKSÉG VAN-E TÁRSAS TÁMOGATÁSRA A FELSŐOKTATÁSBAN? DOES SOCIAL SUPPORT IS NEEDED AT HIGHER EDUCATION INSTITUTES?

Duong Van, Thinh

A munkaerő-piacon lévő hatalmas verseny miatt erős a kényszer van a fiatal korosztály tagjain, hogy minél gyorsabban érjenek-e olyan eredményeket, tulajdonságokat, amelyeket a társadalom (az egyetem, a munkáltatók, a család) elvár tőlük. A hallgatók számára a helyzetet tovább nehezíti az a tény miszerint a bolognai folyamatban már kevésbé működik a tanulói közösségek ahol segítséget és tájékoztatást kaphat a hallgató arról, hogy az egyetemi időszak alatt mi vár rá és hogyan kamatoztathatja a megszerzett ismereteit a verseny szférában. Emiatt a hallgatók céltalanná válnak és képtelenek maguknak a megfelelő célokat megfogalmazni melynek eredménye a demotiváció és az érdektelenség. A helyzet tovább bonyolítja azt, hogy a jelenlegi oktatási módszerek nem csoport orientáltak és emiatt a hallgató nem képes elsajátítani azokat az ismereteket, ami egy munkakör betöltéséhez szükséges. A probléma megoldása lehet a társas támogatás, hiszen a hovatartozás érzése motiváló erőként hathat a hallgatókra, a tankörökben való együtt tanulás pedig megoldhatja a lemaradás és lemaradás okozta problémákat.

Keywords: Társas támogatás , Társadalmi csereelmélet , Társas hálózatok, Diákok, Felsőoktatás,

Since there are great competitions at the labor market, the member of young generation are forced to achieve those records and qualities that required by the society as soon as possible. Things are going from bad to worse for the undergraduate as in the Bologna process students communities do not really work; therefore, students do not get information and help about what is waiting for them during and after their academic years. Students become misguided and unable to mark out the right aim for themselves. Furthermore, as matters stand the current didacticism is not teamwork orientate so they cannot acquire those knowledge which are necessary to meet the governor's requirements. Social support might be the key for this problem hence the scene of being a part of a group is massive motivation for the students, also studying in group may reduce the dropout rate.

Keywords: Social support , Social exchange theory, Social networks, Students, HEI,

A KKV-K BERUHÁZÁSI ÉS FOGLALKOZTATÁSI SZEREPE INVESTMENT AND EMPLOYMENT ROLE OF THE SMES

Dupcsák Zsolt
Marselek Sándor

A Magyarországon működő vállalkozások meghatározó része a KKV-k csoportjába tartozik, melyek gazdasági lehetősége a nagyvállalatok kiszervezési tevékenysége révén felértékelődött. A kis- és középvállalkozások erősítése - az Európai Unióban és természetesen hazánkban is - a gazdaságpolitika egyik kiemelt célja lett, a statisztikai felé új igény született arra vonatkozóan, hogy folyamatosan adjon képet a KKV-k számáról, helyzetük, szerepük alakulásáról. A kis- és középvállalkozások az Európai Unió más tagállamaihoz hasonlóan egyre fontosabb szerepet játszanak a hazai gazdasági életben. A KKV-k a gazdaság fő mozgatórugói, lehetőségeik javítását ideje lenne jelentőségüknek megfelelő kormányzati szinten is felvállalni. A KKV-k országos és regionális helyzetét tanulmányunkban statisztikai módszerek felhasználásával elemezzük.

Keywords: versenyképesség, foglalkoztatás, támogatás, finanszírozás,
JEL: L53

In Hungary the most determinant part of the operating firms belong to the group of small and medium enterprises, whose economic opportunity has appreciated due to outsourcing activities of the large companies. Strengthening small and medium-sized enterprises is one of the most highlighted objectives of economic policy in the European Union and, of course, in Hungary. There is a new need for statistics to give a clear picture about the number of SMEs, their situation and the formation of their role continuously.

The small and medium-sized enterprises play a more and more important role in the domestic economy like in other member states of the European Union.

SMEs are the key drivers of the economy, they should be dealt with according to their significance at the governmental level. The national and regional situation of the SMEs are analyzed by using statistical methods in our study.

Keywords: competitiveness, employment, assistance, financing,

**NÖVÉNYTERMESZTÉSI TECHNOLÓGIÁK FONTOSABB GÉPKIVÁLASZTÁSI
SZEMPONTJAI MAGYARORSZÁGON
THE MAIN SELECTION ASPECTS OF MACHINES FOR CROP PRODUCTION
TECHNOLOGIES IN HUNGARY**

Erdeiné Késmárki-Gally Szilvia

A mezőgazdaságban a birtokviszonyok és a termelési szerkezet hosszú ideje átalakulóban van. Ennek megfelelően az elmúlt években a növénytermesztési technológiáknak a termelési feladatokat, sok más körülményt is figyelembe véve, nagyon változó, egyenlőtlen és szélsőséges csapadékeloszlású időjárási tényezők mellett kell(ett) megoldani. E fontos tényezők a növénytermesztésben alkalmazott gépek kiválasztásában is érvényesültek.

A gépkiválasztási szempontok alkalmazására a NAIK Mezőgazdasági Gépesítési Intézete 2013-ban, a Dunántúl középső régiójában az Alföld középső- és északi területein, 8 különböző méretű, eltérő termelési szerkezetű és birtokviszonyú gazdálkodónál végzett felmérést.

A felmérések eredményei azt mutatják, hogy a gazdálkodók nagyon fontosnak ítélik a műszaki, gazdaságossági és technológiai szempontokat, de ezeket gyakran alárendelik az ökológiai adottságok alapján történő gépkiválasztásnak. Ez azt jelenti, hogy gépkiválasztás szempontjából jelentős szerepet kapnak a talajviszonyok, a csapadék mennyiségi eloszlása, de még a napsütéses órák száma is.

Keywords: gazdaságok, gépkonstrukció, ökonómiai szempontok, műszaki szempontok, termelési szerkezet,

JEL: O13 Q16

In agriculture, land ownership and the production structure is changing for a long time. Accordingly, the crop production technologies will be solved production tasks in addition to changing and extreme weather conditions in recent years.

These important factors have influenced the machines used in the selection of crop production as well.

The National Agricultural Research and Innovation Centre (Institute of Agricultural Engineering) has prepared a research in Hungary, in 2013, with eight different sizes and different production structure entrepreneurs.

The research results show that the technical, economic and technological aspects considered very important by the farmers, but they are often subordinated to ecological conditions on the basis of the selection in the machine. It means that the soil conditions, the distribution of precipitation and the number of hours of sunshine play a significant role in terms of machine selection.

Keywords: farms, construction of machinery, economic aspects, technical aspects, production structure,

INTEGRATION OF ELEARNING IN BASIC COMPUTER SCIENCE COURSES

Erfurth; Christian

In first semesters students face different challenges in a university: a new environment, other types of knowledge transfer, more independence in learning methods. In this starting phase it is important to provide students with individual feedback. By the use of online tests in an eLearning environment students get a self-assessment. They are able to reflect the achieved knowledge stage. For the successful completion of a course an early determination of problematic course elements is essential. This feedback loop can be used to control the progress of a course to a certain extend. Supporting course tutorials given by students from higher semesters can be used to discuss challenging topics turned out in online tests. Since 2012 I integrated such online tests in my computer science courses. Students have the possibility to work on five topics to check their knowledge state. The poster gives an insight into the tests and first findings from the integration in computer science courses. In the context of the cooperation between Károly Róbert University and Ernst Abbe University of applied sciences I use the Moodle eLearning platform of Károly Róbert University.

Keywords: eLearning , online tests, computer science courses, self-assessment,

**A TECHNOLOGIA HATÁSA AZ ISKOLAI TELJESÍTMÉNYT BEFOLYÁSOLÓ
KOGNITÍV KÉPESSÉGEKRE
THE IMPACT OF TECHNOLOGY ON COGNITIVE ABILITIES INFLUENCING
SCHOOL ACHIEVEMENT**

Faragó Boglárka
Kovács Kristóf

Előadásunkban a modern technológia kognitív képességekre gyakorolt rövid- és hosszú távú hatását tárjuk fel, mely az oktatás, tanulás szempontjából nagy jelentőséggel bír. A modern technológia hatását vizsgálva olyan kognitív képességeket és területeket érintünk, amelyek kiemelt jelentőségűek a tanulás szempontjából, mint például a munkamemória vagy a fluid intelligencia. Elsőként a szórakoztató célú játékok kognitív funkciókra gyakorolt hatását vizsgáljuk, majd az oktatási vagy fejlesztési céllal készült játékokat tekintjük át, kiemelve az ezzel kapcsolatos vizsgálatok módszertani nehézségeit. Ezt követően a Flynn hatás okait tekintjük át, azt vizsgálva, hogy milyen szerepe lehet a modern technológiának a jelenségben. Majd a munkamemória-tréningek illetve „agy-tréningek” hatásait vizsgáljuk meg, a közeli és távoli transzferhatásokra összpontosítva. Az áttekintett kutatások eredményei alapján azt láthatjuk, hogy bár a kognitív fejlesztő játékok és a munkamemória-tréningek fejleszthetnek szűkebb, főként játék-specifikus készségeket, egészséges felnőttek esetében a transzferhatás további alátámasztást igényel. Ugyanakkor az IKT-eszközök és az Internet használata átalakíthatja a reprezentációk természetét és az információfeldolgozást, melynek az oktatásra nézve is lehetnek következményei. Előadásunkat egy folyamatban lévő vizsgálat ismertetésével zárjuk, melynek célja bizonyos kognitív játékok és tantárgyi feladatsorok iskolai eredményességgel való kapcsolatának felmérése.

Keywords: modern technológia, kognitív képességek, oktatás, munkamemória, intelligencia, kognitív játékok,

JEL: I290

Our presentation surveys the short- and long-term effects of modern technology on cognition. We focus our examination on cognitive abilities that have an important role in learning, for example working memory and fluid intelligence. First we explore the effect that games (primarily video games) designed with an entertainment purpose have on cognitive functions, and contrast it with that of games directly purporting to foster cognitive abilities. We highlight methodological difficulties experienced in corresponding studies. The causes of the Flynn-effect (the secular increase in IQ scores) are examined next, highlighting the possible effects of modern technology. This is followed by a discussion of the effects of working memory training and “brain training”, focusing on near and far transfer. The results of the surveyed studies indicate that even though cognitive development games and working memory training might improve narrow, mostly game-specific skills, in healthy adults the existence of transfer in general and the effect of working memory training on fluid intelligence in particular need further empirical support. At the same time, ICT and the Internet might alter the nature of representations and information processing which may be relevant for education. Finally, we present an ongoing study which explores the correlation between cognitive games, subject-specific exercises, and school achievement.

Keywords: modern technology , cognitive abilities, education, working memory, intelligence, cognitive games,

HELYI TERMÉKEK PIACRA JUTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI KECSKEMÉTEN THE SALES OPPORTUNITIES OF LOCAL PRODUCTS IN KECSKEMÉT

Ferencz Árpád

Munkámban a helyi közösségek különböző típusú önszerveződésének kereteit vizsgálom. Egy olyan szervezet munkáját elemzem, amely a magyar termelőktől a magyar fogyasztóig a termék lehető legrövidebb úton való eljuttatásán dolgozik. Kecskeméten a helyi gazdálkodók termékei mellett kézműves és kulturális hagyományok is megjelennek a rendszeresen megrendezett vásárokon. A komplex programok a vásárláson túl élményt adnak a résztvevőknek, a vásári árusok és a résztvevők számára egyfajta közösségsszervező erővel bír.

Keywords: helyi termék, helyi piac, rövid ellátási lánc, magyar termelő,

I examine the frameworks of the local communities' self-organization with a different type in my work. I analyse the work of an organization that the product is until the Hungarian consumer on a possible shortest path because of the Hungarian producers truth sending works. An artisan and cultural traditions appear in Kecskemét on the fairs organized regularly beside the local smallholders' products. The complex programs give an experience to the participants beyond the shopping, the market vendors and the participants manage uniform community organizing strength for him.

Keywords: local product, local market, short supply chain, hungarian producer,

TÁMOGATÁS HATÁSA A KUKORICATERMESZTÉS EREDMÉNYESSÉGÉRE THE EFFECT OF THE SUPPORT HAS ON THE EFFICIENCY OF CORN GROWING

Ferencz Árpád

A világ és hazánk legfontosabb és legmeghatározóbb kultúrnövényei a gabonafélék. Fontosságuk megmutatkozik abban, hogy a világ szántóterületeinek 50%-át, hazánkban pedig 66-68%-át foglalják el kalászos gabonák és kukorica együttesen. A növénytermesztés versenyképessége jelentősen függ a termelés korszerűségétől, amely hazánkra különösen is érvényes. Ezért az egyik legfontosabb gabonanövénynek, a kukoricának a gazdasági helyzetét kívántam elemezni egy jól működő családi gazdaság tevékenységén keresztül. Munkámban vizsgálom a korszerű kukoricatermesztési technológiát. Bemutatom a gazdaság által alkalmazott technológiához tartozó munkaműveleteket és ismertetem a munkaműveleti normákat. Kiszámolom a kukoricatermesztés érdekében felmerülő költségeket, meghatározom a felhasznált anyagköltségeket, személyi jellegű költségeket, az amortizációt és egyéb költséget. Kiszámítom a kukoricatermesztés árbevételének és a jövedelmének alakulását, valamint a főbb eredményességi mutatókat támogatás nélkül és támogatással.

Keywords: kukoricatermesztés, gazdasági elemzés, eredményesség, költségek,

The cereals are the world and the most important and most determining cultivated plants of our homeland. Their importance appears in it, that for the world's tillage areas 50%-, our homeland though 66-68%- corns in the ear and corn occupy it collectively. The competitiveness of the cultivation depends on the modernity of the production significantly, which is especially valid for our homeland. I wished to analyse the economic situation of one of the most important cereals, the corn through the activity of a family economy working well because of this. I examine the modern corn growing technology in my work. I present the operations belonging to the technology applied by the economy and I outline the operation norms. I calculate the expenses arising in the interest of the corn growing, I define the material costs of which use was made, expenses with a personal character, the amortisation and other expense. I calculate it for the income from sales of the corn growing and without favouring the establishment of his incomes and with a support, and the more capital efficiency indicators.

Keywords: corn growing, economic analysis, efficiency, costs,

**AZ EURÓPAI UNIÓ AGRÁREXPORTJA KOMPARATÍV ELŐNYEINEK
TARTÓSSÁGÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK
DRIVERS OF THE DURATION OF COMPARATIVE ADVANTAGE IN THE
EUROPEAN UNION'S AGRI-FOOD EXPORTS**

Fertő Imre

A tanulmány a Az Európai Unió agrárexportja komparatív előnyeinek tartósságát meghatározó tényezőket elemzi a világpiacon 2000-2011 között a normalizált megnyilvánuló komparatív előny indexek segítségével. A komparatív előnyök tartósságának leíró elemzése mellett, a meghatározó tényezőket is megvizsgáljuk diszkrét idő-tartósság modellek segítségével a nem megfigyelhető heterogenitást is figyelembe véve. Eredményeink robosztusságát alternatív becslési eljárások és alminták segítségével ellenőrizzük. Eredményeink azt mutatják, hogy a komparatív előnyök túlélhetnek néhány évet, de nagyobb hányaduk csak rövid ideig él. A kereskedelmi költségek csökkentik, míg a gazdasági fejlettség szintje, az országok nagysága, az export diverzifikáltsága, illetve ha az exportáló ország új EU tagállam az növeli a komparatív előnyök tartósságának valószínűségét.

Kulcsszavak: nomralizált megnyilvánuló komparatív előny, tartósság elemzés, Európai Unió
JEL: F14, C23, C41, C52, Q17, R12.

This paper investigates the duration of comparative advantage indices in European Union (EU-27) agri-food exports using the normalised revealed comparative advantage index on the global market during the 2000–2011 period. We employ both a descriptive analysis of the duration of comparative advantage, and examine the major drivers using discrete-time duration models with proper controls for unobserved heterogeneity. The robustness of the models is tested with alternative estimation procedures and sub-samples. Estimations show that the comparative advantages for most agri-food products survived for a certain number of years, but high percentage of them have a shorter duration. Larger trade costs decrease the probability of survival in comparative advantages, while the level of economic development, the size of the country, agri-food export diversification, and being a new EU member state increases it.

Keywords: Normalised revealed comparative advantage; Duration analysis; European Union

LAND AND LABOR PRODUCTIVITY OF FARMS IN THE EUROPEAN UNION

Filipiak, Tadeusz

The purpose of this article was to assess farm productivity in the European Union member states. The study presents the general characteristics of farms in the EU member states in years 2003-2013. In the examined period, in most of the EU member states examined, the number of farms was decreasing, except for Ireland and Greece. The average farm area also increased in almost all EU member states, except for Cyprus and Sweden. In years 2003-2013, labor expenditures decreased in almost all of the countries examined, with the exception of Ireland. In all EU member states, labor resources per 100 hectares of arable land declined. In years 2005-2007, in most of the EU member states, land productivity increased (except for Slovenia and Ireland), while labor productivity increased in all of these states.

Keywords: farms, land and labor productivity

JEL: Q12

**STUDENT'S LEARNING MOTIVATION IN HIGHER EDUCATION - IN A
TERRITORIAL ASPECT
HALLGATÓK TANULÁSI MOTIVÁCIÓI A FELSŐOKTATÁSBAN- TERÜLETI
ASPEKTUSBÓL**

Fodor-Borsos Eszter
Kiss Ádám Gergő

To involve students into different trainings of higher education, and to motivate them to learn, has to be an important topic for the educational system. Our aim in our presence presentation is to introduce the students' motivation in higher education from a territorial, regional aspect. We examine whether any differences can be observed in students' motivation depending on whether they are carrying out their studies in a major city / metropolitan institutions of higher education in the country or in town. The additional novelty of our research is, that beyond the age group and regional demolition, we examine it gender separately also. We analyze the young persons' motivations based on a national primer database, which provides the basis for our study. We record the required database with an on-line questionnaire method, on a national level, collaborating with the Hungarian higher educational institutions. Furthermore we are also using secondary databases, with we can deepen our received results. The tenability of our theories is based on a literature base. We try to think about further possible opportunities to develop recommendations based on these references.

Keywords: Higher education, Education, Regional aspects, Motivations,
JEL: I23

A felsőoktatás különböző képzéseibe bevonni a hallgatókat, valamint motiválni őket a tanulásra, fontos téma kell, hogy legyen az oktatási rendszer részéről. Jelen előadásunkban azt a célt tűztük ki, hogy bemutatjuk a felsőoktatásban tanuló hallgatók tanulási motivációit területi aspektusból. Vizsgáljuk, hogy tapasztalható-e eltérés a hallgatói motivációban annak függvényében, hogy egy fővárosi/nagyvárosi felsőoktatási intézményben végzi-e tanulmányait vagy pedig vidéki városban. Kutatásunk további novuma, hogy a korosztályi és területi bontáson túl, nemenként is külön vizsgáljuk, elemezzük a fiatalok motivációit egy országos primer adatbázis alapján, melynek alapját vizsgálatunk biztosítja. Ezen kutatásunkhoz szükséges adatbázist online kérdőíves módszerrel vesszük fel, országos szinten, a magyar felsőoktatási intézményekkel együttműködve. Továbbá szekunder adatbázisokat is igénybe veszünk, melyekkel az kapott eredményeket tovább mélyíthetjük. Elméleteink megalapozottsága szakirodalmi bázison nyugszik. Ezen irodalmak alapján igyekszünk továbbgondolni az esetleges további lehetőségeket, javaslatokat kidolgozni.

Keywords: Felsőoktatás, Továbbtanulás, Területiség, Motiváció,

NŐK A TRANSZFORMÁLÓDÓ FELSOÓKTATÁS VILÁGÁBAN WOMEN IN THE WORLD OF THE TRANSFORMING HIGHER EDUCATION

Fodor-Borsos Eszter

Előadásom célja bemutatni – szekunder és primer adatbázisok segítségével – a nők helyzetét, lehetőségeit a magyarországi felsőoktatásban. A '90-es évek óta a hazai felsőoktatásban számos változás történt. A hallgatók számának expanzív növekedése; a magánfőiskolák, - egyetemek megjelenése és népszerűvé válása, valamint a Bologna-rendszer bevezetése számos újdonságot hozott az addig viszonylag zártan, tradicionálisan, hierarchikusan működő felsőoktatási rendszerünkbe.

Ez természetesen sok kérdést felvet: Tömegoktatásra vagy „elit” képzésre van szükség? A magánfőiskolák, magánegyetemek a gyengébb képességű hallgatók bázisai? Több női vezető van egy magánintézményben, mint egy államiban? Ugyanannyit ér egy magánintézményben szerzett diploma, mint egy nagy múltú állami felsőoktatási intézményben kapott? Rengeteg kérdés merül fel. Az azonban tényként kezelhető, hogy a felsőoktatási intézmények képzik az ún. „értelmiségi elitet”, melybe tartozni presztízst jelent, ahogyan az is tény, hogy ez a nőknek sokáig zárt volt. Gender kutatóként számomra kiemelten fontos ez utóbbi vizsgálata. A kérdések, amelyeket előadásomban meg fogok válaszolni: Élnek-e a nők a felsőoktatás által kínált lehetőségekkel, és ha igen, milyen formában kívánnak részt venni annak irányításában, átalakításában? Szeretnének vezető pozíciókat betölteni? Mennyire van erre lehetőségük? Mennyire működik vajon még mindig zártan, tradicionálisan egy felsőoktatási intézmény? Különböző területi aspektusokból van-e eltérés?

Keywords: Felsőoktatás, Gender, Vezetés, Transzformáció, Nők, Esélyegyenlőtlenség,
JEL: I24

The aim of my presentation is to demonstrate - using primary and secondary databases - the state of women, their opportunities in higher education in Hungary. Since the 90s, several changes happened in the domestic higher education. The expansive increase of the students number; the appearance of private institutions, and their new popularity; the introduction of the Bologna system brought number of novelty into our higher education system working relatively closed, traditionally, hierarchically till then.

This brings up many questions: Mass education or elite training is required? Are there more female leaders in a private institution than in a state one? A degree you gained in a private institution has the same value as a degree from a prestigious state institution? A lot of questions arise. However, as a fact can be treated, that the higher educational institutions constitute the so-called intellectual elite, to which to belong is a prestige, as its' also a fact that this world was closed for women for a long time. As a gender researcher the examination of the latter is especially important for me. The questions I will try to answer in my presentation are: Do the women avail themselves of their opportunities offered by the higher education, and if yes, what kind of form, which part wishes to be taken in its management, in its transformation? Would they like to be leaders? Do they have the opportunity for this? Can we sense difference from different regional aspects?

Keywords: Higher education, Gender, Leadership, Transformation, Women, Inequality,

A NAGYRÉDEI KÖZMUNKAPROGRAM VIDÉKFEJLESZTÉSI VONATKOZÁSAI RURAL DEVELOPMENT ASPECTS OF PUBLIC WORKS PROGRAM IN NAGYRÉDE

Fodor Edina
Kovács Bernadett Katalin

A munkanélküliség problémájának leküzdése egyre nagyobb nehézséget jelent társadalmunk jelentős részének. A munkahelyteremtés fontos szemponttá vált, melynek eredményeképp került előtérbe az átmeneti munkalehetőséget biztosító közfoglalkoztatás. Véleményünk szerint a közfoglalkoztatottság nem tökéletes megoldás, de szükséges, mivel a munkanélkülieknek lépcsőt képez a munka világába történő visszalépéshez. Fenntarthatósága viszont kétséges állami támogatások nélkül. Ennek okán tűztük ki célul, hogy a közmunkaprogram fenntartható működéséhez egy olyan gyakorlati példával megalapozott modellt dolgozzunk ki, amely az Észak-magyarországi régió településeinek és más hasonló települések számára is adaptálható. Elsődleges cél a közmunkaprogram fenntarthatóságának és a települések önállóságának elérése innovációkkal és jól átgondolt fejlesztésekkel. Mintaterületül Nagyrédét választottuk, ahol a Start közmunkaprogram jelentős szerepet játszik a település fejlődésében. Primer kutatásaink során többszöri látogatást tettünk a településen és mélyinterjúkat készítettünk az érintettekkel és néhány lakossal. Esettanulmányunk egy egyedi közmunkaprogramot, és a benne rejlő lehetőségeket mutatja be, további fejlesztési ötletek felvázolásával. A közmunkaprogram jövőjét egyfajta társadalmi vállalkozásban, szövetkezet létrehozásában látjuk, ami egybefogja az általános közmunkaprogramot, emellett folyamatos innovációk révén kihasználja a helyi adottságokat piacképes termék-előállítással.

Keywords: közmunkaprogram, munkanélküliség, fenntarthatóság, közösségfejlesztés, szociális szövetkezet, biomassa,

JEL: J45 J69

Combat the problem of unemployment is becoming more difficult for mean part of our society. Job creation has become an important point, as a result is came to prominence of public employment ensure for temporary jobs. In our opinion, the public employment is not a perfect solution, but it is necessary, as the unemployed constitute a step back to step into the world of work. The public employment is not fully sustainable without government subsidies. For this reason, we aim to create a sustainable a public works program, which practical examples of substantiated models and transferable to the settlements in region of Northern Hungary and other similar places. The primary goal of the public works program to achieve sustainability and autonomy of settlements with innovations and well thought out development projects. We are choose Nagyréde, because plays a significant role in Start public works programs in the development of the town. During our primary research we has several times visited the village and made interviews with stakeholders and some residents. Our case study is a unique public works program, which shows the the potential for further development ideas.

Keywords: public works program, unemployment, sustainability, community development, social cooperatives, biomass,

A KUKORICABOGÁR ELLENI VÉDEKEZÉSI TECHNOLÓGIÁK VIZSGÁLATA MONOKULTURÁBAN ÉS VETÉSVÁLTÁSBAN TERMESZTETT KUKORICÁBAN STUDIES OF WESTERN CORN ROOTWORM CONTROL TECHNOLOGIES IN CONTINUOUS AND ROTATING CORN PRODUCTION

Fodor László
Láposi Réka

Az amerikai kukoricabogár (*Diabrotica virgifera virgifera* LeConte) az 1990-es évek elején jelent meg Európában. A kukorica (*Zea mays* L.) fontos kártevője. A lárvá súlyosan károsítja a kukorica gyökereit és ez termésvesztéssel jár. Magyarországon már az egész országban elterjedt. A Károly Róbert Főiskola Tangazdaságában, monokultúrában és vetésváltásban termesztett kukoricában vizsgáltuk a kártevő betelepítését és különböző védekezési technológiák hatékonyságát. A népesség felmérő csapdázása PAL típusú CSALOMON szex-feromon csapdákkal és PHEROCON-AM ragadós sárgalap csapdákkal történt. A csapdák június elejétől a betakarításig működtek és a leolvasás 10 naponként történt. Az imágók ellen a kukorica virágzási időszakában a kártétel és abundancia sűrűség függvényében, akár több alkalommal is hatékonyan védekezhetünk. Az elhúzódozó rajzás a védekezés pontos időzítését megnehezíti e kártevő ellen. A megfelelő inszekticid kiválasztásával jó zoocid hatás érhető el. Azonban az eredményes védekezés leghatékonyabb módja az integrált védekezés.

Kulcsszavak: kukoricabogár, prognózis, monokultúra, vetésváltás, integrált védekezés

JEL: Q15

The western corn rootworm (*Diabrotica virgifera virgifera* LeConte) was introduced into Europe in the early 1990s. This is an important pest of maize (*Zea mays* L.). Larva can seriously damage roots of maize that leads to yield loss. Since its introduction, western corn rootworm has been spreading in all of the country. Swarming dynamics of imagos and efficiency of different control technologies were examined both in continuous and rotating corn at Károly Róbert College Farm. CSALOMON (PAL) sex pheromone and PHEROCON AM sticky-sheet traps were used to monitor male flights. Trapping was carried out from early June to the harvesting date of maize and traps were checked and evaluated in each 10 days. Efficient chemical control of imagos can be done several times during the flowering period depending of damages and abundance of pests. The long term male flight makes more difficult to determine of right date of insecticide use in management of this pest. Choosing the suitable insecticide, a good zoocide effect can be achieved. But integrated pest management (IPM) is the most effective control practice.

THE EXAMINATION OF INTRINSIC VALUE AND MARKET PRICE DIFFERENCES OF CURRENCY PAIRS WITH THE MONTE-CARLO METHOD A DEVIZAPÁROK BELSŐ ÉRTÉKÉNEK ÉS PIACI ÁRÁNAK VIZSGÁLATA A MONTE-CARLO-MÓDSZER SEGÍTSÉGÉVEL

Gál Richárd

One of the main question of the analysis of price movements is the difference between spot price and intrinsic value. Earlier studies found that current exchange rates volatile around the real value but in most of the cases the distorting effects of the market makes spot prices differ from real value. These forces are influencing the exchange rates immediately so it is impossible to determine the price of the financial asset in the future. However the increasing difference between spot price and real value refer to the approach in the future. My article will examine fluctuations between the market price and intrinsic value. The „Monte-Carlo” method helps to determine the real value and its results will be compared with current market price. The research based on long- and short-term data simulation of some major currency pairs and the article try to explore some characteristic feature that related to the different time horizon and standard deviation,

Keywords: Monte Carlo simulation, currency pairs, intrinsic value, forecast,
JEL: C15, C13, G17,

Az árfolyamok elemzésének egyik fő kérdése, hogy a pénzügyi eszközök belső értékétől mennyire tér el az aktuális árfolyamuk. Korábbi kutatások alapján megállapították, hogy az aktuális árfolyam a belső érték körül ingadozik, viszont az esetek többségében a piac torzító hatásai ezektől eltérítik. Ezek a hatások olyan erők, melyek az árfolyamot befolyásolva azonnal megváltoztatják a piaci árat, így a pénzügyi eszközök jövőbeni árfolyamának alakulása meghatározhatatlanná válik. Az aktuális piaci ár és a belső érték különbségének növekedése viszont predesztinálja a későbbi közeledést. Cikkemben a piaci ár és a belső érték közti ingadozásokat vizsgálom. A belső értéket a Monte-Carlo módszer segítségével határozom meg és ennek eredményeit hasonlítom össze az aktuális piaci árral. A kutatás során több fő devizapár múltbeli, hosszú és rövid távú adatai alapján végzek szimulációt és igyekszem olyan tulajdonságokat feltárni, melyek a különböző időtávból, szórásból fakadnak.

Keywords: Monte-Carlo módszer, devizapárok, belső érték, előrejelzés,

CORRELATIONS BETWEEN INTERCULTURAL COMPETENCY, CULTURAL INTELLIGENCE AND CULTURE SHOCK

AZ INTERKULTURÁLIS KOMPETENCIA, A KULTURÁLIS INTELLIGENCIA ÉS A KULTURÁLIS SOKK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Garamvölgyi Judit
Rudnák Ildikó

This study examines the correlations between intercultural competency (IC), cultural intelligence (CQ) and culture shock (CS).

The level of IC, the competency which helps integration into a foreign culture, can predict in what form and how seriously culture shock occurs for a given individual, and how successfully they can cope with it.

Initially the 9 elements of IC are examined, then are compared against the dimensions of CQ. Motivational CQ is connected to cultural curiosity, interpersonal skills, tolerance of uncertainty, and cultural empathy elements; cognitive CQ is connected to linguistic ability and cultural curiosity; metacognitive CQ to a strong sense-of-self score; and behavioural CQ with flexibility, sense of humour, interpersonal skills and strong sense-of-self.

Successful integration is predicted by high levels of motivational and cognitive CQ.

In this study we estimate the levels of CQ dimensions based on the measured values of intercultural competency, the level of expected CS, and the probability of overcoming that shock. We then compare these estimates with the degree of culture shock experienced by the respondents.

Keywords: intercultural competency, cultural intelligence, culture shock, multiculturalism,

Jelen tanulmány az interkulturális kompetencia (IC), a kulturális intelligencia (CQ) és a kulturális sokk (CS) összefüggéseit boncolgatja. Az interkulturális kompetencia, azaz az idegen kultúrába való beilleszkedést segítő kompetencia szintje előrejelezhető, hogy a kulturális sokk az adott egyénnél milyen formában és mennyire erősen jelentkezik, valamint, hogy mennyire sikeresen birkózik meg vele.

Először megvizsgáljuk az IC 9 elemének különböző kombinációit, majd összevetjük a CQ egyes dimenzióival. A motivációs CQ a kulturális kíváncsiság, a kapcsolatteremtő készség, a bizonytalanság kerülés és a kulturális empátia elemekkel, a kognitív CQ a nyelvi készség és a kulturális kíváncsiság elemekkel, a metakognitív CQ az erős én-tudat elemmel; a viselkedési CQ pedig a rugalmasság, a humor, a kapcsolatteremtő készség és az erős én-tudat elemekkel van kapcsolatban.

A sikeres beilleszkedést a motivációs és a kognitív CQ magas szintje jelezheti előre.

A vizsgálatban a mért interkulturális kompetencia értékek alapján megbecsüljük a különböző kulturális intelligencia faktorok szintjét, a kulturális sokk várható erősségét és a leküzdésének valószínűségét, majd összevetjük a válaszadó által átélt kulturális sokk mértékével.

Keywords: interkulturális kompetencia, kulturális intelligencia, kulturális sokk, multikulturalitás

KÖRNYEZETVÉDELMI ADÓK HATÁSA AZ EURÓPAI UNIÓBAN ÉS MAGYARORSZÁGON

THE EFFECT OF THE ENVIRONMENTAL TAX IN THE EUROPEAN UNION AND IN HUNGARY

Gáspár Andrea
Danyi-Boll Anikó

Napjaink egyik legfontosabb környezeti problémája a levegőszennyezés, melynek hatásaival nemcsak a kibocsátó források közelében, hanem attól jelentős távolságra is számolnunk kell. Magyarország az európai országok rangsorában a vizsgált szempontok valamint a kiadott tanulmányok alapján a környezettudatosabb országok közé tartozik.

Az egy főre jutó környezetvédelmi adóbevétel tekintetében az Európai Unió tagállam közül 2009-es adatok alapján Magyarország a 21. helyet foglalta el. A vele azonos időben (2004-ben) csatlakozott új tagállam közül 4 rendelkezik Magyarország egy főre jutó környezetvédelmi adóbevételénél alacsonyabb adóbevételi szinttel.

Kutatásunk főbb célja volt többek között: A magyarországi környezetvédelmi szabályozó rendszer jelen állapotának ismertetése, kritikai elemzése, nemzetközi kontextusba helyezése. A rendelkezésre álló adatbázisok adatai alapján megvizsgálni a hazai környezetvédelmi jellegű adóbevételek fajtáját, nagyságát és tendenciáját, valamint összehasonlítani azokat a nemzetközi adatokkal.

Továbbá áttekintő képet adni a környezetvédelmi adóreform nemzetközi alkalmazásáról és tapasztalatairól. Vizsgáltuk a környezetvédelmi adóreform magyarországi megvalósításának lehetőségét, veszélyét, hatását.

Keywords: ökoadó, adó, környezet, Európai Unió,

JEL: G10 M21 N20

One of the most crucial environmental problems of our age is air pollution whose effects are to be considered not only in the close circle of the emission sources, but also at remote places. In the rank of European countries regarding environmental awareness Hungary belongs to the more aware countries. From the presentment of the environmental tax revenues per capita it can be laid down that from the member states of the European Union Hungary is the at the 21st place according to the 2009 data, and only 4 of the 10 new states joining the European Union at the same day as Hungary lag behind Hungary regarding environmental tax revenues per capita.

Our research's aims:

Review, critical analysis and drawing the international context of the present state of the Hungarian environmental regulatory system.

Examination of the types and volume of the domestic environmental taxes and the volume and tendencies of the tax revenues comparison with the international data.

Overview of the international adaptation and experiences of the environmental tax reform.

Examine the possibilities, dangers and effects of the implementation of an environmental tax reform in Hungary.

Keywords: environmental tax, tax revenue, European Union, tax

INDIA-PAKISTAN AGRO PRODUCTS TRADE: MFN AND BEYOND

Gaurav, Kumar
Bharti, Nalin

Economies sharing common borders have natural tendency to trade more. However, Indo-Pak trade rejects such theory of geographical proximity. Empirical evidence shows a much low trade practice between India and Pakistan. Since formal trade between Indo-Pak is marginal, large volume of trade commences unofficially through Dubai and Singapore route. India has accorded MFN status to Pakistan in 1996, just after the creation of the WTO, seeking similar status by Pakistan. Pakistan had agreed to grant MFN status to India by 2012, but missed the deadline. Apart from political tensions, the fear that India's cheap agro-products would flood the domestic markets has delayed the decision to grant MFN status to India. Agriculture trade is subject to contrasting policy regimes in both the economies. Tariff and non-tariff barriers also continue to restrict agro products trade between the two countries. This paper examines the trends, composition, and opportunities for increasing agriculture trade between India and Pakistan. It also explores the comparative advantage and agriculture trade complementarities between both countries. Overall Trade Restrictiveness Index (OTRI) of the World Bank has been used to compare and contrast the protective measures adopted by both. Admitting the high dependency of population on agriculture and share of agro & allied products in overall trade in both economies, this study suggests for deeper trade integration to benefit the domestic and world economies.

Keywords: India-Pakistan, MFN, agriculture trade, comparative advantage, trade complementarities,

JEL: F10 F13 F15

**GOOD EXAMPLES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT ACTIONS FROM
CSIKVAND VILLAGE
PÉLDAADÓ FEJLESZTÉSEK A FENNTARTHATÓSÁG JEGYÉBEN CSIKVÁND
KÖZSÉGBEN**

Gerencsér Ilona

Any human intervention have some impact on the environment. The land development professionals try to realize interventions in their work, resulting in improvement in quality of life of local communities. The local problems often lead local responses that take into account the opinion of the members of the local community. The life of the settlements, the direction of the development of the local governments greatly influence their decisions often determine the situation of the town for years. Solving treatment of municipal and regional differences prominent role for local governments. Good practice, practical knowledge of resource management of local governments can be decisive. In my study I will present Csikvánd Village as an example of local initiatives and implemented improvements that will result in the settlement of regional level can be considered.

The basic aim of the research was to show them the local development of tools, practices, which can be successful in the settlements.

Keywords: development, government, local development, sustainability

Bármilyen emberi beavatkozás valamilyen hatást gyakorol környezetére. A területfejlesztéssel foglalkozó szakemberek munkájuk során igyekeznek olyan beavatkozásokat megvalósítani, ami a helyi közösség életében minőségi javulást eredményez. A helyi problémákra gyakran születnek helyi válaszok, melyek figyelembe veszik a helyi társadalom tagjainak véleményét. A települések életét, a fejlődés irányát helyi szinten az önkormányzatok nagymértékben befolyásolják, döntéseikkel sokszor évekre meghatározzák az adott település helyzetét. A települési és térségi különbségek kezelésének megoldásában is kiemelkedő szerep hárul a helyi önkormányzatokra. A települési önkormányzatok erőforrás gazdálkodásánál meghatározó lehet a jó példák, gyakorlatok ismerete. Tanulmányomban Csikvánd község példáján keresztül vizsgálom azokat a helyi kezdeményezéseket és megvalósult fejlesztéseket, melyek révén a település térségi szinten is eredményesnek mondható. A kutatás alapvető célja az volt, hogy feltérképezzem azokat a helyi fejlesztési eszközrendszert, gyakorlatot, amivel a települések sikeresek lehetnek.

Keywords: önkormányzat, fejlesztés, fenntarthatóság, helyi fejlesztés

JEL: R58 Q01

A MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK ALKALMAZÁSÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA GYÖNGYÖS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA ÉS A LAKOSSÁG TEKINTETÉBEN

A COMPARATIVE STUDY OF RENEWABLE ENERGY SOURCES IN POINT OF THE LOCAL GOVERNMENT OF GYÖNGYÖS AND THE RESIDENT POPULATION

Gerencsér Ilona
Szeberényi András

A téma aktualitását indokolja a megújuló energiaforrások egyre inkább fokozódó szerepe nem csak nemzetközi, hanem különböző területi szinteken is. Az Európai Unióban és Magyarországon is láthatunk erre vonatkozóan törekvéseket, mint például a Környezetvédelmi és Energiahatékonysági Operatív Program, amelynek beavatkozásai elsősorban és közvetlenül a fenntarthatóság környezeti dimenziójának erősítését szolgálják, ugyanakkor áttételesen hozzájárulnak a gazdasági növekedés elősegítéséhez is. A települések életét, a fejlődés irányát helyi szinten az önkormányzatok nagymértékben befolyásolják, döntéseikkel sokszor évekre meghatározzák az adott település helyzetét energia felhasználási szinten is.

Kutatásunk célja, hogy összehasonlító vizsgálatot készítsünk a megújuló energiaforrások alkalmazásának felhasználására vonatkozóan Gyöngyös Város Önkormányzata és a lakosság tekintetében. A primer kutatásunkban vizsgáltuk Gyöngyös Város és a lakosság zöldenergia felhasználás iránt való hozzáállását. Legfőbb célunk az volt, hogy bemutassuk Gyöngyös Város Önkormányzatának megújuló energia fejlesztéseit és azt, hogy a lakosság mennyire tájékozott ilyen jellegű fejlesztések tekintetében.

Keywords: megújuló energia, zöldenergia, önkormányzat, fejlesztés, környezeti fenntarthatóság

JEL: O13 P28 R58

The topic is also justified by renewable energy sources are increasingly growing role not only in international but also in regional level. The European Union and Hungary also seen efforts in this regard, such as the Environmental Protection and Energy Efficiency Operational Programme, whose interventions primarily and directly sustainability environmental dimension of strengthening and who also indirectly contribute to promoting economic growth as well. The life settlements, the direction of the development of the local governments greatly influence, their decisions often determines the position of the years of the settlement in energy consumption level. Our research aims to make a comparative study on the use of renewable energy sources in the matter of Local Government of Gyöngyös and the resident population. In our primary research, we investigated the attitudes of Gyöngyös city and the population towards the use of green energy. Our main goal was to introduce the renewable energy developments of the Local Government of Gyöngyös and how the resident population informed of such developments as regards.

Keywords: renewable energy, green energy, government, development, environmental sustainability

VIDÉKFEJLESZTÉS ÉS ROMA FOGLALKOZTATÁS RURAL DEVELOPMENT AND ROMANY EMPLOYMENT

Gergely Sándor

A roma lakosság életkörülményeit javító, integrációjukat hatékonyan előmozdító stratégiának a legfőbb jellemzői a következők: a romákért, a romákkal, a romák által a többségi társadalom hatékony támogatása mellett; a romák gazdasági, társadalmi, környezeti, szociokulturális, mentális helyzetének részletes feltárása és erre építve harminc éves roma integrációs stratégia megalkotása a tudományos kutatásokra alapozva, az érintett lakossági csoportok bevonásával, politikai konszenzussal, fókuszban az oktatás, képzés, egészségügy, lakhatás, foglalkoztatás, mentalitás és attitűd váltás; az állam piac szerző, piac szervező szerepének érvényesítésével elősegíti a tartós helyi roma foglalkoztatást is; az állam célirányos menedzser képzéssel és kiemelkedően magas érdekeltiségi feltételek megteremtésével, és az így kiképzett menedzsereknek a romákhoz való irányításával is támogatja a tartós helyi roma foglalkoztatást; mindezek eredményeként bekövetkezik a romák munkaerő-piaci versenyképességének növekedése, valamint tartós foglalkoztatási-, képzési-egészségügyi-lakhatási- és szociokulturális helyzetük tartós javulása.

Keywords: roma integráció, felzárkózás, foglalkoztatás, oktatás, szociokulturális helyzet

The main features of the improving and integrating strategy of the living conditions of the Gypsy population is the following: for the Gypsies with the Gypsies, with the support of the society; the detailed analysis of the Gypsies' economic, social, environmental, socio-cultural and mental situation, creating the 30-year-long Gypsy integration strategy based on scientific researches, with political consensus and with the involvement of the local residents, focusing on education, training, health care, living conditions, employment, changes of mentality and attitudes; promoting the local Gypsies' employment with the enforcement of the market organizing role of the state; the state also supports the long-term local Gypsy employment with the appropriate manager training, and guiding the so trained managers to the Gypsies; as a result of all these can ensue the growth of the labour market competitiveness of the Gypsy population, and the long-lasting improvement of their employment, training, health care, living conditions and socio-cultural positions.

Keywords: Gypsy integration, catching up, employment, education, socio-cultural position

ZÖLDENERGIA KUTATÁSOKHOZ KAPCSOLÓDÓ TALÁLMÁNYOK A KÁROLY RÓBERT FŐISKOLÁN, ÉS ELHELYEZÉSÜK AZ INNOVÁCIÓS RENDSZERBEN INVENTIONS AT KÁROLY RÓBERT COLLEGE RELATING TO GREEN ENERGY RESEARCHES, AND THEIR PLACE IN THE INNOVATION SYSTEM

Gergely Sándor
Hordós-Nagy Zsuzsa

Az OECD definíció (Oslo kézikönyv, 2005) szerint „az innováció új, vagy jelentősen javított termék (áru vagy szolgáltatás) vagy eljárás, új marketing-módszer, vagy új szervezési-szervezeti módszer bevezetése az üzleti gyakorlatban, munkahelyi szervezetben, vagy a külső kapcsolatokban. A technológiai tudományos világkép (paradigma) szerint a műszaki-technikai haladás során egy rendezett folyamatról beszélhetünk, amely magába foglalja a megoldandó problémák meghatározását, a kutatás-fejlesztés alapelveit és módszereit, és az alkalmazandó anyagok, megmunkálási technológiák, fejlesztendő termékek jellemzőit.

A gyöngyösi Károly Róbert Főiskolán több évtizede folynak zöldenergia kutatások és az ezekhez kapcsolódó fejlesztések. Az eddig elért eredmények közül négy olyan fejlesztést mutatunk be, amelyek közül az egyik már megkapta a találmányi elismerést. A szerzők a fejlesztésben és az iparjogvédelmi eljárások lebonyolításában aktívan részt vettek. A bemutatott kutatás-fejlesztési eredmények hasznosítása szorosan összefügg azzal, hogy milyen mértékben képesek a hazai kis-és közepes vállalkozások az innovációk piaci bevezetésére.

Kulcsszavak: innováció, innovációs szereplők, iparjogvédelem, energetikai biomaszra kutatás-fejlesztés, termelési tényezők új kombinációja

According to the OECD's definition (Oslo Manual, 2005), „innovation is the implementation of a new or significantly improved product (good or service), or process, a new marketing method, or a new organizational method in business practices, workplace organization or external relations.” According to the technological scientific paradigm we can talk about an ordered process in the course of the technological progress, which includes the determination of the problems to be solved, the principles and methods of research and development, and the features of the technology, applied materials and the products to be developed. There have been researches and developments in the field of green energy for decades at the Károly Róbert College in Gyöngyös. Four developments are going to be presented, of which one has already received the recognition of invention. The authors took part in development process and in procedures of industrial property protection too. The utilization of presented R&D results closely relates to what extent the SMEs are able to introduce innovation to the market.

Keywords: innovation, innovation actors, protection of intellectual property, research and development of biomass energy, combination of the factors of production

VERTICAL FARMS AS SUSTAINABLE FOOD PRODUCTION IN URBAN AREAS

Giurgiu, Radu Mircea
Domurath, Nico
Brohm, Daniel
Schröder, Fritz-Gerald

Food is one of the essential thing for human existence. Population growth, urbanization and climate change put big pressure on space and resource utilization. Traditional farming and strategy for food supplying are not sustainable anymore. Urban Farming is a response to these challenges, by finding alternatives of utilising the urban space as a platform for plant cultivation. One of the ways is through Vertical Farms which are enclosed facilities with absolute control of environment, producing high qualities and quantities of fresh food, all year round. In spite of the advantages, there are only a few of such facilities in the world. Initial investment and maintaining costs are the biggest issues. This put in the context of Global North and Global South gap, turn the economic disadvantage into a very difficult thing to overcome. This paper is analysing Vertical Farming as a complex concept that can be decompose in many constitutive parts and it's looking on how this parts can be translated for other contexts, where economy is unstable. This way the global problems are addressed to possible global solutions which can lead to a better global stability and equal chances of development, with the main goal of achieving food security.

Keywords: vertical farming, urban areas, food, sustainable

JEL: O14 O18 L66

**AZ ÉLELMISZERFOGYASZTÁS ÉS AZ EGÉSZSÉGI ÁLLAPOT TÉRBELI
ÖSSZEFÜGGÉSEINEK VIZSGÁLATA MAGYARORSZÁGON**
**THE FOOD CONSUMPTION AND HEALTH STATUS ANALYSIS OF SPATIAL
CORRELATIONS IN HUNGARY**

Gódor Amelita Kata
Bakos Izabella Mária

Magyarország közép- és hosszú távú élelmiszeripari fejlesztési stratégiája (2014-2020) alapján az egészséges életmódot támogató élelmiszer-előállítás előmozdítása az átfogó társadalompolitikai célok egyike, az ágazat jövőképében meghatározó jelentőséggel bír. Fontosnak tartjuk a hazai lakosság egészséges, biztonságos és megbízható élelmiszer ellátását a lehető legnagyobb mértékben hazai forrásokból biztosítani. A Stratégia megvalósításával a hazai élelmiszer-gazdaság egyre inkább az egészséges táplálkozást elősegítő természetes, hazai, friss alapanyagokból készülő élelmiszereket állít elő, hozzájárulva a lakosság általános egészségi állapotának javulásához. (ÉFS, 2014-2020) A jövedelem emelkedése az élelmiszer-fogyasztás mennyiségi és minőségi növelésére ösztönöz. A fogyasztók tájékoztatása és ösztönzése szükséges ahhoz, hogy az élelmiszer-fogyasztásuk megváltoztatásával kedvező egészségügyi hatásokat érjenek el, és ez a természeti erőforrások mérsékeltebb használatához is hozzájáruljon. Tanulmányunkban vizsgáljuk a magyar lakosság élelmiszerfogyasztói szokásait és az egészségi állapot közti összefüggéseket, időbeli és térbeli alakulását.

Keywords: Élelmiszerfejlesztési stratégia, egészségi állapot, étkezési szokások, szekunder kutatás

JEL: Q18

Hungary on the basis of medium and long term food development strategy (2014-2020) to promote the production of food that supports a healthy lifestyle is one of the comprehensive social policy objectives, the sectors vision is crucial. We attach importance to the domestic population healthy, safe and reliable food supplies to the greatest extent possible, ensure domestic sources. The realization of the Strategy of the domestic food industry increasingly produces promoting healthy eating natural, domestic, fresh ingredients, prepared foods, contributing to an improvement in the overall health of the population. (EFS, 2014-2020) Increase in income incentive to increase the quantity and quality of food consumption. Consumer information and encouragement needed to make a change in food consumption is beneficial health effects reach, and this is also contributing to lower use of natural resources. In our study we examined the association between food consumption habits of the Hungarian population and health status, temporal and spatial evolution.

Keywords: food development strategy, health status, eating habits, secondary research

TÉRHASZNÁLAT ÖSSZEFÜGGÉSEI A TERÜLETFEJLESZTÉSBEN INTERRELATIONS OF THE SPACE USAGE IN THE REGIONAL DEVELOPMENT

Gódor Amelita Kata
Káposzta József

A térgazdálkodás, térhasználat a földhasznosítás legátfogóbb kategóriája. A földhasznosítás fogalma magába foglalja valamilyen területi egység méreteiben körülhatárolt felszíni, domborzati, légtéri, felszín alatti rétegeiben elhelyezkedő megújuló és meg nem újítható természeti erőforrások rendszere mellett az infrastrukturális, a gazdasági és társadalmi összefüggéseket is. Összességében elmondhatjuk, hogy ezen tényezők együttes hatására alakul ki egy adott tér területi versenyképessége, amely napjaink felgyorsult, modern világában a komparatív előnyök helyett egy összetettebb kompetitív térbeli előnyök vizsgálatát teszi szükségessé. Az ezt vizsgáló szemlélet létjogosultságát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a látszólag függetlenül hasznosítható természeti erőforrások is jelentős hatással vannak a gazdasági és a társadalmi kapcsolatokra, illetve a hasznosítás hatékonyságára. Ezen térgazdasági összefüggések rendszerének vizsgálatával foglalkozunk tanulmányunkban.

Keywords: térhasználat, területfejlesztés, földhasználat, vidékfejlesztés

JEL: R58

Land management and space use are the most comprehensive land-use categories. The concept of land use includes not only the renewable and non-renewable system of natural resources of defined areas on, below or above the surface, but also infrastructural, economic and social interrelations as well. Overall, we can say that the regional competitiveness is formed by the combined effect of these factors, which requires a more complex analysis of spatial competitive advantages instead of comparative advantages. The legitimacy of this approach is proven by the fact that even the seemingly independently used natural resources have a significant impact on the economic and social relations, and on the utilization efficiency. In our study we deal with the analysis of these spatial system relations.

Keywords: spatial use, regional development, land use, rural development

CHANGES IN THE POULTRY INDUSTRY ON THE POLISH AND GLOBAL MARKET

Gołębiewska, Barbara
Gębska, Monika

The study presents the situation on the poultry market in Poland, in the selected EU countries, as well as the global perspective. Information on production, consumption, import and export of poultry meat has been taken into account.

It was found that in years 2000-2013, production and consumption of poultry meat showed a tendency of growth. This was caused, among other things, by lower poultry prices in comparison, for instance, with slaughter pigs and cattle, as well as changes in dietary preferences. Increase in foreign demand for Polish poultry also contributed to this phenomenon.

The share of slaughter poultry until year 2013 constituted more than 45% of total slaughter animals, and in comparison with year 1999, slaughter poultry production increased almost three times. Analyzing the regional distribution of production, it should be noted that in Poland, poultry production is concentrated in two provinces – wielkopolskie and mazowieckie.

Forecasts of the European Commission indicate that in the following decade, poultry will be the only kind of meat to record an increase in production and consumption in the EU. This is a very optimistic forecast; therefore, it can be expected that poultry trade will continue to develop in the coming years.

Keywords: Poultry market, , production, , consumption, , import, , export

JEL: Q10 Q13 Q17

**KÖZÖSSÉG ÁLTAL TÁMOGATOTT MEZŐGAZDASÁG REGIONÁLIS
VIZSGÁLATA KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS ALAPJÁN
REGIONAL ANALYSIS OF COMMUNITY SUPPORTED AGRICULTURE BASED
ON QUESTIONNAIRE SURVAY**

Gombkötő Nóra
Vincze Judit
Hegyi Judit
Kalmár Sándor
Kacz Károly

A közösség által támogatott mezőgazdasági rendszerek Európa nyugati felén és Észak-Amerikában az utóbbi években egyre jelentősebb szerepet kaptak a helyi élelmiszerrendszerek területén. A téma kiemelt jelentőségű lehet a kelet-közép-európai országok számára is, ahol a mezőgazdaság még mindig fontos termelési szektor.

A rövid élelmiszerláncok ezekre a problémákra kínálnak megoldást. Csökkentik a termelő és a fogyasztó közötti fizikai távolságot, valamint a hosszú ellátási láncokkal ellentétben a minőség garanciájaként a személyes kapcsolatot, a bizalmat és sokszor az ökológiai minősítést építik be a rendszerbe. Lehetőséget nyújtanak a kistermelőknek a helyi, minőségi élelmiszerek előállítására, közvetlen értékesítésére, a fogyasztóknak pedig garantálják a jóízű, többnyire ökológiai módszerekkel előállított helyi élelmiszerekhez való kényelmes hozzájutást.

A TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0010 projekt keretében a NYME-MÉK Gazdaságtudományi Intézet munkatársai a Ny-dunántúli régióban kérdőíves felmérést végeztek a közösség által támogatott mezőgazdaság témakörben a gazdálkodókat tömörítő szervezetek és fogyasztók bevonásával.

Keywords: közösségi mezőgazdaság, rövid ellátási lánc (REL), kérdőíves felmérés, helyi termék

JEL: Q13

In recent years, community supported agriculture systems have been an increasingly important role in local food systems in Western Europe and in North America. The topic may be a priority also for the Central and Eastern European countries, where agriculture is still an important production sector. The short food chains offer a solution to these problems. Physical distance between producers and consumers will be reduced by these food chains, and contrary to long supply chains personal relationships, confidence and organic certification are built into the system as a guarantee of quality. It will be provided the opportunity for local small farmers to production quality foods and realization of direct marketing. Meanwhile the convenient access to tasty local foods is guaranteed for consumers.

Within the framework of project TÁMOP-4.2.1-15/1 / KONV-2015-0010 was carried out a questionnaire survey by the colleagues of University of West Hungary Faculty of Agricultural and Food Sciences Institute of Agricultural Economics and Rural Development. It was carried out in the agricultural topics with the involment of several farmer's organization and consumers.

Keywords: community supported agriculture, short food chains, questionnaire survey, local product

A RECSKI ÉRCBÁNYA TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HATÁSAI THE SOCIAL AND ECONOMIC EFFECTS OF THE RECSK ORE MINE

Gubacsi Franciska
Koncz Gábor

Magyarország bányászata több száz éves múltra tekint vissza. A mátrai színesfém-bányászat központja Gyöngyösoroszi és Recsk lett.

Az 1980-as években Magyarországon az ágazat hanyatlásnak indult, így a nagyközség is ennek esett áldozatul. Ehhez hozzájárult, hogy csökkent a rézérc világpiaci ára, kevesebb lett az állami támogatás mértéke, a kőolaj világpiaci ára megemelkedett, a technológia kezdett elavulttá válni, illetve sok helyen a nyereséges, kitermelhető vagyon nem érte el a küszöbszintet, így bezárták a bányákat.

Kutatófúrások azonban bizonyították jelentős ércvagyon meglétét a területen, tehát Recsk egy „kincsen nyugvó település”. A kitermelés és feldolgozás újraindulása lehetőséget teremtene a környékbeliek foglalkoztatására, a térség gazdasági fellendítésére. A megnyitással kapcsolatban azonban éles ellentétek alakulhatnak ki a gazdasági, a turisztikai, valamint a környezetvédelmi szereplők között.

Tanulmányunkban a recski ércbánya korábbi és jelenlegi társadalmi (vándorlás, munkanélküliség, helyi közösség formálódása stb.) és gazdasági hatásait (gazdasági aktivitás, megvalósult és potenciális beruházások stb.), a problémák megoldásának lehetőségeit vizsgáljuk. Munkánk során a helyzet értékelésére gyakorlati és összetett elemzői vizsgálatokat végeztünk (számítások, egyéni és fókuszcsoporthozos interjúk, terepszemlék, szakértői tanulmányok áttekintése stb.).

Keywords: Recsk, ércbánya, társadalmi hatások, gazdasági hatások, újraindítás, közösség,
JEL: P25

Mining in Hungary happened for centuries and ore mining played a prominent role. Gyöngyösoroszi and Recsk became central regions for the non-ferrous metal mining in the Mátra hill.

In Hungary in the 80's, mining had a decadent fate as the world market price of copper and quantity of state subvention decreased substantially, the world market price of oil increased, and the technology became outdated. Also in many places supplies did not reach profitable, exploitable level and consequently the mines were closed.

These days there has been many talks about reopening of mine. The discussions involve the negative effects of the mine as well as the high unemployment in the regions as there are only a few profitable companies.

Even though the reopening of the mine could offer the local people the opportunity of employment and an economic boost to the subregion, it could bring serious disagreements among the stakeholders of economic, tourism and environmental spheres.

In our scientific study, we will examine the current social (migration, unemployment, cohesion of community etc.) and economic (economic activities, recent and potential investments etc.) effects of the Recsk ore mine, and discuss solutions for the problem. Furthermore, we will analyse questions regarding the reopening of the mine and methods of inducement.

Keywords: Recsk, ore mine, social effects , economic effects , re-opening, community

CHANGING LANDSCAPE CHARACTER OF THE RECSK ORE MINE A RECSKI ÉRCBÁNYA TÁJKARAKTERÉNEK VÁLTOZÁSA

Gubacsi Franciska
Koncz Gábor

Mining such as a work system had a prominent role for a whole time in the life of continents and countries. This sector was revived very much by technology development. Later this progress has led to a number of environmental and economic problems.

Mining of Hungary had a bigger role before 1989. Gyöngyösoroszi and Recsk became central regions for the non-ferrous metal mining in the Mátra hill. Ore extraction happened until 1979 in Lahóca (in the old mine area), and before ore supplies ran out, miners started researching other ore deposits. However, Mining Site II was established, but real extraction did not happen later in this area.

Life and view of Recsk is in connection of industry and ore mining, and nowadays many people think the same. Decreasing of negative mining effects has been tourism developed in the neighbourhood.

In our scientific study, we will examine the changing landscape character of the area due to altering complex (mainly environmental) effects. We will analyse in our work how these factors (changing of environmental conditions, decreasing of damages, severity of nature and environmental protection etc.) influence the recent facilities and future possibilities of the Recsk ore mine.

Keywords: environmental effects, Recsk, landscape character, mining,

JEL: O13

A bányászat hosszú idő óta meghatározza az egyes kontinensek és országok arculatát. A technika és technológia fejlődése jelentősen előrelendítette ezt az ágazatot. Később azonban ez az előrelépés számos környezeti és gazdasági problémához vezetett az ásványkincs készletek fogyatkozása, az egyre nehezebb kitermelhetőség, a termelési költségek megnövekedése, a korszerűtlen kitermelési módszerek, a túlzott bányászat, a világpiaci árak és a világkereskedelem változása miatt.

Magyarországon az 1989-es rendszerváltozás előtt jelentősebb bányászat folyt. A mátrai színesfém-bányászat két meghatározó központja Gyöngyösoroszi és Recsk volt. A lahócai régi bánya 1979-es bezárása mellett megkezdődtek a kutatások a további ércvagyron feltárására, azonban a kiépült új bányatelken valós jelentőségű kitermelés már nem történt.

Recsk neve összeforrt az ércbányával, így eredendően, mint bányásztelepülést tartják számon manapság is. A negatív bányászati hatások lecsökkenésével azonban jelentősen fejlődött a környék településein az idegenforgalom. Tanulmányunkban megvizsgáljuk, hogy az összetett (főleg környezeti) hatások megváltozásával hogyan alakult át a térség karaktere, képe.

Tanulmányunkban elemezzük, hogy ezek a tényezők (pl. környezeti viszonyok megváltozása, károkozás lecsökkenése, természet- és környezetvédelem szigorodása stb.) milyen hatásokkal bírnak a jelenlegi adottságokra és milyen jövőbeli lehetőségek állhatnak rendelkezésre a recski ércbánya esetében.

Keywords: környezeti hatások, Recsk, tájkarakter, bányászat

LEADER INITIATIVE AS A FACTOR OF SOCIAL INNOVATIONS IN THE DEVELOPMENT OF THE ENVIRONMENTALLY VALUABLE AREAS OF THE LUBLIN REGION (POLAND)

Guzal-Dec, Danuta

The aim of the paper was to determine the role of the Leader initiative in the creation of local development through the implementation of innovations. The aim was to be achieved with literature analysis and empirical studies aimed at identifying innovative activities of Local Action Groups (LAGs) on environmentally valuable areas of the Lublin voivodeship. The survey area consisted of 30 municipalities from the group with the highest environmental value in the Lublin voivodeship, according to the index developed by D. Guzal-Dec – the procedure is described in detail in (Guzal-Dec 2013). The study was conducted on a group of 13 LAGs (50% of the total in the region), in which the above-mentioned 30 municipal governments were affiliated. The methods used included: a diagnostic survey, using an interview questionnaire addressed to the heads of municipalities and desk research. The source of information about the LAGs were local development strategies, the official websites of associations and the implemented projects of cooperation. As demonstrated, the LEADER initiative on the environmentally valuable areas of the Lublin voivodeship is an important but under-used instrument for creating local development based on innovation. It is advisable, therefore, to provide educational support and promotion of good practices in this area and further continuation of cooperation.

Keywords: The Leader initiative , Local Action Groups, local development, social innovation, environmentally valuable areas

JEL: O 17

**TERMESZTÉSTECHNOLÓGIAI ELEMEEK HATÁSA A HÓPEHELY SZÁRAZBAB
TERMÉSEREDMÉNYÉRE
EFFECT OF CROPPING TECHNOLOGIES ON THE YIELD OF DRY BEAN
VARIETY 'HÓPEHELY'**

Györgyi Gyuláné
Henzsel István

2015-ben 3 szárazbab fajtaival (Start, Hópehely, Diana) vetésidő, műtrágya és állománysűrűség kísérletet állítottunk be homoktalajon a DE ATK Nyíregyházi Kutatóintézetben. Vizsgálataink során az említett változók hatásának számszerűsítése volt célunk a bab termesztésére kedvezőtlen ökológiai körülmények között történő termesztése során. Vizsgálatainkban a Hópehely fajta paraméterei kerülnek elemzésre.

A kezeléseket 3 műtrágya dózissal és 3 állománysűrűséggel állítottuk be, eltérő vetésidőkben (április 24; május 8; május 18). A tenyészidőszakban tapasztalt nagy hőség és csapadékhiány következtében a regisztrált terméseredmények alacsonyak voltak, mely jól mutatja a növényfaj ökológiai érzékenységét.

Megállapítható, hogy szignifikánsan legjobb termést az első vetésidőben takarítottunk be. A terméseredmények tekintetében szignifikáns különbség mutatható ki a 200.000 mag/ha és a 400.000 mag/ha állománysűrűséggel beállított kezelések terméseredményei között, mely alátámasztja a növényfaj nagymértékű ökológiai szenzitivitását. Műtrágya kezeléseknél a vetésidők között szignifikáns különbség van a terméseredmények vonatkozásában. Legmagasabb terméseredményeket az első vetésidő 400.000 mag/ha állománysűrűségei adták.

Keywords: bab, vetésidő, műtrágya, állománysűrűség, termés

JEL:

An experiment on three dry bean varieties (Start, Hópehely, Diana), using different sowing-times, fertilizers and plant densities, was performed on sandy soil in the University of Debrecen, Centre for Agricultural Sciences, Research Institute of Nyíregyháza in 2015. In our study the aim was to quantify the effect of these variables under unfavorable environmental conditions on bean growing. In this paper the yield of dry bean variety 'Hópehely' is analyzed.

The treatments were done with three fertilizer doses and three different plant densities at different sowing times (April 24; May 8; May 18). As a result of the extreme heat and drought during the growth season, the recorded yields were low, which shows the ecological sensitivity of the plant we studied.

We concluded that the best crop yields were harvested at the first sowing-time. Regarding the effect of the plant density on the crop results, a significantly big difference can be seen in the crops at 200,000 seeds ha⁻¹ and 400,000 seeds ha⁻¹ plant density treatments, which supports the high degree of ecological sensitivity of plants. Examining the fertilizer treatments, there are significant differences between the yields at the three sowing-times. The highest yield was harvested when we used the 400,000 seeds ha⁻¹ treatment at the first sowing time.

Keywords: bean, sowing time, fertilizer, plant density, yield

**MŰVELÉSI MÓDOK ÉS A DOMBORZAT HATÁSA A TALAJ SZÉN-DIOXID
EMISSZIÓJÁRA ÉS NÉHÁNY KÉMIAI TULAJDONSÁGÁRA
EFFECT OF TILLAGE METHOD AND RELIEF TO THE CARBON-DIOXIDE
EMISSION AND SOME CHEMICAL PROPERTIES OF SOIL**

Hadházy Ágnes
Henzsel István

Dolgozatunkban elemeztük egy talajművelési kísérlet talajából felszabaduló CO₂ mennyiségét, valamint a kapcsolatot a kibocsátott széndioxid, az előző évi biomassza mennyisége, a talaj humusztartalma, a kálium kloridos pH értéke és a leiszapolható részek aránya között. A Nyíregyházi Kutatóintézet területén elhelyezkedő, alacsony humusztartalmú homoktalajon beállított kísérletben hagyományos (szántásos) és redukált művelést, valamint direktvetést alkalmaztunk. A méréseket COMT500 típusú CO₂-mérő készülékkel a kezelések dombos és mélyebb fekvésű részein végeztük.

A mérési eredményeink szerint a domborzat befolyásolta a talaj szén-dioxid-kibocsátását. A kezelések átlagában a mélyebb fekvésű területen több, mint kétszerese volt a CO₂ emisszió a dombhoz viszonyítva. A CO₂ emisszió valamint az előző évi biomassza mennyisége, a talaj humusztartalma és leiszapolható része között szoros, míg a CO₂ emisszió és a talaj pH értéke között közepes összefüggés volt. A talajművelési módok hatása a CO₂ kibocsátásra eltérő volt a két területen. A dombon a redukált művelési mód eredményezte a legkisebb CO₂ kibocsátást. Nagyobb volt a szén-dioxid emisszió a hagyományos művelési módnál és a direktvetésnél, de a két művelési mód hatása nem különbözött egymástól jelentősen. A mélyebb fekvésű területen mindhárom művelési módnál nőtt a CO₂ kibocsátás a dombon mérthez képest. A két területen mért értékek között a legnagyobb különbséget a redukált művelésnél találtuk.

Keywords: talajművelési módok, hagyományos művelés, redukált művelés, direktvetés, CO₂ kibocsátás

In our study we analysed the CO₂ gas emission of soil in a tillage experiment and the correlation among the CO₂ emission and the, humus content of soil, soil pH(KCL), the rate of sediment and the biomass from the previous year. This experiment was established in the field of Research Institute of Nyíregyháza, on sandy soil with low humus content. We applied three different tillage methods: traditional (ploughing) tillage, reduced tillage, and direct sowing. Measurements were taken with COMT500 type device on the top and between the hills in the treatments.

According to our results the relief was influenced the soil CO₂ emission. The CO₂ emission was more than twice higher between the hills than on the top. There were close correlations among the CO₂ emission and the biomass from the previous year, the humus content of soil and the rate of sediment, but the correlation was at medium level between the CO₂ emission and soil pH(KCL). The effect of tillage methods on CO₂ emission differed in the two surface forms. The reduced tillage method resulted in the less CO₂ emission on the hill. The soil CO₂ emission was higher in both traditional tillage and the direct sowing, but the effect of these tillage methods was not different significantly from each other. The soil CO₂ emission increased in all three tillage methods in the deeper area comparing to the higher area. The biggest difference was measured in the reduced tillage between both of relief.

Keywords: tillage methods , conventional tillage , reduced tillage , direct sowing, CO₂ gas emission

**AGRICULTURE STRUCTURE IN HUNGARY WITH RESPECT TO RISK IN CROP
PRODUCTION**
**AZ AGRÁRÁGAZAT HELYZETE MAGYARORSZÁGON KÜLÖNÖS
TEKINTETTEL A NÖVÉNYTERMESZTÉS KOCKÁZATAIRA**

Hágen István Zsombor
Marselek Sándor
Tégla Zsolt

Agricultural production involves major risks which are part of the natural conditions (drought, ground water, flooding, storms, frost, etc.), and are partly due to market conditions (demand, supply, prices, etc.). In 2012 a new two-pillar agricultural risk management system was introduced in Hungary. This system manages the damages of at least 30 percent at the crops level and damage mitigation is provided in case of yields depreciation in excess of 30 per cent at farm level. In 2013 the amount of the contribution for mitigation paid by producers was raised by 4 percent thus this fund increased to EUR 14,3 million to which the same amount of budget fund is also added. The rapid growth in world population requires an increase in food production. The feeding of the growing population will necessitate an approximately 70% increase of agricultural production by 2050. The global agricultural production has more than tripled over the last fifty years but the number of starving people in the world has not reduced and is now exceeding one billion. Thus based on global trends the acceleration of the production of Hungarian agriculture is inevitable. The implementation of this would improve the situation in rural areas and through enhanced employment the population retaining ability of the countryside would improve. The national economic importance of agriculture – owing to the faster growth of industry and services - decline in the long-term and stagnates in the short term.

Keywords: agriculture, crop production, risk analysis, investments, profit

JEL: O13 Q10 M20

Az agrártermelés jelentős kockázatokkal jár. A kockázatok részben a természeti viszonyokra (aszály, belvíz, árvíz, vihar, fagy stb.), részben a piaci viszonyok (kereslet, kínálat, árak stb.) vezethetők vissza. 2012-ben új, kétpilléres mezőgazdasági kockázatkezelési rendszert vezettek be Magyarországon. Ez a rendszer a növénykultúra szinten legalább 30 százalékos mértékű károkat kezel, és 30 százalékot meghaladó mértékű üzemi szintű hozamérték-csökkenés esetén kárenyhítő juttatás is jár. 2013-ban a termelők által befizetett kárenyhítési hozzájárulás összegét 4 százalékkal emelték, így ez 4,30 milliárd forintra növekedett, melyhez ugyanilyen összegű költségvetési forrás kapcsolódott. A világ népességének gyors ütemű növekedése az élelmiszertermelés növekedését igényli. A világban a bővülő népesség ételmezése várhatóan 2050-ig a mezőgazdasági termelés mintegy 70%-os növelését teszi szükségessé. A globális agrártermelés az elmúlt ötven évben több mint háromszorosára nőtt, az éhezők száma a világban ennek ellenére nem csökken, ma már meghaladja az egy milliárdot. A magyar mezőgazdaság termelésének növelése tehát a globális tendenciák alapján elkerülhetetlen. Ennek megvalósítása a vidék helyzetét is javítaná, a foglalkoztatás révén javulhat a vidék népességmegtartó képessége. A mezőgazdaság nemzetgazdasági súlya – az ipar és a szolgáltatás gyorsabb növekedése miatt – hosszabb távon csökken, rövidebb távon stagnál.

Keywords: mezőgazdaság, növénytermesztés, kockázatkezelés, beruházás, vállalkozási eredmény

**A FELNŐTTOKTATÁSBAN RÉSZTVEVŐK TAPASZTALATAI EGY MISKOLCI
KÉRDŐÍVES VIZSGÁLAT TÜKRÉBEN
THE EXPERIENCES OF THE PARTICIPANTS IN ADULT EDUCATION IN THE
LIGHT OF A QUESTIONNAIRE SURVEY IN MISKOLC**

Hajdú Dávid
Koncz Gábor

A munkaerő-piaci feszültségek, a strukturális és technológiai munkanélküliség feloldásában a felnőttoktatás kulcsszerepet kaphat. Foglalkoztatáspolitikai jelentősége növekszik, amit alátámaszt, hogy az elmúlt években mind országosan, mind a vizsgált térségben folyamatosan bővült a felnőttoktatásban részt vevők száma. Vizsgálatunk helyszínéül egy olyan térséget választottunk, ahol a rendszerváltást követő gazdasági szerkezetváltás elhúzódott, átlag feletti munkanélküliségi rátát okozva. Kérdőívünket 2349 válaszadó töltötte ki. Az adatbázis feldolgozása IBM SPSS 20 szoftver segítségével történt, amellyel egyváltozós és keresztábrák összefüggés vizsgálatokat végeztünk. Tanulmányunkban rámutatunk, hogy a felnőttoktatásban részt vevő és új képesítést szerző tanulókat milyen tényezők motiválták, valamint milyen korlátozó tényezők lehetnek a részvételnek. Kik lehetnek a felnőttoktatás elsődleges célcsoportjai? A távolabbról ingázók és a teljes munkaidőben foglalkoztatottak meg tudják oldani az órára járást? Ezt követően azt vizsgáltuk meg, hogy megváltozott-e képzést elvégzők munkahelyi és munkaerő-piaci pozíciója. Könnyebben találnak munkát vagy nagyobb eséllyel tartják meg jelenlegi munkahelyüket? Változott a beosztásuk, növekedett a jövedelmük?

Keywords: felnőttoktatás, munkáltatók, munkavállalók, beiskolázás, munkanélküliség, ingázás

JEL: I26 E24

Adult education can get a key role in solution of labor market tensions, structural and technological unemployment. Its importance is increasing in employment policy which is confirmed by steadily expanded number of participants in adult education in the last years at national and regional level equally. Our study takes place in an area where the economic restructuring following the change of regime was delayed and caused unemployment rate above average. Our questionnaires were filled out by 2349 respondents. The database processing software was IBM SPSS 20. We carried out univariate and cross-table tests. Our study shows that what factors motivated the participants to involve and acquire new qualifications in adult education, and also shows the limiting factors of participation. Who can be the primary target groups for adult education? The distance commuters and full-time employees can solve visiting the lessons? Then, we examined how changed the position of training graduates in workplaces and in labor market. They can easier find a job or have greater chance to keep their current workplace? Changed their rank? Increased their income?

Keywords: adult education, employers, workers, enrollment, unemployment, commuting

**THE STUDY OF FACTORS AFFECTING THE PARTICIPATION OF WOMEN IN
ADULT EDUCATION IN AGGLOMERATION OF MISKOLC
A NŐK FELNŐTTOKTATÁSBAN VALÓ RÉSZVÉTELÉT BEFOLYÁSOLÓ
TÉNYEZŐK VIZSGÁLATA MISKOLC TÉRSÉGÉBEN**

Hajdú Dávid
Koncz Gábor

In the course of our research we examined that the adult education receiving more and more important role in employment policy how affects the labor market situation of women living in Miskolc sub-region? We chose specifically the women, because they much more difficult task for them to reconcile work and household duties. Consequently they are in a more disadvantaged situation to acquire new skills in adult education. In this paper we present that what personal and external reasons motivate or inhibit the participation of women in adult education. Survey studies were carried out according to the research objectives selected sample of 200 people. The database processing software was IBM SPSS 20. We carried out univariate and cross-table tests. The demand for adult education is influenced by the transformation of the economy, the persistence of high unemployment, but also the degree of urbanization of residence and the availability of adult education institutions. The respondents' attitudes related to adult education was fundamentally determined by the age, the level of education, the parents' level of education, the labor market status, the previous experience in adult education, the availability of free time and effects of the personal environment.

Keywords: adult education, preliminary studies, family background, unemployment, lifelong learning, knowledge of languages

Kutatásunk során azt vizsgáltuk meg, hogy a foglalkoztatáspolitikában egyre jelentősebb szerepet kapó felnőttoktatás milyen hatást gyakorol a Miskolci kistérségben élő nők munkaerő-piaci helyzetére? Választásunk azért esett kifejezetten a nőkre, mert számukra sokkal nehezebb a munkahelyi és a háztartási feladatok összeegyeztetése. Így abból a szempontból is hátrányosabb helyzetben vannak, hogy a felnőttoktatásban új szakmát szerezzenek. Jelen tanulmányunkban azt mutatjuk be, hogy a nők felnőttoktatásban való részvételét milyen személyes és rajtuk kívül álló indokok motiválják, illetve akadályozzák. Kérdőíves vizsgálatunkat a kutatási célkitűzéseknek megfelelően kiválasztott 200 fős mintán végeztük el. Az adatbázis feldolgozása IBM SPSS 20 szoftver segítségével történt, amellyel egyváltozós és kereszttáblás összefüggés vizsgálatokat végeztünk. A felnőttoktatás iránti keresletet befolyásolja a gazdaság átalakulása, a tartósan a magas munkanélküliség, de a lakóhely urbanizáltságának foka és a felnőttoktatási intézmények elérhetősége is. A megkérdezettek körében a felnőttképzéssel kapcsolatos attitűdöt alapvetően meghatározta az életkor, az iskolai végzettség, a szülők iskolai végzettsége, a munkaerő-piaci státusz, a felnőttképzésben szerzett korábbi tapasztalatok, a rendelkezésre álló szabadidő, valamint a személyes környezetének hatásai.

Keywords: felnőttoktatás, előtanulmányok, családi háttér, munkanélküliség, élethosszig tartó tanulás, nyelvismeret

JEL: I26 E24

KÖZMŰVÁLLALATOK HELYZETÉNEK VIZSGÁLATA A MEGYEI JOGÚ VÁROSOK VONATKOZÁSÁBAN THE EXAMINATION OF UTILITY COMPANIES IN COUNTY SEATS

Hegedűs Szilárd
Csernák József

A megyei jogú városok tulajdonában lévő közművállalatok felelősek több lakosság életminőségét meghatározó közszolgáltatás nyújtásáért. A megyei jogú városok lakossága kicsivel kevesebb, mint két millió fő, így az ország közel ötödét látják el szolgáltatásokkal közvetlenül. A vizsgálatunkban 2011-2013 között a megyei jogú városok tulajdonában lévő közműszolgáltatással foglalkozó gazdasági társaságokat vizsgálatunk meg, többváltozós módszerek segítségével. Közműszolgáltatások közül a víz és csatornaműveket, hulladékgazdálkodással foglalkozó vállalatokat, illetve távhőszolgáltató cégeket értékeltük. Vizsgálatunk homlokterébe a cégek gazdálkodása, működése és kockázatai kerültek. Célunk, hogy megvizsgáljuk a vállalkozások tőkeszerkezetére hatást gyakorló tényezőket, illetve a tőkeszerkezetükből adódó kockázatok milyen mértékben jelennek meg a tulajdonos önkormányzatok számára. A kutatás során a társaságok beszámolóit vizsgáltuk meg, és a képzett mutatókat hasonlítottuk össze, elsősorban a vállalatok rentabilitását, eladósodottságát, eszközstruktúráját és fizetőképességét értékelve.

Keywords: önkormányzati vagyon, közüzemi szolgáltatás, tőkeszerkezet, pénzügy

JEL: H79 G38

Utility companies owned by county seat towns are responsible for a number of services that determine the quality of life of the residents. The population of county seats reaches almost two million thus these companies provide services directly to almost one fifth of the total population of Hungary. In our study conducted between 2011 and 2013 county seats owned business companies dealing with public utilities were examined with multivariate methods. Of the public utility services water and sewer utilities, waste management companies and district heating companies were evaluated. Our examination focussed on the management, operation and risks of the companies. Our goal is to examine the factors affecting the equity structure of the companies as well as to find out the extent to which the risks stemming from their capital structure appear for the owner municipalities. The research included the examination of the accounts of the companies which were compared to indicators focusing primarily on profitability, debts, asset structure and solvency.

Keywords: local government assets, utility services, capital structure, finance

**A GAZDÁLKODÁS 2000-2014 KÖZÖTT MEGJELENT TUDOMÁNYOS CIKKEI A
JEL (JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE) OSZTÁLYOZÁSI
RENDSZERÉBEN
SCIENTIFIC ARTICLES PUBLISHED IN „GAZDÁLKODÁS” BETWEEN 2000-2014
IN JEL (JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE) CLASSIFICATION SYSTEM**

Hegy Judit
Vincze Judit
Troján Szabolcs

A Gazdálkodás c. agrárökonómiai folyóiratban a 2000 és 2014 közötti időszakban megjelent összes tudományos cikk tartalmának vizsgálatát végeztük el. A tudományos közleményeket kategória-csoportokba soroltuk a JEL (Journal of Economic Literature) osztályozási rendszer alapján. A rendszer kiválóan alkalmas a közgazdaság tudományterületén íródott szakkikkek osztályozására, illetve kategorizálására.

A JEL rendszerben összesen 20 kategória-csoport található. A vizsgált időszakban a Gazdálkodásban megjelent cikkek besorolásához 5 kategória-csoportot használtunk fel, melyek a következők voltak: J (Munkaerő és demográfiai gazdaságtan), N (Gazdaságtörténet), O (Gazdasági fejlődés, technológiai változás, növekedés), Q (Mezőgazdasági és természetes erőforrás ökonómia. Környezeti és ökológiai gazdaságtan), R (Város-, vidék-, regionális-, ingatlan és közlekedés gazdaságtan). A vizsgált időszakban összesen 751 darab tudományos tanulmányt tipizáltunk. Az értékelés eredményessége és egyértelműsége szempontjából egy kód alá azonosítottuk be a tanulmányokat.

A vizsgálataink és eredményeink hiánypótlóak, hiszen ilyen jellegű - és szintű kategorizálásról nem áll rendelkezésünkre adat- és információállomány az agrár-közgazdaságtan tudományterületén született hazai cikkek vonatkozásában.

Keywords: Gazdálkodás agrárökonómiai folyóirat, tudományos cikk, JEL osztályozási rendszer, kategória-csoport

JEL: Q00

Contents of all scientific articles was examined which were published in the agricultural economic journal called Gazdálkodás between the years 2000 and 2014. The scientific publications were classified into groups based on the category JEL (Journal of Economic Literature) classification system. The system is suitable for classification and categorization of scientific articles which was written in the field of economics.

There are total of 20 category group in the JEL system. Five category groups were used for classification of articles published in Gazdálkodás during the period under review, which were the following: J (Labour and Demographic Economics), N (Economics History), O (Economic development, technological change, growth), Q (Agricultural and Natural Resource Economics. Environmental and Ecological Economics), R (Urban, Rural, Regional, Real Estate, and Transportation Economics). A total of 751 of scientific studies were classified in the period under review. Studies were identified under one single code in terms of effectiveness and clarity of evaluation.

This examination and its results fill a gap, because there are not any data and information about such a categorization of domestic articles related to field of agricultural economics.

Keywords: Gazdálkodás Scientific Journal on Agricultural Economics, JEL classification system, scientific article, category group

**A BURGONYA GUMÓTERMÉSSSEL KIVONT MAGNÉZIUM MENNYISÉGÉNEK
ALAKULÁSA A WESTSIK-FÉLE VETÉSFORGÓ TARTAMKÍSÉRLETBEN
AMOUNTS OF EXTRACTED MAGNESIUM WITH POTATO TUBER IN
WESTSIK'S LONG-TERM CROP ROTATION FIELD EXPERIMENT**

Henzsel István
Hadházy Ágnes

A Westsik-féle vetésforgó kísérletben 2011-ben vizsgáltuk azt, hogy a különböző szerves trágyázási módok hatására hogyan alakul a burgonyagumó magnéziumtartalma, és a terméssel mennyi magnézium kerül kivonásra a talajból. A kísérlet 1929-ben lett beállítva. A kezelések között van szalma-, istálló- és zöldtrágyázás, továbbá e szerves trágyázási módok NPK műtrágyázással kombinálva is megtalálhatók. A kísérletben magnéziumtrágyázás nem történt. A kísérlet talaja gyengén humuszos, savanyú kémhatású, laza homoktalaj.

A burgonyagumó magnéziumtartalmát a szerves trágyaformák jelentősen nem befolyásolták, habár megfigyelhető, hogy az istállótrágyás kezelések a nagyobb magnéziumtartalmat eredményező kezelések között találhatók. A burgonyatermással a legkevesebb magnézium a kontroll területen került kivonásra a talajból, melynek értéke 1,57 kg/ha volt. Zöldtrágyázás mellett a kontrollhoz viszonyítva több, mint 50%-al emelkedett a kivont magnézium mennyisége. A trágyázási módokat egymással összehasonlítva, a legtöbb magnézium ott került kivonásra, ahol istállótrágyázás vagy nagyobb adagú szalmatrágyázás történik, valamint abban a vetésforgóban, ahol a vetésforgó ciklus alatt fővetésben és másodvetésben is történik csillagfűrtermesztés. Az olyan termesztéstechnológiák esetében, melyek rendszeresen nagy terméseket eredményeznek, nagy mennyiségű magnézium kerül kivonásra a talajból. Az ilyen területeken olyan mértékben csökkenhet a felvehető magnézium mennyisége, hogy már magnéziumtrágyázás is szükségessé válhat.

Keywords: burgonya, termés, magnézium, tartamkísérlet,

The effect of different fertilization methods was examined on the magnesium (Mg) content of potato tuber and on the amount of extracted Mg from the soil in the Westsik's long-term crop rotation field experiment in 2011. The experiment was established in 1929. The applied fertilizing methods were straw manure, farmyard manure and green manure treatments and the combinations of these organic manures with NPK fertilizer. The Mg fertilizer was not used. The soil of this experiment is slightly humus, acidic and loose sandy soil.

The type of organic fertilizers did not influence significantly the Mg content of potato tuber, although the farmyard manure treatments were one of treatments resulted in a higher Mg content. The less Mg was extracted by potato tuber from soil in the control treatment, its value was 1.57 kg ha⁻¹. The green manure increased the extracted Mg by more than 50% comparing to the control treatment. Comparing the fertilization methods the most extracted Mg was found in the farmyard manure treatments, in the bigger doses of straw manure treatments and in that treatment where main- and secondary lupine green manure were applied during the crop rotation cycle. In case of cultivation technology resulting large yield regularly, large amount of Mg is taken away from the soil. In such area the intensity of available Mg concentration decrease should result in demand of fertilization.

Keywords: potato, yield, magnesium, long-term crop rotation field experiment

**BIODÍZEL GYÁRTÁS MELLÉKTERMÉKEINEK TAKARMÁNYOZÁSI CÉLÚ
HASZNOSÍTÁSA**
**UTILIZATION OF BY-PRODUCTS OF BIODIESEL PRODUCTION FOR FEEDING
PURPOSE**

Herczeg Béla
Fodor László
Tóth Ádám
Wachtler István

A biodízel alapanyagok olajtartalmának kinyerése után magas táplálóértékű melléktermékként marad vissza a préselvény vagy dara, amely jelentős, 10-13% olajat és 20%-ot meghaladó fehérjét tartalmaz. A keletkező melléktermék feletetése tulajdonképpen 100%-ra növeli az olajhasznosítás hatásfokát. A magyar takarmánymérleg jelentős fehérjehiánnyal küszködik. A hiány pótlására minden évben nagymennyiségű, magas fehérjetartalmú takarmányt importálunk (szója, földidió, stb.). A biodízel gyártás melléktermékeinek egyre növekvő felhasználása folyamatosan csökkentheti az állattenyésztés importterheit és az exportra szánt termékek importtartalmát. A biodízelgyártás során keletkező hidegen sajtolt napraforgó-, és repcedara kedvező beltartalmi értékei alapján alkalmas a takarmányozásában való felhasználásra is. Az állattenyésztés alapvető problémája a rendkívül magas importfehérje felhasználás. A hazai előállítású melléktermék felhasználása jelentős import csökkenést eredményez. Az etetett melléktermék részben alkalmas az importból származó fehérjehordozók helyettesítésére 1 tonna repcepréselvény etetésével több, mint 55ezer Ft értékű takarmányt sikerült kiváltani. A melléktermék a hús ízletességét nem rontotta. A kéttényezős preferencia vizsgálatban résztvevők véleménye a mellékterméket fogyasztó állatok húsát részesítette előnyben.

Keywords: biodízelgyártás, , takarmánytermelés., melléktermék, fehérje termelés, import fehérje

JEL: Q15

After pressing out the oil from rape seeds, the residue contains high amount (10-13%) of oil and (over 20%) protein. Using these residues as feed for livestock makes the utilisation of the oil 100% effective. Feed production in Hungary suffers from a shortage in raw materials rich in protein. This makes the import of soya and peanuts necessary. The increasing usage of the by-products of the biodiesel production may gradually lower the import needs in animal breeding and in the production of goods for export. Because of its nutrient content, the rape seed granules made from the residue of the biodiesel production seem suitable for mixing them in the feed for roast chickens. A fundamental problem in the meat poultry production is its remarkable need for import protein. In case of an increased use of domestic by-products, this import need may be significantly lowered. Thus the residue may be partial substitute for the imported protein products. Using one tonne of rape seed granules, an amount of feed worth about 200 Euro could be substituted. Feeding the residue to roast chickens did not cause deterioration in the taste of their meat. With a two-factor preference test, the test persons preferred the meat of the chickens fed with the feed mixed with the residue.

Keywords: biodiesel production, feed production, protein production, import protein

E-LEARNING ALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGEK A VIDÉKFEJLESZTÉSBEN APPLICATION POSSIBILITIES OF E-LEARNING IN RURAL DEVELOPMENT

Hernádvölgyi Andrea
Palencsár Vivien
Koncz Gábor
Mucsics F. László

A világ legtöbb országában markáns különbségek figyelhetők meg a városi és vidéki területek infrastruktúráinak kiépítettségében, a szolgáltatások elérhetőségében és színvonalában. Ez a megosztottság megnyilvánul az oktatás terén is. A legkisebb településeken sok esetben még az alapfokú oktatás is hiányzik, míg felsőoktatás, felnőttképzés és speciálisabb középfokú szakképzés általában csak nagyobb városokban érhető el. Amennyiben tehát a vidéken élők tovább szeretnék képezni magukat, utazniuk kell, ami jelentős ráfordításokkal járhat. A számítógépes hálózaton elérhető képzési formák jelentős szerepet kaphatnak az oktatási centrumoktól távol élő lakosság felzárkózásában. Korlátozó tényezőként jelentkezik ugyanakkor az internethálózat kiépítettségének és a lakosság alkalmazkodóképességének alacsonyabb szintje. Kutatásunk során példákat gyűjtöttünk és értékeltünk az e-learning rendszerek vidékfejlesztési célú hasznosítására vonatkozóan. A vidéki lakosság életszínvonalának növelése a tanulási lehetőség biztosítása, valamint az utazási kiadások megtakarítása mellett számos formában valósulhat meg. Előfordul, hogy kötetlenebb formában csak új ismeretek elsajátítása a cél. A legtöbb esetben azonban konkrét célokkal kezd e-learning kurzus elvégzésébe a tanuló, úgymint új végzettség megszerzése, munkahelyváltás, saját vállalkozás beindítása, gazdasági tevékenység eredményességének fokozása és távmunka megvalósítása.

Keywords: vidéki oktatás, távoli területek, e-learning rendszerek, infokommunikációs eszközök, képzési költségek

JEL: D83 P25

In most countries of the world there are remarkable differences between urban and rural areas in development of infrastructure, as well as availability and quality of services. This division is reflected in the field of education. In many cases in the smallest communities even basic education is lacking. While higher education, adult education and specialized secondary vocational education usually only available in major cities. Therefore, if the people living in countryside want to develop their careers, they must travel, which may entail considerable expense. The training forms available on a computer network can have a significant role in convergence of population living far from education centers. At the same time the lower level of internet access and adaptability of population are limiting factors. In the course of our research we collected and evaluated examples referring to utilization for rural development of e-learning systems. Increasing standard of living of the rural population is not only realized by providing learning opportunities and saving travel expenses. Sometimes in a more casual form the target is only acquire some new knowledge. However, in most cases, the students are motivated by specific goals such as obtaining new qualification, changing jobs, starting their own business, enhancing the effectiveness of economic activity and realization of telework.

Keywords: rural education, remote areas, e-learning systems, ICT, training costs

**A K+F+I ELLÁTOTTSÁG SZÍNVONALA ÉS A GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS,
KUTATÁSI PRIORITÁSOK
THE LEVEL OF ADEQUACY OF R & D & I AND ECONOMIC GROWTH,
RESEARCH PRIORITIES**

Holló Ervin

Az innováció napjainkban egyre nagyobb szerepet játszik az egyes országok versenyképességének, jólétének, a fenntartható fejlődés megteremtésének és megtartásának szempontjából, vagyis egyre inkább a gazdasági haladás főbb motorjának tekinthető.

Mind a nemzetközi mind a hazai stratégiai portfólió egyaránt alapvető elemeként emeli ki a tudomány és az innováció fontosságát. Az Európai Unió célkitűzéseikhez igazodóan a K+F-ráfordításoknak a bruttó hazai termék százalékában mért értékének növekedését a mindenkori gazdaságpolitika igyekezett/igyekszik előmozdítani.

A kutatás-fejlesztés és az innováció az egyik leginkább nemzetközi gazdasági tevékenység, így a nemzeti innovációs rendszereket és a globális innovációs rendszereket érintő hatások is állandóan változnak.

A kutatás-fejlesztési tevékenység gazdasági és társadalmi életben betöltött szerepének fontossága megkérdőjelezhetetlen. A kutatás, fejlesztési tevékenység mind nagyobb hányadát a vállalati szektorban végzik. Az üzleti szférában évek óta az átlagnál gyorsabban nő a kutatóhelyek száma, a kutatással foglalkozók létszáma és a K+F-ráfordítások is. Amíg a vállalati szektor arányaiban növekvő K+F+I ráfordítása kedvező trendnek tekinthető, addig a jövő szempontjából aggodalomra ad okot, hogy a közfinanszírozású kutatás-fejlesztési szektor egyre nehezebben képes lépést tartani a globális léptékű tudományos kiválósági versenyben.

Currently innovation is playing an increasingly important role in creating and preserving the competitiveness, prosperity, and sustainable development of each country thus it can be thought of as the main driver of economic progress.

The importance of science and innovation is a fundamental element of both the international and domestic strategic portfolios. In harmony with the European Union objectives the economic policy makers have always tried to increase the value of R & D expenditures as a percentage of gross domestic product.

Research and development and innovation is one of the most international economic activity, therefore the impacts on the national innovation systems and global innovation systems are constantly changing.

The importance of the role of research and development in the economic and social life is unquestionable. An increasingly proportion of research and development activities are carried out by the business sector. The number of research centres, the number of employees engaged in research, and expenditures on R & D has been growing faster than the average in the business sector. While the proportionally increasing expenditure of the corporate sector on R & D & I can be considered as a positive trend, the publicly funded research and development sector finds it extremely difficult to keep pace in the global scientific excellence competition, which is worrying considering the future perspectives.

A MAGYAR HŐSZOLGÁLTATÓ RENDSZER 2020-IG JELENTKEZŐ KIHÍVÁSAI ÉS AZOK KEZELÉSE A HOSSZÚ TÁVÚ VERSENYKÉPESSÉG MEGŐRZÉSE ÉRDEKÉBEN

THE CHALLENGES OF THE HUNGARIAN HEAT SUPPLY SYSTEM TOWARDS 2020 AND WAYS TO SECURE THE SECTOR'S LONG TERM COMPETITIVENESS

Horváth Bálint
Quan, Gan
Bakosné Böröcz Mária

Magyarországon a fűtés és a hűtés elsődleges inputanyagaként a földgáz szolgál és az ezzel kapcsolatos kiadások a rezsiköltségek nagy hányadát jelentik. A versenyképes távhőszolgáltatás egyik fő akadálya napjainkban az a társadalmilag elterjedt szemlélet, miszerint a távhő költsége magasabb a gáz (központi) fűtésformához képest. Bár az abszolút számokban ez az elgondolás valósnak bizonyul, nem szabad megfeledkeznünk a hő előállításának egyéb gazdasági aspektusairól. Ilyen például az a tény, hogy a földgáz alapú fűtési rendszerek fenntartási és karbantartási költségei sokkal nagyobb arányban terhelődnek a fogyasztókra, mint a távhő rendszerek esetében. Továbbá, a szolgáltatás fejlesztése szempontjából a fix és változó költségek aránya sem tekinthető optimálisnak.

Éppen ezért a távhőszolgáltatás hatékonyságnövelése, a technikai modernizáció ösztönzése és a megújuló energiára alapozott hőtermelés támogatása prioritás lehet a következő időszakban. Ide tartozik a vezetékek és a hőközponti hálózat modernizálása, a megújuló energiaforrások bevonása (elsődlegesen biomassza és geotermikus energia alkalmazásával), illetve az anyagukban nem hasznosítható települési hulladékok energetikai hasznosítása. A rendszer lefedettségének növelése hosszabb távon a fix és a közvetlen költségek csökkenését eredményezheti.

Keywords: távhő, innováció, klímapolitika, megújuló energia

JEL: O32 Q55

Natural gas is still the primary input of the Hungarian heating and cooling systems, therefore it still makes most of the overheads. One of the main obstacles of a competitive district heating system is the public opinion which still considers this service more expensive than the traditional heating forms. According to the absolute numbers this assumption might be valid but from a more accurate economic perspective, heat production has more aspects to stress. Most people forget about the simple fact that the maintenance cost of natural gas based systems are rather outsourced to the consumer than in the case of district heating. Furthermore, the uneven rate of the fixed and variable costs of this technology does not prove to be optimal for service developments.

This is why encouraging the efficiency improvement of district heating and the spread of technological innovation in the sector should be a top priority in the future. This includes the modernisation of the pipelines and the central heating network, the involvement of renewable energy resources (mostly biomass and geothermal energy) and the energetic use of non-recoverable waste. The growth of the reformed system's territorial coverage within the country would result in decreasing the amount of the fixed and variable costs of the Hungarian heat supply.

Keywords: district heating, innovation, climate policy, renewable energy

**MOZGÁSTUDATOSÁG FOGALMÁNAK DINAMIKUS MODELLEZÉSE AZ USA
LAKOSSÁGÁNAK TÜKRÉBEN**
**DYNAMIC MODELS FOR THE PHENOMENON MOVEMENT AND BODY
AWARENESS IN STATE S LEVEL IN THE USA**

Horváth Mónika Kitti
Pitlik László

A mozgástudatosság egyre fontosabbá válik korunk népességének életében. Egyre nagyobb figyelem tevődik a világ haladó szellemű országaiban az egészségközpontú életvitelre és a prevencióra. A probléma vizsgálatakor intő jelekkel találkozunk, hogy éljünk sportosabb hétköznapiakat, és óvjuk ezáltal is egészségünket. De valóban törekszünk-e arra, hogy e jeleket, felhívásokat észleljük, megfogadjuk, s be is tartjuk? Hiszen a mozgás elengedhetetlen tényező mindennapi életünk egészséges működéséhez, és modern világunk meg is követeli, hogy mozgással kompenzáljuk kényelmet adó technikáit.

A kutatásommal a kijelölt témakör adatait (az USA 51 tagállamának elmúlt 12 évét több elemi jelenség kapcsán) kielemezve, meghatároztam a legmozgástudatosabb amerikai tagállamot, mely cím levezetése egy szimulátort eredményez. A szimulátor segítségével bármely tagállam tervezheti egészségtudatossági intézkedései várható hatását a tagállamok aggregált rangsorára. Ez a lehetőség a tény-alapú szakpolitizálás irányába tolja el az alapvetően mind a mai napig intuitív problémakezelést.

A szimulátor felépítéséhez a Google Trends által biztosított keresésgyakoriság statisztikák kerültek felhasználásra fogalom-alkotó mesterséges intelligencia eljárások keretében. A mozgástudatosság fogalma az alábbi rétegek aggregálásával közelíthető, pl.: fitnesz, rekreáció, wellness, sport centrum, városi maraton-futás, személyi edző, testedzés, stb.

Keywords: mozgástudatosság, hasonlóságelemzés, szimuláció, döntés-előkészítés

JEL: D81 Z00 P41

The phenomenon of movement and body awareness seems to be more and more important for the population of the Earth. The health-focused lifestyle and the prevention become the centre of everyday-thinking in the developed countries. Early warnings can be detected day by day to care of human health. But, can be seen the human reactions as conscious enough, to ensure a sustainable being through the movement and body awareness? The movement and body awareness is a compensation factor contrary to comfort ensured through modern technologies. In the article the appropriate data asset (concerning the States of the USA, between 2004-2015 years for several attributes) got analysed, in order to derive the most aware state in an aggregated level. The result of the analyses is a simulator. Based on this simulator (delivering ranking position for states), each state can calculate the expected impacts of its planned actions concerning movement and body awareness. So, a data-driven policy making strategy can be realised parallel to the well-known intuitive problem handling.

The simulator involves statistics from Google Trends about search frequencies of relevant phenomena. Artificial intelligence for term-creation can aggregate the information from transaction level (like fitness, recreation, wellness, sport centre, city marathon, personal coach, work out, etc.) to abstractions (movement and body awareness).

Keywords: movement and body awareness, similarity analysis, simulation, decision support

**KÜLÖNBÖZŐ KÁLIUM-MŰTRÁGYÁK HATÁSA SZABADFÖLDI TV PAPRIKA
FEJLŐDÉSÉRE ÉS TERMÉSMENNYISÉGÉRE
YIELD OF PEPPER PLANTS UNDER POTASSIUM CHLORIDE AND SULPHATE
NUTRITION**

Hüvely Attila
Pető Judit
Vojnich Viktor
Unyi-Buzetzky Blanka

Kísérletünkben 60% K₂O tartalmú kálium-klorid és 50% K₂O tartalmú, kloridmentes kálium-szulfát műtrágyával végeztük el szabad földi TV paprika kálium műtrágyázását. A humuszos homoktalajon végzett vizsgálatban alaptrágyázást és egy alkalommal fejtrágyázást végeztünk a fentebb felsorolt műtrágya sókkal. A kezelések dózisa 100, 200, 400, 800 és 1 600 kg K₂O hatóanyag mennyiségeket tettek ki egy hektárra vonatkoztatva. Célunk volt annak felderítése, hogy a növekvő káliumkezelések mekkora dóziséig biztosítanak kedvező hatást, a növekvő káros kloridion koncentráció pedig mekkora mértékű kedvezőtlen hatást gyakorol a paprika fejlődésére, termésmennyiségére.

Keywords: kálium-műtrágya, szabad földi TV paprika, termésmennyiség, humuszos homoktalaj,
JEL: B01

The aim of our study was to clear the effect of two typical potassium fertilizers on pepper. Our plants were grown on sand soil. The two fertilizers were the potassium-chloride and the potassium-sulphate. The fertilizers were added in a half dose as solid condition before the planting, and another half dose as water solution after flowering. The full doses were: 100, 200, 400, 800 and 1 600 kg K₂O/ha. Yield of pepper was weighted under chloride and sulphate salinity.

Keywords: K₂O, pepper, production, sandy soils

**A NEW APPROACH TO ANALYZE THE EFFECTS OF KNOWLEDGE INTENSIVE
INDUSTRIES ON WELFARE IN HUNGARY
EGY ÚJ MEGKÖZELÍTÉS A MAGYARORSZÁGI TUDÁSINTENZÍV
SZAKÁGAZATOK JÓLÉTRE GYAKOROLT HATÁSAINAK ELEMZÉSÉHEZ**

Illés Balázs

Jelenlegi cikkemben a regionális jólét és a tudásalapú iparágak koncentrációs kapcsolatát kívántam bemutatni. Első körben fontos megfogalmazni, hogy a hagyományos iparfelosztás nem mindig ad arra lehetőséget, hogy a tudásalapú gazdaság hajtóerejének számító innovatív vállalkozásokat és szakágazatokat megfelelően azonosítsuk. Ennek érdekében egy termék, ágazat és szabadalom alapú megközelítés révén olyan foglalkoztatási adatokat használtam fel a vizsgálataimhoz, melyek megfelelően elkülönítik tudásintenzitás alapján az ipari és szolgáltató szektorokba betagozódó különböző ágazatokat. Cikkemben szerettem volna megmutatni a leggyakrabban használt foglalkoztatás alapú mutatószám előnyeit és hátrányait és rámutatni használatának helyes oldalára. Ezzel párhuzamosan röviden közlöm, hogy a jóléti foglalkozó indexek miért használják a sokszor támadott és valóban problematikusnak tűnő egy főre jutó GDP mutatót az anyagi gazdaság reprezentálására. Végezetül saját eredményeim közül mutatok be néhányat a tudásintenzív szakágazatok telephely kvóciensének illetve a regionális egy főre jutó GDP kapcsolatáról korrelációs együtthatók segítségével.

Kulcsszavak: Regionális jólét, Tudásintenzív iparágak, Telephely hányados
JEL: B01

In my paper I would like to introduce the link between regional development and the concentration of knowledge based industries. First of all I have to declare that the traditional subdivision of branches will not always give the opportunity to identify the driving forces especially the innovative companies and branches in a region. In order to have this new approach I used a product-, sector- and patent based identifying scheme to seclude the branches in manufacturing and services on a scale that is based on knowledge intensity. I also wanted to publish in this article the advantages and disadvantages of the most commonly used index of employee based investigations in regional studies. The paper typifies the different studies of welfare studies in order to find the correspondence between the localization and wealth. Therefore I created a summary of the correct use of location quotient as well. Finally I represent my own results of the correlation between location quotient of knowledge intensive branches and the measure of welfare.

Keywords: Regional welfare, Knowledge intensive sectors, Location quotient

SUSTAINABLE RURAL DEVELOPMENT IN THE CONDITIONS OF TRADE INTEGRATION: FROM CHALLENGES TO OPPORTUNITIES

Ivolga, Anna
Trukhachev, Alexandr

The article aims at overview of the main approaches to agricultural policies in developed and developing countries and investigation of perspective ways for ensurance of sustainable rural development in the conditions of liberalization of trade in agricultural commodities and food. The issues of sustainable rural development and main influences of trade liberalization are considered in the light of food security, alternative income opportunities in rural areas, and support of local identities. When analyzing the economic potential of rural areas, the following indicators are studied: natural conditions; assets; general characteristics of labor resources. Some of the indicators, used to be considered as secondary for economic results of agricultural activity, are also considered: living conditions in rural areas; demographic situation; rural social, cultural and leisure infrastructure; access of rural people to modern services of communication, transport, education, medicine, consumer services and other benefits, accustomed for urban citizens

Keywords: sustainable rural development, trade integration, agricultural, liberalization of trade, rural economy

JEL: F15 F13

HEALTH AS A FACTOR FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE REGION

Jakubowska, Agnieszka

Economic growth theories for a long period of time omitted society's health as a factor that determines the effectiveness of macroeconomic-level processes, while assuming that it was of marginal significance. At present, the literature widely presents theories that describe mutual relationships between society's health and economic growth. The theories assume that the level of economic development is a factor that forms a society's quality of life and this in turn exerts a fundamental influence on the condition of society's health, and it constitutes a determinant of productivity both on the level of individual companies and entire economies. The purpose of the present article is to indicate and assess the significance of health in the creation of sustainable development of the region. The research methodology used was adapted to the following accepted assumption: The health potential determines, in a fundamental manner, the human capital productivity which determines the possibility of the development of the area. In the study, a review was conducted of the chief theoretical conceptions that describe the sources of the impact health on sustainable development . In the empirical part of the study, statistical data was used that indicates the degree of the impact of health on potential and real capacity for economic growth. The author depicts the phenomenon examined in the context of the diversification between the individual EU Member States.

Keywords: Health , Human Capital, Sustainable Development , Economic Growth

JEL: I15 O15 O47

HIGHER EDUCATION AS A PRIVATE GOOD AND PUBLIC GOOD - PERSPECTIVE OF THE EU MEMBER STATES

Jakubowska, Agnieszka
Rosa, Anna

The role of higher education in the society of knowledge is recognized both at European and Member State levels. This level of education is called upon to make a significant contribution to achieving the Lisbon objectives in terms of growth, prosperity and social cohesion. Central authorities are increasingly interested in optimizing the balance between the financial resources they invest in higher education and the overall outcomes of this sector. Higher education is being currently under intensified pressure to increase efficiency and improve quality of its activity. This paper examines one of the major problems of social and economic theory, that is the identification and measurement of the public and private goods produced in higher education. The conducted review was based on the chief theoretical conceptions that describe the impact of Higher education on the social benefits. An assessment was made of the diversification level of the individual variables that describe the phenomenon examined; positioning was made of the selected EU economies.

Keywords: Higher Education , Public and Private goods , Human Capital, Economic Growth
JEL: I23, I15, O15

A VERSENYKÉPESSÉG MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐI AZ EURÓPAI SONKAKERESKEDELEM PÉLDÁJÁN ON THE DETERMINANTS OF COMPETITIVENESS: THE CASE OF EUROPEAN HAM TRADE

Jámbor Attila
Török Áron

A versenyképesség mérésének egyik legismertebb módja a nemzetközi kereskedelmen alapuló megnyilvánuló komparatív előnyök módszere. A mezőgazdaság versenyképességének elemzése ugyanakkor az empirikus kutatásokban igencsak alulkutatott területnek számít, nem beszélve a meghatározó tényezők vizsgálatáról. A cikk az európai sonkakereskedelem versenyképességének és az azt meghatározó tényezőknek az alakulását vizsgálja 1999 és 2013 között panel ökonometriai módszerek segítségével. Az eredmények szerint az európai sonkatermékek nagy része a közös piacon belül talál gazdára és viszonylag kevés szereplő uralja a piacot mind keresleti, mind kínálati oldalról. Az is világos, hogy mindössze négy ország (Portugália, Spanyolország, Olaszország és Szlovénia) tudott versenyképes lenni az európai sonkapiacra a vizsgált időszakban, ugyanakkor Portugália volt az egyetlen, aki növelni tudta versenypozícióit. Az eredmények szerint továbbá az esetek többségében csökkent az országok versenyképessége a vizsgált időszakban. Ami a versenyképességet meghatározó tényezőket illeti, a cikk négy tényezőt azonosított. A tényezőellátottság, a földrajzi árujelzők megléte és az EU csatlakozás pozitívan, míg a külföldi működő tőkebefektetés negatívan befolyásolta az európai sonkakereskedelem versenyképességét. Az eredmények megfelelnek az előzetes várakozásoknak a külföldi működő tőkebefektetés kivételével, ami a nemzeti tulajdon fontosságára utal ezen a magas minőségű termékeket előállító piacon.

Keywords: versenyképesség, komparatív előnyök, agrárkereskedelem, sonka
JEL: Q17

One of the most well-known ways of measuring competitiveness of a sector is the use of revealed comparative advantages based on international trade flows. However, agricultural competitiveness is usually neglected in empirical works as well as its determinants. This article analyses European ham trade from 1999 to 2013 and identifies her revealed comparative advantages as well as her determinants by using panel data econometrics. Our results suggest that the vast majority of the ham products was sold within the European Union, and some dominant players were ruling both the supply and the demand side. It was also evident that only four member states could be competitive in the European ham market (Portugal, Spain and Italy and Slovenia), but it was only Portugal who could increase her competitiveness in the period analysed. Results also suggest that the competitiveness has worsened in the majority of the cases between 1999 and 2013. Regarding the determinants of the competitiveness of European ham trade, the paper identified four major factors. It appears that factor endowments, geographical indication and EU accession are positively, while FDI is negatively related to competitiveness of European ham trade. These outcomes are in line with initial expectations except for FDI, underlining the importance of national players in this high quality-based market segment.

Keywords: competitiveness, comparative advantage, agricultural trade, ham

**10 ÉV EU TAGSÁG: ELTÉRŐ MEZŐGAZDASÁGI TELJESÍTMÉNYEK AZ ÚJ
TAGORSZÁGOKBAN**
**10 YEARS OF ACCESSION: DIVERGING PERFORMANCE OF NMS
AGRICULTURE**

Jámbor Attila
Vásáry Miklós

Több mint tíz év telt el a 2004-es Európai Unió csatlakozási kör óta. A tizedik évforduló jó alkalmat ad arra, hogy értékeljük az új tagországok mezőgazdasági teljesítményeit. Az Eurostat, FAO és Világbank adatait használva egy tizenöt mutatóból álló teljesítmény indexet definiálva mérjük az új tagországok agrárteljesítményeit 1999-2013 között. A különböző teljesítmények alapján azonosítjuk a csatlakozás mezőgazdasági szempontból győztes országait és azokat, akik kevésbé jól teljesítettek. Az egyes országok agrárteljesítményeit rangsorba állítva az eredményeink azt mutatják, hogy Lengyelország és a Balti államok az EU csatlakozás egyértelmű nyertesei az agrárszektorra illetően, míg Románia, Szlovénia és Bulgária kevésbé használták ki a lehetőségeiket. Számos ok húzódik meg az eltérő teljesítmények mögött, amelyek közül mi az előcsatlakozási alapok kihasználtságát, az eltérő kiindulási feltételeket, a nemzeti agrárpolitikák konzisztenciáját és átláthatóságát valamint a privatizáció és a külföldi tulajdon nagyságát azonosítottuk. Összességében minden ország nyert a csatlakozással, habár az egyes országok különféleképpen használták ki a lehetőségeiket.

Keywords: csatlakozás, új tagországok, mezőgazdaság, teljesítmények
JEL: Q18

More than ten years have passed since the 2004 accession round to the European Union. The tenth anniversary provides a good opportunity for stocktaking and assessing the agricultural development of the New Member States (NMS). Using mainly Eurostat, FAO and World Bank data we constructed fifteen indices to assess agricultural performances of the NMS for the period 1999-2013. Using these performance measures we identify the winners of accession and those who have performed less well. By ranking individual country performances, our results suggest that Poland and the Baltic countries can be considered the winners of EU accession in agriculture, while Romania, Slovenia and Bulgaria proved to have used their potentials to least effect. It seems that a large number of drivers influenced post-accession performance including, pre-accession fund management, differences in initial agricultural conditions, the nature consistency and transparency of agricultural policies and the extent of privatisation and foreign ownership. On the whole, all countries gained from EU membership, though individual NMS used their possibilities to different extents.

Keywords: EU accession, New Member States, agriculture, performance

KÖZÖSSÉG ÁLTAL TÁMOGATOTT MEZŐGAZDASÁG HAZAI LEHETŐSÉGEI DOMESTIC OPPORTUNITIES OF COMMUNITY SUPPORTED AGRICULTURE

Kacz Károly
Vincze Judit
Hegyi Judit
Gombkötő Nóra
Kalmár Sándor

A 20. század második felében kezdődött meg a mezőgazdasági iparosodás és az élelmiszerkereskedelem globalizációja. Az élelmiszerkereskedelem szerkezetének megváltozásával átalakultak a fogyasztói szokások is. A folyamat számos, az élelmiszerek árában gyakran nem tükröződő problémát hozott magával. Így például mára világszerte háttérbe szorulóban van a kisléptékű mezőgazdasági termelés és a helyi termékeket támogató fogyasztás. Étkezési szokásaik egyre kevésbé tükrözik az adott térség, illetve ország természeti adottságait. A kistermelők kiszorulnak a kereskedelem legnagyobb forgalmú helyszíneiről, a termelés pedig eltolódik a nagyobb piaci szereplők irányába. Lokálisan ez azt jelenti, hogy csökken a termelés mennyisége és munkaerőigénye, valamint az előállított termékek változatossága, amelynek következtében lassan eltűnnek a helyi jellegzetességek és fokozatosan elvész a hagyományos, előállításukhoz szükséges tudás is.

A TÁMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0010 projekt keretében a NYME-MÉK Gazdálkodástudományi és Vidékfejlesztési Intézet munkatársai problémafát készítettek a közösség által támogatott mezőgazdaság témakörben a gazdálkodókat tömörítő szervezetek és fogyasztók bevonásával készített elemzést követően.

Keywords: közösségi mezőgazdaság, problémafa, kistermelő, helyi termék

JEL: Q13

Both industrialization of agriculture and globalization of food trade also have began in the 20th century. Consumer habits have also changed in line with changes in the structure of food trade. The process have caused a lot of problems which are not often reflected in food prices. For example nowadays small-scale agricultural or local product supporting consumption is increasingly overshadowed all over the world. Eating habits reflect less and less natural endowments of the region or the country. Small farmers are squeezed out of the most traded venue, while production is shifted towards bigger market participants. Locally, this means that the volume of production, labor requirements and diversity of products will be reduced, consequently local characteristics will be disappeared slowly and traditional knowledge will be lost progressive, which is also required for their production.

Within the framework of project TÁMOP-4.2.1-15/1 / KONV-2015-0010 was created a problem tree of community supported agriculture by the colleagues of University of West Hungary Faculty of Agricultural and Food Sciences Institute of Agricultural Economics and Rural Development. It was created after an analysis by involment of several farmer's organization and consumers.

Keywords: community supported agriculture, problem tree, small farmers, local product

INNOVÁCIÓS TRENDEK MAGYARORSZÁG BAROMFIÁGAZATÁBAN INNOVATION TRENDS IN THE HUNGARIAN POULTRY SECTOR

Kálmán Ákos

A demográfiai növekedés, a globalizáció és a klímaváltozás új kihívások elé állítják az élelmiszeripart és az alapanyag termelést. A nemzetközi versenyben a vállalatok számára az innováció a versenyképesség növelésének egyik legfőbb forrása. Az intenzív állattartás és a baromfi hizlalás során a legújabb fejlesztési trendeknek megfelelően fontos szerepe van a fenntarthatóságnak, a környezetvédelemnek és az állatjóléti szempontoknak. A baromfiágazat nemzetgazdaságban betöltött szerepének ismertetése után bemutatom az elmúlt évek fejlesztési irányait és a legfrisebb kutatási területeket. Az ágazat fejlődését legnagyobb mértékben azok a műszaki fejlesztések (főleg szervezési, technológiai és genetikai innovációk) segítetik, amelyek az élőmunka hatékonyságára és a természetes mutatók javítására irányulnak. Különös figyelmet szentelek a tudásfejlesztés tárgykörének és a precíziós állattartás eszközeiben rejlő lehetőségek bemutatásának. A fejlesztési irányok ismertetésén kívül célom összegyűjteni azokat a tényezőket, amelyek támogatják, illetve akadályozzák az innovációs folyamatokat a hazai baromfiágazatban.

Keywords: baromfiágazat, precíziós állattartás, innováció, vertikális integráció

JEL: Q01

In these days the innovation one of the key source of competitive advantage for enterprises. According to the latest innovation trends the development is highlight the importance of sustainability, environmental protection and animal welfare in intensive livestock production. I present the latest trends and research areas. Particular i scope of knowledge development. My aim is collect the factors that promote or hinder innovation processes in the domestic poultry sector. This study want to be a starting point for futher qualitative research and it can contribute to the understanding of sectoral innovation process for policy makers and market participants.

Keywords: poultry, precision animal husbandry, innovation, vertiicl integration

A TALAJNEDVESSÉG VÁLTOZÁSA KUKORICA ÁLLOMÁNYBAN CHANGES OF SOIL WATER CONTENT IN MAIZE CULTIVATION

Kamuti Mariann
Sándor Renáta
Mazsu Nikolett
Lehoczky Éva

A talajok nedvességtartalmát számos tényező befolyásolja (pl. a csapadék mennyiség, talajtulajdonságok, evaporáció, növényzet, stb.). A termesztett- és a gyomnövényeknek a talaj nedvességforgalmának alakulásában betöltött szerepének megismerése céljával végeztünk kutatásokat. Vizsgálatainkat 2013-ban és 2014-ben Nagyhörcsőkön, mészelepdedes csernozjom talajon beállított trágyázási tartamkísérletben végeztük a kukorica (*Zea mays* L.) korai fejlődési szakaszában (BBCH 13 és 19). A vizsgálatokat gyomos és gyommentes kukorica állományban, öt tápanyag-kezelésben: Ø, PK, NK, NP, NPK (N:150 kg N · ha⁻¹N, P: 100 kg P₂O₅ · ha⁻¹, K: 100 kg K₂O · ha⁻¹) folytattuk. A talaj nedvességtartalmát a 0-80 cm mélységű talajprofilban mértük 10 cm-es szintenként, valamint a növények föld feletti biomassza tömege is meghatározásra került.

A kísérletben előforduló gyomnövényfajok közül domináns volt az *Ambrosia artemisiifolia* L., a *Datura stramonium* L. és a *Chenopodium album* L. A gyomos kukoricával borított területek talajnedvessége az NPK kezelésben matematikailag igazolhatóan alacsonyabb volt, mint a gyommentes kukoricával borítottaké. A talaj nedvességtartalma a 0-50 cm-es rétegben mutatta a legnagyobb változatosságot. A kukorica 8-10 leveles (BBCH 19) fejlettsége idején a talaj nedvességtartalma nagyobb változatosságot mutatott, mint a korai 2-4 leveles (BBCH 13) fenológiai stádiumában.

A kutatómunka és a publikáció az OTKA támogatásával valósult meg (OTKA K 105789).

Keywords: talajnedvesség, tápanyagellátás, kukorica, gyomnövények

The water content of soils is affected by many factors (e.g. precipitation, soil characteristics, evaporation, plants). The investigations were conducted to study the role of maize and weeds in changes of soil moisture. Studies were carried out in 2013 and 2014 in Nagyhörcsök, in a long-term fertilization experiment launched in 2003 on loamy chernozem with lime deposits, during the early growth stages (BBCH 13 and 19) of maize (*Zea mays* L.). The surveys were proceeded in weedy and weed free maize, under five nutrient treatments (Ø, PK, NK, NP, NPK; 150 kg·ha⁻¹ N, 100 kg·ha⁻¹ P₂O₅, 100 kg·ha⁻¹ K₂O). Soil moisture was measured to a depth of 0-80 cm by 10 cm levels, and the weights of aboveground plant biomass have also been determined.

From the occurring weeds *Ambrosia artemisiifolia* L., *Datura stramonium* L. and *Chenopodium album* L. were the most dominant species. Soil water content of weedy maize plots was significantly lower in the NPK treatment, compared to the weed free maize plots. The soil water content of the 0-50 cm soil layer showed the greatest variability. The soil moisture represented higher variety in the 8-10 leaves growth stage (BBCH 19) of maize, compared to the early 2-4 leaves growth stage (BBCH 13).

The present study has been supported by the Hungarian Scientific Research Fund (Project No. OTKA K 105789).

Keywords: soil moisture, nutrient supply, maize, weeds

KERTÉSZET A KLÍMAVÁLTOZÁS TÜKRÉBEN HORTICULTURE IN THE LIGHT OF CLIMATE CHANGE

Kaprinyák Tünde

A növények emberre és környezetre gyakorolt pozitív hatása felveti a kérdést, hogy az ember és a környezet milyen hatással van a növényekre. Az emberi és biotikus, abiotikus tényezők jelentősen befolyásolják a növények számára alapvető, létüket meghatározó életkörülményeket. A minket körülvevő, általunk kialakított növénytársulások értékes tulajdonságait sokszor alulértékelik. Élelmiszer és díszítő értékükön túl jelentős biológiai, környezetvédelmi, mérnökbiológiai és rekreációs szerepük.

A globális klímaváltozás által előidézett negatív környezeti hatások a mérsékelt égövben is súlyos károkat okoznak. Termesztőközrözetek eltolódása; délről újabb károkozók, kártevők képesek nálunk életfeltételeiket megtalálni és áttelelni. Napégés gyümölcsök felületén, szőlő magasabb cukortartalma; szélsőséges csapadékellátottság. Megoldást jelenthet a hazai, történelmi fajták visszavonása a termesztésbe. A honosítás, molekuláris genetika/nemesítés szerepe felértékelődik. A fajok biológiai és genetikai alapjainak szélesítése, a termesztéstechnológia fejlesztése (pl. védett technológia), a precíziós termesztés és a helyes társítási viszonyok kompenzálhatják a szélsőséges időjárás negatív következményeit.

Keywords: környezet, klímaváltozás, hatás, lehetőség

JEL: N5 Q01 Q54

Positive effect of plants on people and environment raises the question that people and environment on plants has effect. The human and biotic, abiotic factors significantly effect the basic living conditions for plants. The valuable properties of artificial plant communities were often undervalued. In addition to food and decorating their value are significant role of biological, environmental, recreational, engineering biological.

Caused by global climate change negative environmental effects cause severe damage to the temperate zone as well. Shifting of cultivation areas, about south further wreckers and pests are able to find their living conditions and overwintered. Sunburn on surface of fruits, higher sugar content of grapes, extreme precipitation. One solution could be involvement of national, historic varieties in cultivation. The naturalization, the role of molecular genetics/breeding will appreciate. Broadening of biological and genetic bases of species, the development of production technology (eg. protected technology), precision production and appropriate association relations may compensate for the negative consequences of extreme weather.

Keywords: environment, climate change, effect, possibility

SALVIA NEMOROSA L. KERTÉSZETI FELHASZNÁLÁSA HORTICULTURAL APPLICATION OF SALVIA NEMOROSA L.

Kaprinnyák Tünde
Fári Miklós Gábor

Tények alapján kijelenthető, hogy a *Salvia nemorosa* a jövő egyik „ígéretes”, ma még „alulértékelt” növénye. A külföldi szakirodalomban a hasonló fajokra egyre kiterjedtebben alkalmazzák a „Plant for the Future” és az „Underestimated” jelzőket. Különösen igaz ez a változásnak kitett Közép-kelet Európában. Ilyen a szélsőségesebb időjárás, úgymint a csapadék eloszlás hullámozása, a hőmérséklet egyre nagyobb ingadozásai, a sűrűn lakott városok klímájának gyors és kedvezőtlen irányú változása, a forróság, a légköri aszály, stb. A ligeti zsálya rendkívül jól bírja a szélsőséges időjárási körülményeket és talajadottságokat. A változatok egymással és más egynyári, évelő dísnövényekkel is kombinálhatók. A 2011-ben indult kutatási terv megvalósulása során született eredmények tükrében a ligeti zsálya perspektivikus növény lehet többcélú hasznosításra (kertészeti, takarmányozási, bioherbicid, gyógynövény, biomassza, stb.).

Keywords: alulértékelt, szélsőséges időjárás, jövő, alkalmazás

JEL: N5 Q01

On the basis of the results it may state that the *Salvia nemorosa* is an „undervalued” plants at present, but it may be a „promising” plant in the future. This is especially true in the Central and Eastern Europe, exposed to great ecological changes. So it is the more extreme weather, such as the fluctuation of rainfall distribution, the increasing of temperature fluctuations, the rapid and unfavorable changes of climate in densely populated cities, the heat, the atmospheric drought, etc. Therefore, the *Salvia nemorosa* seems to be a very promising plant for the future generations. The searching and collecting of these variants were launched in 2009, as part of two botanical expeditions. I was looking for the answer that what kind of future value this species can represents, from the points of view of horticulture, through bioindustries to the fodder industry. The research project started in 2011, according to the results the wild sage can be perspective plant to multipurpose utilized (gardening, feeding, bioherbicid, herbal, biomass, etc.).

Keywords: undervalued, extreme weather, future, application

BIZTONSÁGI KULTÚRA TÁMOGATÁSA SZERVEZETI TANULÁSSAL SUPPORTING SAFETY CULTURE BY MEANS OF ORGANISATIONAL LEARNING

Kertai-Kiss Ildikó

A biztonsági kultúra és a bennfoglaló kultúrák együttesen befolyásolják a szervezeti magatartást, ezen belül a biztonságtudatos viselkedést, az egyének mindennapi munkavégzése során tapasztalható kockázatokkal, veszélyekkel, szabálykövetéssel, döntésekkel stb. kapcsolatos alapattitűdöket. Azonban a magas szintű biztonsághoz szükséges tárgyi, szervezeti, humán tényezők minőségi megteremtése, ill. a preventív intézkedések mellett is bekövetkezhetnek ún. nem tervezett események, pl. üzemzavar, baleset, incidens, amelyek jelentős erkölcsi és anyagi károkat okozhatnak. A biztonság technokrata megközelítése (pl. a műszaki feltételek állandó javítása, szigorú szabályrendszer alkalmazása, a rendszerek adminisztratív jellegű működtetésének túlhangsúlyozása stb.) nem garantálja teljes egészében a hibák elkerülését, a kockázatok csökkentését és nem támogatja elég hatékonyan a biztonsági szempontok prioritásán alapuló gondolkodásmódot. A hibák, majdnem balesetek, működési zavarok, káresemények tapasztalati tanulással történő elemzése és feldolgozása a szervezeti tanulás és tudásmegosztás fogalomkörébe tartozik. A reflektív és önreflektív, rendszerszemléletű esetelemzések lehetővé teszik azokat a nehezen megragadható (tacit) tényezők felszínre kerülését is, amelyek ezen események háttérében állnak. (Pl.: vezetési hiányosságok, emocionális problémák, nem megfelelő kompetenciák, személyiség jellemzők stb.) Az esetelemzések és a hibák jelzése akkor válhat a konstruktív tanulás részévé, ha cé

Keywords: biztonsági kultúra, szervezeti magatartás, tudásmenedzsment, szervezeti tanulás
JEL: L29

Safety culture and inclusive cultures have a collective influence on organisational behaviour, including safety conscious attitude, and attitudes related to the risks, dangers, compliance, decisions etc. faced during the routine work of individuals. However, despite the quality provision of all material, organisational and human factors necessary for a high level safety, and despite all the preventive measures, so-called unplanned events may occur, such as malfunctions, accidents, incidents, which can cause substantial moral and material damages. A technocratic approach of safety (e.g. the constant improvement of technical conditions, the application of strict systems of regulations, or the overemphasis of the administrative operation of systems etc.) does not provide full guarantee against errors and risks, and does not offer an effective enough support for a mindset based on the priority of safety concerns. The analysis and processing by empirical learning of any mistakes, near-misses, operational malfunctions and damages fall within the notion of organisational learning and knowledge-sharing. Reflexive and self-reflexive, systematic case analyses also help uncover those tacit factors that stand in the background of such events (e.g. management issues, emotional problems, inadequate competences, personal qualities etc.). Case analyses and the indication of issues can only become part of constructive learning if it has objectives other than finding scapegoats; this requires

Keywords: safety culture, organisational behaviour, knowledge management, organisational learning

**AZ INTENZITÁS NÖVELÉSÉNEK ÖKONÓMIAI MEGÍTÉLÉSE A
PAPRIKAHAJTATÁSBAN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A
TERMESZTŐBERENDEZÉS TÍPUSÁRA
ECONOMICAL ASPECTS OF INCREASING INTENSITY IN PAPRIKA FORCING
IN PARTICULAR THE TYPE OF THE PRODUCTION EQUIPMENT**

Kicska Tibor

A hajtatasos technológiákban jelentős profit érhető el a különböző termesztéstechnológiai elemek racionális alkalmazásával, azonban az ágazat folyamatosan aktuális kérdésköre a termelés intenzitásának növelése. A zöldség-hajtás legjelentősebb szakágazatára, a hajtatos paprikatermesztésre jellemző, hogy gyakorlatilag az összes hazánkban elterjedt termesztőberendezésben történik termelés, azonban jövedelmezőség és a hatékonyság tekintetében jelentős különbség mutatkozik. Jelen dolgozat arra keresi a választ, hogy paprikahajtásban a hajtóberendezések használatának tekintetében gazdaságos-e a legintenzívebb technológia – vagyis a modern üvegházak – alkalmazása, vagy jövedelmezőbb a lényegesen alacsonyabb beruházási költségű fóliaházakban történő termelés?

Az elemzés termelői adatgyűjtésekre alapozott determinisztikus modellezésen keresztül mutatja be a különböző technológiák költség-jövedelem viszonyait, valamint hosszú időtávon mért gazdaságosságát.

A kutatás eredményeként egzakt eredményekre alapozott ökonómiai mutatók képződnek, melyek alapján lehetőség adódik a technológiai változatok üzemgazdasági sajátosságainak összehasonlító értékelésére.

Keywords: paprika, hajtás, termesztőberendezés, gazdasági elemzés

JEL: Q13

Significant amount of profit can be achieved in forcing technologies by the efficient use of different elements in cultivation techniques. However, increase in production intensity is on the agenda in the sector. Forcing paprika growing, as the most significant class of vegetable forcing, practically takes place under all the production equipment prostrated in our country, but there is a considerable difference in context of profitability and efficiency. This paper wonders whether the most intensive technology is efficient regarding the use of forcing equipment in paprika forcing, namely modern greenhouses, or production under greenhouses with significantly lower investment cost is profitable. The analysis represents cost-income factors and economy assessed on a long basis in different technologies via a deterministic model based on producer data collections. As a result of the research, economic indicators are calculated based on exact results which will help to conduct a comparative assessment of economic features in technological versions.

Keywords: pepper, forcing, forcing equipment, economic analysis

LEAN BEVEZETÉSE A BIOGÁZTERMELÉS TERÜLETÉN LEAN IMPLEMENTATION INTO THE BIOGAS PRODUCTION

Kisari Krisztián

A tanulmány a biogáz üzemek problémáival és azok lehetséges megoldásával foglalkozik, legfőként a LEAN bevezetését tanulmányozza ezen speciális területen. A LEAN, mint gyártásszemlélet több iparágban bizonyított már, jelen esetben egy újabb alkalmazási terület kerül górcső alá. Számos problémával kell szembenéznük az üzemeltetőknek, amely nagyrészt a kivitelezésre vezethető vissza, a technológiából ered. Mivel a biogáz üzemek Magyarországon nem kiemelten támogatottak, ezért különleges figyelmet, odafigyelést igényelnek, és még így sem biztosított a fenntartható, gazdaságos működésük. Az üzemeltetési költségek az évek során fokozatosan, esetenként drasztikusan emelkednek. Az alapanyag folyamatosan drágul a bevétel jelentős része villamos energia termelésből származik, amely átvételi ára nem nőtt az elmúlt időszakban. Szigorú menetrend prognózishoz kötött a termelés, amelynek megsértése további jelentős anyagi terhet jelent. Többek között ezen problémák megoldási lehetőségei kerülnek bemutatásra a LEAN eszközei által.

Keywords: LEAN, gyártás, technológai, fejlesztés, biogáz

JEL: O13 D24 L23

The study dealing with the problems and possible solutions of the biogas plants, especially dealing with the introduction of the LEAN on this special field. The LEAN as a manufacturing approach has demonstrated in several industries, in this case a new application area will be examined. The operators have to face with several problems that largely came from the implementation, stems from the technology. As the biogas plants in Hungary are not receive strong supports, they require special attention and care but with it still not provided the sustainable, economical operation. The operating costs gradually, in some cases dramatically rise over the years. The price of the raw material increases, the significant part of the income comes from the electricity production but the price of the takeover has fallen every year during the past periods. The production is strictly bound to the schedule prognosis. The infringement of the schedule prognosis causes further significant financial burden. Inter alia the possible solvings of the problems will be presented with the tool's of the LEAN.

Keywords: LEAN, production, technology, improvement, biogas

ANTECEDENTS OF IMAGE-BUILDING ROLE OF WINE A BOR IMÁZSÉPÍTŐ SZEREPÉNEK ELŐZMÉNYEI

Kispál Gabriella

All over the world, wine is related with the image formed about that country, thus it is ideally suitable also to building national image. Wine is not just a food product. This paper shows that wines of Hungary could be a motive playing an image building role in the country rightly, since our country has very good conditions regarding to vineyards, which is a possibility that is worth taking advantage. This paper tries to show through what kind of antecedents this sector has come to a state that it could have an image building and reputation-enhancing role. Based on the most important time series it analyses the basic trends of viticulture and wine production and expresses the profession's position on the current situation. A great number of changes took place in this sector in recent years, but their impact will be perceptible only later on. It is a question whether these new decisions are sufficient to make the sector prosper and to boost it. What does affect the operation most of all? Through what kind of impacts has the supply chain come to this far?

Keywords: time series, vineyard, image, effect

JEL: M39 Q13

Szerte a világon a bor hozzákapcsolódik az országról alkotott képhez, így kiválóan alkalmas az országimázs építésére is. A bor nem csak élelmiszer-ipari termék. A tanulmány azt bizonyítja be, hogy a magyar bor joggal lehet az ország imázsépítő szerepét betöltő motívum, hiszen hazánk nagyon jó adottságokkal rendelkezik a szőlőültetvények tekintetében, mely olyan lehetőség, amit érdemes kihasználni. Ez a cikk azt igyekszik megmutatni, hogy az ágazat milyen előzmények révén jutott el odáig, hogy imázsépítő és hírnév fokozó legyen. A legfontosabb idősorok alapján elemzi a szőlő- és bor alapvető trendjeit és megfogalmazza a szakma álláspontját a jelenlegi helyzetről. Az ágazatban nagyon sok változás történt az elmúlt években, de annak hatása csak később érzékelhető. Kérdés, hogy az új döntések elegendőek-e az ágazat felvirágoztatásához és fellendítéséhez? Mi befolyásolja leginkább a működést? Milyen hatások révén járta be az idáig vezető utat ez az ellátási lánc?

Keywords: idősor, ültetvény, imázs, hatás

A VÖRÖSISZAP-KATASZTRÓFA KÖVETKEZMÉNYEINEK FELSZÁMOLÁSA, A KELETKEZETT KÁROK HELYSREÁLLÍTÁSA CONSEQUENCE MITIGATION AND RECOVERY FOLLOWING THE RED SLUDGE DISASTER

Kiss Alida
Ambrusz József

Magyarország eddigi legnagyobb ipari katasztrófája történt 2010. október 04-én 12.30-kor, amikor a magántulajdonban lévő MAL Zrt. területén, a X. számú vörösiszap zagytározó kazetta nyugati gátja kiszakadt. A gátszakadás következtében 1,7 millió köbméter vörösiszap és lúgos víz elegye elöntötte Kolontár, Devecser és Somlóvásárhely mélyebben fekvő részeit, felbecsülhetetlen gazdasági-természeti károkat és 10 ember halálát okozta. A katasztrófa következményeinek felszámolására Magyarország Kormánya határozott, szolidáris intézkedéseket hozott. A szerzők személyes vezetői helyszíni tapasztalataik alapján a dolgozatban módszertant kívánnak adni a mentés, a mentesítés, a kormányzati ingatlan- és ingó kárenyhítés bemutatásához, az újjáépítés megvalósításához, a lakossági tájékoztatás, kommunikáció szervezéséhez hasonló esetekben a hatékony védekezés érdekében.

Keywords: vörösiszap katasztrófa, katasztrófa-elhárítás, helyreállítás-újjáépítés, kárenyhítés, lakossági tájékoztatás

JEL: R R5 R59

Hungary's worst industrial accident took place at 12.30, on 4th October 2010, when on the territory of the privately-owned MAL Zrt. the western dam of sludge reservoir no.10 collapsed. As a result, 1.7 million cubic metres of a mixture of red sludge and alkaline water flooded lower lying areas of Kolontár, Devecser and Somlóvásárhely, causing incalculable economic and environmental damage and 10 casualties. To mitigate the consequences, the Government of Hungary took determined and solid measures. The authors rely on their hands-on management experience gained at the scene to offer a methodology in the paper to describe rescue, cleanup and government compensation mechanisms of estates and properties, to perform recovery and to organise public information and communication in similar cases for the sake of effective operations.

Keywords: red sludge disaster, disaster relief, recovery, consequence mitigation, public information

**A MAGYAR FELSOÓKtatási INTÉZMÉNYEKBE JELENTKEZŐK TERÜLETI
ELOSZLÁSA**
**THE SPATIAL DISPERSION AND COMPOSITION OF STUDENTS ENROLLED TO
THE HUNGARIAN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION**

Kiss Ádám Gergő

Az elmúlt évtizedekben rendkívüli és látványos változásokon ment keresztül a magyar felsőoktatás. Ilyen folyamat volt a felsőoktatás nyitottabbá válása, melynek eredményeképpen a jelentkezők és a rendszerbe bekerülők, felvettek száma megsokszorozódott. A hallgatói létszám növekedésében valószínűsíthetően szerepet játszott a felsőoktatás addigi „zárt tartása”. A zárt felsőoktatást lényeges társadalmi különbségek jellemezték. A témával foglalkozók közül vannak, akik továbbra is úgy vélik, hogy ezen különbségek még napjainkban is megfigyelhetők. Azon kérdések megválaszolására teszek kísérletet, miszerint az elmúlt időszakokban milyen területi megoszlás jellemzi a felsőoktatásba jelentkezőket, valamint milyen eltérések figyelhetők meg esetükben. Az intézmények milyen vonzáskörzettel rendelkeznek a felvételi számokat illetően? Regionális megközelítésben milyen jellemzők figyelhetők meg az egyes felsőoktatási intézmények esetében? További kérdéseket vehet fel, hogy az adott területekről érkező hallgatók milyen munkaerő-piaci lehetőségekkel rendelkeznek, valamint milyen módszerekkel lehet őket hozzásegíteni a munka világába való bekapcsolódáshoz?

Kulcsszavak: Felsőoktatás, Továbbtanulás, Területiség, Regionalitás
JEL: I23

The Hungarian higher education system has gone through significant changes in the past decades. One of these changes was that higher education has become more open, which resulted a huge rise in the number of students applying and enrolling to such institutions. The fact that previously the higher education system was much more ‘closed’ has probably played an important role in the increasing student numbers. Significant social differences could be observed in the closed higher education system. Many of the academics dealing with this subject believe that these differences can still be found. I will try to answer the following questions: what kind of spatial dispersion and social differences can be observed among the students applying to higher educational institutions in recent years? What is the scope of these institutions regarding to their enrolment numbers? What sort of regional characteristics do certain higher educational institutions possess? It is also important to know that what kind of labour-market opportunities do the students arriving from certain areas have and in what ways they can be supported to join the labour-market.

Keywords: Higher education, Regionalism, Education

BIOREGULÁTOROK HATÁSA EGYNYÁRI DÍSZNÖVÉNYEK KLOROFILL-TARTALMÁRA

EFFECT OF BIOREGULATORS ON CHLOROPHYLL CONTENT OF ANNUAL PLANTS

Kisvarga Szilvia
Kohut Ildikó
Tillyné Mándy Andrea

Kísérletünk során a CCC, Caramba, Cultar, Regalis és Toprex bioregulátorok hatását vizsgáltuk egynyári dísznövényeken. Ezek a szerek gombaölőhatásúak, emellett pedig törpésítő hatással bírnak. A kísérletbe vont fajok a következők voltak: *Coreopsis grandiflora*, *Godetia grandiflora*, *Scabiosa atropurpurea*, valamint a *Matthiola incana*. A kísérlet célja az volt, hogy piacképes, bokros habitusú egynyári, cserepes termesztésbe vonható, virágzó dísznövényeket állítsunk elő a szerek segítségével.

Azon eredményekre jutottunk, hogy a kezeléseknek hatásuk volt a növényekre, de az eredmény nagyban függ magától a fajtól. A *Godetia grandiflora* esetén kaptuk a legerősebb törpítő hatást a Regalis 0,25% és Caramba 0,05% -os koncentrációjában. A legjobb eredményeket a *Matthiola incana* esetén kaptuk, de valamennyi vegyszer kompakt, bokros, dekoratív növényeket eredményezett.

A klorofill tartalmat két növényfaj esetén mértük: a *Scabiosa atropurpurea*-nál és *Matthiola incana*-nál. A levelek klorofill tartalma csökkent a növekedésszabályozók hatására. A törpítés mértéke függ a fajtól és a vegyszertől is.

Keywords: bioregulátor, klorofill tartalom, gombaölő hatású, törpítő

JEL: q20 q20 q20

During our experiment the effect of CCC, Caramba, Cultar, Regalis and Toprex bioregulators were examined on some annual ornamental species. These are fungicides with retardant side effect. The species used for the experiment were *Coreopsis grandiflora*, *Godetia grandiflora*, *Scabiosa atropurpurea* and *Matthiola incana*. The aim of this work was to produce marketable, bushy habitat annual plants as flowering pot plants with the use of retardants. We found that all the treatments had effect on the plants but the result depended on the species. In the case of *Coreopsis grandiflora* the best dwarfing effect was obtained with Regalis 0,25% and Caramba at 0,05% concentration, the maximum shorten rate was 50%. In the case of the other examined species intensive retardant effect was observed with the spray of Cultar, Toprex or Caramba. Best results were obtained by the treatment of *Matthiola incana*, all the chemicals resulted compact, bushy, decorative plant habitat.

The chlorophyll content of two plant species was measured: *Scabiosa atropurpurea* and *Matthiola incana*. The chlorophyll content of the leaves was reduced by using growth retardants.

Keywords: bioregulators, side effects, chlorophyll content, dwarfing effects

THE USE OF SOLAR ENERGY IN THE OPINIONS OF COUNTY EMPLOYEES IN MAZOWIECKIE VOIVODSHIP

Klepacka, Anna M.
Pieńczuk, Evelina
Kamińska, Natalia

The renewable energy mandate imposed on Poland requires that the renewable energy share amounts to 20% of total energy by 2020. The enactment of program supporting investment in renewable energy, including solar energy, has been transferred to county governments. County officers exert key influence on performing such investment.

This study examines the perception of renewable energy, especially solar energy, by officers of county offices in the selected districts of Mazowieckie Voivodship using data collected in 2015. Household production of renewable energy including the opinions and solar collector purchase decisions was already researched, but studies addressing attitudes of the public sector employees, who influence and are authorized to support renewable energy at the county level, are lacking.

Summary of survey responses combines counties into districts showing that 23.32% of counties utilize renewable, including solar, energy. The capacity of operating installations is 24.17 MW. Districts (powiat) that report having solar energy installation include Legionowo and Warszawa-Zachod, where 33.33% of counties have such facilities. The largest potential solar energy capacity in respondents' opinions was in Garwolin District – the average score 4.2 (scale 1-5) – and the lowest in Warszawa-Zachodnia, the average score of 2. The renewable energy also has its opponents. In the period 2010-2015, 25 districts witnessed protests associated with the investment in renewable energy in Mazowieckie Voivodship, but none of the protests was related to solar energy installations according to survey results.

Keywords: solar energy, county, district, renewable energy (RE), survey

A JEREMIE PROGRAM MAGYARORSZÁGON – TÉNYEK A KOCKÁZATITŐKE-BEFEKTETÉSI PROGRAM EDDIGI TELJESÍTMÉNYÉRŐL ÉS PREFERENCIÁK A BEFEKTETŐI OLDALRÓL

THE JEREMIE PROGRAM IN HUNGARY – FACTS ABOUT THE PERFORMANCE OF THE VENTURE CAPITAL PROGRAM AND PREFERENCES FROM THE INVESTORS

Konecsny Jenő

A Magyarországon 2009-ben elindult JEREMIE program célja a gyors növekedési potenciálú, jellemzően innovatív és induló vagy növekedésük korai szakaszában tartó vállalkozások tőkeigényének kielégítése volt kockázati tőke-befektetések útján. A nagy várakozásoktól fűtött program során, az elmúlt 5 évben közel 132 milliárd Ft új forrással bővült a kockázati tőke-piac kínálati oldala, miközben 28 db új alappal növekedett a befektetési alapok száma. Noha az eredeti feltételek szerint a program befektetési időszaka 2015. december 31-én lejárt volna, a magyar kormány várhatóan meghosszabbítja a befektetések megvalósítására rendelkezésre álló határidőt 2016. május 31-ig. A hosszabbításra egyértelműen szükség is van, ugyanis a nyilvánosan elérhető adatok szerint a program keretein belül 2014 végéig együttesen csak 53 milliárd Ft tőke befektetésére került sor.

Jelen tanulmány egy rövid helyzetértékelést nyújt a JEREMIE program eddigi teljesítményéről, bemutatva az eddig befektetett tőke felhasználói oldalát a finanszírozott vállalkozások életszakasza, innovativitása és iparági hovatartozása szerint. A tanulmány bemutatja azt is, hogy a JEREMIE alapokat kezelő befektetők számára melyek számítanak a projektek közötti előszűrés legfontosabb szempontjainak, valamint azt, hogy hogyan történik a projektek értékelése és, hogy mi határozza meg a befektetésektől elvárt hozamot? Ezen kérdésekre adott válaszokat a tanulmány egy saját kérdőíves felmérés eredményei alapján szolgáltatja.

Keywords: Kockázati tőke, JEREMIE program, Befektetés, Projekt értékelés

JEL: G24 G32 G34

The aim of the so-called JERMIE program, launched in 2009 in Hungary was to satisfy the equity needs of innovative start-up or expansion stage firms with high growth potential via venture capital investments. During the highly expected program the supply side of the venture capital industry increased with nearly 132 billion HUF new capital in the past 5 years, while the number of venture capital funds was grown by 28 newly established funds. According to the original conditions the investment period of the program would closed at the end of 2014, it is expected that the Hungarian government will expand the time available for executing investments until the 31st of May 2016. The extension is definitely needed as public data shows that until the end of 2014 only 53 billion HUF venture capital was invested in different companies.

The paper provides a short summary about the performance of the JEREMIE program so far, introducing the corporate side of the invested capital from the aspect of the firms' life cycle, innovativity and industry. The paper also shows what are the most important factors in project screening for JEREMIE investors, how do they evaluate project proposals and what determines their required rate of return? The answers for these questions are based on the results of a questionnaire made by a short sample of JEREMIE investors.

Keywords: Venture capital, JEREMIE program, Investment, Project evaluation

VADÁSZTURIZMUS VIDÉKFEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEINEK VIZSGÁLATA INVESTIGATION HUNTING TOURISM POTENTIAL OF RURAL DEVELOPMENT

Korcz Roland
Koncz Gábor
Tóth László
Csernák József

A területi átfedést mutató agrárágazatok véleményünk szerint együtt jobban prosperálhatnának, mint külön-külön. Ezt a feltevést a vadgazdálkodás vidékfejlesztési lehetőségeinek vizsgálatán keresztül kívánjuk szemléltetni. A vadállomány fenntartásával, védelmével, hasznosításával foglalkozó vadgazdálkodás jelentős szerepet tölthetne be a vidéki térségek életében megfelelő koordinálás mellett. Szoros összefüggésben van a turizmussal és más, vidéki megélhetését biztosító ágazatokkal, a vidékhez köthető kulturális és természeti értékek megőrzésével. Munkánk során online kérdőíves felmérést végeztünk a magyar lakosság körében, amelyre 268 értékelhető válasz érkezett. A kérdések a vadászturizmus kérdéskörére, a vadgazdálkodás és a vidékfejlesztés kapcsolatára és vadhúsfogyasztási szokásokra irányultak. Tanulmányunk rámutat, hogy a folyamatosan növekvő vidéki és vadászturizmus iránt mutatkozó igények kielégítésében, és színvonaluknak emelésében még nagy lehetőségek rejlenek. Ezek együttesen közvetve és közvetetten is hatnak a vidék népességmegtartó erejére, a munkahelyteremtésre és a vidéki lakosság életminőségének javítására. Ezért fontos a vadgazdaság rejtett potenciáljainak kihasználása az olyan perifériális helyzetű, szociális - pénzügyi paraméter alapján hátrányos helyzetű településeken, ahol a vadgazdálkodási szakágazat középpontba helyezésével lehet legoptimálisabban kihasználni az erőforrásokat egy hosszútávon fenntartható és élhető vidék érdekében.

Keywords: Összefogás, Hagyomány, Vadgazdálkodás, Turizmus

JEL: Q26 O13

The overlapping industries working together, supplementing each other could prosper more than separately. We would like to demonstrate all of this through the study of wild husbandry and rural development. In our opinion, by sustaining, protecting, utilizing wild husbandry, and with proper coordination, it can be a huge part of the rural area's life. It is in a tight connection with tourism, with different rural livelihood industries, like agriculture, sylviculture, the protection of rural cultural and natural values. In our study, we made an online questionnaire with the Hungarian population. The questions were pointed at wild-tourism, the connection between wild husbandry and rural development, and wild-meat eating habits. Our study points out, that the secondary products of hunting, or to be more proper the side-products offers huge opportunities in rural wild-meat conversion, craftsman products, the suffice of the always grooving need for wild-tourism. These factors take effect both direct and indirect ways on the rural population holder power, on the workplace procreation and the improvement of rural population quality of life. This is why it is very important to utilize the hidden potentials in wild-husbandry on peripheral places, that based on social and monetary parameters are underprivileged, where placing the wild-husbandry in center position would make the best resource usage, for a long prospering and livable rural are.

Keywords: Collaboration, Tradition, Game management, Tourism

**A VADÁSZAT ÉS VADGAZDÁLKODÁS MEGÍTÉLÉSE A FIATALSÁG KÖRÉBEN
MAGYAROROSZÁGON
A STUDY OF SOCIAL ACCEPTANCE OF HUNTING AND WILDLIFE
MANAGEMENT AMONG YOUNG PEOPLE IN HUNGARY**

Korcz Roland
Tóth László
Babocsay Gergely
Csernák József

A vadászattal szembeni ellenérzések ugyan nem új keletűek, de napjainkban ezek a negatív előítéletek egyre jobban felerősödnek. Tanulmányunk célja kérdőíves felmérés alapján, többváltozós statisztikai módszerekkel feltárni és megválaszolni azokat a problémákat, amik a mai fiatalok vadászatról kialakított képét negatív irányba befolyásolják. Tettük mindezt azért, hogy módszereket lehessen kidolgozni a vadászat, vadgazdálkodás társadalmi elfogadottságának hosszú távú javítása érdekében. Munkánk során online kérdőíves felmérést végeztünk fiatalok körében, amelyre 221 értékelhető válasz érkezett. A kérdések a vadászat és a vadgazdálkodás általános ismeretére, a természetvédelem és a vadgazdálkodás kapcsolatára és vadhúsfogyasztási szokásokra irányultak. A megkérdezettek 78,9 %-a sem markánsan üzletnek, sem hivatásnak nem tekinti a vadászatot, 52,6 %-uk inkább rekreációnak látja. Az általános iskolai végzettségűek körében jobb a vadászat megítélése, mint a középfokú végzettségűek körében. A nők 15 %-a, míg a férfiaknak csak 1,7 % érzi úgy, hogy nincs szükség vadászatra. A megkérdezettek többsége nem lát ellentétet a vadgazdálkodás és a természetvédelem céljai között. Eredményeink arra utalnak, hogy vadászat és a vadgazdálkodás megítélése viszonylag jó a megkérdezettek körében, de a valós ismereteik meglehetősen hiányosak. A vadgazdálkodók tehát úgy javíthatják a laikusok viszonyulását a szakmájukhoz, ha több információt közvetítenek munkájukról a közvélemény felé.

Keywords: Információ, Vadhús, Vadászat, Természetvédelem
JEL: A13 Z13

The same oppositions against hunting are not new, but today these negative prejudices are more and more reinforced. The main objective of our study based on a questionnaire survey is exploring by multivariate statistical methods and answering the problems that have a negative effect on the image about hunting of today's youth. We did all this in order to develop ways to improve the long-term social acceptance of hunting and wildlife management. In the course of our work we made an online survey among young people. The questions oriented to the general knowledge of hunting and wildlife management, wildlife management and venison consumption habits. 78.9% of the people who replied did not regard hunting as business and do not regard the hunting as a profession, 52.6% considered it as leisure. The judgment is better among people with primary school education than among people with secondary school education. 15% of women while only 1.7% of men think there is no need for hunting. The majority of the people who replied did not see difference between intents of wildlife management and conservation. According to our results hunting and the wildlife management is viewed positively but people are fairly under informed about game management and hunting. Game managers should improve the knowledge of the public by providing correct information on their own activities.

Keywords: Information, Wild game meat, Hunting, Nature

EGY TEVÉKENYSÉGGKÖZPONTÚ DIGITÁLIS TANANYAGFEJLESZTÉS TAPASZTALATAI

EXPERIENCES OF AN ACTIVITY-CENTERED DIGITAL LEARNING MATERIALS DEVELOPMENT

Kovács Cintia
Janurikné Soltész Erika
Járeb Ottmár

A fejlesztés során önszabályozó tanulásra alkalmas, tevékenységközpontú digitális tananyagokat készítettünk. A tervezést egy általunk választott innovatív oktatástervezési modell (Ollé János, Kocsis Ágnes, Molnár Előd, Sablik Henrik, Pápai Anna és Faragó Boglárka 2015) segítségével végeztük. A folyamat- és projektszemléletű modellnek megfelelően a tervezés kiindulópontja a célstruktúrák pontos meghatározása volt. Ezek alapján választottuk ki az alkalmazandó módszereket és a hozzájuk kapcsolt oktatási tartalmakat. Az így elkészített elektronikus oktatási tartalmak egy speciális tananyagkészítő- és fejlesztő rendszerben kerültek megszerkesztésre. Az így összeállított elektronikus tananyagok a publikálás előtt az oktatástervezési folyamat utolsó lépéseként egy többlépcsős ellenőrzésen, tesztelésen és javításon mentek keresztül. A tananyagok elkészítésekor nagy hangsúlyt fektettünk a tanulók aktivizálására. Főleg az interaktív megbeszélés, a rendszerezés, strukturálás, problémamegoldás, gyakorlás és ismétlés módszereit alkalmaztuk. A nem lineárisan felépített tananyagokon belül visszajelzések adására is lehetőséget nyújtottunk. Külön figyelmet fordítottunk a motivációra, a bevonódásra és a kognitív terhelés csökkentésére.

Keywords: digitális tananyag, tananyagfejlesztés, tevékenységközpontú tanulás, motiváció, kognitív terhelés

JEL: 256 255 254

We have prepared digital learning materials suitable for self-regulated and activity-centered learning. The design was created with the help of an innovative instructional design method (Ollé János, Kocsis Ágnes, Molnár Előd, Sablik Henrik, Pápai Anna és Faragó Boglárka 2015) chosen by our team. According to the process-, and project oriented model, the starting point of the design was to define the structure of the objectives. Then we have chosen the methods to be applied and the educational content linked to them. These electronic educational contents were realised in a special learning content developing system. The electronic contents compiled this way have undergone a multi-stage checking, testing and correcting as a last step during the instructional design process before publication. While preparing the materials, we have put a great emphasis on how to make students get involved in the activities more. We have applied the methods of interactive communication, classification, structuring, problem-solving, practising and revising. We have provided feedback through the materials designed in a non- linear way. We have paid special attention to motivation, involvement and easing the cognitive load.

Keywords: digital learning materials, learning material development, activity-centered learning, motivation, cognitive load

**AZ ÖNTÖZÖTT ÉS ÖNTÖZETLEN CSEMEGEKUKORICA-TERMESZTÉS
ÖSSZEHASZNÁLÓ GAZDASÁGI ELEMZÉSE
COMPARATIVE ECONOMIC ANALYSIS OF IRRIGATED AND NON-IRRIGATED
SWEET CORN PRODUCTION**

Kovács Evelin

Jelen dolgozatunkban a csemegekukorica-termesztés két alapvető technológiájának komplex üzemgazdasági vizsgálatát végezzük el. Célkitűzésünk megállapítani, hogy hatékony, jövedelmező tevékenység-e a csemegekukorica-termesztés. Elemzésünket termelő vállalkozásoknál végzett üzemgazdasági adatgyűjtésre alapozott determinisztikus modellel végeztük. A csemegekukorica normális évjáratban 15-18 t/ha terméshozamra képes. Az öntözött technológiában átlagosan 20%-kal (kb. 4 t/ha) magasabb terméshozam érhető el. Az értékesítési árak az elmúlt 5 év átlagában 38 000 Ft/t körül alakultak, ezek alapján az árbevétel öntözetlen technológiában átlagosan 552 932 Ft/ha, öntözött technológiában pedig 693 120 Ft/ha, mely különbség a megtermelt hozamban keresendő. Az öntözetlen technológiában az összes közvetlen költség átlagosan 403 351 Ft/ha, míg az öntözött technológiában 512 292 Ft/ha. A két összeg közötti eltérésért leginkább az öntözés gépköltsége felel. Öntözött körülmények között 200 000 Ft hektáronkénti jövedelem és 36,3% költségarányos jövedelmezőség érhető el, az öntözetlen 180 000 Ft/ha jövedelmével és 41,2% jövedelmezőséggel szemben.

Keywords: csemegekukorica, csemegekukorica-termesztés, öntözés, gazdasági elemzés

In this paper we conducted a complex business analysis of two basic technologies in sweet corn production. Our aim is to determine whether sweet corn production is an effective and profitable activity. Our analysis was carried out with a deterministic model based on data collection which were obtained at producing companies. In a normal year an average yield of 15-18 tonnes per hectare can be gained in sweet corn production. Irrigated technology entails 20 % higher yield (app. 4 tonnes/hectare). Sales prices were approximately 38 000 Ft/tonne based on the average of the last 5 years. As a consequence, non-irrigated technology generates a revenue of 552 932 Ft per hectare while it is 693 120 Ft/hectare in irrigated technology. The difference is due to the yield gained. Total direct cost in non-irrigated technology reaches an average of 403 351 Ft per hectare while it is 512 292 Ft/hectare in irrigated technology. Machinery cost of irrigation is the base of the difference. Under irrigated circumstances an average revenue of 200 000 Ft per hectare and cost-related profitability of 36.3 % can be achieved while non-irrigated technology generates a revenue of 180 000 Ft per hectare and cost-related profitability of 41.2 %.

Keywords: sweet corn, sweet corn production, irrigation, economic analysis

INNOVÁCIÓS AUDIT A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEKBEN INNOVATION AUDIT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Kovács Gábor
Stion Zsuzsa

A felsőoktatási intézmények egyértelműen az innováció motorjai, ugyanakkor mint intézmények, önmagukban sokszor nem feltétlen elegendően innovatív szervezeti struktúrákkal jellemezhetőek. Ennek oka elsődlegesen abban keresendő, hogy hiányoznak a megfelelő transzformációs mechanizmusok, amennyiben a kutatási eredmények piacosítására kerül a sor. Az egyetemek számára komoly kihívás az innováció megfelelő menedzselése, támogató szervezeti struktúrák, megoldások és folyamatok kialakítása révén. Az egyetemi vezetőknek olyan stratégiákat és mechanizmusokat kell kidolgozniuk, melyek révén sikeresen egyensúlyozhatnak a piaci igények és az intézményi korlátok között. Az egyetemek innovációs kapacitása és az ehhez kapcsolódó hatásosan működő intézményi ekoszisztéma milyensége az innovációs audit módszertana segítségével válik értékelhetővé. Az innovációs audit gyakorlati módszerei lehetővé teszik az intézményi gyengeségek és potenciál azonosítását. Az innovációs audit egyben a demonstrálása és értékelése is az egyetemi innovációnak, mint az önértékelés egy fontos módszere. Fontos kijelenteni, hogy egy egyetem korántsem tekinthető olyan intézménynek, melynek kizárólag pénzügyi és mikroszintű gazdasági racionalitás alapján kellene működnie. Az innovációs audit révén az ún. „harmadik misszió” ugyanúgy hangsúlyozásra kell, hogy kerüljön, ideértve a társadalmi-szociális elkötelezettséget és a felelős innováció fogalmát is.

Keywords: innováció , egyetem , pénzügyi értékelés, kutatás

JEL: I25

Universities are engines of innovation per se but not necessarily innovative (enough) as organisations since they often lack transformation capacities when it comes to marketization of research results. Universities should manage innovation rather than leave it to chance, by creating supportive structures, practices and processes. University leaders have to develop strategies and procedures to find a balance between market needs and organisational barriers.. The way towards this objective is systematic innovation management in order to develop institutional capabilities and to transform research into innovation. The innovation capacity of universities and an effective institutional ecosystem can be valued through innovation audits. These audit “exercises” help to identify institutional weaknesses and potentials to build an innovative university. An innovation audit is both a demonstration and evaluation of innovation as well as a means to raise self-awareness at same time. It must be underlined that a university must not be seen as an institution which follows financial and (micro) economic highways only. Innovation audits, too, should consider the importance of the third mission in its wider sense, including social engagement and responsible research, all of which should also be taken into account, e.g. in the self-evaluation process.

Keywords: innovation, HEIs, financial evaluation, research

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE KÖZEPES MÉRETŰ GAZDASÁGAINAK, GAZDÁLKODÓINAK VIZSGÁLATA (2015)

EXAMINATION OF THE MIDDLE-SIZED FARMS AND FARMERS IN JÁSZ- NAGYKUN-SZOLNOK COUNTY (2015)

Kovács Györgyi
Czibalmos Róbert
Kiss Róbert

A gazdaságok száma folyamatosan csökken az Európai Unió országaiban, ezen belül Magyarországon is. Az általuk megművelt terület ugyanakkor növekedett, ez azt jelenti, hogy a nagyobb gazdaságok olvasztották magukba a kicsiket. Tanulmányunkban – az 1997-től folyamatosan karbantartott adatbázisunk segítségével – a gazdálkodók helyzetét vizsgáljuk Jász-Nagykun-Szolnok megyében. Az eddig közel 100 gazdálkodóra kiterjedő felmérésünket 2015-ben, a falugazdász hálózattal együttműködve, 800 gazdálkodói számra bővítettük. Feltártuk, hogy a 10 hektár alatti gazdaságok szinte eltűntek, a 300 hektárnál nagyobb területen gazdálkodók aránya viszont háromszorosára nőtt 10 év alatt. A nagy területen gazdálkodók között, ha kismértékben is, de nőtt a fiatalok részaránya. Öröndetes tény, hogy ebben a gazdálkodói szegmensben magas a szakirányú, felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma. A vizsgált gazdálkodók 70 százaléka érez némi pozitív elmozdulást az EU csatlakozás utáni évtizedben formálódó gazdasági környezetben. A gazdák kisebbik része (30%-a) csalódott és kiszolgáltatottnak érzi saját gazdasága és a magyar mezőgazdaság helyzetét; és a pályázati rendszerek zavarai miatt ma is kedvezőtlennek tartja a helyzetet. A gazdálkodók véleménye szerint a jövőben a földhasználó magánszemélyeket, illetve a regisztrált mezőgazdasági üzemeket kellene az agrárpolitika eszközeivel támogatni. Arról is megkérdeztük a vizsgálatunk alanyait, hogy milyen mielőbbi intézkedéseket kellene ehhez megtenni.

Keywords: kérdőíves felmérés, Jász-Nagykun-Szolnok megye , gazdálkodók, birtokméret, életkor,

JEL: O13 O18 Q15

The number of farms is continuously decreasing in the countries of the European Union, including Hungary as well. At the same time the national average farm size has increased, which means that larger farms merged the small ones. In our study we analyse the situation of farmers (evolution of farm size, age of farmers and the changes regarding their school degree) in Jász-Nagykun-Szolnok County using our database, which has been continuously upgraded since 1997. Nearly 100 farmers were involved in our survey so far, but we expanded it up to 800 farmers in collaboration with the network of village extension officers in 2015. We revealed that farms smaller than 10 hectares have almost disappeared, while the number of farms larger than 300 hectares has been tripled during the last 10 years. The proportion of young people among farmers farming large areas has slightly increased. It is a positive fact that farmers of this segment have high level of vocational graduation. 70 per cent of the investigated farmers can feel some positive movement in the economic environment forming after Hungary's access to the EU. A smaller part of farmers (30%) are disappointed and consider the situation of their own farms and the Hungarian agriculture vulnerable and unfavourable due to the problems of the recent subsidy acquisition and proposal system. Farmers believe that the agricultural policy should rather support private farmers and registered farms in the future. We also asked them, what action

Keywords: questionnaire, Jász-Nagykun-Szolnok County, farmers, farm size, age

**NÉHÁNY AGROTECHNIKAI TÉNYEZŐ HATÁSA AZ ELTÉRŐ GENETIKAI
ALAPÚ KUKORICA HIBRIDEK TERMÉSÉRE
THE EFFECT OF SOME AGROTECHNICAL FACTORS ON THE YIELD OF
MAIZE HYBRIDS WITH DIFFERENT GENETIC BASE**

Kovács Péter
Sárvári Mihály

Kutatásainkban a hibrid, a tápanyagellátás, a tőszám, valamint az abiotikus tényezők hatását vizsgáltuk a kukorica termésmennyiségének, minőségének és a termésbiztonságának alakulására.

Hat különböző genetikai adottságú és tenyészidejű hibridet vizsgáltunk. A tápanyagellátás és a kukoricahibridek termése közötti összefüggést kontroll (műtrágyázás nélküli kezelésnél), továbbá N 80, P2O5 60, K2O 70 kg/ha és N 160, P2O5 120, K2O 140 kg/ha hatóanyagnál vizsgáltam. A vizsgált hat hibrid tőszáma 60, 70, 80 ezer tő/ha között változott.

A 2015. év kedvezőtlen időjárási hatásait a kísérleti eredményeink is visszatükrözték. A hibridek termése műtrágyázás nélkül tőszámtól függően 5,28 - 7,13 t/ha között változott.

A kifejezetten aszályos időjárás miatt, a műtrágya termésmenővelő hatása mérsékelt volt. A hibridek és a tőszámok átlagában az N80+PK kezelést N160+PK-ra növelve a termés nem nőtt, hanem 0,18 t/ha-ral csökkent, ami a virágzás, megtermékenyülés és a szemkitelődéskori jelentős vízhiánnyal magyarázható.

Az agroökológiai műtrágya optimum N80, P2O5 60 és K2O 70 kg/ha volt. Az erős vízhiányos feltételek miatt a nagyobb műtrágyakezelés termésesökkenést okozott. A tőszámok vonatkozásában a 70.000 tő/ha bizonyult az optimálisnak, a további tőszámsűrités termésesökkenést okozott.

Keywords: kukorica, tápanyagellátás, tőszám, hibrid

JEL: Q16 Q10

In our researches we examined the effect of the hybrid, the nutrient supply, the number of plants and the abiotic factors on the yield, crop quality and yield stability of maize.

We tested six hybrids with different genetic characteristics and growing seasons. I analysed the correlation between the nutrient supply and the yield of maize hybrids with control treatment (treatment without fertilization) and with N 80, P2O5 60, K2O 70 kg ha⁻¹ and N 160, P2O5 120, K2O 140 kg ha⁻¹ fertilizer treatments. The number of plants of the six tested hybrids was 60, 70, and 80 thousand plants/ha.

The yield of hybrids without fertilization changed between 5.28-7.13 t ha⁻¹ depending on the number of plants.

That increase in the yield is only 0.81 t ha⁻¹, but it is significant. Due to the especially draughty weather the yield increasing effect of fertilizers was moderate. In the average of the hybrids and the number of plants, increasing the N80+PK treatment to N160+PK, the yield did not increase but decreased, which is explicable by the water scarcity in the period of flowering, fertilization and grain filling.

The agroecological optimum of fertilization was N80, P2O5 60 and K2O 70 kg ha⁻¹. Due to the intense water scarcity, increased fertilization caused decrease in the yield. As for the number of plants, 70000 plants/ha proved to be the optimum, and the further increase of the number of plants caused decrease in the yield.

Keywords: maize, nutrient supply, number of plants, hybrid

A LOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG VIZSGÁLATA A DS. KFT-BEN THE EXAMINATION OF THE LOGISTIC IN THE DS. LTD.

Kovács Tamás
Keszi-Szeremlei Andrea
Nádasdy Ferenc
Horváthné Fábián Mirtyll

A termelés zökkenőmentes, folyamatos, gazdaságos megvalósítása fontos feltétele a gyártáshoz szükséges alapanyagok, segédanyagok, gyártóeszközök időre való beszerzése, illetve előállítás. Ha időben nem áll rendelkezésre az alapanyag, az termelés kieséshez, értékesítési lemaradáshoz vezethet. Amennyiben a termelési program a tervek szerint alakul és az anyagbeszerzés a szükséges anyagokat, gyártóeszközöket, alkatrészeket, segédanyagokat a megfelelő mennyiségben szerezi be, és azok időben be is érkeznek a vállalkozáshoz akkor a termelést segítő logisztikai tevékenység gördülékenyen zajlik. A vállalkozások tevékenységének lényegéhez tartozik, hogy kisebb-nagyobb volumenben anyagi folyamatok, anyagáramlások zajlanak le nap, mint nap.

Keywords: Vállalatgazdálkodás, Logisztika, Szállítmányozás, Raktározás

The smooth, continuous, economical realisation of the production his important condition is necessary to the production stocks, ingredients, manufacturer devices onto time the purchase of truth, concerned his production. If the stock does not stand for a provision in time, it production may lead to falling out, sales lag. In as much the production program develops according to the plans and the purchasing the necessary substances, manufacturer devices, components, ingredients the equivalent obtains it in a quantity, and they arrive in time the logistic activity assisting the production to the undertaking then is going on smoothly. Belongs to the essence of the undertakings activity, that material processes, substance flows take place day after day in lesser or greater volume. The significance of the material processes, his role depend on the undertaking's scope of activity, its complexity naturally. The company's works (his units) they are connected to each other through the material processes with their activity and they join the economy into the circulation of whole one's.

Keywords: Company farming, Logistics, Transporting, Storage

**AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSI AKTIVITÁS ÉS A MORÁLIS KOCKÁZAT
ÖSSZEFÜGGÉSEI EGY TERMELŐI SZERVEZŐDÉSBN
CONNECTIONS BETWEEN COOPERATION ACTIVITY AND MORAL HAZARD
IN A HUNGARIAN PRODUCER ORGANISATION**

Kovács Zoltán
Baranyai Zsolt
Szabó G. Gábor

Empirikus tapasztalatok sora azt mutatja, hogy a magyarországi termelői szerveződések (pl. TÉSZ-ek) teljesítménye lényegesen elmarad a fejlett nyugat-európai országokban megfigyelhető aktivitástól. Jelen tanulmányunkban ehhez a problémakörhöz kapcsolódóan – a lehetséges okok egyikeként – azt vizsgáljuk, hogy a morális kockázat hogyan hat, miként befolyásolja a gazdálkodók termelői szerveződésben kifejtett aktivitását. Vizsgálatainkhoz kérdőíves felméréssel gyűjtöttünk információkat a PaprikaKert TÉSZ Kft. tagsága köréből.

Kutatómunkánk során egy statisztikai útmodellt szerkesztettünk, melyben azt feltételeztük, hogy a morális kockázat a direkt hatása mellett, a bizalom erodálásán keresztül is hat az együttműködési aktivitásra. A statisztikai modell tesztelése tag-tag, illetve tagság-menedzsment relációban is megtörtént.

A felmérés tapasztalatai azt mutatják, hogy a termelői szerveződésben a morális kockázat jelen van. Eredményeink szerint bár annak mértéke számszakilag nem tekinthető jelentősnek, ugyanakkor statisztikai vizsgálatokkal igazolható a negatív hatása az együttműködési aktivitásra. A hatás két részre bontható: a direkt hatás mellett kimutatható egy indirekt hatás is, azaz a morális kockázat a bizalom rombolásán keresztül is képes csökkenteni a gazdálkodók együttműködési hajlandóságát. Eredményeink továbbá arra is határozottan rámutattak, hogy a morális kockázat tag-tag, illetve tagság-menedzsment relációban eltérő mechanizmusokon keresztül fejti ki negatív hatását.

Keywords: morális kockázat, Sholtes, bizalom, együttműködési aktivitás

JEL: Q12 Q13

A number empirical experiences show that performances/turnover of Hungarian producer organisations (like the ones in the fruit and vegetable sector called “TÉSZ” in Hungarian) are far behind compared to the activity in developed Western-European countries. Regarding this circle of issues in present study - as one of the potential reasons – we examine how moral hazard effects activities of agricultural producers in producer owned organisations. We collected information for our research by carrying out a survey among the members of PaprikaKert TÉSZ Kft.(Ltd). We constructed a statistical “way model” in which we assumed that - apart from its direct effect - moral hazard can influence cooperation activity via trust erosion. Testing of the statistical model was done in member-member as well as member-management relations. Results of the survey show that moral hazard is present in producer owned organisations. According to our results - although numerically it can not be considered significant - negative effect of moral hazard on the cooperation activity can be pointed out by statistical analyses. The effect can take two forms: apart from the direct effect an indirect effect can be detected also, namely moral hazard can decrease willingness to cooperate via the destruction of trust. Furthermore our result pointed out explicitly that moral hazard makes its negative effect via different mechanisms in member-member and membership-management relations.

Keywords: moral hazard, Sholtes, trust, cooperation activity

A FIATAL MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐK INDULÁSÁHOZ NYÚJTOTT TÁMOGATÁSOK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE SUPPORT OF YOUNG FARMERS

Kőszegi Irén Rita

Az Európai Unió programjai keretében egyre kiemeltebb figyelmet kapnak a fiatal mezőgazdasági termelők, hiszen mind az Európai Unió, mind Magyarország mezőgazdaságát a gazdálkodók folyamatos öregedése jellemzi. Célkitűzésem, hogy a TeIR adatbázis adatai alapján Magyarország hét régiójára a kiírás éveit figyelembe véve összehasonlítsam, és térkép segítségével elemezzem a Fiatal gazdák induló támogatása jogcím pályázati kiírásának eredményeit. Munkámban elemzem a benyújtott és támogatott pályázatok számát, valamint a kifizetett támogatási összegeket.

Keywords: előregedés, Fiatal gazdák induló támogatása, TeIR adatbázis, régiós elemzés
JEL: Q19

The continuous aging of farmer's society is a special problem in Hungary, and also in the European Union, because less and less young people choose to subsistence themselves from the agriculture.

The aim of the young farmer tender is to prevent the aging of the agricultural labourers, by helping and supporting to start or develop farmland by young people.

Keywords: ageing process, support of young farmers, TeIR database, comparison of regions

INDIA- EUROPEAN UNION AGRICULTURAL TRADE: TRADE RESTRICTIONS AND SPS MEASURES

Kumar, Chandan
Bharti, Nalin

Agriculture trade is becoming more important today due to its multi-dimensional importance. Technical standards such as sanitary and phytosanitary (SPS) measures impose barriers to agricultural trade. In some cases SPS measures are also advantageous for countries from the point of protection to plant, animal and human health. Against this backdrop this paper attempts to examine the India- European Union (EU) agricultural trade performance and issues. Results from Trade Intensity Index: $Tij = (x_{ij} / X_{it}) / (x_{wj} / X_{wt})$, Revealed Comparative Advantage: $RCA_{ij} = (x_{ij} / X_i) / (x_{wj} / X_w)$ and Export Specialization: $ES = (x_{ij} / X_{it}) / (m_{kj} / M_{kt})$ show growing trade potential between India and EU. India is on more vulnerable position than EU due to SPS measures adopted by EU. Indian products such as rice, cotton and fruits and vegetables are mostly affected by EU's SPS measures whereas from EU side wines and spirits, raw hides and skins and other agricultural products are more prone to SPS challenges. Paper highlights recent unilateral action of EU Commission over ban on some agricultural products from India which raised much apprehension and repercussions from both the trade partners. Results confirm that authorities from both sides have adopted reciprocal and restrictive attitude towards trade through various non-tariff measures. Proactive steps may tap the trade potentials between India and EU is the final conclusion of this paper.

Keywords: agricultural products, trade, SPS measures, trade restrictions

JEL: F13 F14 Q17

A LÉALMA-ALMASŰRÍTMÉNY TERMÉKPÁLYA GAZDASÁGI ELEMZÉSE ECONOMIC ANALYSIS OF PRODUCT LINE OF APPLE FOR INDUSTRIAL PURPOSE AND APPLE JUICE CONCENTRATE

Kurmai Viktória
Apáti Ferenc

Az alma 26 ezer hektár termőterületével, évi 500-800 ezer tonna termésmennyiségével és 25-40 Mrd. Ft termelési értékével Magyarország legjelentősebb gyümölcságazata. A korszerűtlen ültetvények magas aránya és a jellemzően extenzív gazdálkodás miatt a termés mintegy 2/3-a ipari almaként értékesül. Ennek 80-90%-ából évente átlagosan 40-50 ezer tonna almasűrítmény készül. A termékpálya működésében jellemző a piaci árak hektikus változása és a piaci zavarok gyakori előfordulása, aminek következménye a kritikus jövedelmezőség, illetve annak jelentős bizonytalansága. Tanulmányunkban fő célkitűzésünk annak értékelése, hogy mi jellemzi a léalma-termesztés és az almasűrítmény-gyártás gazdasági hatékonyságát, és hogyan oszlik el a termékpályán keletkező költség és profit a termelés és a feldolgozás között. Vizsgálatainkat feldolgozó és termelő üzemekben végzett primer üzemgazdasági adatgyűjtésre alapozzuk, az adatfeldolgozást determinisztikus szimulációs üzemgazdasági modellben végezzük. Az elemzési módszertan központi eleme a költség-haszon elemzés és annak érzékenység-vizsgálatai. A tanulmány eredményeivel hozzá kívánunk járulni a termékpálya működési mechanizmusának feltárásához és a piaci szereplők gazdasági hatékonyságának növeléséhez.

Keywords: alma, léalma, almasűrítmény, termékpálya, gazdasági elemzés

JEL: Q12 L66

Apple production is considered as the most significant fruit sector in Hungary. The annual production is about 500-800 thousand tonnes and the production value of the apple is 25-40 milliard Ft on 26 thousand hectares. Because of the high rate of the obsolete plantation and the typically extensive farming the two-third of production is sold for apple for industrial purpose. On average 40-50 thousand ton apple juice concentrate is made from 80-90% of these apples for industrial purpose. The operation of product line is characterized by hectic changes in market prices and frequent occurrence of market disturbances. Therefore, critical profitability and its significant uncertainty are the consequences. The main objective of our paper is to evaluate the economic efficiency of apple for industrial purpose producing and apple juice concentrate manufacturing and how to share the costs and profits which are made on product line between the production and manufacturing industry. Our analysis is based on primary economic data collection in producing and manufacturing plant. The data processing is made through a deterministic simulated economic model. The core element of the analysing method is the cost benefit and sensitivity analysis. With the results of the paper we would like to contribute to exploration the product line mechanism to increase the economic efficiency of sector operators.

Keywords: apple, apple for industrial purpose, apple juice concentrate, product line, economic analysis

**A FŐBB HAZAI ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÁGAZATOKBAN KELETKEZŐ SZERVES
TRÁGYA KOMPLEX GAZDASÁGI ÉRTÉKELÉSE
COMPLEX ECONOMIC EVALUATION OF MANURE BASED ON THE MAIN
DOMESTIC LIVESTOCK SECTORS**

Ladányi Krisztina
Szűcs István

Az egyik legrégebbi és legértékesebb anyag a mezőgazdaságban, az állattenyésztésben melléktermékként keletkező szerves trágya, amely sokoldalúan felhasználható mindamellett, hogy az elsődleges felhasználási területe a talajok termékenységének növelése. A 90-es évektől kezdődően Magyarországon változások történtek a mezőgazdasági vállalkozások tulajdonviszonyaiban, a nagyüzemek száma csökkent, ahogyan az állatlétszám is a főbb állattenyésztési ágazatokban. Az Európai Unióhoz történő csatlakozásunkat követően a hatályos környezetvédelmi előírásoknak kell megfelelnünk, ide kapcsolódik a szerves trágya elhelyezésének kérdése, amely gyakran csak jelentős beruházásokkal kivitelezhető. A tanulmány fő célkitűzése az állati eredetű melléktermékek komplex ökonómiai vizsgálata, ezen belül a hazai állattenyésztési ágazatokban keletkező szerves trágya komplex gazdasági értékelése. Vizsgálataink során szekunder adatgyűjtést végeztünk, amely által a témához szorosan kapcsolódó alapfogalmi meghatározásokat, a jelenleg érvényben lévő jogszabályi rendelkezéseket, az országos szinten képződött szerves trágya mennyiséget, annak tápanyagtartalmát ismertetjük. Kiemelten vizsgáltuk a trágyázás üzemgazdasági kérdéseit, továbbá a szállításhoz, logisztikához kapcsolódó költségeket.

Keywords: állati eredetű melléktermék, szerves trágya, termékpálya, mezőgazdaság

JEL: O13 Q19 N5

Manure deriving from domestic livestock sector as by-product is one of the oldest and most valuable material in the agriculture sector. It is a versatile material, the primary use is to increase soil fertility. The transition in the agricultural business ownership started in the 90s in Hungary, the number of large farms was reduced just like the number of animals in the main livestock sectors. After the accession to the EU we have to comply with the environmental specifications - it also relates to the disposal of manure - which are often carried out through significant investments. The study's main goal is a complex economic analysis of the animal by-products, including the complex economic assessment of manure deriving from domestic livestock sector. In our study we performed secondary data collection, we review the basic concepts, existing legislation, national quantity of manure and its nutrients. Strong focus has been put on the economic issues of manure and the costs of transportation and logistics.

Keywords: animal by-product, manure, product chain, agriculture

**GYÓGYNÖVÉNYTEÁK (HERBATEÁK) ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI A
KÖZÉTKEZTETÉSBEN
POSSIBILITIES FOR THE APPLICATION OF INFUSION OF HERBS (HERB
TEAS) WITHIN THE FRAMEWORK OF PUBLIC CATERING**

Lakatos Márk
Nagy Zoltán
Kerekesné Mayer Ágnes

Napjainkban a közétkeztetéshez javasolt táplálkozás-egészségügyi-ajánlás ivóvizet, ízesített teát és ásványvizet rögzít folyadékbevitel céljára. Az ízesített tea hagyományosan a teacserje (*Camellia sinensis* L.) megszárított, esetenként fermentált leveleiből, zsenge hajtásaiból főzéssel készült, ízesített italt jelenti. Publikációnkban azt tűztük ki célul, hogy javaslatot tegyünk a közétkeztetés számára olyan gyógynövényteák (herbateák) alkalmazására, amelyek készítéséhez a növényi összetevők - mint élelmiszerek - magyarországi gyűjtéssel vagy termesztéssel előállíthatók, forgalmazásuk nem ütközik akadályokba, felhasználásuknak hazánkban hagyományai vannak. Napjainkban a hazai gyógynövényt termelő vállalkozások mellett több közmunka program és szociális szövetkezet foglalkozik vadon termő gyógynövények gyűjtésével, illetve gyógynövénytermesztéssel, feldolgozással. E tevékenységekből származó termékek, mint élelmiszerek megjelenhetnek a helyi ellátási láncban, a közétkeztetésben. Javaslatunk gyakorlatba történő ültetése a folyadékbevitel változatos eszközeként jelenhet meg a közétkeztetésben, bővítheti a hazai gyógynövény-termelést, felhasználást.

Keywords: gyógynövénytea, herbatea, közétkeztetés, élelmiszer

Nowadays, within the framework of public catering, the nutrition related healthcare recommendation records drinking water, flavoured tea and mineral water for the purpose of fluid intake. Flavoured tea traditionally means the flavoured beverage made from the dried and sometimes fermented leaves, young shoots of the tea-plant (*Camellia sinensis* L.), by cooking. The aim of our publication is to make a proposal for public catering institutions about the application of the infusion of herbs (herb tea varieties) for the preparation of which the plant-based ingredients can be collected or grown in Hungary, their distribution can be carried out without obstacles and which are traditionally used in our country. These days, besides the Hungarian herb growing companies, many public employment programs and social co-operations are involved as well in the collection, growing and processing of agrarian herbs. Products originating from these activities can appear in local supply chains of public catering as groceries. The practical realization of our proposals could appear as an alternative for fluid intake within public catering, which would contribute to the Hungarian herb-growing and consumption as an added value.

Keywords: infusion of herbs, herb tea, public catering, groceries

EGÉSZSÉGES TELEPÜLÉSEK- EGÉSZSÉGES LAKÓK HEALTHY TOWNS -HEALTHY RESIDENTS

Laki Ildikó

Előadásomban az egészséges város – egészséges település témakörét járom körbe. Az egészséges város fogalma már az 1930-as években megjelent, természetesen ezidőtájt más tartalommal és értékkel, mint jelen korunkban. A települések átalakulása, interaktív térré változása mindenféleképpen elindított egy területi-társadalmi folyamatot a települések élhetőbbé válásában, a terek átalakulásában és helyi társadalom életében.

Az előadás első felében bemutatásra kerülnek azok a nemzetközi (WHO) modellek, amelyek az egészséges települések alapját jelentik, kiemelve a célokat és eszközöket. Bemutatásra kerülnek azok az elvek és gyakorlatok, amelyek a program alappillérei (így a helyi lakosok életminősége, a policy, amely a város működését jellemzi). Az előadás második részében a hazai egészséges városok, idősbarát és emberbarát települések koncepciója, valamint projektjei kerülnek a középpontba, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy népszerűsítve legyen. Az e téren megjelenő hazai szintű tevékenységek még igen szegényesnek mutatkoznak, de az eddig megvalósult programok további fejlesztéseket generálhatnak.

Keywords: egészség, város, társadalom, idősök

In my presentation I intend to provide a survey of the topic of healthy towns with healthy residents. The term healthy town already appeared in the 1930s, naturally with different content and values in comparison to today's notions. The transformation of settlements, their becoming interactive spaces, necessarily triggered socio-spatial processes resulting in healthier urban environments, rejuvenated both spatially and as communities.

In the first part of the presentation those international models (WHO) are elaborated on which serve as the basis of healthy towns, focusing on goals and means. In the second part the examples of Hungarian healthy towns, the concepts and projects of retirement and liveable communities are listed. The current Hungarian initiatives in this area are rather modest; nevertheless, the already realized projects may generate further ones in the future.

Keywords: healthy, towns, society, elderly people

AZ ELSŐDLEGES BIOMASSZA TERMELÉS ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON PRIMARY BIOMASS PRODUCTION IN HUNGARY

Lászlók Anett

A világ folyamatosan növekvő energiaigénye, a fosszilis energiahordozók készleteinek csökkenése, az energiafüggőség alakulása és a globális környezeti problémák mindenki számára egyértelművé tették, hogy minden országnak kiemelt érdeke, hogy minél nagyobb arányban alkalmazza a megújuló energiaforrásokat, és minél kisebb mértékben függjön a saját energiaellátása más országoktól. A tanulmány a megújuló energiaforrások közül a magyarországi biomassza termeléssel, azon belül is az elsődleges biomassza termelés alakulásával és annak vitatott kérdéseivel foglalkozik, elsősorban szekunder adatok felhasználásával. Az elsődleges biomassza termelés az erdőgazdasági és mezőgazdasági termékeket és azok melléktermékeinek energiacélú felhasználását foglalja magába. Magyarországon legnagyobb mértékben szilárd biomasszát használnak fel. 2014-ben az összes zöldenergia 72 százaléka biomassza alapú volt, aminek jelentős részét a tűzifa felhasználása tette ki. Az erdőgazdálkodásból származó nyersanyagok mellett a mezőgazdasági melléktermékek adják a legnagyobb tömegű biomasszát, évenként mintegy 10 millió tonnát, amiből körülbelül 1,5-2 millió tonnát hasznosítanak csupán energetikai célokra. Az EU többek között azzal ösztönözné az újszerű bioenergia termelést, hogy az ezekből előállított energiát alapanyagtól függően többszörös szorzóval venné számításba felhasználáskor.

Keywords: megújuló energia, biomassza, melléktermék, energianövény

JEL: Q20 Q29

The permanently growing energy need in the world, the declining stocks of fossile energy sources, the energy dependency as well as the global environmental problems made it clear that it is the essential interest of all the countries to apply renewable energy sources to the greatest possible extent and to achieve the least possible dependency from other countries regarding their own energy supply. Out of the renewable energy sources, the present paper deals with biomass production in Hungary, covering mostly the primary biomass production and its disputed issues, using mainly secondary data. The primary biomass production includes the use of forestry and agricultural products and by-products for energy purposes. As regards Hungary, the use of solid biomass is the most widespread. 72 percent of all the green energy was based on biomass in 2014 coming mostly from firewood use. In addition to the raw materials from forestry, the by-products from agriculture give the greatest volume of biomass. It is approximately 10 million ton per year, out of which only about 1.5-2 million tons are utilised for energy production purposes. The EU – among other things – would encourage the new type of bioenergy production by calculating with the energy resulting from these materials with a manifold multiplier when it is used.

Keywords: renewable energy, biomass, by-product, energy crop

**A BORSIKAFŰ (SATUREJA HORTENSIS L.) TÁPANYAGIGÉNYÉNEK
VIZSGÁLATA KISPARCELLÁS KÍSÉRLETBEN
THE EXAMINATION OF THE SUMMER SAVORY'S (SATUREJA HORTENSIS L.)
NUTRIENT REQUIREMENT IN SMALL-PLOT TRIAL**

Lelesz Judit Éva
Nagy Éva

Kutatásunk során a borsikafű (*Satureja hortensis* L.) tápanyagigényét vizsgáltuk különböző tápanyag utánpótlási beállításokkal kisparcellás kísérletben. Augusztus 12-től 17-ig szüretelt borsikafű drog nyers és száradás utáni tömegét mértük, valamint SPME (Szilárd fázisú mikroextrakció) és GC-MS (gázkromatográf-tömegspektrométer) alkalmazásával a különböző tápanyag beállítások hatásait vizsgáltuk a növény főbb illóolaj hatóanyagainak százalékos megoszlására.

Az eredmények alapján megállapítható volt, hogy a drog mennyiségének szempontjából ideális a N30P40K60-as tápanyagbeállítás. Mind a nyers, mind a száraz tömeg mérésének esetében ez a kijuttatott mennyiség gyakorolta a növény terméshozamára a legjelentősebb hatást. A nyers és száraz drogtermések tömegének vizsgálata során a varianciaanalízis nem igazolt szignifikáns különbségeket az eltérő trágyakezelést kapott parcellák között. A különböző tápanyagkezelések és az illóolaj hatóanyagok megoszlása között jelentős kapcsolatot lehet kimutatni.

Keywords: gyógynövény,, tápanyagellátás, , borsikafű,, hatóanyag
JEL: Q16 Q10 Q19

During our research we investigated the summer savory's (*Satureja hortensis* L.) nutrient requirements with different fertilization setting in small-plot trial. We measured the harvested summer savory's drug's raw and dry mass from July 6th until August 17th, as well as, we were using SPME (Solid phase microextraction) and GC-MS (gas chromatograph-mass spectrometer). We examined the effects of the different fertilization settings for the herb's main active ingredients of essential oil's percentage.

It was concluded, based on the results, the N30P40K60 fertilization setting is ideal in terms of the quantity of the savory's drug. Both the raw and the dry mass measurements of the case, this fertilization setting have the most important effect on the yield. The analysis of variance didn't show significant differences between the plots with different fertilization settings.

We think it may be possible the nutrient requirements and the distribution data of the essential oil's agents are connected.

Keywords: herb,, nutrient supply,, summer savory,, active agent

OPEN SOCIAL INNOVATION IN PUBLIC ORGANISATIONS STRATEGIES

Lenart-Gansinieć, Regina

Innovations are one of the key elements mentioned in the context of opportunities for organization development, achievement of competitive advantage. Innovations become a necessity for functioning and surviving in the turbulent surroundings. According to the latest paradigm, innovations should be developed along with the environment, which should pose a source of knowledge and concepts. Value is being increasingly more often created and the border of various entities, through coordination and efforts undertaken commonly. Moreover, open innovations are not a domain of only the commercial organizations. This sphere gains in meaning also in case of public organizations, because their operation is concentrated not only on influencing other organizations and citizens in order to realize the public interest. There is also concentration on the society's life quality improvements, on the basis of social relationships, involvement and cooperation. Open social innovations pose a sphere of interests, which never became the subject of broad interests within research over public organizations. The aim of this article is to identify possibilities of application of open social innovations as the public organizations strategy.

Keywords: open social innovation, open innovation, innovation, public organisation

JEL: 031

**BEAVATKOZÁSI PONTOK AZONOSÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI A TELEPÜLÉSI
GAZDASÁGFEJLESZTÉSBEN**
**OPTIONS OF DEFINING INTERVENTION POINTS IN LOCAL (ECONOMIC)
DEVELOPMENT**

Lendvay Endre

A tapasztalatok szerint a hazai önkormányzati döntéshozatalt kevésbé a hosszú távú, fenntartható fejlődés gondolata, sokkal inkább egyfajta oportunizmus jellemzi. A kidolgozott módszertan a tényalapú döntéshozatal újabb eszközeivel kívánja támogatni a települési önkormányzatok stratégiai döntéshozatalát. Strukturált információt kínál a fejlesztési területek prioritizálásához, és a gazdaságfejlesztési akciók megtervezéséhez egyaránt. A rendszer két meghatározó döntéshozatali folyamatra koncentrál a fejlesztési akcióterület meghatározása, illetve cselekvési program kidolgozására.

Ezek közül a gazdaságfejlesztés beavatkozási területeit feltáró módszertani elemet szeretném részletesebben bemutatni a konferencián. Az eszköz a települések helyzetét meghatározó külső tényezőknek a településre gyakorolt hatását leíró, a PESTEL-elemzés és Balanced Scorecard szempontrendszer alapján szervezett indikátortáblát, és az adatok értelmezését segítő benchmark adatbázist tartalmaz. A módszer meghatározó eleme az adatbázis többlépcsős elemzése. A benchmarking során a vizsgált település mutatóit többféle területi vagy településtípus átlaghoz lehet viszonyítani, és településméret szerinti összehasonlítás is lehetséges. Fontos kutatási lehetőség nyílik a változók főkomponens elemzése révén a kevésbé nyilvánvaló összefüggések feltárása is. Az adatbázisban lévő települések klaszterezése a települések új, a gazdasági paraméterekre alapuló csoportosítását teszi lehetővé.

Kulcsszavak: Gazdaságfejlesztés, PESTEL analízis, Scorecard, Indikátortábla, Benchmarking
JEL kód: R15, R58

According to common experiences the decision making-process of Hungarian local councils is much more based on a kind of opportunism rather than a thought of sustainable growth. The developed method supports the strategic decision-making process with recent tools of 'fact-based' decision-making. It provides structured information not only for prioritizing the strategic fields but for planning actions of economic development too. Two main objectives of the method are the definition of development-fields and the making of the action plan. In my presentation I would like to introduce this definition process of development-fields. The tool contains an indicator table which is based on PESTEL-analysis, Balanced-Scorecard perspectives and a benchmark database which helps the interpretation of the data. The analysis of the database is a core element of the method. During the benchmarking process the figures of examined settlement are compared to the average figures of multifarious types of settlements (e.g. similarity by population, size, development or other standards). To reveal the hidden correlations the principal component analysis gives an important research opportunity. Clustering settlements from the database makes new alignments possible according to the usual criteria: classification by the economic parameters of the settlements. In my presentation I give a summary about the current results of the research and show perspectives of further analyses.

Keywords: Economic development, PESTEL-analysis, scorecard, indicator table, benchmarking

**MUNKAERŐ-PIACI FOLYAMATOK TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEI – HATÁRON
INNEN ÉS TÚL
REGIONAL DIFFERENCES IN LABOUR MARKET TRENDS – FROM AND
BEYOND THE BORDER**

Lipták Katalin

A tanulmányban a magyarországi és romániai munkaerő-piaci folyamatokat vizsgáltam meg a rendszerváltástól napjainkig. A tanulmány célja a munkaerő-piaci folyamatok hasonlóságainak és különbségeinek feltárása a két országban. A vizsgált országokra is jellemző szocialista gazdaságban ismeretlen volt a nyílt munkanélküliség, igen magas volt a foglalkoztatási ráta, minden dolgozó biztosnak érezhette a munkahelyét. Inkább a fordított egyensúlytalanság érvényesült. Jelentős mértékben csökkent a foglalkoztatási ráta és megjelent a nyílt munkanélküliség a rendszerváltást követően. A foglalkoztatáspolitikai kiadásokat is elemzem, ugyanis ezek jelentősen befolyásolják a munkaerőpiac állapotát.

Keywords: munkaerőpiac, regionális különbségek, foglalkoztatáspolitikai

JEL: J08 R23

I analyzed in the study the labor market trends in Hungary and Romania since the regime change till the present. The aim of this study is to the exploration the similarities and differences of the labor market processes in the two countries. The open unemployment was unknown till the regime change as in the other socialist countries, the employment rate was very high, every worker could feel confident in the work place. Rather the reverse imbalance prevailed. A significant decrease in the employment rate of open unemployment and released after the transition. The labour policy expenditures are analyzed because they can significantly influence the state of the labor market.

Keywords: labour market, regional disparities, employment policy

RATIONAL MECHANIZATION OF SMALL FAMILY FARMS

Lorencowicz, Edmund

From the moment of accession of Poland to the EU many farms has increased the area and their technical equipment. However the use of machinery is not rational which impacts the costs levels. In order to achieve the improved efficiency in selection and use machinery, farmers should look not only on the initial investment cost but also all aspects of the decision, such as prices, operating costs, predicted yearly use and life, etc. In Poland where the average area of farm is about 10 hectares those factors are very important. The paper presents actual situation and possible solution for making small farms mechanization more rational considering the economic, technical and social aspects.

Keywords: small family farms, management of farm machinery, farm mechanization, EU funds

JEL: Q16

MODERN UNIVERSITIES IN A DIGITAL ENVIRONMENT MODERN EGYETEMEK EGY DIGITÁLIS VILÁGBAN

Lukovics Miklós
Zuti Bence

Nowadays the digitalization of all aspects of our lives is becoming more and more general. This pattern is also true in case of modern institutions of higher education. In case of the operation of universities, we can identify a shift towards a growingly increasing approach, which is proactive strategic thinking done by university management. Many successful examples throughout the globe prove that universities may positively affect the level of economic development in given regions. This can happen with the collective presence of three key activities carried out by these institutions. Excellent education, successful research and embedment in the local economy are all necessary activities. It is recognized that without a proper knowledge management system, universities are less competitive. They need to possess outstanding IT-infrastructures, large databases and host professional forums that can enhance knowledge transfer. Thus, knowledge management and a vision for digitalization in the everyday lives of universities should be considered as an integral and inevitable part of university strategies.

The study has two goals: It attempts to identify, how digitalization can contribute to the excellence of the first mission of universities and also examines the role of modern universities in activities that can enhance knowledge-transfer.

Keywords: knowledge management, third mission, modern universities, digitalization

JEL: I20 I25 O30

Napjainkban életünk számos aspektusára érvényesíthető a digitalizálódás. Ez a minta a modern felsőoktatási intézmények esetében is igaz. Az is észrevehető, hogy az egyetemek vezetése kapcsán egyfajta eltolódás mutatkozik meg a proaktív stratégiai gondolkodás követése felé. Több sikeres nemzetközi példa bizonyítja, hogy az egyetemek pozitív hatással lehetnek a helyi gazdaság fejlődésére adott régiókban, ez többnyire három kulcsfontosságú tevékenység magas szintű művelésének következménye. A kiváló oktatás, a hatékony kutatási tevékenység végzése mellett a helyi gazdaságba való beágyazódás mind szükséges feltételek ennek kapcsán. A megfelelő tudásmenedzsment rendszer megléte nélkül ma már az egyetemek kevésbé versenyképesek. Kitűnő IT-infrastruktúrával, nagy adatbázisokkal kell rendelkezniük, helyt kell adniuk különféle akadémiai, szakértői fórumoknak. A tudásmenedzsment, illetve a digitalizálódás trendjének felismerése integráns részét kell, hogy képezze az egyetemi stratégiáknak.

Jelen tanulmány célja kettős: Egyrészt megkísérli azonosítani, hogy a digitalizálódás hogyan tud hozzájárulni a kiváló oktatási tevékenység realizálásához, másrészt pedig a modern egyetemek szerepét vizsgálja a tudástranszfer-tevékenység sikeresebbé tételében.

Keywords: tudásmenedzsment, harmadik misszió, modern egyetemek, digitalizáció

OPEN INNOVATIONS AS A KEY DRIVER OF BIOECONOMY DEVELOPMENT

Maciejczak, Mariusz

The concept of bioeconomy is developing nowadays, mostly through linking companies into innovative value chains, as well as clustering different socio-economic processes of several sectors of economy, all in order to ensure sustainable growth by innovative utilization of renewable resources. Such industrial organization, alternative to classical market structure, by applying knowledge and innovative technologies, is able to deliver competitive products and services, through achieving objectives important from private and public point of view. However this approach enables also to obliterate the boundaries between a firm and its environment, making them more permeable, and thanks to that, transfer innovations inward and outward. Companies could become more innovative cooperating with partners by sharing risk and sharing reward. The paper aims to present how the open innovations drive the development of bioeconomy. It is argued that the transition from the classical linear model of innovation's development towards the application of non-linear models is a turning point in the diffusion of bioeconomy concept. A part from theoretical analysis, the empirical evidences from bioeconomy's clusters in Europe will be used to illustrate the arguments.

Keywords: bioeconomy, open innovations, clusters, Europe

JEL: L11 L50 Q01

**STUDENT'S PERCEPTIONS ABOUT SHARED SERVICE ORGANIZATIONS AT
UNIVERSITY OF MISKOLC
HALLGATÓI ATTITÚDÖK A SHARED SERVICE SZERVEZETEKSEL
KAPCSOLATBAN A MISKOLCI EGYETEMEN**

Marciniak, Róbert
Koval, Oksana

The research aims to identify the perceptions, knowledge and expectations of the higher educational students about the business service sector, focusing mainly on the shared service organizations. These students are seemed as potential employees of the sector.

The questionnaire research assessed how do these student's competences fit to the demand of the business service employers. How is the knowledge and prepareness of the students about the business service sector and mainly about the main players? How could the students differentiate the main organizational forms of the sector, do they know the most important differences? Do they like to work for these companies?

The research introduces one institutional result of an international research led by the author.

Keywords: Business service sector, Shared service centers, Career consciousness

JEL: M19 J49

A kutatás célja, hogy azonosítsa a felsőoktatási hallgatók, mint az üzleti szolgáltató szektor potenciális munkaerejének a tudását és várakozásait a szektorral, különösen az elmúlt évek legnagyobb növekedését produkáló shared service vállalatokkal kapcsolatban.

A kérdőíves kutatás felmérte, hogy mennyire illeszkednek a hallgatói kompetenciák a szektor elvárásaihoz, milyen a hallgatók érdeklődése, felkészültsége a szektorral, a szektor szereplőivel szemben. Mennyire tudják megkülönböztetni a szektor főbb szervezeti formáit, tisztában vannak-e a fontosabb különbségekkel. Ismerik-e a fontosabb magyarországi szereplőket. Elhelyezkednének-e ilyen vállalatoknál.

A kutatás egy több országban futó nemzetközi kutatás intézményi eredményeit mutatja be.

Keywords: Üzleti szolgáltató szektor, Shared service center, Karrier tudatosság,

**A VERSENYKÉPESSÉG FENNTARTÁSA A KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK
ESETÉBEN AZ ONLINE MARKETING MÉRHETŐSÉGÉNEK KIALAKÍTÁSÁVAL
MAINTENANCE OF COMPETITIVENESS IN THE SMALL AND MEDIUM SIZED
BUSINESS SECTOR BY THE ESTABLISHMENT OF ONLINE MARKETING
MEASURABILITY**

Máté Balázs

A 21. század innovációinak köszönhetően a vállalkozások között felfokozott versenyhelyzet alakult ki, amelyhez folyamatosan alkalmazkodnunk kell a versenyképesség fenntartása érdekében.

Ahhoz, hogy vállalatunk az élvonalban maradjon ebben a versenyben, kiemelten fontos, hogy termékünket, szolgáltatásunkat milyen csatornán keresztül és hogyan kommunikáljuk célközönségünk felé – azonban a reklámok és hirdetések korában egyre nagyobb jelentősége van annak is, hogy milyen hatékonysággal tesszük ezt. A versenyképesség nevében ma már ó egyetlen vállalkozás sem engedheti meg magának, hogy vaktában, tervezés, ellenőrzés és optimalizálás nélkül használja marketing eszközeit – ezzel erőforrást pazarolva olyan felületekre, eszközökre, amelyek nem hozzák meg a kívánt megtérülést.

A hagyományos ATL kommunikációs eszközök legtöbbje egyáltalán nem kínál lehetőséget a felhasznált eszközök eredményességének mérésére, elemzésére. Az online marketing ezzel szemben éppen ezen tulajdonsága miatt lehet a versenyképesség kulcsa: a rendelkezésünkre álló eszközök és módszerek segítségével pontosan, számszerűen mérhetjük online marketing stratégiánk elemeinek hatékonyságát, amely kiváló alapot ad azok optimalizálásának.

Előadásom során a mérhetőség gyakorlati alkalmazását helyezem középpontba az online világban: feltárom a felhasználható eszközöket és módszereket, amelyek alapján pontosan meghatározhatjuk egy-egy marketing eszköz hatékonyságát – számokkal, eredményekkel alátámasztva azt.

21st century innovations have fostered a cutthroat environment on the market; if we aim to remain competitive, we cannot afford to lose sight of this.

To maintain our leading position in the race, choosing the right channel to market our goods and services to our target audience is vital. However, in the era that is near-defined by marketing, the effectiveness with which we do this is becoming more and more important. Today, no company can afford to lose its competitive edge by deploying its marketing devices in a random and haphazard manner, wasting precious resources on devices and platforms that don't yield results.

Traditional ATL communication devices, in the main, don't offer the functionality of being able to measure and analyse the effectiveness of deployed devices. In contrast, online marketing, precisely because of this capability, is ideally placed to boost competitiveness: we are able to gauge and measure the effectiveness of the various elements of our strategy with our range of available devices. This, in turn, provides us with an excellent basis for their optimisation.

The main focus of my lecture will be the practical application of measurability in the digital world: I will give a rundown of available methods and devices that can yield a precise insight into the effectiveness of a given marketing device - all supported by concrete figures and tangible results.

KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK INNOVÁCIÓS ATTITŰD VIZSGÁLATA ANALYSES OF INNOVATIONAL ATTITUDES AMONG HUNGARIAN SMES

Marosi Ildikó

A különböző innovációs rangsorokban rendre nem úgy teljesítünk, mint az a híres magyar kreativitásra alapozva elvárható lenne. Ráadásul a vállalatok elméletileg jól reagálnak az innovációval kapcsolatos kérdésekre, mégis a gyakorlati megvalósítások dőcögnek. Kutatásomban arra a kérdésre kerestem a választ, hogy az innovációkban felhasznált tudás honnan származik? Kimutathatók-e az innovációs eredmények között különbségek annak alapján, hogy a vállalkozások hogyan viszonyulnak a külső stakeholdereikhez, különös tekintettel a beszállítókhoz és partnereikhez. A 2015. év elején, 127 magyarországi kis- és középvállalkozás körében folytatott primer, kérdőíves felmérés eredményeként megállapítható, hogy a megkérdezetteknek csak szűk köre használ fel beszállítói, partneri tudást az innovációihoz, márpedig azon vállalkozások, akiknél legalább közepes mértékű figyelemmel vannak ezen partnerek iránt, ott a megvalósított innovációk az előzetes elvárásnak megfelelő eredményeket hozták, vagy éppen meg is haladták azokat.

Kulcsszavak: Balanced Scorecard, innováció, kis- és középvállalkozások, külső orientáció, stakeholder elmélet

JEL: O30

Even though Hungarian creativity is worldwide famous, innovation performance of Hungarian Small and Medium-sized enterprises has been regularly underachieved. Furthermore these enterprises theoretically react well to innovation questions but they do not perform well enough in practice. I wanted to find the answer to the question where does the innovation knowledge come from? Whether there are positive correlation between innovation performance and attitudes toward external stakeholders, especially regarding suppliers and partners. The primarily quantitative survey was conducted with this aim in spring of 2015. The size of the sample is small, it consist of 127 enterprises. Results show that only a small number of the interviewed ones use knowledge of suppliers or partners to their innovation. However those enterprises which have at least moderate attention towards their partners, implemented innovations suitable to expectancies or exceed them.

Keywords: BSC, innovation, external focus, small- and medium-sized enterprises, stakeholder theory

**GYOMFLÓRA VIZSGÁLATOK TRÁGYÁZÁSI TARTAMKÍSÉRLETBEN A
KUKORICA KORAI FEJLŐDÉSI STÁDIUMÁBAN
EXAMINATIONS OF THE WEED FLORA IN A LONG-TERM FERTILIZATION
EXPERIMENT IN THE EARLY GROWTH STAGE OF MAIZE**

Mazsu Nikolett
Kamuti Mariann
Gedeon Csongor
Lehoczky Éva

A kukorica rendkívül érzékeny a gyomkompetícióra, amely akár 30-50%-os terméseszkökenést is okozhat. Ennek eredményeképpen nagy jelentőséggel bír a kultúrnövény-gyomnövény, ill. gyomnövény-gyomnövény kapcsolatrendszer feltárása, különösképpen a tápanyag-ellátottsággal összefüggő vizsgálatok elvégzése. A különböző gyomnövényfajok tápanyagigénye, valamint azok eltérő tápanyag-ellátottsági szintekhez történő alkalmazkodó képessége igen változatos. Kutatómunkánkat az MTA ATK TAKI nagyhőrcsöki kísérleti telepén mészlepedékes csernozjom talajon 2003-ban beállított trágyázási tartamkísérletben két kezelésben (N:P₂O₅:K₂O: 0:0:0, 150:100:100 kg/ha/év) 3, ill. 6 ismétlésben végeztük a kukorica korai fejlődési stádiumában. Vizsgáltuk a gyomflóra faji összetételét, a gyomnövények egyedsűrűségét és dominancia viszonyait. A nem gyomirtott mintaterületeken a három évet átölelő mintavételek alkalmával 19 gyomfaj fordult elő. A kukorica vetése után 8 héttel az átlagos gyom egyedsűrűség a kezeletlen kontrollban 136,7 db/m², az NPK kezelésben pedig 115,8 db/m² volt. A dominancia sorrendben a kontroll parcellákon az *Ambrosia artemisiifolia* L. és a *Sorghum halepense* (L.) Pers., az NPK kezelésben pedig a *Chenopodium album* L. és a *Datura stramonium* L. voltak az élen. Az adatok előzetes értékelése erős korrelációra utal a gyomnövények egyedsűrűsége és a tápanyag-ellátottság között. A kutatómunka az OTKA támogatásával valósult meg (OTKA K 105789).

Keywords: gyomflóra, dominancia, tápanyag-ellátottság, kukorica

Maize is very sensitive to weed competition, which can cause even 30-50% yield loss. As a result the exploration of the crop-weed and weed-weed relationships is of great importance, especially the investigations in connection with nutrient supply. Nutrient requirements of various weed species and their adaptability to different nutrient levels varied. Our research was carried out in Nagyhőrcsök experimental site of RISSAC HAS. The soil type of the long-term fertilization experiment (launched 2003) was calcareous loamy chernozem soil (Calcaric Phaeozem, according to FAO). Two treatments control (Ø) and NPK (N:P₂O₅:K₂O: 0:0:0, 150:100:100 kg ha⁻¹ yr⁻¹) were performed with three and six replicates in the early growth stages of maize. We examined the weed species composition, densities and dominance relations. 19 weed species occurred on the herbicide-free plots during the three-year sampling periods. Eight weeks after the sowing of maize, the average weed density was 136.7 plant m⁻² on the untreated control and 115.8 plant m⁻² on the NPK treatment. Based on the order of dominance *Ambrosia artemisiifolia* L. and *Sorghum halepense* (L.) Pers. were the strongest competitor on the control plots and *Chenopodium album* L. and *Datura stramonium* L. in the fertilized treatment. Preliminary assessment of the data suggests a strong correlation between the density of weeds and nutrient supply.

The study has been supported by the Hungarian Scientific Research Fund (Project No. OTKA K 105789).

Keywords: weed flora, dominance, nutrient supply, maize

AZ ÖKOSZISZTÉMA SZOLGÁLTATÁSOK ÉS A MEZŐGAZDASÁG THE ECOSYSTEM SERVICES AND THE AGRICULTURE

Miskó Krisztina
Fogarassy József

Az emberiség mindig is használta a természet nyújtotta szolgáltatásokat, mint a levegő, ivóvíz, élelem, talaj, de a növekvő népesség, és az általa a környezetre gyakorolt negatív hatás felhívta a szakemberek figyelmét az ökoszisztéma sérülékenységre. Az ökoszisztéma szolgáltatásokhoz kapcsolódóan egyre intenzívebb kutatások folynak, amelyek kiemelt figyelmet fordítanak a szolgáltatások fenntartható módon történő használatára. Fontos ez azért, mert az ökoszisztémában végbemenő változások növelik az ökoszisztéma nem lineáris változásainak valószínűségét, (gyorsuló, hirtelen és esetleg visszafordíthatatlan változások), amelynek súlyos következményei lehetnek az emberi jólétre (betegségek kialakulása, hirtelen változások a víz- és talajminőségben, „holt zónák” kialakulása a parti vizekben, a halászat összeomlása, a regionális éghajlat megváltozása). Éppen ezért nemcsak a szolgáltatások állapotában bekövetkező változások nyomon-követése fontos, hanem azok értékének meghatározása is, ami lehetővé teszi, hogy a társadalom és a döntéshozók számára bemutassa ezen szolgáltatások jelentőségét és számszerűsítse azt a hasznosságot, amit a társadalom számára biztosítanak.

Keywords: ökoszisztéma szolgáltatások; fenntartható környezet; agrárgazdaság; élelmiszerbiztonság

JEL: Q56

Mankind has always used the services provided by nature, such as air, water, food and soil, but the growing population and the negative impact it has on the environment drew the attention of professionals in the ecosystem vulnerability. In relation to the ecosystem services become more intense research is under way, with particular attention paid to the use of services in a sustainable way. It is important because the changes of ecosystem will increase the likelihood of the ecosystem nonlinear changes, (accelerating, abrupt and potentially irreversible changes), which may have serious consequences for human well-being (development of disease, sudden changes in water and soil quality, "dead zones" in coastal waters, the collapse of fisheries, changes in regional climate). It is therefore not only the follow-up of significant changes in the services is important, but also important to determine their value, which allows us to show their utility.

A MAGYAR LÚDÁGAZAT HAZAI ÉS NEMZETKÖZI HELYZETE THE DOMESTIC AND INTERNATIONAL POSITION OF HUNGARIAN GOOSE SECTOR

Molnár Szilvia

A világ hústermelésében a víziszárnyas kisebb szerepet tölt be, mint a csirke, azonban bizonyos országokban nagy volumenben állítanak elő kacs- és libahúst, illetve tojást. E területeken, valamint világviszonylatban is jelentősen növekedett a termelés az elmúlt egy évtizedben.

A világ libahústermelésének mintegy 95%-át Kínában állítják elő, azonban hazánk is jelentős szerepet tölt be a nemzetközi piacon, hiszen a legnagyobb termelő-, illetve export országok egyike. Európai szinten Magyarországot és Lengyelországot tartják meghatározó libahústermelő országnak. Ez utóbbi az elmúlt években nagy mértékben tudta növelni a termelés volumenét, ezáltal egyre nagyobb versenytársnak tekinthető.

A hazai víziszárnyas-ágazat jellemzően exportra termel, a külkereskedelem nemzetgazdasági szempontból jelentős deviza-bevételi forrása. Emellett Magyarországon a lúdtenyésztésnek évszázadokra visszanyúló hagyománya van, így jelentősége kiemelt a baromfiágazaton belül. Hazánknak hosszú távon továbbra is helye van a világ libahús előállításában, azonban az ágazat szereplőinek számos kihívással kell szembenéznie nemzetközi és hazai tekintetben egyaránt, a piaci és gazdasági környezet változásainak függvényében. További nehézséget jelent, hogy a liba a felvevő országok piacain szezonális terméknek tekinthető, éppen ezért árérzékeny és kis volumenben adható el.

A tanulmány célja a lúdágazat hazai és nemzetközi helyzetének bemutatása, különös tekintettel a vertikumra jellemző problémákra

Keywords: lúdágazat, ágazati helyzetkép, ágazati problémák, nemzetközi kitekintés

Considering the meat production of the world, the waterfowl plays a minor role than the chicken, but large volumes are produced duck and goose meat or eggs in certain countries. In these areas and globally the production has increased significantly in the last decades.

95% of world's goose meat production is produced in China. However, Hungary plays major role in the international market, because it is one of the biggest producer and exporter countries. Hungary and Poland are considered determinant goose meat producer countries in Europe. In recent years Poland could increase its production significantly, thereby it is considered more and more important competitor.

The domestic waterfowl sector typically produces for export and, it is a significant foreign source income for foreign trade in the national economy. Besides the goose breeding has centuries-old tradition in Hungary. So it is of great importance for Hungarian poultry sector. Hungary has a stable position in goose meat production of the world in long-term. However, the sector must face a number of challenges both in domestic and international markets depending on the changes of market and economic condition. Moreover a further difficulty is that the goose is seasonal product in target markets therefore, it is price sensitive and can be sold in small volume.

The objective of this study is to present the domestic and international situation of goose sector especially the typical problems of it.

Keywords: goose sector, position of sector, problems of sector, international outlook

**AZ E-LEARNING MUNKACSOPORT KIALAKÍTÁSA A KÁROLY RÓBERT
FŐISKOLÁN ÉS JÖVŐBELI TEVÉKENYSÉGÉNEK MEGHATÁROZÁSA
THE FOUNDATION OF THE E-LEARNING WORKGROUP AT KAROLY ROBERT
COLLEGE AND THE DETERMINING ITS FUTURE OPERATION**

Mucsics F. László
Pántya Róbert
Bárdi-Szeberényi Rita

A 2000-es években a Károly Róbert Főiskola hallgatóságának ugrásszerű növekedése és a felsőoktatásban megjelent tömegek heterogén tudása 2 oktatót késztetett arra, hogy újszerű oktatási módszereket vezessen be a tanítási folyamataiba. Az akkor elérhető tartalomkezelő rendszerek közül a MOODLE bizonyult adottságai alapján a legmegfelelőbbnek. 2006-ban matematika és informatika területeken jelentek meg az első kurzusok (Matematikai alapok, Informatikai alapok) az ELME (E-learning Módszertani Egység) gondoksága alatt. Az első kurzusok szerkezete meglehetősen egyszerű volt: a tananyagok pdf fájlokban voltak elérhetőek, míg az egyes fejezetek önellenőrző tesztekkel zárultak. Különböző Európai Uniós, illetve hazai pályázatok, valamint érdeklődő kollégák és a lelkes hallgatók aktív közreműködésével a kurzusok száma 70 fölé ugrott, melyeknek jelentős része már SCORM tananyagokat tartalmaz. 2011-től a MOOC kurzusok megjelenése is újabb gondolatokat ébresztett a még mindig ugyanazon két oktató által irányított, de már hallgatókkal kiegészült munkacsoport tevékenységében. Ma az ELME két legfontosabb feladata az e-learninges oktatástechnológia népszerűsítése (1) és az élményszerű és hatékony oktatás/tanítás/tanulás folyamatának alkalmazása (2). Kérdőívünkben arra keressük a választ, hogy a hallgatóink szerint mely oktatási elem/médiaelem bizonyul a leghatékonyabbnak a tanulás folyamatában.

Keywords: e-learning, interaktív oktatás, MOOC, oktatási elem

JEL: I20 I23

In the 2000s the sharp growth of student population at Karoly Róbert College and the heterogeneous knowledge of the freshmen compelled 2 lecturers to launch new educational methods in their teaching process. At that time MOODLE proved to be the most appropriate e-learning device based on its possible features. In 2006 the first two courses appeared in the fields of Mathematics and Informatics (the Basic Mathematics, the Basic Informatics), both carried out by ELME (E-Learning Methodological Unit). The structure of the first courses was rather simple: the learning material was divided into pdf files and each closed with a multiple choice quiz. Due to European and domestic grants together with other curious lecturers and active cooperation of enthusiastic students the number of available courses soon jumped over 70. Significant amount of the courses contains SCORM learning materials. Since 2011 the advent of MOOCs also gave birth to many new ideas to ELME that meanwhile has grown into a workgroup involving keen students. Today, the two most important tasks of ELME are to popularize the e-learning education method (1) and to apply more pleasurable and effective learning/teaching procedure (2). In our questionnaire we intend to find the most appropriate media elements that our students may benefit from.

Keywords: e-learning, interactive education, MOOC

TOURISM POTENTIALS IN HUNGARY IDEGENFORGALMI POTENCIÁL MAGYARORSZÁGON

Nagy Adrienn
Káposzta József

The paper is about a research covering the last EU programming period between 2007 and 2013 and focuses on examining the potentials for developing the tourism sector in Hungary. In most regions lagging behind, tourism is expected to be the only way out to catch up, however, we should see that the development of tourism potentials has various preconditions and should be considered in a complex economic and social environment.

The purpose of this study is to provide an overview on the significance of locally generated developments, bottom-up approaches in moderating the spatial inequalities. The limitation of such local researches is that there are no complex indicators or methods that would be able to summarize the resources available locally. It makes the elaboration of endogenous resource-based strategies more. This paper contains the major research results on the Hungarian micro-regions in relation with the conditions necessary to develop the tourism sector. The micro-regions of Hungary have been examined from various points of view to prove where the potentials are hidden and which micro-regions are able to break out by building on tourism industry. The paper also analyzes the correlations of the sector with economic, social and environmental factors to see how the activity of the sector could be diversified throughout the country.

Keywords: tourism, potentials, micro-regions of Hungary, EU programming period

JEL: Z32 L83

A kutatás a 2007 és 2013 közötti utolsó uniós programozási időszakot fedi le és a magyarországi turizmusfejlesztés potenciálját elemzi. A legtöbb hátrányos helyzetű régióban a turizmustól várják az egyetlen felzárkózási lehetőséget, azonban tisztában kell lennünk azzal, hogy a turizmus potenciál fejlesztésének számos előfeltétele van. Ezen kívül a turizmust kizárólag egy komplex gazdasági és társadalmi környezetben lehet csak értelmezni. A tanulmány célja az, hogy áttekintést nyújtson az endogén erőforrásokra alapozott gazdaságfejlesztési megközelítések területi egyenlőtlenségek mérséklésében betöltött szerepével kapcsolatban.

Ez a tanulmány a magyar kistérségekre vonatkozó főbb kutatási eredményeket tartalmazza a turizmus ágazat fejlesztéséhez szükséges feltételek vonatkozásában. A kistérségeket többféle szempont alapján elemeztük azzal a céllal, hogy kiderüljön hol van rejtett potenciál, illetve mely kistérségek képesek a turizmus segítségével kitörni a hátrányos helyzetből. Az ágazat gazdasági, társadalmi és környezeti tényezőkkel fennálló kapcsolatát is elemeztük a szektor diverzifikációs lehetőségeit vizsgálva országos szinten.

Keywords: turizmus, potenciál, magyarországi kistérségek, EU programozási időszak

**TOURISM COMPETITIVENESS FACTORS IN THE HUNGARIAN MICRO-
REGIONS
A TURIZMUS ÁGAZAT VERSENYKÉPESSÉGI FAKTORAI A MAGYAR
KISTÉRSÉGEKBEN**

Nagy Henrietta
Nagy Adrienn

The aim of this paper is to give an overview on the various international methodologies on examining the competitiveness of tourism in the world. The basis for research was the ESPON 2006 document, in which the tourism penetration was analyzed for countries of Europe. However, there are several difficulties and challenges in measuring the competitiveness of the sector. In our study, the Hungarian micro-regions were in the focus, since tourism has been getting more and more important in the catching up of rural areas lagging behind.

Keywords: tourism, local development, rural areas, tourism penetration index, competitiveness,

JEL: Z32 L83

A tanulmány célja, hogy áttekintést adjon számos nemzetközi módszertanról, melyek a turizmus versenyképességét hivatottak mérni. A kutatás alapja az az ESPON 2006 tanulmány volt, amelyben az európai országok idegenforgalmi hatásmutatóját elemezték. Azonban számos nehézség és kihívás nehezíti az ágazat versenyképességének mérését. Tanulmányunkban a magyar kistérségek álltak a fókuszban, mivel a turizmus egyre jelentősebb szerepet játszik a hátrányos helyzetű kistérségek felzárkózásában.

Keywords: turizmus, helyi fejlesztés, vidéki térségek, versenyképesség

HÁTRÁNYOS HELYZETŰ KISTÉRSÉGEK VS. HÁTRÁNYOS HELYZETŰ JÁRÁSOK

DISADVANTAGED MICRO-REGIONS VS. DISADVANTAGED DISTRICTS

Nagy Henrietta
Urbánné Malomsoki Mónika

Magyarországon az 1996. évi XXI. törvény felhatalmazása alapján a 290/2014. (XI. 26.) Kormányrendelet szabályozza a kedvezményezett járások besorolását. A rendelet hatályba lépéséig a jogi szabályozásnak köszönhetően megkülönböztettünk Hátrányos helyzetű kistérségeket (47 db), Leghátrányosabb helyzetű kistérségeket (14 db) és Komplex programmal segített hátrányos helyzetű kistérségeket (33 db). Az új szabályozás alapja már a 2013. január 1-én kialakított új járási rendszer, melyben Kedvezményezett járásokat (55 db), Fejlesztendő járásokat (18 db) és Komplex programmal fejlesztendő járásokat (36 db) különíthetünk el a rendeletben meghatározott metodika alapján. Hatással van a térségekre, az egyes településekre a 105/2015. (IV. 23.) Kormányrendelet is, mely a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szól. Kutatásunkban a kistérségi és járási alapú besorolás, vagyis a két jogi szabályozás eredménye, területi besorolása közti hasonlóságokat és különbségeket emeljük ki, bemutattva, hogy mely térségekre, településekre van hatással az új besorolási szabályozási rendszer. Melyek azok a települések, település csoportok, amelyek hátrányos helyzetüknek köszönhetően továbbra is kiemelt támogatást élveznek majd, valamint vizsgáljuk a támogatandó járások területi elhelyezkedését is Magyarországon belül.

Keywords: kistérségek, járások, hátrányos helyzet, települések,

JEL: Q56

In Hungary, the 290/2014. (XI. 26.) government resolution regulates the classification of beneficiary districts based on the XXI. Act of year 1996. Until the resolution entered into effect, disadvantaged micro-regions (47), most-disadvantaged micro-regions (14) and disadvantaged micro-regions required complex development programs (33) had been distinguished. The new classification is based on the system of districts created on 1st January 2013, which differentiates beneficiary districts (55), districts requiring development (18) and districts requiring complex development programs (36), according to a new methodology. The 105/2015. (IV. 23.) government resolution also has an impact on the settlements and districts, since it contains details on the methodological background in relation with the beneficiary areas. In our research, we emphasized the similarities and differences between the two classifications, focusing on the settlements and districts on which they have impact. We intended to find out which settlements, or groups of settlements will be entitled for significant funds because of their disadvantaged status and to see where such districts are located in Hungary.

Keywords: underdeveloped regions, districts, micro-regions, settlements

**BIOSTIMULÁTOR KÉSZÍTMÉNYEK ALKALMAZÁSA KERTÉSZETI
KULTÚRÁKBAN KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ EGÉSZSÉGES
ÉLELMISZERELŐÁLLÍTÁSRA
USING OF BIOSTIMULANTS IN HORTICULTURE PARTICULARLY
REGARDING THE HEALTHY FOOD PRODUCTION**

Nagy Péter Tamás

Napjainkban a biostimulátorok szerepe és hatása folyamatosan növekszik világszerte főképp a kertészeti kultúrák esetén. A fő oka ennek az érdeklődésnek a növekvő fogyasztói igény az egészségesebb és környezetbarát agrártermékek és élelmiszerek iránt. Ezért a közel jövőben a fő feladata a termeszőknek és a tudósoknak, hogy megtalálják azokat a természetes módszereket, amelyek a környezetkímélő mezőgazdasághoz vezetnek. A komoly érdeklődés ellenére kevés információ van a biostimulátorok hazai ültetvényekben való alkalmazásáról. Ezért a fő célja ennek a cikknek, hogy további információkat adjon a biostimulátorok hazai használatáról.

A kísérletet 2013-ban az Újfehértói Gyümölcstermesztési Kutató és Szaktanácsadó Kht. kísérleti telephelyén meggy ültetvényben végeztük, Észak-kelet Magyarországon. A kezelések (kijuttatási idő, dózis) igazodtak a meggy fenológiai fázisaihoz és kontroll kezelést is alkalmaztunk. Kísérletünkben levél, termés minőség vizsgálatokat és üzemi megfigyeléseket végeztünk azért, hogy tanulmányozzuk az alkalmazott készítmények hatékonyságát. Eredményeink rámutattak, hogy az alkalmazott kezelések növelték a termés nagyságát és a levelek klorofill-tartalmát de nem befolyásolták a levelek tápanyagainak mennyiségét. A levél vizsgálati eredmények szintén megerősítették, hogy az alkalmazott bio tápanyagpótló készítményeknek kedvező hatása van a tápanyagok felvételére és erőteljesebb fejlődést, zöldebb és egészségesebb leveleket eredményeztek a kedvezőtlen időjárási körülmények ellenére.

Keywords: kertészet, biostimulátor, egészséges élelmiszer, meggy

JEL: Q16

Nowadays the role and effect of biostimulants are continuously increasing all over the world mostly at horticultural plants. The main reason of this attention is the increasing consumer demand for healthier and more environmentally sustainable agricultural products and foods. Therefore, I think the main task both of growers and scientists in the near future to find natural ways of plant feeding lead environmental friendly agriculture. Despite of the strong international interesting there is little information about the usage of biostimulants in Hungarian plantations. Therefore the main aim of this article is to give further information about Hungarian applications and usages.

The study was conducted in 2013 at experimental site of Fruit Growing, Researching and Advisory Ltd., Újfehértó, in North-East Hungary in a sour cherry plantation. Treatments (application time and doses) were adjusted to the phenological phases of sour cherry species and the control was used as a check. In our trial soil and leaf diagnostic, yield quality measurements and field observations were made to study the effectiveness of applied products.

Our results pointed out that the applied treatments increased the yield and leaf chlorophyll content but not affected leaf nutrient status.

Our leaf diagnostic results also confirmed that the applied biofertilizers had a favourable effect on nutrient uptake of sour cherry cultivars and resulted vigorous development, greener and healthier leaves despite the unfavourable climatic conditions.

Keywords: horticulture, biostimulants, healthy food production, sour cherry

DEVELOPMENT OF ANALYTICAL MEASUREMENT OF MICROFERMENTATION OF BIOGAS PRODUCTION FROM AGRICULTURAL WASTES

Nagy Péter Tamás

Although the developing of biogas from agricultural wastes is well known procedure, there are some special fields of biogas production where our knowledge is incomplete. It is generally accepted as a fact in the biogas technology that protein-rich biomass substrates should be avoided due to inevitable process inhibition. Substrate compositions with a low C/N ratio are considered difficult to handle and may lead to process failure, though protein-rich industrial waste products have outstanding biogas generation potential.

This common belief has been challenged by using protein-rich substrates, i.e. casein, poultry waste (rich in protein) in laboratory scale continuously stirred mesophilic batch biogas fermenters.

These substrates proved suitable for sustained biogas production in high yield without any additives, following a period of adaptation of the microbial community. The apparent key limiting factors in the anaerobic degradation of these proteinaceous materials were the accumulation of ammonia and hydrogen sulfide.

Therefore, in our trials, wide C/N ratios (C/N from 1:1 to 20:1) were used to study the changes in time in the composition of the fermented soup and developed gases.

To solve these analytical tasks the commonly used analytical methods must be developed. So his way, beside most common gases (methane, carbon dioxide and hydrogen sulfide) other gases (e.g. sulphur containing gases) were determined to get further information about biogas processes. The composition of ferment soup was also continuously detected by different analytical methods.

Keywords: analytical method, microfermentation, biogas, agricultural waste

JEL: Q42

BORHOTEL MARKETING TEVÉKENYSÉGÉNEK ELEMZÉSE

THE ANALYSIS OF THE MARKETING ACTIVITIES OF A WINE HOTEL

Nagy-Kovács Erika

Kutatómunkám a bort kedvelők, borászati programokon résztvevők igényeinek felmérésére, illetve a kínálat összevetésére irányult. A Mátrai Borvidéken kevés azon borászatoknak a száma, akik ezen felmerülő igényeket teljes mértékben ki tudják elégíteni. Ezért az úttörő vállalkozások előnyben vannak a később belépőkkel szemben. Az általam vizsgált borhotel a Mátra alján, a Farkasmályi pincesor közelében található. Saját borászattal nem rendelkezve felvállalták a borhotel megjelölést, s ez kíváncsivá tett: vajon hogyan tudja teljesíteni a név által sugallt kínálatot, s ez milyen attitűdöt vált ki a vendégekből. A Borhotel épületeivel, szolgáltatásaival kiemelkedik a Mátrai Borvidék gyöngyösi kistérségének szállást nyújtói közül. Marketing kommunikációs eszközeit a megcélzott célpiacnak megfelelően alakította ki. A potenciális vendégkör elérésének és a szállodába csábítása érdekében folyamatosan vizsgálják az egyes eszközök hatékonyságát. Mindez alátámasztja a hotel eredményes gazdálkodását, hiszen alig 15 éve indult a családi vállalkozás egy Borházzal, jelenleg még a Borhotelt is gazdaságosan működtetik. A nyereséget évek óta visszaforgatják a vállalkozásba, ennek eredménye a folyamatos megújulás. Összességében elmondható, hogy a Borhotel marketingstratégiája az általuk pozícionáltaknak megfelelő, a szolgáltatásmarketing 7P tényezőinek alkalmazása és folytonos ellenőrzése, visszacsatolása az eredményes gazdálkodást szolgálja.

Keywords: borhotel, marketing, marketingstratégia, Mátrai Borvidék

JEL: M31

This research focuses on the analysis of the needs of wine lovers and participants of wine programs and also on the comparison of supply. There are very few wineries in the Mátra Wine Region that can fully meet the needs therefore start up enterprises have an advantage over later entrants. The wine hotel I analysed is located at the foot of the Mátra Mountain near the so called Farkasmály cellars. As they do not have their own winery they agreed to designate the establishment as Wine Hotel, and this is what made me curious: how can they satisfy demand and how do guests react to it? Considering its buildings and services the wine hotel stands out from other businesses providing this sort of services in the Gyöngyös micro region. Its marketing communication tools are properly geared to the target audience. In order to reach the potential clientele they constantly review the effectiveness of the applied marketing tools. All this supports the effective management of the hotel as the family business started less than 15 years ago with a Wine House and currently even the wine hotel can be operated lucratively. The profits have been reinvested in the business for many years the result of which is the continuous renewal. Overall it can be stated that the marketing strategy of the Wine Hotel is appropriately positioned and that the use and continuous monitoring of the 7P factors of service marketing serves the effective management of the enterprise.

Keywords: wine hotel, marketing, marketing strategy, wine region of Mátra, marketing, marketing strategy, wine region of Mátra,

JEL: M31

**BORTURISZTIKA MULTIPLIKÁTOR HATÁSÁNAK VIZSGÁLATA AZ EGRI ÉS
A MÁTRAJAI BORVIDÉKEN**
**THE ANALYSIS OF WINE TOURISM MULTIPLICATOR IN THE WINE REGION
OF EGER AND MÁTRA**

Nagy-Kovács Erika
Gálné Czékus Ildikó

A borágazat fejlődése sikertörténetként határozható meg a rendszerváltás óta. Kezdetben a hazai, később az EU-s támogatások segítségével megvalósuló nagymértékű fejlesztések segítették a borturizmus és a borút mozgalom erősödését. A támogatások konkrétan, a pincészetek korszerűsítésében, szálláshelyek kialakításában, borbemutatók, borturisták fogadására alkalmas fogadóterek, kóstoló helyiségek megépítésében valósultak meg. Ezzel a borturizmus tényezője lett az adott vidék térségfejlesztésének, a borászatok és kapcsolódó szolgáltató ágazatok profitszerzésének. A fogyasztóorientált borturizmus, a szőlőültetvények, a borospincék, a borfesztiválok, borbemutatók és egyéb szőlővel, borral kapcsolatos rendezvények látogatása élményszerző funkciójánál fogva is jelentős a borkedvelők körében. A borrendezvények szinergikus hatásúak. Erősítik a bor és a vidék egyéb vonzereje közötti kapcsolatot, segítik a borvidék pozitív imázsának kialakítását. Kedvező lehetőséget teremtenek új célcsoportok, piaci szegmensek elérésére. Koncentrált borkínálatot jelentenek, így vásárlásösztönző funkciójuk is érvényesül. A számos pincészet jelenléte egy borfesztiválon lehetőséget ad meghatározott borfajták összehasonlítására is az adott borvidéken. Kutatásunk célja az előbbieken említett, multiplikátor hatás vizsgálata az Egri és Mátrai Borvidéken.

Kulcsszavak: borturizmus, borrendezvények, multiplikátor hatás, Egri és Mátrai Borvidék
JEL: L83

The development of the wine industry can be regarded as a success story since the change of the regime. At first the domestic, then the EU funds helped strengthen wine tourism and wine tours by implementing a large scale of development. Support was given to modernise cellars, create accommodation facilities and rooms for wine shows, wine tasting and welcoming guests. In this way wine tourism has become a factor in regional development and for making a profit by wineries and the connecting industries. Consumer-oriented wine tourism and visiting grape plantation, wine cellars, wine festivals, shows and other events in connection with wine mean a significant experience for those who love wine. Wine events have a synergic effect. They strengthen the relationship between wine and the region and help create a positive image of the wine region. They create a favourable opportunity for reaching new target audience and market segments. They mean a concentrated wine supply so their functions of boosting sales also prevails. The presence of several cellars at a wine festival makes an opportunity for comparing certain types of wine in the given wine region. The objective of our research is to compare the above-mentioned multiplying effect in the wine region of Eger and Mátra.

Keywords: wine tourism, wine festivals, multiplying effect, wine region of Eger and Mátra
JEL: L83

SZUBURBANIZÁCIÓS JELENSÉGEK GYÖNGYÖS KÖRNYÉKÉN SUBURBANISATION EFFECTS IN THE NEIGHBORHOOD OF GYÖNGYÖS

Nagyné Demeter Dóra
Koncz Gábor

A rendszerváltozást követően a szuburbanizáció vált a településközi belső migráció egyik meghatározó elemévé. Az ország nagyobb városainak közelében elhelyezkedő, kedvezőbb lakókörnyezetet biztosító falvakban egymást követve nyíltak és népesültek be új utcák. A szuburbanizációs kutatások eleinte főként a Budapest környéki agglomerációs településekre fókuszáltak, majd egyre több cikk foglalkozott a vidéki nagyvárosok környékén végbemenő folyamatokkal és azok társadalmi-gazdasági következményeivel. Vizsgálatainkat a mintegy 30 ezer fő lakossal bíró, kis-középváros kategóriába tartozó Gyöngyös környéki községekben végeztük el, ahol ugyan nem tömegesen, hanem sokkal inkább szórványosan és időszakosan, de megfigyelhetők a szuburbanizáció jelenségei. A népmozgalmi statisztikai mutatók elemzését követően kérdőíves vizsgálatot (N=801 fő) végeztünk azokon a településeken, amelyek a város vonáskörzetében a legkedveltebb célpontjai voltak a városból vidékre költözésnek. A vizsgálat nem csak azokra a lakókra terjedt ki, akik Gyöngyösről költöztek a vizsgált településekre, a kérdőíves vizsgálat eredményeinek elemzése során ugyanakkor kiemelt figyelmet fordítottunk a városi és vidéki gyökerekkel rendelkező lakosok válaszai közötti különbségekre.

Keywords: belföldi vándorlás, szuburbanizáció, várostérség, ingázás, lakókörnyezet, vidéki élet,

JEL: R23

After the democratic transition the suburbanization became a key element of inter-settlement internal migration. The villages located near the major cities of the country provided better living environment where opened and populated several new streets following each other. Initially the suburbanisation research mainly focused on the suburban towns around Budapest. After this more and more article dealt with processes and their socio-economic consequences that take place around major provincial cities. Our inquiries were carried out in villages surrounding Gyöngyös that is a small-medium town and has 30 thousands people. The suburbanization phenomenon can be observed in these villages although this phenomenon is not massive but rather sporadic and intermittent. After the analysis of demographic statistical indicators questionnaire survey (N=801 capita) were carries out in settlements which were the most popular targets for moving from the city to the countryside in the agglomeration of Gyöngyös. The study did not affect only those residents who have moved from Gyöngyös to the examined settlements. During the analysis of the results of the questionnaire survey we paid special attention to the differences between the responses of residents who have urban or rural roots.

Keywords: internal migration, suburbanisation, urban area, commuting, living environment, country life

A HUNGARIKUMOK HAZAI ÉS NEMZETKÖZI ISMERTSÉGE NATIONAL AND INTERNATIONAL AWARENESS OF THE HUNGARICUMS

Némediné Kollár Kitti
Péli László

Hungarian economy is in a difficult situation nowadays, because the basic functions of rural areas have devalued by today. This problem could be solved by the preservation and continuation of traditions (káposzta, 2014). The significance of rural traditions has decreased, therefore initiatives strengthening the communities and personal responsibility are vital.

Hungaricums have an important role in strengthening the hungarian national consciousness, because these agriculture-, food-, healthcare-, industrial- and technical products, furthermore, architecture-, tourism/catering- and sport-related cultural heritages, areas, traditions, which every hungarian people can be proud of and they create strong bounds between the people. The current research topic is very timely, because in the past few years we carried out many analyses about consumer habits and behaviour related to hungaricums, but the majority of those focused only on the national products related to agriculture and the food industry, and they concentrated mostly on the opinions of the population of a few regions.

These serve not only the traditions, but also the creation of rural jobs and local economic development. The importance of both categories are clearly shown by the fact that by 2015 there were already 54 hungaricums and 127 members of the repository of hungarian values. To sum it up, we intend to prove the vital role of hungaricums in the future of rural development by our research.

Keywords: Protection of origin, International research, The hungarikums, Comparative analysis

JEL: Q13, R11

A magyar gazdaság manapság nehéz helyzetben van, ugyanis a vidék alapvető funkciói megkoptak napjainkra. Ezen problémák megoldására segítséget nyújthat a hagyományok megőrzése és továbbvitele (KÁPOSZTA, 2014). A vidéki hagyományok jelentősége csökkent, így rendkívül fontos szerepe van a közösségszervező és egyéni felelősséget erősítő kezdeményezésnek, mint a Hungarikumok Gyűjteményének, valamint a Magyar Értéktárnak.

A hungarikumoknak fontos szerep jut a magyar nemzeti öntudat erősítésében, hiszen ezek olyan agrár- és élelmiszergazdasági-, egészségügyi-, ipari és műszaki termékek, valamint építészettel, turizmus-vendéglátással, sporttal kapcsolatos kulturális örökségek, tájak, emberek, találmányok, hagyományok, amikre minden magyar büszke lehet, továbbá nemzet összekovácsoló erejük van. Jelen kutatási téma aktualitását indokolja, hogy az elmúlt években számos vizsgálat keretében kutatták a hungarikumokkal kapcsolatos fogyasztói szokásokat, magatartásokat, ám ezek többsége csupán kizárólag az agrár- és élelmiszergazdasági nemzeti értékekre irányultak és többnyire egy-egy régió lakosságának a véleményére korlátozódtak.

Mindezek nemcsak a hagyományok, hanem a vidéki munkahelyteremtés folyamatát és a helyi gazdaságfejlesztést szolgálják. Mindkét gyűjtemény fontosságát alátámasztja, hogy 2015-re a Hungarikumok Gyűjteménye összesen 54 hungarikumot, illetve a Magyar Értéktár 127 tagot tartalmaz. Összességében elmondható, hogy kutatási eredményeinkkel szeretnénk alátámasztani a hungarikumok kardinális szerepét a vidéki térségek jövőbeni fejlesztését illetően.

Kulcsszavak: Eredetvédelem, Nemzetközi kutatás, Hungarikumok, Összehasonlító elemzés

TOJÁSHÉJ, MINT MELLÉKTERMÉK ÉS ALAPANYAG EGGSHELL FLOUR AS A BY-PRODUCT AND RAW MATERIALS

Németh Csaba
Láng Dávid
Radnics Péter
Tóth Adrienn
Friedrich László

Mind a takarmányozásban, mind az élelmezésben nagy szükség lenne a megfelelő minőségű, mennyiségű és árú kalciumforrás. Ennek kielégítésére jó lehetőséget adna egy tojásfeldolgozó üzem mellé telepített „tojáshéj liszt” előállító üzem létrehozása, mely alapanyaga a termelés során szinte korlátlan mennyiségben, hulladékként keletkező, a kalciumot organikus formában tartalmazó tojáshéj lenne. Az ebből előállított tojáshéj liszt adagolható lenne különböző élelmiszerekbe (szárasztészta, tojáspor, stb.), takarmányokba (kutya és sertés takarmányok, stb.).

Munkánk során a tojáshéj megfelelő kezelését követően, mint amilyen szemcseméret kialakítása, hőkezelése, megvizsgáltuk annak mikrobiológiai állapotát. A mintákból tizedelő hígítási sort készítettünk, és vizsgáltuk az aerob mezofil összcsíraszámot, az Enterobacteriaceae számot. Továbbá vizsgáltuk a minták 25-25 g-jában a Salmonella, ill. a Listeria monocytogenes jelenlétét.

Eredményeink alapján amellet, hogy a tojáshéj liszt nem rontja bizonyos termékek érzékszervi állapotát, felhasználhatóságát, nem okoz élelmiszerbiztonsági kockázatot sem. A mintákban hőkezelést követően nem volt kimutatható patogén mikroba, Enterobacteriaceae, valamint a mezofil aerob összcsíraszám is minden esetben 10 TKE/g alatti volt.

A tojáshéj liszt tehát egy jól felhasználható, mikrobiális szempontból kevés kockázattal járó alapanyag lehet az élelmiszeripar, valamint a takarmányokat előállító üzemek számára.

Keywords: tojáshéj liszt, Enterobacteriaceae, kalcium forrás, takarmány

JEL: L66

There is an enormous need for calcium in both animal feed and human food – calcium in the proper quality, quantity and form. To meet this need, an egg producer could have an annex plant that produces eggshell flour, a product whose basic component, egg shells, is a virtually boundless material that accumulates as waste. Thus produced, egg shell flour could be dispensed in various quantities to various food producers and feed producers.

The experiments were designed to determine the microbiological condition of egg shells. Following the customary handling, shells were broken into bits and heat treated. Samples were diluted with cluster decimation and the total viable cell count and Enterobacteriaceae count was determined. Also, the samples were tested in 25 g amounts for the presence of Salmonella as well as Listeria monocytogenes.

According to the results, egg shell flour does not damage certain products' sensory characteristics and usability, and it poses no risks to food safety, either. After heat treatment, the samples displayed no signs of the pathogen Enterobacteriaceae, while the viable cell count remained under 10 CFU/g in every case.

This means egg shell flour may be used as a basic ingredient in both the food and feed industries, due in part to its low microbial risk. Naturally, further tests are required to determine shelf life as well as which packaging should be used for storage and merchandising.

Keywords: eggshell flour, Enterobacteriaceae, calcium, feed

SUSTAINABLE WINE TOURISM CAN INCREASE THE VIABILITY OF ORGANIC WINE PRODUCTION AND ENSURE THE CONSERVATION OF VALUABLE VITICULTURAL LANDSCAPES AND THEIR CULTURAL HERITAGE
A FENNTARTHATÓ BORTURIZMUS NÖVELHETI A BIOBOROK TERMELÉSÉNEK GAZDASÁGI ÉLETKÉPESSÉGÉT ÉS A SZŐLŐTERMELŐ TÁJAKNAK ÉS AZOK KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGÉNEK VÉDELME

Némethy Sándor
Lagerqvist, Bosse
Walas, Bartłomiej

The high-quality, additive-free wines, thriving vineyard landscapes and the cultural heritage of wine regions with substantial organic production constitute the main resource for many destinations of wine tourism. Tourists are increasingly interested in visiting unspoiled viticultural locations, which encourage vintners to apply ecologically sustainable practices and expand their business with touristic facilities. As the environmental knowledge of wine-consumers increases, their changing attitudes influence the perceptions of the environmental policies, product structures, branding and marketing strategies of vintners. Since sustainable consumption is based on a number of decision-making processes regarding the social responsibility of consumers, one possible opportunity of incorporating environmental responsibility in planning wine consumption and tourism is targeted marketing towards those consumers who are interested in protecting the environment and their behaviour leads to a reduction of the ecological footprint. Organic viticulture seeks to create robust and healthy soils and vines through proactive vineyard management in order to foster resilience, biodiversity and balance in the healthy agro-ecosystems of vineyards, even accepting lower yields. We propose a holistic concept, which comprises organic production, cultural heritage, educative tourism, development of complex product structures and special marketing for the viability of organic wine production.

Keywords: wine tourism,, organic wine, organic viticulture, sustainability, cellar door strategies, tourism product development

JEL: Q01 Q13 Q57

A magas minőségű, hozzáadott anyagoktól mentes borok, viruló szőlőskertek és tájak továbbá az ökológiai termelésükről nevezetes borrégiók kulturális öröksége alkotják a borturisztikai célok jelentős részének legfőbb erősségét. A turisták növekvő érdeklődéssel látogatnak romlatlan szőlőtermelő vidékeket, ami arra sarkallja a bortermelőket, hogy fenntartható termelési eljárásokat alkalmazzanak és turisztikai szolgáltatásokat is biztosítsanak. A borfogyasztók növekvő környezettudatosságával változik szemléletük, amely befolyásolja a bortermelők körében a környezetpolitikai határozatok elfogadottságát, a termékszerkezetek kialakítását, a márkanevek és a marketing-stratégiák kifejlesztését. Minthogy a fenntartható fogyasztás a fogyasztók szociális felelősségét tükröző határozatokon nyugszik, a környezeti felelősségtudatnak a borfogyasztás és turizmus tervezésébe való integrációjának egy módja lehet a célcsoport-orientált marketing azon fogyasztók felé, akik érdeklődnek a környezetvédelem és az ökológiai lábnyom csökkentése iránt. Az ökológiai szőlőtermelés erős, természetes talajokra és azokon termesztett szőlőnövényekre, biodiverzitásra és egészséges agro-ökoszisztémákra épül, elfogadva esetleg alacsonyabb terméshozamokat is. Mi egy holisztikus rendszert javasolunk, amely magában foglalja a biotermelést, a turizmust, a kulturális örökséget és célcsoport-orientált marketinget a bioborászat életképessége növelésének érdekében.

CRITICAL ISSUES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF QATAR

Noor Mubarak Y. M. Al-ali
Farkasné Fekete, Mária

The development on sustainable way is the key issues in all countries of the world that is does not matter they are rich or poor. In this paper the main important macroeconomic issues of Qatar economy and society, the challenges and potential answer will be presented. The critical issues of sustainability have been selected by using the four pillar analyses. Beside the describing the problems the paper is going to highlight the most important further steps which the State of Qatar has to achieve and implement due to Qatar is willing to sustain the current prosperity to the next generations. To achieve drew up goals the State has to assess the present areas that needs to develop. Among the developments there are critical issues that countries sort their own, specialized to their peculiarity. Due to Qatar is relying on hydrocarbon resources; the State has to think about other opportunities in order to sustain development. Qatar knows the answers which are connected to diversification of economy, change in pattern of consumption, improving the state of environment and the hottest is the human development issues. As it will be presented the progress in sustainable development of Qatar cannot be described by using only the qualitative indicators the using of quantitative measurement also needed.

Keywords: Sustainable development, Qatar, Vulnerability

A MEGÚJULÓ ENERGIÁK FELHASZNÁLÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI A FENNTARTHATÓ MEZŐGAZDASÁGBAN THE USAGE OPPORTUNITIES OF RENEWABLE ENERGY SOURCES IN SUSTAINABLE AGRICULTURE

Oláh András Béla

A hosszú távon fenntartható mezőgazdaság a mai technológiai szinten elképzelhetetlen a megújuló energiák használata nélkül. A mezőgazdaság gépesítése, vagyis az ipari forradalom előtt a mezőgazdaság szükségszerűen megújuló volt, azonban jelenleg nem képes az lenni, bármennyire is hatékonyra és termelőképessé vált, hiszen ez a hatékonyság nagyrészt a fosszilis energiahordozók (gázolaj) és nyersanyagok (műtrágya) használatán alapul.

Az ipari forradalom előtti mezőgazdaság fenntarthatóságának a kulcsa az volt, hogy a földművelés és az állattartás „gépei” (állati vonóerő) az energiaigényüket magukból a megtermelt mezőgazdasági termékekből fedezték. A mai gépesített mezőgazdaság ezzel szemben csaknem teljes mértékben támaszkodik fosszilis energiahordozókra és fosszilis tápanyagforrásokra.

Ugyanakkor meg kell említeni azt az aktuális trendet, hogy a mezőgazdasági termékek egyre nagyobb hányada energetikai célú, illetve energetikai célra használható (energianövények, olajnövények, kukorica). Immár bizonyos, hogy biomasszából nem lehet fedezni korunk energiaigényét, azonban magának a mezőgazdasági termelésnek az energiaigényét lehet, így egy sokkal biztonságosabb, önállóbb termelési szerkezetet lehet kialakítani, mely hosszú távon is fenntartható mezőgazdasági termelést tesz lehetővé.

Keywords: megújuló energia, fenntarthatóság, mezőgazdaság, energiafüggetlenség

JEL: N54

The long term sustainable agriculture on the present technological level is unimaginable without the usage of renewable energy sources. The agriculture was necessarily sustainable before its industrialisation, but nowadays it cannot be, independently its productivity and efficacy, due to the usage of fossil fuel (gasoline) and other fossil raw materials (chemical fertilizers).

The key of the sustainability in the agriculture before its industrialization was that simple fact, that the main "engines" were animals, which consumed directly a small part of that agricultural products, which were created mostly by themselves. Despite the industrialized agricultural production of present days absolutely dependent on fossil fuels and raw materials. At the same time there must be mentioned an actual trend, which means that a quite great percentage of actual agricultural products are used in energy industry, or can be used up for energetic purposes (energy plants, oil seed production, corn). It is already proven that biofuel can not maintain all the energy demands, but it can maintain the energy demand of the agriculture itself, on this way promising a more independent and long term sustainable agriculture.

Keywords: renewable energy, sustainability, agriculture, energy independence

A KISTELEPÜLÉSEK KARAKTERISZTIKÁJA MAGYARORSZÁGON CHARACTERISTIC OF TOWNSHIPS IN HUNGARY

Oláh Izabella
Tóth Tamás

Tény, hogy kistelepülések az elmúlt fél évszázadban a magyar településhálózat leghátrányosabb helyzetű elemei közé tartoztak. Hátrányos helyzetük nem csak méretükből fakad, politikai háttere is van.

A falvak talán legnagyobb problémáját a folyamatos elvándorlás okozza. Az elmúlt 2 évtizedre jellemző volt hogy, a munkaképes fiatalok igyekeztek elhagyni a kisebb, munkahelyekben szűkölködő településeket, így a helyi társadalom szerkezetváltozáson ment keresztül. A periférián elhelyezkedő apró és törpefalvakból kiáramló munkaképes réteg jellemzően a városokban vagy azok agglomerációiban elhelyezkedő településeken kezdett új életet. Ez a tendencia nem csak a társadalmi és demográfiai viszonyokat jellemzi. A kevésbé frekvenciált területen elhelyezkedő, kimagasló erőforrásokkal nem rendelkező települések esetében az egészségügyi adatok is másként alakulnak, valamint az emberek életminősége és egészségi állapota is rosszabb, mint a városban, illetve fejlődő településen élőké. Ezen kedvezőtlen hatások elsődleges kiváltó oka a kilátástalannak tűnő helyzetben keresendő.

Bár a vidék számos előnyt rejt magában, szerintünk ezen potenciálok kiaknázásához megfelelő és kiszámítható anyagi és lelki háttér szükséges.

Kutatásunk során feltérképeztük az 1000 fő alatti települések karakteres problémáit, és a vizsgált településeket kategorizáltuk a rendelkezésre álló erőforrások alapján. Majd ezen erőforrások figyelembe vételével igyekeztünk általános fejlesztési lehetőségeket megfogalmazni.

Kulcsszavak: kistelepülések, településméret, elvándorlás, potenciálok

JEL kód: Q56, R11

It is well known that in Hungary over the past fifty years the smaller settlements have been the most underprivileged ones. This derived not only from the size but also from their low political prestige.

Perhaps the greatest problem of the villages is caused by the continuous emigration. It was typical of the past two decades that the working young people tried to leave the smaller villages, and as a result, the local society was changed. The outflowing young workers started a new life in towns or in their agglomerations. This trend did not only affect the social and demographic conditions. In less frequented areas people's health and life quality are worse than in the cities and other developed settlements. The primary cause of these negative effects is the seemingly hopeless situation.

Although living in the countryside holds huge benefits, that can influence the living conditions of the inhabitants in a positive way, in our view to exploit these potentials people need sufficient financial and emotional background.

During our research we mapped the characteristic problems of towns with less than 1,000 inhabitants, then we grouped these towns based on the available resources. After this we tried to formulate general development opportunities.

Keywords: township, settlements size, migration, potentials

**A KIS- ÉS APRÓFALVAS TÉRSÉGEK NÉPESSÉGÉNEK VÁLTOZÁSA
HAZÁNKBAN
THE POPULATION CHANGING OF SMALL AND MICRO-VILLAGE AREAS IN
HUNGARY**

Oláh Izabella
Urbánné Malomsoki Mónika

Magyarországon jelenleg (2015. január 1-i adat) 1125 db 500 fő népesség alatti és 649 db 501-1000 fő közötti népességű település található. Ez a teljes település állományunk 7,7%-a. Ezen településeken él hazánk népességének 7,7%-a (761 673 fő). Az ezer fő népesség alatti települések Magyarországon főként a hegyes-dombos területeinken találhatók. Ezek a Dél-dunántúli régió, a Nyugat-dunántúli régió, a Közép-dunántúli régió és az Észak-magyarországi régió. Ezen területeken a népesség száma folyamatosan csökkenő.

Apró- és kistelepüléseink népessége az elmúlt évtizedekben folyamatosan csökkent. A népesség csökkenésének oka egyrészt a természetes szaporulatból adódó negatív egyenleg, mely országos átlagokat tekintve is kimutatható, valamint az apró és kistelepülésekből történő elvándorlás.

Kutatásunk eredményeként a kis- és aprótelepülésekben kimutatható népességcsökkenést mutatjuk be kitérve a népességcsökkenés volumenére, okaira és rámutatva arra, hogy az országos adatokhoz képest ezek milyen mértékűek.

Keywords: kis- és aprótelepülés térségek, népesség, elvándorlás, népességcsökkenés

JEL: Q56, R11,

In Hungary (January 1 2015.) we have 1125 towns with a population below 500 people, and 649 towns, where the population is between 501 and 1000. This is 56,2 percent of Hungary's settlement. 7,7 percent (761 673 people) of our country's population in such villages lives. The villages with a population number below 1000 people can be found mainly in the hilly areas. These regions are the Southern Transdanubia, Western Transdanubia, Central Transdanubia and the Northern Hungary. In these areas the number of the population is steadily declining.

The population number of small villages has steadily declined in recent decades. The reason of declining population is the negative balance of the natural growth – this is also a national trend -, and the migration from these villages.

In our research we present the phenomenon of declining population in these small villages, including the quantity and the reasons behind it, and we also compare the trends of the investigated villages to the national trend.

Keywords: small and micro-village, population, migration, population decline

MIT NYERÜNK, HA KIEGÉSZÍTJÜK A SIX SIGMÁT A LEAN MANAGEMENT ESZKÖZEIVEL? WHAT COULD WE GAIN BY COMBINING SIX SIGMA WITH LEAN MANAGEMENT TOOLS?

Oláh Judit

A Six Sigma az elmúlt 20 év egyik legjobb minőségfejlesztő módszer arra, hogy optimalizáljuk a folyamatainkat, és csökkentjük a hibákat a rendszerünkben. A Six Sigma minden vállalat számára jövőt mutat, ha a minőség és a vevői elégedettség növelése a cél. Eszközei nagyon egyszerűek és könnyen elsajátíthatóak, ha megfelelően ismerjük a rendszerünk és a folyamataink helyzetét, gyengeségeit és erősségeit. Kutatásomban bemutattam a releváns szakirodalmakon keresztül, hogy a Six Sigma egyszerűen ötvözhető más minőségfejlesztő módszerekkel, ezek egyike a Lean Management. A két módszert ötvözve, az új módszerrel - a Lean Six Sigmával - sokkal jobb eredményeket érünk el. Előnye, hogy egyszerűen be lehet építeni a módszerek eszközrendszerét egymás folyamataiba. A Lean Six Sigma fejlesztés eredménye az új standard, mely megalapozza a további folyamatjavítási lehetőségeket, amennyiben annak fenntarthatósága biztosított. Ez elengedhetetlen feltétele annak, hogy a továbbiakban fejlesztéseket valósítsunk meg a munkánk során. A jövőben nagyon fontos a munkavállalók képzése a Lean Six Sigma eszközeinek ismeretére, hiszen ha megértik a fontosságát, akkor akadályok nélkül valósítják azt meg a munkájuk során.

Keywords: Lean Management, Six Sigma, Lean Six Sigma, minőség
JEL: L11

Six Sigma has been the best set of tools for quality improvement in the past 20 years to optimize processes and minimize risks in our systems. Six Sigma is a window of future opportunities for each company, once the ultimate goal is set to improve quality and customer satisfaction. Six Sigma tools are simple and easy to master with full knowledge of the status, weaknesses, and strengths of our systems and processes. With the review of relevant literature, my research has explored that Six Sigma can be used jointly with other quality improvement tools, such as Lean Management. If the two methods are combined, Six Sigma offers much better results, since the defects of both systems can be simply eliminated by the mutual integration of tools into the other system. Lean Six Sigma improvement develops a new standard which serves as the basis of further opportunities to improve processes, if they are safely sustainable. It is crucial for the implementation of developments in our subsequent work. Acquiring knowledge of Lean Six Sigma tools is extremely important for employees in the future since awareness of its significance enables them to use this set of tools without obstacles in their work.

Keywords: Lean Management, Six Sigma, Lean Six Sigma, quality

ACTIVITY-BASED INSTRUCTIONAL DESIGN MODEL

Ollé, János
Hülber, László

Up-to-date and effective e-learning solutions require the application of modern instructional design models (Horton, 2011). The Nexius instructional design model to be presented combines teaching-learning-centred models and development-production centred models in order to exceed their own boundaries. Beyond providing theoretical solutions, the model also advises curriculum developers on specific tools and measures for practical implementation. The model also includes a system of curriculum schemes, providing different methodological schemes based on various features, i.e.: the purpose of education, characteristics of students, etc. Based on the aforementioned parameters, 4-4 curriculum schemes are selected from the three main scheme groups to be applied during the development process. Due to their different specific ideas about the process of learning and learning itself, the different curriculum scheme groups can hardly be combined with each other; therefore one has to be chosen at the beginning of the curriculum development process. The model uses up-to-date theories of cognitive development, learning methods and it also applies the rules of visual communication and the solutions of instructional design. Its main principle represents an activity-centred pedagogy based on the activation of students; it aims to connect the pieces of their already acquired knowledge and explore the possibilities of digital-based motivation.

Keywords: Instructional design, Curriculum development , E-learning, Activity-based pedagogy

ÄNDERUNG DES PACTVERTRAGS – RECHTE DER LANDPACTVERTRAGSPARTAIEN IM INTERNATIONALEN VERGLEICH

A HASZONBÉRLETI SZERZŐDÉSEK MÓDOSÍTÁSA – A SZERZŐDŐ FELEK JOGAI NEMZETKÖZI ÖSSZEHASONLÍTÁSBAN

Orlovits Zsolt

Die Pacht ist in der Landwirtschaft ein bekanntes und vielfach benutztes Rechtinstitut. Die Bodennutzung wird zum überwiegenden Teil über den Pachtmarkt abgewickelt.

Durch den Landpachtvertrag wird ein Grundstück mit den seiner Bewirtschaftung dienenden Gebäuden (Betriebspacht) oder ein Grundstück ohne solche Gebäude (Parzellenpacht) überwiegend zur Landwirtschaft verpachtet. In West-Europa sind beide Formationen bekannt, in Ungarn nur die Parzellenpacht.

Der rechtliche Pächterschutz bezieht sich auf die Dauer des Pachtvertrages und auf die Höhe des Pachtzinses. Bei Pachtverträgen auf bestimmte/unbestimmte Zeit, oder auf Betriebspacht/Parzellenpacht gibt es unterschiedliche Verlängerungsmöglichkeiten in Deutschland, in Österreich und in Frankreich. In diesen Staaten ist es allgemein gültige Regel, die Landpachtverträge einer behördlichen Kontrolle unterworfen zu werden. Demgegenüber gibt es differenzierte Regelung im Falle von Änderung des Pachtzinses und bei der Kündigungsmöglichkeiten von Landpachtverträgen.

In der Studie wird darauf aufmerksam gemacht, dass die Methoden der deutschen, österreichischen und französischen Pachtrechte für Ungarn anwendbar sind.

Keywords: Betriebspacht, Parzellenpacht, Verlängerungsmöglichkeiten, Kündigungsmöglichkeiten, Änderung des Pachtzinses

JEL: Q15 R14

A haszonbérlet általánosan ismert és gyakran alkalmazott jogintézmény a mezőgazdaságban, ezen belül is elsősorban a földhasználat területén.

A földhaszonbérleti szerződés tárgya lehet egy agrárüzem egésze (meghatározott földterület a hozzá kapcsolódó lakó- és gazdasági épülettel együtt), vagy önmagában egy mező- és erdőgazdasági földrészlet. Míg Nyugat-Európában mind az üzembérlet, mind pedig a parcellabérlet egyaránt ismert, Magyarországon csak az utóbbinak van jelentősége.

A bérlovédelem jogi eszközei leggyakrabban a haszonbérleti szerződés időtartamát és a haszonbérleti díj mértékét befolyásolják. Németországban, Ausztriában és Franciaországban is ismert a haszonbérlové egyoldalú szerződéshosszabbítási joga, amelynek mértéke attól függ, hogy az eredeti szerződést határozott vagy határozatlan időtartamra, illetőleg üzemre vagy földrészletre kötötték-e. A vizsgált államokban a haszonbérlet előzetes hatósági jóváhagyása általánosan érvényesülő szabály. Jelentős különbségek mutatkoznak azonban a haszonbérleti díj változtatása miatt kezdeményezett szerződésmódosítás, illetve a felmondási okok megítélésében.

Jelen tanulmány arra kívánja felhívni a figyelmet, hogy a német, osztrák és francia jog által alkalmazott megoldások a magyar földforgalmi szabályozásban is meghonosíthatóak lehetnének.

Keywords: üzemhaszonbérlet, parcellabérlet, szerződéshosszabbítási lehetőségek, haszonbérleti díj módosítása, felmondási lehetőségek

**TRADÍCIÓ ÉS INNOVÁCIÓ A JOGBAN – AGRÁRÖRÖKLÉSI SZABÁLYOZÁS
BEVEZETÉSÉNEK LEHETŐSÉGE MAGYARORSZÁGON
TRADITION AND INNOVATION IN THE LAW – ABOUT THE RECEPTION OF
AGRICULTURAL INHERITANCE RULES IN HUNGARY**

Orlovits Zsolt
Csegődi Tibor László

A birtokpolitika egyik érzékeny pontját képezi az agrárüzem (termőföld) öröklése. Egyrészt amiatt, mert az öröklési jog a polgári jog legstabilabb területe, ezért bármiféle változtatás alapos megfontolást igényel, másrészt a mezőgazdaságban figyelemmel kell lenni az „egy élet munkája eredményeként” létrehozott agrárüzem lehetőség szerinti egyben tartására, a birtokaprózódás megakadályozására. Míg Nyugat-Európában évszázados hagyományai vannak az agráröröklési jog általánostól eltérő szabályozásának, addig hazánkban – a gazdasági racionalitás elvét figyelmen kívül hagyva – az agrárhagyaték (agrárüzem) a hagyatéki vagyonon belül nem képez elkülönült egységet.

Vannak olyan országok (pl. Franciaország, Ausztria), ahol az agrárhagyaték tulajdonjogának átszállása elfogadó nyilatkozat tételéhez kötött, a mezőgazdasági üzemet így csak megfelelő gyakorlattal, szakismerettel rendelkező örökös kaphatja meg. Az üzemben tulajdonrészt nem szerző örököstársakkal való elszámolás egyszerűsített értékelési technikán alapul. Számos országban (pl. Németország, Franciaország) arra is lehetőség van, hogy az örököstársak közösen öröklési agrártársaságot alapítsanak az agrárüzem működtetése érdekében. Az üzem tényleges vezetője az egyik örököstárs, vagy egy, az üzemet haszonbérbe vevő gazdálkodó lesz. Tanulmányunkban – nyugat-európai példákat felhasználva – azt vizsgáljuk meg, milyen agráröröklési szabályozás bevezetése lenne indokolt Magyarországon.

Keywords: agrárüzem, mezőgazdasági hagyaték, öröklés, üzemértékelés

JEL: Q15 R14

One of the sensitive points of property policy is the agricultural farm's (land) inheritance. On the one hand the inheritance law is the most stable part of civil law, so any changes need careful consideration, on the other hand, the agricultural farm should be protected from fragmentation as far as possible, because it is often a result of work of a lifetime. Although in Western-Europe the agricultural inheritance law is regulated differently (compare to general inheritance law) since centuries, in Hungary - despite of the principle of economic rationality - the agricultural legacy (agricultural farm) does not constitute a separate unit within the legacy.

In some countries, like France, or Austria accepting statement should be made to the transfer of ownership of agricultural legacy, so only the inheritor who has sufficient experiences, specialist knowledge should get the farm. The settlement of accounts with inheritors who does not get the farm's ownership is based on a simplified valuation method. In many countries like Germany or France it is also possible that co-heirs jointly establish inheritance agricultural company in order to operate the farm. The head of the farm will be one of the co-heir, or a farmer who lease the farm. In our study – using examples from Western-European countries – we examine and present the agricultural inheritance rules which reception would be justified in Hungary.

Keywords: Agricultural farm , production and legal unit, Inheritance of living and real agricultural instruments, Evaluate of the farm

THE NATIONAL ENVIRONMENTAL POLICY AND ENVIRONMENTAL PROTECTION IN AGRICULTURE

Pajewski, Tomasz

Agriculture is an economic sector that uses natural resources. His impact on the environment largely depends on endogenous factors and therefore dependent on the farmer himself but also exogenous - restrictions created by the environment itself but also the state. Farmers with its actions can either improve or destroy the environment. Speaking here, eg. The environmental externalities that affect the level and quality of different kinds of public goods.

Environmental protection in the agricultural sector depends mainly on the activities of farmers because they directly affect the natural resources in the production process. Depending on the specific production process (extensive or intensive) Farmers in varying degrees of impact on the environment. Typically, faced with a choice between intensive management of where economic efficiency is relatively high and extensive approach where production efficiency is sometimes questionable. Because farmers use their own resources can not force them to choose the direction of management - more or less pro-environmental. And here uses the state intervention mechanisms to encourage farmers to pro-environmental management within the framework of a contract.

This paper attempts to characterize and systematize knowledge of Polish environmental policy instruments having impact on improving the environment in areas used for agriculture.

Keywords: environmental, externalities, public goods, agriculture

JEL: H23 H42 H53

MARKETING - KOMMUNIKATION IM FRÄNKISCHEN WEINLAND THE MARKETING COMMUNICATION OF THE FRANKEN WINE REGION

Pallás Edith

Der Wein ist mehr, als ein alkoholisches Getränk aus frischem Traubensaft. Der Wein vermittelt den Konsumenten Stil, Authentizität, Fachkompetenz und sinnliche Erlebnisse. Im Mittelpunkt des Weinmarketings steht der Konsument, dessen Wünsche und Gewohnheiten kennen gelernt und befriedigt werden sollten. Das moderne Weinmarketing soll einen umfassenden Denkansatz verwenden, in dem alle Aspekte der Weinvermarktung, von der Produktion, über die Kellerarbeiten, bis zum Verkauf, einer Firmenphilosophie folgen. Aufgrund derer wird die Kommunikation ausgeführt, unter anderen in Form von Botschaften. Im Fränkischen Weinland wurde aufgrund eines wissentlich geplanten und realisierten Konzepts und Strategie eine große Fundgrube der Marketing-Kommunikationsmittel geschaffen. Das Weinland entwickelt seine Marketingmittel kontinuierlich und erweitert seine Zielgruppen. Es baut bewusst auf seine hervorragenden natürlichen Gegebenheiten, betont die Jahrhunderte alte Traditionen. Es wird versucht eine vollständige Harmonie zwischen dem Alten und Neuen, der Tradition und der Innovation zu gestalten. Durch Verwendung der modernsten technischen Lösungen werden auch die jüngeren Generationen angesprochen, so werden die Toren vor der Entwicklung breit geöffnet. All das konnte aufgrund der Kooperation der Akteure vom Weinsektor, Tourismus, der lokalen Wirtschaft und der öffentlichen Hand verwirklicht werden. Das sollte für jede Weinregion als Vorbild dienen.

Keywords: Wine marketing, Marketing strategy, Wine tourism, Marketing communication
JEL: M31

Wine is more than some alcoholic beverage made from fresh grapes, wine and winemakers convey a spectacular lifestyle and a good feeling affecting the consumer as well. Wines transfer style, authenticity, expertise and sensual experiences to the consumer. Wine marketing is focused on the consumer whose requirements and habits must be found out and reacted to accordingly. Modern wine marketing should adopt a comprehensive approach in which all aspects of the wine – from production, through wine cellar work and distribution – follows the same corporate philosophy. Communication takes place on this basis by means of messages among other tools.

In the Franken wine region a large repository of marketing communication tools have been created based on a consciously planned and implemented concept and strategy. The wine region is continuously developing its marketing toolkit, expanding its target group. It intentionally builds on its outstanding natural quality, strengthening them and emphasizing the century-old traditions. They try to achieve complete harmony between old and new, tradition and innovation – with outstanding success – and applying the achievements of modern technology the younger generations are also addressed showing the way for development. All this could only be realized and operated with the cooperation of the players of the wine sector, tourism, as well as the local economy and the public sector, which should serve as an example for all other wine regions.

INTERPRETATIONS OF INTERCULTURAL DIFFERENCES: COMMUNICATION AND INTERCULTURAL COMPETENCE IN OUR GLOBALISED WORLD INTERKULTÚRÁLIS KÜLÖNBSEGEK INTPRETÁCIÓI: KOMMUNIKÁCIÓ ÉS INTERKULTÚRÁLIS KOMPETENCIA GLOBALIZÁÁLÓDÓ VILÁGUNKBAN

Pallás Edith
Varga Erika

Nowadays in our accelerated world globalisation and its consequences are unavoidable. In this Global Village plenty of examples illustrate intercultural contacts. i. e. contacts between at least two different cultures that also have their potential minefields in addition to rewards. Our paper is aimed at examining what factors should be taken into consideration when dealing and communicating with another culture. We can state that awareness and respect are a must and both written and unwritten rules must be followed. All the cultures should be equally treated and there is no room for talking about subordinate relationships in this aspect, i.e. no culture is more inferior or superior of others. Personality traits and intercultural competencies that enhance competitiveness should also be emphasised in intercultural communication. The significance of developing competencies in training and in practice is also pointed out as competencies are one of the factors of future growth .

Keywords: communication, culture, dos and don'ts of intercultural communication, personality traits, intercultural competence

JEL: O57

Manapság felgyorsult világunkban a globalizáció és következményei elkerülhetetlenek. Globális falunkban számos példa igazolja az interkulturális kapcsolatok jelenlétét, vagyis az olyan kapcsolatokat, melyben legalább két eltérő kultúra képviselteti magát az előnyökön kívül a lehetséges hátrányokkal, potenciális aknamezőkkel.

Cikkünk azt vizsgálja, hogy milyen tényezőket kell figyelembe venni ahhoz, amikor egy másik kultúrával folytatunk párbeszédet. Megállapíthatjuk, hogy a tudatosság és a tisztelet mindenkor szükséges az írott és íratlan szabályok egyaránt követendők. A kultúrákat egyformán szükséges kezelni és e tekintetben nincs értelme alárendeltségi viszonyról, függésről beszélni, hiszen egyik kultúra sem jobb vagy rosszabb a másiknál. A személyiségjegyeket és a versenyképességet fokozó interkulturális kompetenciákat szintén figyelembe kell vennünk az interkulturális kommunikáció során. A kompetenciafejlesztés fontosságára is rámutatunk, akár tréning, akár a gyakorlat során, hisz a kompetenciák a jövő egyik növekedési tényezőit jelentik.

Keywords: kommunikáció, mit szabad tenni és mit nem az interkulturális kommunikáció során, kultúra, interkulturális kompetencia, személyiségjegyek,

TANULÁSI ZAVAROK A SZAKKÉPZÉSBEN LEARNING DISABILITIES IN THE VOCATIONAL EDUCATION

Pap Anna

A hátrányos helyzetű csoportok és a fogyatékkal élő felnőttek képzése, tanulásának támogatása gazdasági-társadalmi előnyökkel is jár, hiszen képzésükkel segíthetjük munkába állásukat, mellyel a munkanélküliségi ráta csökkenthető, elősegíthető a gazdasági növekedés.

A felnőttképzésnek kezelnie kell azokat a speciális igényeket, melyekkel a tanulási zavarokkal küzdő, sajátos tanulási igényű felnőttek az oktatás világába lépnek (vissza). A szakképzésben azonban mindez még kevésbé kidolgozott terület. A gyógypedagógia széleskörű ismereteket nyújt a tanulási zavarok köréről, de jelenleg még csak kevesen foglalkoznak a felnőttkori tanulásra történő adaptálásával, a szak- és felnőttképzés felkészültségével.

Doktori kutatásom célja, hogy megvizsgáljam a tanulási zavarokkal küzdő (fiatal) felnőtt tanulók helyzetét a szakképzési centrumokban, feltérképezem, hogy milyen módszertárral, eszközrendszerrel, szolgáltatásokkal, jó gyakorlatokkal segítik tanulmányaikat. Kutatási eredményeimre alapozva olyan komplex andragógia módszertani javaslatcsomagot dolgozok ki, amely segítheti a tanulási zavarokkal küzdő felnőttek eredményes tanulását, figyelembe veszi speciális szükségleteiket. Kitérnék a szűrésre, a javasolt módszertanra, az eszközrendszerre és a korszerű, kedvező tanulási környezetre is.

Jelen előadásom bemutatja doktori kutatásom elméleti hátterének fő területeit, a tanulási zavarok körét és a szakképzési centrumokat.

Keywords: tanulási zavar, tanulási nehézség, szakképzési centrum, szakképzés, felnőttképzés, diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia

JEL: I24 I25 I29

The training of the disadvantaged groups and handicapped adults as well as the support of their learning opportunities generates both economical and social profit, because the training increases their chance to find a job, and this way the unemployment rate decreases while we can help the economy growing.

The adult training needs to care about the special needs, however, in the field of vocational training, this is a less developed area. The special education gives us a deep knowledge about the learning disabilities, the specific learning difficulties, but nowadays there is only a small circle of professionals dealing with the adaptation of these special needs into the world of vocational and adult education.

My research aim is to monitor those adult students situation in the vocational education centres, who have special learning needs as well as to map which treatments, which services and which good practices would help their education. Furthermore, I make suggestions based on my andragogy research about what should be taken into consideration regarding the adult students special needs and learning disabilities in the vocational and adult education and what would be the proper and effective answers to these needs. My solution package includes the filtering, the suggested methods and instruments as well as the characteristics of inspiring, modern learning environment.

My presentation introduces the range of learning disabilities and the vocational education centres.

Keywords: learning disabilities, specific learning difficulties, vocational education, vocational education centres, adult education, dyslexia, dysgraphia, dyscalculia

ELEKTRONIKUS ÜZLET - NYITOTT KURZUS KKV-K SZÁMÁRA E-BUSINESS - MOOC FOR SMES

Pásztor Márta Zsuzsanna
Pető István

A magyar kis- és középvállalkozások információtechnológiai eszközhasználata, különösen a magasabb szintű szolgáltatások terén erős elmaradásban van az Európai Unió átlagától. Az integrált vállalatirányítási, vezetői információs és ügyviteli programok használata nélkülözhetetlen a gazdasági életképesség fenntartásához, a fejlődési és növekedési esélyhez. Az elmaradottság szintje kormányzati cselekvést is szült, az IKT Zöld könyv Digitális gazdaság pillérének négy eszközcsoportja is a kkv-k első informatikai fejlesztéseinek és elektronikus szolgáltatásfejlesztéseinek támogatása köré épül.

Az egyetemi tudásközpontok is részt vállalhatnak az elektronikus gazdaság disszeminációjában, a felhalmozott elméleti és – esetleg piaci szereplők bevonásával – a modern gyakorlati ismereteket ingyenes online szabadegyetemi kurzusokat kínálva lehet az érintett vállalkozások számára közvetíteni.

Az IKT ismeretek elektronikus átadása (e-learnig és MOOC) támogatott célként jelenik meg a Zöld könyvben, emellett az együttműködés kölcsönösen előnyös lehet a partnerek számára, a szoftveripar bemutathatja fejlesztéseit a célközönségnek, a kisvállalkozások érintett vezetői és munkavállalói szabad időgazdálkodásban tanulmányozhatják a fejlődésükhöz szükséges ismereteket, az egyetemek szakemberei pedig fejleszthetik távoktatási repertoárjukat.

Tanulmányunkban a nemzetközi példák összevetésével a szereplők kölcsönös hasznát és az együttműködés buktatóit elemezzük.

Keywords: kis- és középvállalkozások, információtechnológia, integrált vállalatirányítási rendszerek, e-learning

JEL: O32 O38 H52

The Hungarian small and medium-sized enterprises using information technology devices, especially in the higher-level services have a strong backlog of the European Union average. The use of enterprise resource planning, management information and program management is essential to maintaining the economic viability of the development and growth potential. The government action also gave birth to the level of backwardness of ICT, Digital Green Paper on economic pillar of SMEs is based around four asset groups also support internal IT improvements and developments of electronic services.

The knowledge centers also take part in the dissemination of electronic economy, the accumulated theoretical and - possibly with the involvement of market participants - the modern workplace learning can free online university courses offered to mediate the undertakings concerned.

The ICT skills by electronic transfer (e-Learning and MOOC) supported appears as an objective of the Green Paper, as well as cooperation can be mutually beneficial to the partners, the software industry can present developments of the audiences, leaders of relevant small businesses and workers leisure management to consult the knowledge required for their development, universities and professionals to develop distance learning repertoire.

In our study international examples comparing the benefits and pitfalls of mutual cooperation of the actors are analyzed.

Keywords: small and medium-sized enterprises, information technology, integrated business management systems, e-learning,

E-KORMÁNYZATI SZOLGÁLTATÁSOK NÉPSZERŰSÍTÉSI LEHETŐSÉGEI PROMOTION OPPORTUNITIES FOR E-GOVERNMENT SERVICES

Pásztor Márta Zsuzsanna
Popovics Attila

Az elektronikus közigazgatás fejlesztésének korai éveit uralta a „szolgáltassunk és használni fogják” optimizmusa, mivel a megvalósult szolgáltatások számos előnnyel kecsegtetnek az állam apparátusa és polgárai számára.

Az igénybe vehető szolgáltatások úgy tűnik nem feltétlenül találkoznak az ügyfelek szükségleteivel, a szolgáltatások igénybevétele ugyanis rendkívül alacsony szinten mozog. A probléma megoldására elsősorban informatikai kihívásként tekintenek a döntéshozók, amelynek azonban csak a felhasználók egy részének vonatkozásában van létjogosultsága, ugyanis az internettel rendelkező és azt aktívan használók sem fordulnak az e-közigazgatás szolgáltatásai felé.

A valós és potenciális felhasználók csoportjainak megfelelő azonosítása az informatika, a vezetéstudomány és marketing szemszögéből alapjául szolgálhat egy komplex eszközrendszernek, mely az állampolgárokat az informatikai eszközökkel való ellátottságuk, tudásszintjük és az elektronikus szolgáltatások elfogadottsága alapján ösztönözheti az elektronikus közszolgáltatások igénybe vételére.

Keywords: elektronikus közigazgatás, szolgáltatásfejlesztés, ügyfélszegmentálás, marketing

JEL: D78 O33

The development of e-government dominated the early years "if you build it, they will come" optimism because of realized services promise a number of benefits for the citizens and the state apparatus.

The services available may not seem to meet the needs of the clients, because the use of services is moving at very low levels. To solve this problem it is primarily seen as a challenge for IT decision-makers, which, however, only in relation to some of the users have a reason for existence, as the internet and it has no active users are turning to e-government services.

Proper identification of the real and potential user groups in IT, management science and marketing point of view may be based on a complex system of tools that citizens with their access to IT tools, their level of knowledge and encourage the use of electronic public services based on e-acceptance.

Keywords: e-government, service development, customer segmentation, marketing

**EGYÜTT, VAGY KÜLÖN? A KÖZÉP-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓ JÖVŐJE
KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ INNOVÁCIÓS FEJLESZTÉSEKRE
TOGETHER OR SEPARATELY? THE FUTURE OF THE CENTRAL HUNGARIAN
REGION WITH SPECIAL FOCUS ON INNOVATION**

Péli László
Czabadai Lilla

Az Európai Unió kohéziós politikáját – sok más szakterülethez hasonlóan – NUTS II-es, vagyis regionális szinten szabályozzák. A kohéziós politika célja, hogy elősegítse az Unió különböző régiói között fennálló területi különbségek feloldását. A NUTS rendszerbe történő besorolást minden esetben a tagállam végzi el, majd az EUROSTAT és az Európai Bizottság jóváhagyását követően lép életbe. Magyarország esetében a főváros egy, már korábban meglévő közigazgatási egységgel összevonva, vagyis Budapest Pest megyével alkot egy NUTS II-es régiót. Az EU kohéziós politikája három szintet különböztet meg, melyet kizárólag az egy főre jutó GDP mérőszámával deklarál. Ezek alapján kevésbé fejlett, átmeneti és fejlett régiókat rangsorol. A 2007-2013-as tervezési időszakban az átmeneti régiók közé tartozott, így fokozatosan csökkenő támogatásban részesült, mely az egy főre jutó GDP tekintetében Budapestre abszolút mértékben igaz, azonban Pest megye – a mérőszám alapján – ekkor is a kevésbé fejlettek közé tartozott volna. A 2014-2020-as időszakra pedig a fejlett régiók közé került a Közép-magyarországi régió, melyel gyakorlatilag megszűntek számára az elérhető kohéziós támogatások. 2015. október 30-án a Pest Megyei Közgyűlés döntött, Pest megye elszakadásáról a Közép-magyarországi régióból, egyúttal deklarálta különálló régió alkotási szándékát. Amennyiben a brüsszeli fogadtatás is kedvező lesz, 2019-től Pest megye önálló régiót alkothat – 8-ra emelve ezzel a magyarországi régiók számát.

Keywords: Kohéziós politika, NUTS 2, Belső periferia, Innováció
JEL: Q18 Q20 Q38

The Cohesion Policy of the EU distinguishes three levels of development by the measurement of GDP per capita. Based on this method the EU ranks developed, transitional and less developed regions. In the time of EU accession Hungary drops into the second part of programming period 2000-2006. The Central-Hungarian region (which includes the capital and Pest county) was classified as a less developed region similarly to all the six “rural” regions, thus the area received the highest amount of supporting sources. In the programming period 2007-2013 the Central-Hungarian region belonged to transitional regions, so it received continuously decreasing subsidies. In the case of Budapest the value of GDP per capita refers to development, but based on the measurement Pest county was supposed to belong to the transitional areas. Between 2014-2020 the whole area of the Central-Hungarian region getting into the level of developed region. It means that this area is not entitled anymore to get Cohesion sources. On 30th October, 2015 the Pest County Assembly made a decision about Pest county’s disruption and declared it’s intent to create a separated region. As long as the government stand for the idea and the it met with a warm response in Brussels, from 2019 Pest county could operate as an independent region.

Keywords: Cohesion policy, NUTS 2, Internal periphery, Innovation

**THE COURSES OF ECODEVELOPMENT OF PROTECTED AREAS IN POLAND
(THE SWIETOKRZYSKIE VOIVODESHIP)
SUMMARY OF RESEARCH FROM YEARS 1998-2006**

Poplawski, Lukasz

The area covered by protected areas in Poland amounts to 33,1%; the region with the highest percentage of areas covered by them is in the Swietokrzyskie Voivodeship – 62 %. There are 72 municipalities in the Swietokrzyskie Voivodeship among which in 49 protected areas cover more than the half of the Swietokrzyskie area. These areas are usually landscape parks and protected landscape areas. The basic of development of protected areas should be based on the production of high quality food and food processing. This paper presents courses of ecodevelopment of protected areas in Poland. The work continue discusses theoretical issues of instruments and institutions with reference to polish protected areas. Following the topic, the courses of ecodevelopment in protected areas has been analyzed. The last chapter presents the local development in opinions of inhabitants in the aspect of ecodevelopment. The problem of strategic management in the context of sustainable development has been raised in this paper. This problem is multi-threaded, consisting of the following factors: economic, environmental and social development taking into account the dynamicity. Special attention is paid to the participation of the public and the authorities in planning at different stages The work ends with a brief conclusion.

Keywords: multifunctional development, inhabitants' opinions, eco-development, Swietokrzyskie Voivodeship, protected areas

JEL: Q15, Q56,

ÉLELMISZERFOGYASZTÁS ÉS TERMŐFÖLDIGÉNY FOOD CONSUMPTION AND LAND REQUIREMENTS

Posza Barnabás
Borbély Csaba

A közleményben napjaink globális élelmiszertermelésének helyzete kerül bemutatásra. Egyrészt a népesség és a fizetőképes kereslet növekedésével bekövetkező élelmiszerfogyasztási szokások változására, másrészt napjaink pazarló életviteléből adódó nagyfokú élelmiszerpazarlás és élelmiszer veszteség, illetve az élelmiszer elosztás egyenlőtlenségeire.

A mezőgazdasági termelés alapjául szolgáló termőföld korlátozottan rendelkezésre álló tényező. A termőterületért az élelmiszertermelés mellett többek között az Európai Unió irányelveinek köszönhetően a bioüzemanyag gyártás is igényt formál. Annak ellenére, hogy az ilyen típusú üzemanyagok használata a környezeti fenntarthatóság érdekében és a környezetszennyezés csökkentése jegyében lett bevezetve, globális szinten több negatív hatással is jár. A közösségi szinten a mesterségesen generált kereslet import nélkül nem elégíthető ki, a termelő országokban újabb területek mezőgazdasági termelésbe vonásával, illetve az élelmiszeralapanyag-termelésre használt területek kivonásával jár. Mindent egybevetve a megtermelt, élelmiszer alapanyagként is hasznosítható elsődleges biomasszából előállított bioüzemanyag hasznossága fenntarthatóság szempontjából különösen a vízigény és a termőföldigény miatt kérdéses. Energiahányados tekintetében az üzemanyag alapanyagként szolgáló mezőgazdasági növényektől és technológiáktól függően is nagy szórást mutat.

Keywords: fenntarthatóság, élelmiszerfogyasztás, biomassza, termőföldigény

JEL: N50

The goal of the present study is to raise awareness of food waste and the societal, social, environmental and economical problems involved. There are few information sources available in this topic, and the accuracy of the few sources available is questionable due to the use of derived values and expert estimations. In this study secondary data sources were used, containing quantitative values on the global level and in many cases in the European Union as well. It can be concluded that food waste reached an extraordinary scale, regardless of the level examined. In welfare states, neither economical necessities nor political pressure urged people to pay more attention to this issue in the last decades, which may explain the aggravation of the situation. The problem is present in every society but it is usually more serious in the more developed, wealthier regions of the world. According to FAO, in poorer countries relatively more food waste is generated at the beginning of the supply chain (production, processing and transportation) while in wealthier countries including Hungary the majority of waste occurs in the trade and in households. Besides several logical and expected findings, some connections can be observed that cannot or can hardly be verified by quantitative results. In these cases traditions, customs and national habits can also influence food wasting behaviour. Several aspects of food waste are described. Among environmental aspects, the role of unnecessarily emi.

Keywords: sustainability, food consumption, biomass, land requirements

REGULATION OF THE FINANCIAL CRISIS “2008”

Potocskáné Kőrösi Anita

The economic and financial crisis that spread from the US had deeply struck the whole world including the central and eastern european region. For a long time there was no adequate answer to solve the problems, only confusion. Not only the long term strategy, but also the agreement concerning the urging, immediately necessary actions was missing. European governments have recognised the need of taking strong measures but it is a question whether they used the proper methods and were they sufficient and effective enough to treat the situation. To get through the crisis the consolidation of the banking system, restoration of liquidity and increase of bank lending were needed so an extensive reform of institutional structure of financial regulation and banking system was inevitable. It became clear that the recession can be managed only if besides the stabilization of banks, they reconsider the whole financial regulation. The measures taken by the governments and special elements of the actions are highly controversial, so there is no consensus about whether these reforms will remain appropriate and sufficient in the future even in case of another forthcoming crisis. On the whole it's obvious that the global financial and economical crisis caused serious problems in employment, real economy and in social life of the countries and consequently affected their political system and power relations.

Keywords: economic and financial crisis, regulation, crisis management, extensive reform

JEL: G01

THE AGRICULTURAL LAND MARKET IN POLAND AND ITS CHARACTERISTICS

Przygodzka, Renata
Mioduszeński, Jarosław

The article takes the problem of agricultural land market in Poland. Its purpose is to present the specifics of that market. It is well known that the agricultural land market is one of the most important markets of production factors. Transactions on it concluded are reflecting and at the same time determining the transformation of the agrarian structure and the process of the concentrations of agricultural land. From the article considerations it follows that the agricultural land market in Poland is composed of three segments: 1) so-called "inter-neighbourhoods market", on which the sale and purchase transactions include farmers, 2) market where traded land belonging to Treasury Resources, 3) "non-marketable" rotation of the land, which include primarily transactions such as donations, inheritances and contracts for life imprisonment. A detailed analysis of the phenomena taking place on these segments of agricultural land market in Poland allows to declare that, the specific characteristics of this market is not only its complexity, but also enduring an imbalance of demand over supply and large regional and local diversity.

Keywords: agriculture, agricultural land, market, Poland

JEL: Q15

BIG DATA ÉS FENNTARTHATÓSÁG

BIG DATA AND SUSTAINABILITY

Racskó Péter

Az informatika és a távközlés fejlődése napjainkban már lehetővé teszi, hogy korábban még elképzelhetetlen mennyiségű adatot gyűjtsünk tároljunk, továbbítsunk és elemezzünk. A fejlődést nem csak a kezelhető adatok mennyisége, hanem összetétele, szerkezete és megbízhatósága is jellemzi. Az elemzéshez és döntés előkészítéshez ma már nem feltétlenül szükséges, hogy az adatok jól szerkesztett struktúrában, megfelelő előkészítés és tisztítás után álljanak rendelkezésre, az információ-technológia új eljárásai képesek kevésbé jól strukturált, nem mindig pontos, nagy mennyiségben, folyamatosan érkező adatokat is közel valós időben elemezni és ezzel a gyors döntéseket, beavatkozásokat támogatni.

A fenti képességekre és lehetőségekre a "Big Data" elnevezéssel szokás hivatkozni. Az előadásban azt mutatjuk be, hogy a Big Data képességek hogyan segíthetik a fenntarthatóságot a gazdaság, energiagazdálkodás és társadalom területén. Bemutatjuk egyes smart technológiák és a dolgok internetje (Internet of Things) avagy a gépi kommunikáció lehetőségeit.

A jelenlegi kutatások alapján megpróbáljuk jellemezni a jövő adatelemzési technológiájának szerepét a gazdaság, energiagazdálkodás és a társadalmi élet egyéb területein.

Keywords: Big Data, adatelemzés , fenntarthatóság, valós idejű döntéstámogatás, intelligens technológiák

JEL: D80

Fast development of information and communication technologies provided new tools to process large volumes of unstructured, poorly cleaned data in near real time. The difference between the typical data processing task in the past and present time is not only the volume of data gathered and processed but also its consistency, variability of structure and level of reliability. The real time analysis of large volume of poorly structured, sometimes unreliable data helps fast decision making and taking actions in many areas of economy and society.

The new abilities and opportunities of data processing is coined by the term "Big Data". We shall present how big data tools can help sustainability in economy, saving energy and supporting smart economy and society.

We shall demonstrate the possibilities of smart technologies, internet of things (IoT) or machine-to-machine (M2M) communication.

In the presentation a characterisation of present and future role of up-to-date data analysis will be given regarding economy, energy consumption and other areas of society.

Keywords: Big Data, data analysis, sustainability, real time decision support, smart technologies

**MILYEN LEHETŐSÉGEK VANNAK A KÖZSZFÉRÁBAN DOLGOZÓK
MOTIVÁCIÓJÁRA?
FÓKUSZBAN AZ ILLETMÉNYRENDSZER
WHAT ARE THE POSSIBILITIES FOR MOTIVATING PUBLIC SERVANTS?
FOCUSING ON THE SALARY SYSTEM**

Rác Anita

Erre a kérdésre keresem a választ, csakúgy, mint megannyi munkáltató a közszerában. Rengeteg tanulmány foglalkozik a dolgozók motivációjával, hiszen kiemelkedően fontos a jó munkaerő megtartása, illetve a nagyobb teljesítmény, minőségi munka elérése.

Vajon elegendő-e a dolgozót motiválni illetményemeléssel? Előadásomban bemutatom a közszerai illetményrendszerét, a kiemelkedő munkateljesítményért adható juttatási formákat és az egyéb motivációs lehetőségeket.

A közigazgatásban dolgozók illetményére vonatkozó szabályozás alappilléret a közszerai tisztségviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Kttv.) adja. A törvény illetményrendszere az egyes illetményelemekre, az azokkal kapcsolatos jogosultságokra és mértékekre vonatkozó rendelkezéseket foglalja össze.

A közszerai bérezése kötött illetményrendszeren alapul, így a munkáltatónak az adott jogszabályi kereten belül van csak mozgáster a bérezés tekintetében, ami meglehetősen szűk keresztmetszetet mutat a magánszerához képest. Ennek feloldásaként az új közszerai életpálya bevezetésével várják sokan az átütő változást. De ne felejtsük el, hogy az illetményen felül rengeteg eszköz áll még rendelkezésünkre a munkavégzés eredményességének növeléséhez.

Keywords: közszerai, kormánytisztségviselő, illetményrendszer, motiváció

This is the question I try to answer and many employers in the public sector do the same. There are several studies dealing with the motivation of employees as keeping good workforce and facilitating better performance and high quality work is of primary importance. Could it be enough to motivate the employee with a salary raise? In my presentation I will describe the salary system of the public sector, the forms of benefits payable for excellent labour performance and other possibilities of motivation.

The cornerstone of the regulations on the salary of public servants is the Act CXCV of 2011 on Public Service Officials (hereinafter: APSO). The salary system of the Act covers the provisions on the specific salary elements with the related entitlements and rates.

As salaries in the public sector are based on a fixed salary system, the relevant statutory framework provides a quite narrow margin of discretion – as compared with the private sector – for the employer concerning the determination of salaries. The introduction of the new public service career model is expected by many people to change this situation drastically. We should not forget, however, that there are many tools we can turn to, in addition to salaries, in order to increase the effectiveness of the work.

Keywords: public sector, employees, salary system, motivating

A KÖZSZFÉRÁBAN FOGLALKOZTATOTTAK FEJLŐDÉSI IRÁNYAI DEVELOPMENT DIRECTIONS OF PUBLIC SECTOR EMPLOYEES

Rácz Anita

Milyen fejlődési lehetőségei vannak a közszolgának?

A fejlődés egy életen át tartó folyamat, ami nemcsak a magánéletben, hanem a munkánk során is folyamatosan végig kell, hogy kísérje tevékenységünket. A szakmai fejlődésünket segítheti egy megfelelő kompetenciával bíró vezető, aki szakmaisága és megfelelő értékrendje alapján mintaként szolgál, de az iskolai intézményekben és a munkahelyen tanultakat is fejleszthetjük megfelelő képzéssel, illetve továbbképzéssel.

„Innovációs lehetőségek és kihívások 2014-2020 között” című Konferencián a közszférában foglalkoztatott kormánytisztviselők fejlődési lehetőségeit kívánom bemutatni poszteren. Kitérek a jelenleg hatályos jogszabályi kötelezettségként előírt közigazgatási alapvizsga, szakvizsga kötelezettségre, annak pozitív oldalát szemlélve, valamint a rendszer hiányosságait is bemutatva szeretném rávilágítani az érdeklődőket, hogy milyen fejlesztés, változtatás szükséges. Ezen felül szeretném bemutatni a közszférában foglalkoztatott kormánytisztviselők képzési, továbbképzési lehetőségeit, hiszen megfelelő képzés nélkül a dolgozók fejlődése sem történhet meg maradéktalanul.

Keywords: közszféra, kormánytisztviselő, fejlődés, képzés

What kind of development prospects do public servants have?

Development is a life-long process accompanying us not only in our private lives but also in our work. Our professional development can be facilitated by a competent leader whose professionalism and whose proper values can serve as a model for us, but with adequate training or further education we can also develop what we have learn in the school or at the workplace.

At the conference „Challenges and Prospects for Innovation between 2014-2020” I would like to demonstrate on a poster the development prospects of government officials employed in the public sphere. I will mention the statutory obligation to take the basic exam and the specialised exam of public administration, showing the positive aspect of this duty, and I also refer to the deficiencies of the system, reflecting on what kind of developments and changes are needed.

In addition, I would like to demonstrate the training and further education possibilities offered for government officials employed in the public sphere, since adequate training is essential for the comprehensive development of the employees.

Keywords: public servants, government officials employed, development, tarining

**ALTERNATIVE MANAGEMENT TRAINING AND TEAM BUILDING
METHODOLOGY FOR HIGHER EFFICIENCY AND BETTER INVOLVMENT -
BACK TO HOMO LUDENS**

**ALTERNATÍV VEZETŐI KÉSZSÉGFEJLESZTŐ, VALAMINT CSAPATÉPÍTŐ
MÓDSZERTAN A MAGASABB HATÉKONYSÁG ÉS AZONOSULÁSI RÁTA
ÉRDEKÉBEN - MÁR MEGINT HOMO LUDENS...**

Réthy István

The basic methodological approach to skills development and team building programmes should derive from the fact that we are working with adults. According to Knowles (1978) adults are more likely to learn:

- in a life-like focused style thus a situational interpretation proves to be more efficient than a theoretical build-up

- a lot from their experience thus the emphasis should be on case studies

- a self managed environment where the trainer should be a learning partner, a mediating mentor and not an information/knowledge conveyor plus a strict examiner two-in-one.

One of the key aspects of any training programme is its efficiency. Companies buying such services would almost always want guarantees for effectiveness. A cornerstone of any training programme is the measure of motivation of participation. The more team members get involved and drawn in the higher the efficiency reached.

Our approach as a result is to ease up classical training and teambuilding programmes with an array of high-tech experiences. Most participants are attracted to the novelty of such programme elements and as a result those will fuel the whole programme and will add the necessary spicing so that the programme is "tasty" and "you want it".

Keywords: management training, organisational development, team building, teaming, common experience, games

JEL: M53

MOBILITY VS MIGRATION – COMPETITIVENESS VS GLOBAL SOCIAL CRISIS MOBILITÁS VS MIGRÁCIÓ – VERSENYELŐNY VS GLOBÁLIS TÁRSADALMI VÁLSÁG

Réthy István
Bezzeg Enikő

Being responsible and pro-active about oneself is one of the most powerful challenges of the XXI. century. This may mean considerable changes for society, education, mentality and culture. Differences in the rates of employment or access to any level of education are likely to induce the need for mobility at the individual's level and possessing such values seems a must if one desires to stay competitive. At the same time – in the view of the new migration phenomena - mobility attitudes of different cultures/countries are reformulated in a newer setting: being ready to move around is no longer considered to be enough (or in some cases even desired!), a change paradigm seems to be necessary as this is likely to become a cornerstone of global assertive thinking.

The road to a more mobile individual, community, society or education could be rocky. Smooth travel does not depend on theoretically and scientifically justifying the need for change. The challenge is to achieve acceptance - that is mobility in thinking - on a large scale and induce new ways of thinking on all the levels mentioned. For this it is exciting to investigate:

- means through which mobility (as an index of competitiveness) can be achieved.
- ways through which mobility can be integrated in education programmes on all levels
- communication channels and messages for efficiently conveying related values
- ways of illustrating the aforementioned mobility through best practice socio-cultural models

Keywords: mobility, geographical mobility, mobility in thinking, migration, social impact, large scale social conflict,

Az önmagunkért és környezetünkért való felelősségvállalás, a pro-aktív attitűd talán a huszonegyedik század egyik legmarkánsabb szocio-kulturális kihívása. Ez komoly változásokhoz vezethet társadalmi, oktatási, kulturális és gondolkodásbeli területeken is. A munkanélküliségi ráta vagy a különböző oktatási szintekhez való hozzáférés terén fellelhető erős regionális különbségek várhatóan mobilitási kényszert generálnak egyéni szinten, s mintha ez lenne az egyéni siker modernkori záloga. Ugyanakkor - a migrációs jelenség láttán - a mobilitáshoz kötődő attitűdök új megvilágításba kerülnek: a földrajzi mobilitás már nem elég (sőt, bizonyos esetekben egyenesen nem kívánt!), paradigmaváltásra van szükség, s a gondolkodási mobilitás egyre lényegesebb szerephez jut.

A mobilitás felé vezető út rázós lehet. A zökkenőmentes átmenet már nem a mobilitás szükségességének/megakadályozásának tudományos indoklásán múlik. A kihívás a gondolkodási mobilitás elérése makro, azaz társadalmi vagy akár globális szinten. Ennek érdekében izgalmas lehet vizsgálni:

- az eszköztárat, mellyel a mobilitás elérhető, szabályozható
- a mobilitás oktatási programokba való beintegrálásának lehetőségeit
- a kommunikációs csatornákat, melyeken keresztül a fő kapcsolódó értékek hatékonyan közvetíthetők
- a lehetőségeket, melyeken keresztül a fenti mobilitáshoz kapcsolódóan követendő társadalmi, kulturális jó gyakorlatokat mutathatunk be

**MAGYARORSZÁGON SZEMÉLYSÉRÜLÉSES KÖZÚTI KÖZLEKEDÉSI
BALESETEK OKOZÓIK ÉS ABBÓL ALKOHOLOS ÁLLAPOTBAN LÉVŐK
SZERINTI ELEMZÉSE**
**ANALYSIS OF THE CAUSES OF PERSONAL INJURIES IN ROAD ACCIDENTS IN
HUNGARY AND THE PEOPLE IN ALCOHOLIC CONDITIONS**

Rezsabek Tamás

A vizsgálat alapjául a Központi Statisztikai Hivatalának secunder adatai szolgáltak. SPSS programcsomaggal és EXCEL segítségével 20 év adatai kerültek feldolgozásra az 1994-es évtől egészen a 2014-es évig.

Elmondható, hogy az elmúlt 20 évben a vizsgált személysérüléssel közúti közlekedési balesetek között a legmeghatározóbb a személygépkocsival okozott balesetek száma (átlag 10.961 db baleset), második helyen a kerékpárral okozott balesetek (1.778db baleset), szorosan a harmadik a tehergépjárművel okozott balesetek (1.676 db baleset).

Keywords: közúti baleset, elemzés, leíró statisztika, Pearson-féle összefüggés, Két mintás T próba, analitikus lineáris trend

JEL kód: B01

The study was based on the secondary data of the Central Statistical Office by using SPSS and Excel software package. Twenty years of data have been processed from the 1994 until 2014.

It can be stated that of the personal injury in road accidents for the last 20 years the most significant ones were caused by car (average of 10,961 accidents). On the second place we can find injuries caused by bicycle accidents (1,778), close to the third type of accidents caused by truck (1,676 accidents).

Keywords: road accidents, analysis, descriptive statistical, Pearsons correlation test, Two-sample t test, analytical linear trend calculation

**AZ AGRÁRGAZDASÁG SIKERESSÉGE ÉS AZ ELEKTRONIKUS
DÖNTÉSTÁMOGATÁS KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA
EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PROFITABILITY OF THE
AGRICULTURE AND THE ELECTRONIC MANAGEMENT SYSTEMS**

Rieger László

Általánosan elfogadott az a vélemény, hogy a mezőgazdasági termelést az elkövetkező 40 évben 60 százalékkal szükséges növelni ahhoz, hogy kielégítse a növekvő élelmiszerigényeket. Az élelmiszer veszteség akár 50%-ra, míg a fogyasztó többletfogyasztása és élelmiszer pazarlása további 50%-ra becsülhető. A pontos nyomon követése jelentős belső tartalékokat biztosít az élelmiszer vertikumban. Az elektronikus adatgyűjtés és döntéstámogatás lehetővé teszi az erőforrás-takarékos működést, a hiteles adatszolgáltatást. A piaci szereplők törvénytisztelő magatartását az ellenőrzési rendszerek is elő tudják segíteni.

A 2014. évi gazdasági növekedésben az előző évi magas bázis ellenére meghatározó volt a mezőgazdaság szerepe. Az ágazat bruttó hozzáadott értékének volumene 13,9 százalékkal nőtt, ez megközelíti az egy évvel ezelőtti 15,3 százalékot, 0,5 százalékponttal járult hozzá a 3,7 százalékos GDP növekedéshez. A bruttó hozzáadott értékből a részesedése 4,5% volt.

A teljesség igénye nélkül hasznos számba venni azokat a piaci és kormányzati lehetőségeket, amelyek az összes mezőgazdasági termelőnek kiegyensúlyozottabb, versenyképesebb működési feltételeket tudnak teremteni, mint a precíziós gazdálkodás; a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer fejlesztése; Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszer; online pénztárgépek; Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer; Food Fraud Network (FFN), az élelmiszerhamisítással nemzetközi információs hálózat.

The generally accepted opinion is that agricultural production needs to be increased by 60 percent over the next 40 years to meet the growing food demand. The food loss from production to processing can reach 50% and consumer food waste and excess consumption is estimated at an additional 50%. Therefore the accurately monitored production and consumption system can provide significant reserves. The electronic data collection and decision support allows resource-saving and credible reporting. Law-abiding behavior of the operators of control systems also can help.

The economic growth in 2014 despite the high base of the previous year played a decisive role in agriculture. The volume of gross added value of the sector increased by 13.9 percent, is almost reaching the 15.3 per cent of the previous year. As a result, the sector contributed 0.5 percentage points to 3.7 per cent GDP growth. The share of agriculture in gross added value changed slightly, it was 4.5%.

It is useful to take an overview of the opportunities which can create more balanced, more competitive operating conditions for the farmers, ie. precision farming; development of agricultural risk management system; integrated administration and control system; online cash registers; trade in goods road electronic control system; Food Fraud Network (FFN), an international information network for food counterfeiting.

**A HELYI GAZDASÁGFEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI A HAZAI KISTELEPÜLÉSEK
VIZSGÁLATÁN KERESZTÜL**
**POSSIBILITIES OF LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT THROUGH THE
ANALYSIS OF HUNGARIAN SMALL SETTLEMENTS**

Ritter Krisztián

A globalizáció és a lokalizáció alakítja napjaink gazdaságának térszerveződését, miközben a lokalitások sok tekintetben közvetlenül kapcsolódnak a globális gazdaságba. A helyi szint szerepét hangsúlyozza a szubszidiaritás és a decentralizáció alapelve is - a döntéseket és a végrehajtást arra a szintre kell helyezni, amely a legnagyobb átlátással és kompetenciával rendelkezik a feladat megvalósításához. A helyi gazdaságfejlesztésben az önkormányzatok szerepét a hazai és nemzetközi kutatások is hangsúlyozzák. Ugyanakkor a helyi lehetőségek beszűküléséből, a kisebb önkormányzatok helyzetének elemzéséből kiindulva, valamint figyelembe véve a hazai, település és térségfejlesztésre vonatkozó kutatások eredményeit, joggal merül fel az a hipotézis, mi szerint a kisebb települések csak részlegesen rendelkeznek a szükséges kompetenciákkal. Primer kutatás során a hazai, 3000 fő alatti települések viszonylatában vizsgáltuk, hogy az önkormányzatok és a helyi vállalkozások milyen mértékben rendelkeznek a helyi gazdaságfejlesztéshez szükséges kompetenciákkal, mik a tapasztalataik, és milyen területen kéne fejleszteni, képezni a hatékonyabb együttműködés érdekében.

Keywords: Helyi gazdaságfejlesztés, Kistelepülés, Innováció, Vidék, Vidékgazdaság
JEL: O18 P25 R00

Localization is one of the most important forces forming the economic space, while local places connect to the global economy in several ways. The role of the local level is emphasized by the two main EU principles - subsidiarity and decentralization as well. The decisions and actions have to be done on that level which has the optimal overview and competency for that. The role of the local governments in local economic development (LED) planning is underlined even in the Hungarian and in the international literature. Meanwhile, based on the declining local possibilities, the economic analysis of the small rural settlements and concerning the findings of researches aiming settlement and territorial development in Hungary, our hypothesis was that smaller settlements have only partial competencies for LED. By our primary research we tried to analyze the necessary competencies, practical experiences, and the field of further skills and extension concerning to cooperation in economic development of localities. Summing up our research both local governments and local entrepreneurs have certain lack of competencies that has to be improved.

Keywords: innovation, local economic development, rural areas, rural economy, small settlement

AGRICULTURE AS A PART OF A WORLD HARRITAGE - THE CASE OF HOLLÓKŐ A MEZŐGAZDASÁG, MINT A VILÁGÖRÖKSÉG RÉSZE HOLLÓKŐN

Ritter Krisztián

One of the basic consequences of the global tendencies is the change in the role of localities as well as the growing importance of the endogenous theories and “own” resources that play important role also in Hungary, meanwhile farming activities as parts of EU’s multifunctional agriculture or cultural heritage could raise the touristic value of the countryside. Within rural policies the emphasis has long been shifted towards rural diversification, support for indigenous business, encouragement of local initiatives and local enterprises. The long-term strategic objectives of the EU Rural Development Policy in the 2014-2020 programming period are as follows: the competitiveness of agriculture, the sustainable management of natural resources and the balanced territorial development. In this strategy agriculture seems to remain one of the key element as solution for lagging rural areas.

In our empirical study based on a primary research in the summer of 2015 we try to analyse the possible role of traditional agriculture and farming activities in local development from a special point of view in a small village (Hollókő) as the analysed settlement is declared as a world heritage. According to our results because of the declining role of agriculture in employment and the tendencies of market economy, farming could only serve as a way of economic diversification and a “tool” in rural tourism concerning to local development strategy.

Keywords: Agriculture, Local development, Rural Economy, Rural development,

JEL: Q19 J43 O13

A világgazdaságban - így Magyarországon is - tapasztalható folyamatok egyik lényeges eleme az endogén erőforrások és a lokális fejlesztések szerepének megerősödése. Eközben a helyi gazdálkodás a multifunkcionális mezőgazdaság részeként hozzájárul a vidéki kulturális örökségek és a turisztikai értékek megőrzéséhez, növeléséhez. A hangsúly a diverzifikáció, a helyi vállalkozások és kezdeményezések felkarolásának irányába helyeződött, miközben az EU hosszú távú vidékstratégiájának célja a versenyképesebb agrárium, a természeti erőforrásokkal való gazdálkodás fenntarthatóbbá tétele, és a kiegyensúlyozottabb területi fejlődés elérése. Ezek fényében a mezőgazdálkodás továbbra is fontos eszköznek ígérkezik a hátrányos helyzetű vidéki térségek számára. 2015 nyarán primer kutatás keretében vizsgáltuk a mezőgazdaság lehetséges szerepét a helyi fejlesztésekben, a világörökségként nyilvántartott Hollókőn. Fő megállapításunk, hogy csökkenő foglalkoztatási szerepe mellett a gazdasági diverzifikációban és a turizmus kínálat elemeként lehet lényeges az ágazat szerepe.

Keywords: Mezőgazdaság, Helyi fejlesztés, Vidékgazdaság, Vidékfejlesztés

POSITION OF SMALL FARMS IN THE SLOVAK AGRICULTURE

Rovny, Patrik
Hambalkova, Maria
Dobák, Dušan

Small and medium enterprises are by their multiplicity and economic performance driving force of the Slovak economy. There are the small farms that determine regional and local differences in economic performance and employment of the rural population.

The Slovak agriculture in the European area is characterized by a very small group of farms farmed on almost 90% of agricultural land and on the other side there is a large group of farms farmed on a small area.

There is also discussion about the size of the farm, which would be sufficient for profitable business. By the correlation coefficient indicates that between the indicator of the number of employees and the difference between income and expenditure is the mean correlation.

The size of the correlation coefficient indicates that between two indicators the number of employees and the determinant difference of income and expenditure is little correlation. From the research we can see that it is not high relation between economical results and the size of agricultural land and also between the numbers of employees.

Keywords: farms, agricultural land, number of employees, incomes, expenses

JEL Q12

REGIONAL DIVERSIFICATION OF AGRICULTURE IN POLAND

Sadowski Adam

Polish accession to the EU changed conditions of the farms. Farmers started to use the system of subsidies which mobilized a large number of them to take a more active farming. There have been significant changes in the structure of land use and production on farms. However, it should be noted that agriculture in Poland is characterized by considerable regional variation. Recent years have seen quite a profound change in the scale of land use. In less than eight years area of arable land in farms decreased by nearly 8% (on average about 1% per year). The reasons for this should be seen primarily in the enormous pressure from other sectors of the economy, which took over farmland for other purposes. In agriculture, intensive processes occurring Polish concentration. With the economic environment are eliminated, particularly the smallest farms. It strengthens a group of medium-sized farms area. There is continuous growth in livestock production per 1 ha. Increasing the number of bovine animals reared mainly in the direction of the meat was reflected in the production of meat per hectare of arable land. It can be observed a systematic, very dynamic, decrease the number of livestock both in the general as well as a reduction in the number of sows. The results of analysis by region indicate a more competitive position farms located in northern and western Poland. The lowest growth potential are characterized by a farm from southern and eastern Poland.

Keywords: Poland, agriculture diversification, structural changes, farms, animal production

JEL: Q15 R14 R52

AZ EGÉSZSÉGTUDATOSSÁG ÉS A FOGYASZTÓI MAGATARTÁS VIZSGÁLATA MAGYARORSZÁG BIOGYÜMÖLCS PIACÁN EXAMINATION OF HEALTH AWARENESS AND CONSUMER BEHAVIOUR OF ORGANIC FRUIT MARKET IN HUNGARY

Sándor Krisztina

„Amit eszel, azzá leszel.” – mondta Hippokratész görög orvos és természettudós, már az ókorban. Kutatási munkámban egy komplex képet akartam szerezni arról, a fogyasztók mennyire ismerik, hogy a biogyümölcsök milyen táplálkozás-élettani előnyökkel járnak a ma hagyományos piacokon vásárolt gyümölcsökhöz képest, mennyire tájékozottak a konvencionális termesztésből adódó veszélyekkel kapcsolatban, és mennyit tesznek meg egészségük megőrzése érdekében, és mi a motivációjuk a gyümölcsvásárlás során.

Vizsgálataim során tanulmányozom a fogyasztók ismereteit, tévhiteit a konvencionális gyümölcsstermesztésben alkalmazott szerekéről, veszélyekről. Megvizsgálom a biogazdák szemszögéből a biogyümölcs értékesítési jellemzőit és nehézségeit, a fogyasztókról alkotott megítélésüket és egy kérdőíves kutatás segítségével felmérem hogyan hat a gyümölcsfogyasztásra és vásárlásra, az ismeretek bővítése, miképp befolyásolja a bio- nem bio iránti elköteleződést. Végül értékelem, hogy a felmérés hatására várható-e változás a válaszadók szemléletében, és ez milyen új tendenciákat hoz a fogyasztói magatartásban.

Keywords: biogyümölcs, fogyasztói magatartás, ismeretátadás, egészségtudatosság, piac,
JEL: D83 I00 M30

„You become what you eat.” – said Hippocrates, Greek physician and scientist since antiquity.

In my research I wanted to get a complex image about how much consumers know about physiological benefits organic fruits have, compared to the traditional ones bought on markets, and if they are aware of risks resulting from conventional cultivation, and how much effort they put into maintaining their health, and what the motivation behind buying the fruit is.

In my studies I analyze consumers' awareness and misbelief about chemicals and risks involved in conventional food production. I examine the marketing difficulties of organic fruit selling from the farmers' point of view, and take a look at their perception of the customers. Furthermore, I analyzed how advancing knowledge can affect organic fruit purchase and consumption.

Additionally, how the knowledge transfer can influence the consumers' commitment to organic and non organic foods.

Finally, I concluded if change in consumer behaviour could be expected after the survey, and what new trends might turn up.

Keywords: organic fruit, consumer behaviour, knowledge transfer, health , awareness, market

AGRI-ENVIRONMENTAL PROGRAMS AS AN INSTRUMENT FOR CREATING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE ENVIRONMENTALLY VALUABLE AREAS OF THE LUBELSKIE VOIVODESHIP (POLAND)

Siedlecka, Agnieszka

The assumption of agri-environmental programs can contribute to sustainable rural development and conservation of biodiversity in these areas. Their leading aim is to improve the quality of the natural environment and rural areas. Polish accession to the EU has enabled farmers to obtain support for their farming operations, support which implements both the environmental and economic objectives. The aim of the study is to identify factors that determine decisions to join agri-environmental programs among farms engaged in agricultural activities of the environmentally valuable municipalities of the Lubelskie voivodeship. It was hypothesized that, in the case of farms with organic production, environmental aspects have a far greater impact than economic factors. For the implementation of the aim of the paper a study on a group of 133 farmers engaged in agricultural activities from the area of environmentally valuable municipalities was used. The study was carried out in 30 municipalities with the highest ecological valuables during November-December 2013 within the framework of the research project No. 2011/01/D/HS4/03927 entitled "Environmental Conditions and Factors of development of the economic functions of the valuable natural areas of Lublin voivodeship" funded by the National Science Centre.

TARTAMKÍSÉRLET A PRECÍZIÓS NÖVÉNYTERMESZTÉS ÖKONÓMIAI HATÁSAINAK VIZSGÁLATÁRA

LONG-TERM EXPERIMENT TO EXAMINE THE ECONOMIC IMPACT OF PRECISION PLANT PRODUCTION

Sinka Anett

A növénytermesztés célja kezdettől fogva az volt, hogy miként tudunk különböző beavatkozásokkal minél nagyobb és egyre többféle célra hasznosítható növényi produktumot minél egyszerűbben, olcsóbban, hatékonyabban és biztonságosabban előállítani, mégpedig minél kevesebb és kevésbé kedvezőtlen, káros, esetleg a jövőt veszélyeztető, katasztrofális mellékhatás nélkül.

Mindezen kritériumok teljesítésére a megfelelő módszerek, technológiai elemek kiválasztása a rendelkezésre álló lehetőségek minél teljesebb körű, tudatosan felépített vizsgálatával, kísérleti tesztelésével lehetséges.

A szerző egy hazai növénytermesztő gazdaságnál a helyspecifikus technológia ökonómiai hatásait vizsgálta. 102 ha-on beállított szabadföldi kísérlet adatai alapján összehasonlítja a hagyományos és precíziós növénytermelési módszereket, tanulmányozza azok költségszintjét és az általuk elérhető költség megtakarításokat. A 3 éves tartamkísérlet során a szerző ugyanazokat a kezeléseket állítja be mindkét parcellán minden évben.

Az eredmények rávilágítanak a precíziós növénytermesztési alkalmazások gyakorlatból származó adatokra alapozott ökonómia elemzésének fontosságára. A szerző kiemeli a tartamkísérletek fontosságát az agronómiai és ökológiai, valamint ökonómiai kérdések megválaszolásában.

Keywords: helyspecifikus technológia, szabadföldi kísérlet, gazdasági hatás, hatékonyság és biztonság

The goal of plant production has been always to find the right way to produce the highest possible amount of crop as simple, cheap, effectively and securely as possible. Besides, this process should have the possible less negative or harmful effect on the environment and may not threaten its future at all.

For the reasonable selection of methods and technological elements in order to fulfil for all these requirements, the comprehensive and targeted investigation and experimental tests of the possible solutions are needed.

The author investigated the economic effect of precision farming in a domestic plant producer company. Comparison of flat-rate and site-specific farming methods had been carried out based on a 102 ha plough-land experiment. Cost levels and obtainable cost reduction are analysed as well. Exactly the same treatments are applied on both parcels during all the three years.

The results reveal the importance of the economic analysis of precision farming technology based on practical database. The author underlines the importance of long-term experiments in answering agronomic, economic and ecological questions.

Keywords: precision farming, plough-land experiment, economic impact, efficiency and safety

ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁS, JELSZÓ ÉS E-BEFOGADÁS, AVAGY TUDÁS ÉS BIZALOM KÉRDÉSE

ELECTRONIC SIGNATURE, PASSWORD AND E-INCLUSION, OR A QUESTION OF KNOWLEDGE AND TRUST

Som Zoltán
Erdősi Péter Máté
Papp Gergely Zoltán

Az EU fejlesztési tervek 2014-2020 közötti programjai és a magyar közigazgatási fejlesztések egyaránt támogatják az elektronikus közigazgatás fejlődését. 2016. januárjától igényelhető az eSZIG, amellyel minden állampolgár számára hozzáférhetővé válik. Számos elektronikus közszolgáltatás már most is elérhető, ezek száma növekszik. Az alkalmazott technológiákat összevetve az innovációkkal az is látható, hogy a technikai fejlődés sokkal gyorsabb, mint a normatív közigazgatás fejlődése, ebből adódóan a technológiai fejlődésből adódó társadalmi változásokat törvényi szabályozással lekövetni nem, vagy csak nagyon későn képes. Annak érdekében, hogy az e-közigazgatási szolgáltatások bizalmi szolgáltatásokká tudjanak válni, három területet javasolunk a fókuszba helyezni:

1. az e-befogadás erősítése (kultúrateremtés),
2. az információbiztonsági tudatossági szint növelése egyéni és szervezeti szinten is, illetve
3. a képzések fejlesztésére is szükség van, a tudásteremtés és megosztás nélkülözhetetlen az szolgáltatások üzemeltetésében és felhasználásában egyaránt.

Kutatásainkban megvizsgáljuk a humán oldalát annak, hogyan lehet számottevő és tartós változásokat elérni az elektronikus közszolgáltatások felhasználásában.

Keywords: információbiztonság, eID, e-befogadás, elektronikus aláírás, e-közigazgatás, ICT, tudás, tudatosság, jelszó, jelszóhasználat

JEL: D83 D84 D89

Electronic signature, password and e-inclusion, or a question of knowledge and trust.

Both EU development plans between 2014 and 2020 and Hungarian development programs aiming the development of public administration support the development of electronic public administration (or e-administration). In Hungary it will be possible to apply for eSZIG starting from January 2016, which will allow every citizen to access e-administration. Numerous public services are available electronically at the moment but their numbers are constantly increasing. Comparing applied technologies with innovation it is visible that technology advances in a far greater pace than public administration normatively, which results in the fact that legal regulations are only able to follow social changes arising from technological advancement in a belated manner or are not able to follow them at all. In order for e-administration services to become trust services, the focus shall be placed on the following three areas:

- 1) strengthening e-inclusion (culture creation),
- 2) increasing the level of consciousness regarding info-security both on individual and organizational level, and
- 3) there is a need for development regarding training as well, creation and sharing of knowledge are essential both regarding the operation and use of services.

During our research we shall examine the human side of the question of how to achieve significant and lasting changes on the field of electronic public services.

Keywords: info-security, eID, electronic signature, e-inclusion, password, password use, , e-administration, ICT, , knowledge, consciousness

AZ ÁLLAM SZUVERENITÁSA ÉS AZ ERŐSZAK-MONOPÓLIUM NAPJAINKBAN THE STATE SOVEREIGNTY AND THE MONOPOLY OF VIOLENCE NOWADAYS

Spindler Zsolt

Az erőszak-monopólium fogalmi meghatározása Max Weber nevéhez fűződik. Véleménye szerint „az állam számít az erőszakhoz való ’jog’ egyedüli forrásának.” Weber szerint az állam és az erőszak viszonya nem eleve adott, hanem egyfajta evolúció eredménye, ami magában hordozza azt is, hogy állandó változásnak van kitéve. Ha mint civilizációs állomás tekintünk az erőszak-monopóliumra, akkor ez alapvetően a Nyugati társadalmakra jellemző, s jelenlegi formájában azokra is csak a XX. század végétől. A legitim erőszakgyakorlás alapja az erőszakot korlátozó törvény.

Az erőszak privatizálódásának folyamatában a politikai szereplői lehetőséget kaptak az állam szerepének csökkentésére, miközben a gazdaság szereplői egy újabb területen érvényesíthették a gazdaság logikáját. Ennek köszönhetően a politika és a gazdaság új kölcsönhatása jön létre, miközben a hagyományos állami erőszak szerkezeti elemei bomlásnak indulnak.

Keywords: erőszak, monopólium, szuverenitás, biztonsági, cégek,

JEL: K22

Monopoly of violence as a definition is attached to Max Weber. According to his opinion exclusively the state has the legitimate source to use physical force. In Weber’s opinion the relation between the state and the force is not pre-condemned, but it is an achievement of an evolution process and it includes constant changes. If we look at the monopoly of violence as a stage of civilization, it reveals on 20th century Western type societies. The basis of legitimate use of physical force is the law which controls the force and the procedure either.

In the privatization process of force political actors gained the possibility to lower the role of state, while economic actors were able to use the logic of economy on a new sphere. A new interaction emerged between politics and economy and the traditional force protection systems of the state devalued. Nowadays, the special characteristics of private and partly state owned security firms create a ’grey-zone’ between legal and non-legal use of force.

Keywords: violence, monopoly, sovereignty, security, firms

**AZ ŐSZI BÚZA TERMÉSMENNYISÉGÉT BEFOLYÁSOLÓ NITRAPYRIN
HATÓANYAG KORRELÁCIÓS VIZSGÁLATA
YIELD OF WINTER WHEAT INFLUENTIAL CORRELATION INVESTIGATING
OF NITRAPYRIN ACTIVE INGREDIENT**

Surányi Szilvia
Futó Zoltán

A talaj szerves N-vegyületei aminizáció, ammonifikáció és nitrifikáció folyamata révén válnak felvehető formává, melyben a talajban élő mikroszervezetek szerepe meghatározó, többek között a *Nitrosomonas europaea* baktériumé. A nitrapyrin hatóanyag kizárólag a *Nitrosomonas* baktérium fajok élettevékenységét gátolják a talajban specifikusan. A nitrogén veszteség csökkentésének egyik lehetősége a nitrifikációt kontrolláló kemikáliák használata. E tanulmány a Szent István Egyetem Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar Tessedik Campus kísérleti helyszínén 2015-ben végrehajtott kísérletet mutatja be. A kísérletünkben vizsgáltuk különböző dózisú folyékony nitrogén műtrágya hatását nitrapyrin hatóanyaggal kiegészítve illetve nélküle, összesen 7 féle kezelésben, 3 ismétlésben elvégezve. Kísérletünkben kiértékeljük a nitrapyrin hatását az őszi búza termésmennyiségére, ezerszemtömegére, hektolitertömegére illetve az ezek között jelentkező korrelációs összefüggéseket. A vizsgált paraméterek esetében a nitrapyrin hatóanyag használta megbízható különbséget mutatott, korrelációs összefüggéseket is ki tudunk mutatni vizsgált tulajdonságok között.

Keywords: őszi búza, nitrapyrin, nitrifikáció, gátlás,
JEL: Q10

Organic nitrogen compounds soil aminization, ammonification and nitrification process through available form, in which on soil microorganisms dominant role including bacteria *Nitrosomonas europaea*. The nitrapyrin active agent inhibit only live activities of *Nitrosomonas* bacteria species in the soil specifically. One possibility decreases the nitrogen loss the nitrification controlling use of chemicals.

This paper shows experimental field of the Szent István University Economic, Agricultural and Health Sciences, Campus Tessedik carried out in 2015. Our experiment we investigated effect of differently doses of fluent nitrogen fertilizer combination with nitrapyrin active ingredient or without, giving a total seven treatments, laid out three replications. In the course of our investigations we interpreted effect of nitrapyrin on the yield of winter wheat (t ha⁻¹), thousand kernel weight (g), hectolitre weight (kg hl) and between these parameters ensuing correlation relationship. In the case of investigated parameters we showed significant difference, we could show significant differences between investigated parameters.

Keywords: Winter wheat, Nitrapyrin, Nitrification, Inhibition

KÖRNYEZETVÉDELMI TUDATOSSÁG ÉS KULTÚRA MAGYARORSZÁGON ENVIRONMENTAL AWARENESS AND CULTURE IN HUNGARY

Szakács Attila
Szakács Zsolt
Zéman Zoltán

A mai XXI. században nagyon fontos, hogy mindenki tisztában legyen azzal, hogy a környezet védelme milyen fontos, és aktuális téma lett továbbá látni kell azt is, hogy együttesen milyen sokat tehetünk a klímaváltozás, vagy éppen a globális felmelegedés mérséklésében. Sajnálatos módon a szélsőséges időjárás következtében csökken a megtermelhető élelmiszer mennyisége – az aszály vagy éppen az árvizek miatt - míg az ingatlanokban viszont nő az okozott kár értéke. Erre a magyar lakosság döntő többsége nincs felkészülve, hiszen igen kevés összegű megtakarítással rendelkeznek, és nem igen kötnek házuk, nyaralójukra biztosítást. Fontos, azt is tudni, hogy hazánkban egy háztartásra nézve évente megközelítőleg 100 kg élelmiszer hulladékot dobunk ki, aminek többsége még fogyasztható lehetne, szerencsére ma már vannak olyan élelmiszermentő szervezetek, akik a még fogyasztható élelmiszereket rászoruló embereknek adják, amivel szintén hozzájárulnak a környezet védelméhez. Az egyik nem csupán hazánkat, hanem globális viszonylatban igen nagy problémát jelent a csomagoló anyagok lebomlása, mivel bizonyos anyagok egyáltalán nem vagy csak több száz év alatt semmisülnek meg.

Keywords: Környezetvédelem, fenntartható fejlődés, tudatosság, élelmiszer
JEL:

Today in the twenty-first century is very important that everyone is aware of the fact that the importance of protecting the environment, and has become current theme and should also see that together we can do what a lot of climate change, global warming or even the mitigation. Unfortunately, due to the extreme weather reduced the amount of food produced - precisely because of drought or flooding - while property, homes, however, is the damage caused to grow. For the vast majority of the Hungarian population is not prepared, because savers have very little, and not so conclude their house, summer cottage insurance. It is important also to know that in our country one household for every year we throw away approximately 100 kg of food waste, most of which could be consumed, fortunately now there is a food rescue organizations who have consumed foods give people in need, which also contribute to protecting the environment. One is not only our country, but also a very large problem in a global context degradation of packaging materials, because certain substances can not at all or only during hundreds of years destroyed.

Keywords: Environment, Sustainable Development, Awareness, Food

**THE RENEWABLE ENERGY AS A MEANS OF EDUCATION TO
ENVIRONMENTAL GOOD PRACTICE TO LIFE THROUGH THE EXAMPLE OF
SOME SETTLEMENTS OF HEVES COUNTY
A MEGÚJULÓ ENERGIA, MINT A KÖRNYEZETTUDATOS ÉLETRE VALÓ
NEVELÉS ESZKÖZÉNEK JÓ GYAKORLATA NÉHÁNY HEVES MEGYEI
TELEPÜLÉS PÉLDÁJÁN KERESZTÜL**

Szeberényi András

The environmentally conscious lifestyle is not straightforward approach for people. We want to live in an environmentally friendly way to the future generations, which will only succeed if we start the environmentally conscious life-time education now and for future generations. One way to use renewable forms of lies that has even a rudimentary degree of utilization in many countries, including large parts of Hungary as well. Many people feel that they can do is out of proportion to what it can achieve, and this incorrect thinking the main obstacle in the spread of environmentally conscious approach.

The aim of my research was that through the example of some settlements of Heves county renewable energy as environmentally conscious life education opportunities in the instruments of investigation.

During my primary research I wanted to examine some settlements of Heves County how renewable energy can help as a tool for environmental education for life.

Keywords: environmentally conscious lifestyle, environment-friendly, renewable energy, settlements

JEL: O13 P28 R11

A környezettudatos életmód nem magától értetődő szemléletmód az emberek esetében. A jövő generációinak érdekében is szeretnénk környezetbarát módon élni, amely csak akkor sikerülhet, ha már időben elkezdjük a mostani és a jövőbeni felnövekvő generációnál is a környezettudatos életre való nevelést. Ennek egyik módja a megújuló energia felhasználási formáiban rejlik, amely sok országban, köztük Magyarország jelentős területein is még kezdetleges kihasználtsági fokkal rendelkezik. Sokan érzik úgy, hogy amit ők tehetnek nem áll arányban azzal, amit elérhetnek vele, és ez a helytelen gondolkodás a legfőbb gátja a környezettudatos szemléletmód elterjedésének.

Kutatásom célja az volt, hogy néhány Heves megyei település példáján keresztül a megújuló energia, mint a környezettudatos életre való nevelés eszközének lehetőségeit vizsgáljam. Primer kutatásom során vizsgálni szerettem volna, hogy az egyes Heves megyei települések esetében a megújuló energia hogyan tud segíteni, mint a környezettudatos életre való nevelés egyik eszköze.

Keywords: környezettudatos életmód, környezetbarát, megújuló energia, települések

**A TALAJ ÉS A NÖVÉNYEK CINKTARTALMÁNAK ÖSSZEFÜGGÉS
VIZSGÁLATA NEHÉZFÉMTERHELÉSES TARTAMKÍSÉRLETBEN
EXAMINATIONAL OF RELATIONS BETWEEN THE ZINC CONTENT OF
PLANTS AND THE SOIL IN A HEAVY METAL LOADING LONG-TERM
EXPERIMENT**

Szegedi László
Fodor László
Fodorné Fehér Erika
Bélteki Ildikó

A Károly Róbert Főiskolán 1994 őszén beállított nehézfémterhelési tartamkísérlet (Al, As, Cd, Cr, Cu, Hg, Pb, Zn) hetedik évében őszi árpát (*Hordeum vulgare* L.), tizenharmadik évében lucernát (*Medicago sativa* L.) termesztettünk. A talaj és a növények cinktartalmának összefüggés-vizsgálatához mindkét kísérleti évben meghatároztuk a jelzőnövények és a talaj szántott rétegének cinktartalmát. A talaj vizsgált nehézfémkoncentráció tartományában a talaj „oldható” (NH₄-acetát + EDTA oldható), illetve „összes” (cc. HNO₃ + cc. H₂O₂ oldható) Zn-tartalma az őszi árpa szalma és szem, valamint a lucerna esetén lineáris kapcsolatot mutatott a növényi Zn-tartalommal. Mindkét növény esetén szoros összefüggés volt kimutatható a talaj és növény Zn-tartalma között. A kísérleti eredmények szerint az cinkdúsulás intenzitása az őszi árpa és a lucerna esetén közel azonosnak bizonyult. A cinkre megadott talajszennyezettségi határkoncentráció az őszi árpánál és lucernánál is megfelelő védelmet biztosít.

Keywords: talajszennyezés, cink akkumuláció, őszi árpa, lucerna,
JEL: Q5 Q53

In the seventh year of the long term heavy metal load (Al, As, Cd, Cr, Cu, Hg, Pb, Zn) experiments set in the autumn of 1994 at Károly Róbert College, we planted winter barley (*Hordeum vulgare* L.) and in the thirteenth year we planted alfalfa (*Medicago sativa* L.). For the correlation test of the zinc content of the soil and the plants we determined the zinc content of the indicator plants and plowed layer of the soil in both experimental years. In the examined range of heavy metal concentration of the soil the solute (NH₄-acetate + EDTA solute) and the total (cc. HNO₃ + cc. H₂O₂ solute) zinc content is linear in case of the winter barley straw and grains and the alfalfa. In case of both plants there was a strong relationship between the zinc content of the soil and the plant. According to the results of the experiments the intensity of zinc enrichment is nearly identical in case of winter barley and alfalfa. The limit for the concentration of zinc soil contamination specified in the related regulation also gives sufficient protection in case of winter barley and alfalfa.

Keywords: soil contamination, zinc accumulation, winter barley, alfalfa

A KÖZÖS AGRÁRPOLITIKA HATÁSELEMZÉSÉNEK ESZKÖZEI IMPACT ANALYSIS OF THE COMMON AGRICULTURAL POLICY - METHODS AND APPROACHES

Szerletics Ákos

Az előadás a Közös Agrárpolitika hatáselemzésének különböző megközelítéseivel és eszközeivel foglalkozik. Előadásom első részében a közpolitikák hatásvizsgálatának (impact analysis) alapfogalmait és módszereit tekintem át, különös hangsúlyt fektetve az ex-post, kvantitatív eszközök bemutatására. A kvantitatív hatáselemzési eszközök tárháza meglehetősen széles, részletes szakirodalom foglalkozik az egyes módszerek bemutatásával. Az előadás áttekinti a legfontosabb kvantitatív megközelítéseket, elemelve azok alkalmazhatóságának körülményeit, előnyeiket és esetleges hátrányaikat.

Az előadás második része pedig a KAP vonatkozásban elvégzett hatásvizsgálati tanulmányokból merít példákat annak a bemutatására, milyen hatáselemzési eszközöket alkalmaztak agrárpolitikai elemzésre a hazai és külföldi kutatások során. Áttekintem az alkalmazott módszerek körét, azokat a gazdasági hatásokat, amelyek az elemzések tárgyául szolgáltak, illetve a következtetéseket, amelyekre a vizsgálatok során jutottak a szerzők.

Keywords: Közös Agrárpolitika, hatáselemzés, hatásvizsgálat, kvantitatív eszközök,
JEL: Q18 C10

The presentation deals with impact analysis research concerning the Common Agricultural Policy. In the first part of my presentation, I would like to give an overview of the main concepts and methods of policy impact analysis, with an emphasis on ex-post, quantitative approaches. The range of quantitative policy analysis tools is quite broad, the various instruments are described in detail in previous studies concerning this subject. My presentation aims to describe the main quantitative methods, analyzing their applicability in various situations, their strengths and possible limitations compared to one another.

The second part of my presentation is concerned with previous examples for impact analyses of the Common Agricultural Policy. An overview is given of studies (both from Hungary and abroad), with a focus on the methods applied, different kinds of economic impacts analyzed, and the conclusions that were given. By studying them in detail, we may be able to arrive at a better understanding of the economic workings of the Common Agricultural Policy.

Keywords: Common Agricultural Policy, impact analysis, impact assessment, quantitative methods

MEGATRENDEK SCORECARD HATÁSA A CONTROLLEREKRE THE SCORECARD IMPACT OF MEGA TRENDS TO THE CONTROLLERS

Szőke Brigitta
Gábor Ágnes
Gácsi Rolnád
Zéman Zoltán

A tervezési, elszámolási, ellenőrzési és az információszolgáltatás összehangolásáért a controlling szervezet felelős. A megbízott controllerek feladata a megatrendek alapján – vezetői számvitel, beszámolási rendszer, szervezeti összehangolás – a vállalati stratégiai célok elérése. Pénzügyi szempontból kulcsfontosságú a pénzügyi terv készítése, amely segít megítélni az egyes befektetések kockázatát, meghatározza a likviditást (rövid és hosszú távon) továbbá a terv-tény adatai felhasználásával elemezhető a bevétel illetve a költség oldal. A controllerek a vállalat működési folyamatát minőségi riportok készítésével és egy komplex vállalati irányítási rendszer operatív és stratégiai szintű üzemeltetésével támogatja. A valós és naprakész szintetikák és analitikák egyeztetésével képessé válnak a piaci impulzusok gyors reagálására. A stratégiai irányok és a makro környezeti hatások kivédése érdekében elengedhetetlen az innovatív gondolkodás. Tehát a kiegyensúlyozott szervezeti teljesítmény eléréséhez kiemelkedően fontos a megatrendek alkalmazása a különböző dimenziókban.

Keywords: megatrend, scorecard, stratégia, controller

JEL: G02

Controlling organization is responsible for coordination of providing services concerning planning, accounting, control and information. The task of the entrusted controllers, based on the mega trends - management accounting, reporting structure, organizational alignment - is achievement of corporate strategic goals. From financial point of view, preparation of the financial plan has got its priority, which will help to assess the risk of each investment, defines liquidity (in short and long term), furthermore, using plan – fact actual data can be analyzed the revenue and the cost side. The controllers support the company's operational process by preparing quality reports and by operating an operational and strategic level of the complex corporate management system. By correlating real and up-to date syntheses and analyses they became capable of rapid reactions to market pulses. Innovative thinking is essential in order to avoid the strategic directions and macro environmental impacts. So in order to achieve a balanced organizational performance it is extremely important to use the mega trends in various dimensions.

Keywords: megatrend, scorecard, strategy, controller

A KÖLTSÉGEK FELOSZTÁSÁNAK RENDSZERE THE SYSTEM OF ALLOCATING COSTS

Szőke Brigitta

A modern költségfelosztási rendszerek kialakulásának oka a dinamikusan változó környezeti és üzleti feltételekben, a költség szerkezet átalakulásában, a hagyományos költségallokáció korlátaiban keresendő. A vállalatoknak számos lehetősége van a megfelelő költség számítási rendszerek kiválasztására és kialakítására. Az egységköltség számítási rendszer kialakítása során figyelembe kell venni a vállalat sajátosságait. A fedezetszámítások segítenek, hogy az adott termék, szolgáltatás értékesítése hogyan járul hozzá a vállalat eredményességéhez, illetve az árazási tevékenységet is támogatja. Ezért is szeretném bemutatni a költségek ellenőrzési rendszerét egy vállalati modellben (fedezeti pontok meghatározása). A hagyományos költségallokációs módszerek – osztókalkuláció, pótlékoló kalkuláció, normatív kalkuláció – bizonyos feltételek fennállása esetén napjainkban is képesek a vezetői döntések hatékony támogatására. Tanulmányomban az egyes érettségi szintek alapján szeretném bemutatni a költség kontinuumokat.

Keywords: költségfelosztás, költség számítás, költségkalkulációs modellek, költség kontinuum, Änderung des Pachtzinses

JEL: G02

The reason for emergence of the modern cost allocation systems can be sought in the rapidly changing environment and business conditions, changes in the cost structure, the limitations of the traditional cost allocation system. Companies have several options for selecting and developing the appropriate cost accounting systems. When establishing a unit costing system it is necessary to take into account the characteristics of the company. Cover calculations will help in the calculations of how the sales of a particular product or service contribute to the success of the company, and support pricing activities as well. That is why I want to introduce control systems for the cost of a business model (defining break-even point). The traditional cost allocation methods - distributors calculation, per capita calculation - under certain conditions today are able to provide effective support for management decisions. In my study I would like to present a cost continuums on the basis of certain maturity levels.

Keywords: allocation of costs, cost-accounting, costing models

Keywords: allocation of costs, cost-accounting, costing models, cost continuum , felmondási lehetőségek

CIVIL SZERVEZETEK SZEREPE A FENNTARTHATÓSÁGRA VALÓ ÁTÁLLÁS FOLYAMATÁBAN

THE ROLE OF NGOS IN THE PROCESS OF TRANSITION TO SUSTAINABILITY

Szőke Linda
Herczeg Boglárka
Bakosné Böröcz Mária

Európa a gazdasági, környezeti és társadalmi válságok hármasságával küszködik, a városi farmok és a bicikli-megosztó rendszerek nem tudnak minket megmenteni. Vagy mégis?

Az új kezdeményezések, ötletek és termékek segítséget nyújthatnak ahhoz, hogy önmagunkat és szükségleteinket meghatározzuk. Ezek az új kezdeményezések megnyitják a tereket a kísérletezésnek és a tanulásnak, kiváló alapként szolgálnak a fenntarthatóságra való átállás elősegítés ösztönzésére. Az átalakulás olyan radikális strukturális innovációkat, elképzeléseket és gyakorlatokat jelent, melyek különböző szektorok, területek és méretszintek szereplőit veszik számba. Nem tudjuk sem tervezni, sem irányítani az átalakulási folyamatokat, de kezdeményezhetjük, támogathatjuk és gyorsíthatjuk azokat. Azon kezdeményezéseket, melyeket olyan emberek tesznek lehetővé, akik a városban-régióban élnek és dolgoznak, meg akarják változtatni, hogy alapvető szükségleteinket - mint energia, étel, utazás, vagy lakhatás - hogyan határozzuk meg, és elégítjük ki. Ezt a változást úgy érzük el, hogy rengeteg összekapcsolt elemmel dolgozunk, mint infrastruktúrák és technológiák, normák, rutinok és gyakorlatok. A kihívást az jelenti, hogy olyan megoldásokat keressünk, melyek pozitív hatással vannak több területre is. A régiók, városok és társaságok komplex kapcsolódó rendszerek, így szükséges megtanulnunk a dolgokat „átfogóan látni”.

Keywords: fenntarthatóság, innováció, átalakuló gondolkodás, low-carbon társadalom

JEL: Q01 P48 O39

Europe is struggling with the three problems of an economic, an environmental and a social hazard at the same time, and neither urban farms, nor bike sharing systems can save us. Or can they? New initiatives, ideas and products may help us in defining our needs, and ourselves as well. These new initiatives open the doors for experimentation and learning, and serve as an excellent basis for encouraging the spread of transitioning to sustainability. The transition means radical structural innovations, ideas and practices which take the actors of various sectors, areas and sizes into consideration. We can neither plan nor control transition processes, but we may initiate, help and accelerate them. We're talking about initiatives which are made possible by residents / employees of the town, which want to change how we define and satisfy our most basic needs - like energy, foodstuffs, travel or housing. We can arrive at this change by simultaneously working with many linked elements, like infrastructure, technological solutions, norms, jog-trot patterns and practices. The challenge is to find solutions which have a positive effect on multiple areas at the same time. Regions, towns and firms are complex and interconnected systems, meaning we have to learn to 'see the big picture'.

Keywords: sustainability, innovation, transition thinking, low-carbon society

A BIOSZÉN EGYES KÖRNYEZETGAZDASÁGTANI KÉRDÉSEI ENVIROMENTAL ECONOMICS ASPECTS OF THE BIOCHAR

Szőke Linda
Herczeg Boglárka
Battay Márton
Fogarassy Csaba

A növényi és állati eredetű bioszenek alkalmazása a korszerű mezőgazdaság által újra felfedezett technológia, amely bizonyos mértékig alkalmas lehet a műtrágyák kiváltására, és a műtrágyahasználatból eredő környezetterhelés csökkentésére. A kedvező tulajdonságai ellenére a hatályos közösségi szabályozás nem segíti elő a bioszén alkalmazásának széleskörű elterjedését. Míg a műtrágyák vonatkozásában van egységes közösségi szabályozás, addig a bioszenek esetében tagállami hatáskörbe tartozik a szabályozás megalkotása. Az eltérő tagállami szabályok nem kedveznek a bioszén nemzetközi kereskedelmének. A növényi eredetű bioszenek talajjavító, illetve az állati eredetű bioszenek talajjavító és termésnövelő hatása közismert. Azonban a bioszén használatának az előbbieken túl van még egy igen kedvező környezeti hatása, mégpedig a széndioxid-megkötő képessége, aminek a klímavédelem szempontjából van jelentősége. Jelen tanulmány a klímavédelem szempontjából vizsgálja a bioszenek előállításának és alkalmazásának környezetgazdaságtani kérdéseit.

Keywords: bioszén, innováció, klímavédelem, környezetgazdaságtan

JEL: N50 N52 N54

Use of plant based biochar and animal bone biochar nowadays has re-discovered by the modern agriculture. This technology may be suitable to replace chemical fertilizers and reduce the environmental impact caused by chemical fertilizer use. Despite of the favorable properties the EU legislation is not conducive to the widespread use of biochar. While in the case of fertilizers is comprehensive EU legislation in the case of biochar will have national competence in the regulation. The different national rules don't support the international trade of biochar. The biochar soil and yield-increasing effect is well known. The carbon dioxide-absorbing capacity has an additional positive environmental impact of use of biochar, which in terms of climate protection is significant.

This study examines the Environmental Economics issues of biochar from the climate protection point of view.

Keywords: biochar, innovation, climate protection, Environmental Economics

**MESTERSÉGES VEDLETÉS GAZDASÁGI HATÁSAI AZ ÉTKEZÉSI TOJÁS
TERMELÉSBEN
ECONOMIC EFFECTS OF FORCED MOLTING IN COMMERCIAL EGG
PRODUCTION**

Szöllősi László

A tojástermelési időszak hossza – annak ellenére, hogy mesterséges körülmények között meghosszabbítható – biológiailag behatárolt. Intenzív étkezési tojás termelésben gyakori, hogy a tojóállományt a termelési időszak végén kivágják, s újat állítanak be. Ugyanakkor a tyúkok biológiai sajátosságaiból adódóan a termelési időszak meghosszabbítható. Ennek módszere a mesterséges vedletés. A vedletés optimális ideje függ az aktuális állomány teljesítményétől, a helyi piacoktól és a következő jérceállomány ütemezésétől, de általában 65-75 hetes korban van. Az indukált vedlés eredményeként meghosszabbítható az állomány hasznos élettartama, javítható a termelési arány, a tojáshéj minősége és a tojásfehérje magassága. Azonban a termelési szint valamivel alacsonyabb, mint a legjobb vedlés előtti értékek. A vedlés utáni tojástermelés akkor maximalizálható, ha a tojástermelés szünetelése legalább 2 hétig tart és egyidejűleg a madarak testtömege a 18 hetes célsúlyra csökken. A tanulmány célkitűzése a vedletés gazdasági összefüggéseinek bemutatása, valamint természetes és pénzügyi hatásainak számszerűsítése.

Keywords: mesterséges vedletés, tojó tyúkok, természetes hatékonyság, gazdasági hatékonyság, szimulációs modell

JEL: M11 Q12 C63

Although egg production period can be extended artificially, it is biologically limited. In intensive commercial egg production laying flock is often cut at the end of the production period and new flock is introduced. However, due to the biological features of hens, production period can be extended. Forced moulting is a method to achieve this. The optimal time of moulting depends on performance of actual flock, local market and scheduling of the next pullet flock, but it usually takes place when the flock is 65-75 weeks old. As a result of artificial moulting useful flock lifetime can be extended; production rate, egg shell quality and albumen height can be improved. But production level is slightly lower than the best performance was before moulting. Egg production can be maximized after moult, if interruption of egg production lasts for minimum 2 weeks and at the same time hen bodyweight decreases to the 18-week level. The objective of this study is to introduce economic issues of forced moulting and to quantify its physical and economic effects.

Keywords: forced moulting, laying hens, physical efficiency, economic efficiency, simulation model

**OBJEKTÍV ÉS SZUBJEKTÍV TELEPÜLÉSFEJLETTSÉGI VIZSGÁLAT A
GYÖNGYÖSI JÁRÁS TERÜLETÉN**
**A RESEARCH OF OBJECTIVE AND SUBJECTIVE DEVELOPMENT OF THE
MUNICIPALITY OF GYÖNGYÖS DISTRICT**

Szűcs Antónia

Az Európai Unió források felhasználásának meghatározása során alapvető szempont a települések fejlettségi/elmaradottsági szintje. Jelen tanulmány célja a Gyöngyösi járás 25 településének összehasonlítása Komplex Fejlettségi Mutató (KFM) alkalmazásával. Az elemzéshez a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat 3. számú mellékletében felsorolt mutatók közül azon mutatókat használtam, amelyek a KSH adatbázisa alapján rendelkezésemre álló adatokból számolhattam. 2001-ben a komplex fejlettségi mutatók alapján egy település sem került a legjobb, dinamikusan fejlődő kategóriába. Azonban 2010-re a fejlesztések hatására jelentős fejlődésbeli növekedés mutatható ki a térségben. Az objektív vizsgálat mellett kérdőíves felmérést végeztem, melyben a lakosság szubjektív véleményezését kértem településük fejlettségi szintjének megítélésében. Az eredmények alapján arra az általános következtetésre jutottam, hogy a megkérdezettek rosszabbnak ítélik meg lakóhelyük helyzetét, mint ahogy azt a statisztikai adatok mutatják. Összességében elmondható, hogy a járás a KFM alapján mérsékelten fejlődött 10 év alatt. Ezen vizsgálat eredménye bizonyítja, hogy a vizsgált módszer alkalmas LAU 1 és LAU 2 területi szinten is a térségek fejlettségének összehasonlítására.

Keywords: Gyöngyösi járás, vidékfejlesztés, területfejlesztés, komplex fejlettség

JEL: R10

The development level of settlements is an essential aspect of determining the utilisation of funds provided by the European Union. The aim of the present study is to compare the 25 settlements of Gyöngyös district by the use of the complex development index. The indicators listed in Annex 3 of National Assembly resolution No. 67/2007 (VI. 28) which could be calculated from the data included in the database of the Hungarian Central Statistical Office were used for the analysis. In 2001 none of the settlements was classified into the category of strongly developing municipality on the basis of the complex development index. But a significant development was experienced by the year 2010. Beside the objective investigation a survey was made, in which I asked the inhabitants' opinion on the subjective assessment of the level of development of settlements. Based on the results it can be concluded, that the respondents consider the situation of their municipality worse as the statistics show. Overall, we can say that the micro-region moderately developed in 10 years on the basis of CDI. The results of this study demonstrate that the test method is suitable for comparing the development of LAU 1 and LAU 4 regions.

Keywords: Gyöngyös district, rural development, regional development, complex development

FÖLDHASZNOSÍTÁS ÉS FENNTARTHATÓSÁG KÉRDÉSEI ISSUES OF LAND USE AND SUSTAINABILITY

Szűcs Csaba
Ragoncsa Zoltán
Marselek Sándor

A föld használata bonyolult, egymásba fonódó tevékenységek egysége, a biológiai, fizikai és kémiai folyamatok harmonikus rendje. A fenntartható fejlődés magában foglalja a gazdasági növekedés nettó jövedelmének maximalizálását, mindezek mellett a természeti erőforrások és szolgáltatások minőségének megtartását. A mezőgazdaságban újabb teret nyerő környezetkímélő rendszerek az ökológiát az ökonómiával (a környezetet a gazdaságossággal) igyekeznek összeegyeztetni. A legfontosabb környezetkímélő termelési irányzatok az integrált termelés és a biotermelés, amelyeknek fontos eleme a biológiai növényvédelem. Az integrált és ökológiai gazdálkodás teszi lehetővé a fogyasztó egészségének védelmét, a természeti környezet terhelésének csökkentését, a természeti erőforrások takarékos felhasználását. Az Európai Unióban az élelmiszeripar elvárása az állandó, általuk meghatározott minőségi paraméterekkel rendelkező alapanyag. A precíziós növénytermesztés alkalmazásával a piaci igényeknek megfelelő árualap előállítás válik lehetővé a termelés szempontjából kevésbé optimális területeken. A precíziós gazdálkodás elterjedése és bevezetése mellett számos érv szól, ezek a környezet szempontjából a környezetkímélő növénytermesztés megvalósítása, gazdasági szempontból a hatékonyság és a költségtakarékosság.

Keywords: földhasználat, fenntarthatóság, környezet, hatékonyság

JEL: Q15

Land use is a complex unity of interconnected activities, a harmonious order of biological, physical, and chemical processes. Sustainable development implies the maximisation of the net income of economic growth as well as the constant high standard of the quality of natural resources and services. Environmentally friendly systems which are gaining ground rapidly in agriculture are trying to reconcile economy with ecology. The most important environmentally friendly directions of crop production are integrated production and organic farming an important element of which is biological pest control. Integrated and organic farming allows the protection of consumers\' health, the reduction of the load on the natural environment and, the efficient use of natural resources. In the European Union the food industry expects raw materials of permanent high quality. The application of precision crop production enables farming on less optimal areas. There are several arguments against for the introduction of precision farming such as environmentally friendly crop production or efficiency and cost effectiveness.

Keywords: land use, sustainability, environment, efficiency

**A KKV-K GAZDASÁGI HELYZETE ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSI HAJLANDÓSÁGA
AZ ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓBAN
ECONOMIC CONDITIONS AND THEIR WILLINGNESS TO COOPERATION IN
THE NORTH-HUNGARIAN REGION**

Takács István
Benedek Andrea

Az Észak-magyarországi Régió nem csak Magyarország, de az Európai Unió egyik legfejletlenebb térsége. Ugy földrajzi, mint társadalmi és gazdasági értelemben is a periférián helyezkedik el. Számos társadalmi-gazdasági állapotjelző mutató esetében az Európai Unió 25 legfejletlenebb statisztikai régiója között található. Az európai uniós csatlakozáskor a térség lakossága azt várta az EU kohéziós politikájától, hogy hozzájárul a térség felemelkedéséhez, csökkentve a lemaradást, a gazdasági helyzet javulni fog. A várakozások nem teljesültek.

A tanulmány egy kutatás néhány eredményét mutatja be, amely az OTKA K109026 projekt keretében készült. Kérdőíves felmérést végeztünk. 250 vállalkozás vezetői kerültek megkérdezésre, amelyben a vállalkozásaik gazdasági teljesítménye és az üzleti partnerekkel való együttműködés jellemzőiről.

Keywords: felmérés, bizalom, versenytárs, fejlesztés

JEL: R11

The North Hungarian Region is one of the undeveloped region not only in Hungary but all of the European Union as well. It is on the periphery of the country, from geographical as social and economic meaning. There are several indexes of the social and economic condition descriptors of which the Region is among the last 25 undeveloped statistical areas of the EU. The accession to the European Union was expected and the people living in the region hoped that the resources of the EU, and the cohesion policy of the Union would contribute the decrease of lagging of the region, improving the economic situation of the area, and as a result of it economic conditions would also be improved. The expectations were unfulfilled.

The paper shows some results of researches in frame of OTKA K109026 project. A questionnaires were used to explore the opinion of the inhabitants and the local policy makers. There were 250 leaders of firms were asked about the economic conditions of their firms and about their willingness to cooperation with their business partners.

Keywords: survey, trust, competitor, development,

A MAGYAR AKÁCMÉZ VERSENYKÉPESSÉGÉNEK HELYZETE 2015-BEN THE COMPETITIVENESS POSITION OF THE HUNGARIAN ACACIA HONEY IN 2015

Takács Marianna
Madai Hajnalka
Oláh János

A magyar akácméz az egyike azon kevés élelmiszeripari terméknek Magyarországon, mellyel a nemzetközi piacokon az élmezőnyben vagyunk. Az elmúlt hónapokban hallhattunk arról, hogy a kiváló minőségű magyar mézet javítómézként használják a külföldi, ipari úton előállított mézek feljavítására. A magyar méhészeti ágazat egyik fő problémája, hogy a hazai termelés többszörösen meghaladja a szükségleteket. A megtermelt méz 80 %-a hordós kiszerelésben hagyja el az országot, mely nem hangsúlyozza a kiváló minőséget. Célszerűbb lenne a kisüveges kiszerelés alkalmazása, melyeken a címkézés is egyszerűbben nyomon követhető. A mézkereskedelem és feldolgozás terén hátrányt okoz, hogy a termékek megjelölésekor nem feltétlenül kell megjelölni a származási országot (Olaszország kivételével), elég csak EU és nem EU országok mézkeveréke megjelölést alkalmazni. Ezért is használják a kiváló minőségű magyar mézet javítóméznek, hogy a többi ország méze is megfeleljen az előírt, minimum minőségi követelményeknek. A hazai polcokon is jelen vannak a nem természetes úton előállított külföldi mézek. Árban alulmarad a minőségi méz áráról, azonban a származási ország sok esetben nincs rajta feltüntetve, így a vásárlók megtévesztésével rontja a jó minőségű, valódi méz előállítóinak piaci pozícióit és veszélyezteti a méhészek megélhetését. Napjainkban egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek az egészséges táplálkozás szemléletének terjesztésére. A „Mézes reggel”i nevű program is ezt a célt szolgálja, azonban ha a

Keywords: akácméz, fogyasztó, méhészeti ágazat, élelmiszerbiztonság
JEL: A19

The Hungarian acacia honey is one of the few food products, which are among the leaders in international markets. In recent months we have heard about the high-quality Hungarian honey is mixed with the poor quality, industrial honey. One of the main problems of the Hungarian beekeeping sector is that it is several times higher than that of domestic production needs. Approximately 80% of the produced honey leaves the country in bulk, which does not stress the excellent quality. It would be better to use small glass pack with labeling which is easier to track. In the field of honey trading, it is a disadvantage that labeling of the products does not necessarily need to include the proper name of the producing country. Therefore, the high quality Hungarian honey could be mixed with low-grade quality honey of other countries and honey of other countries could satisfy the required minimum quality requirements in this way. The industrial honey is also present in our local market. Its price is far below the price of the quality honey, but the country of origin is not included in many cases, so customers could be mystified and the market position of the high-quality products and real honey producers could also worsened. Nowadays, there is more and more emphasize on the distribution of healthy eating approach. The “Honey breakfast” program is also for this aim. However, if the customer is not takes into account the origin and quality of the honey, this attempt will not be successful.

Keywords: acacia honey, customer, beekeeping sector, food safety

**MERNEK-E ELŐRE GONDOLKODNI A KKV-K? – EGY FELMÉRÉS
TAPASZTALATAI
DO THE SMES DARE TO THINK AHEAD? – OBSERVATIONS OF A SURVEY**

Takácsné György Katalin

A gazdasági fejlődés egyik kulcs mozgatója maga a kis- és középvállalati szektor. A kutatás tárgyát az Észak-magyarországi régióban működő kis- és középvállalatok képezték, abban a térségben, amely – az elmúlt 10 évben lezajlott infrastruktúra fejlesztések ellenére – eltávolodóban van az EU átlagot meghaladó fejlettséggel jellemezhető Közép-magyarországi régiótól.

2015-ben nem reprezentatív mintán vizsgáltuk a vállalatok megújuló-képességét, innovációhoz való hozzáállását, partneri kapcsolataikat, időtáv preferenciájukat és a vezetői attitűdöket. A kérdezés kérdezőbiztosokkal történt, véletlen mintavétellel, így 250 értékelhető kérdőív állt rendelkezésre. A kérdőív kiértékelését statisztikai módszerekkel végeztük el.

A vizsgált vállalkozások esetében a beszállítókkal kialakított partneri kapcsolat időtáv preferenciájával ellentétes irányú a versenytársakkal kialakított kapcsolat időtávja, a válaszadók nagyobb értékesítési biztonság mellett vállalják a kockázatosabb beszerzési kapcsolatokat. A felsőoktatási intézményekkel alacsony a kapcsolatot kialakítók aránya, ahol van, a vállalkozások szakmai támogatás biztosító partnerek növekvő időtáv preferenciája azonban csökkenti a lokális politikai környezetbe „kapaszkodás” szükségességét.

Kulcsszavak: megújulás, együttműködés, kapcsolat tartósság, felmérés

JEL: D22

One of the key driving forces of the economic development is the small and medium enterprise sector itself. The subject of the research was the SMEs sector in North-Hungarian Region. The region is not only Hungary's most backward region of the seven, but is also among the last 25 in the EU. The region, despite the infrastructure improvements which took place over the last 10 years, move apart from the Central Hungary region that can be characterized by the development level is above the EU average.

The research was carried out in the spring of 2015 within the frame of primary data collection as non-representative sample. The survey was conducted related to, the leaders' renewability, attitudes to innovation, partner contacts, duration preferences and their managerial attitudes.

In the case of the examined companies the recognition of the fact that the duration of the cooperation with the suppliers is opposite than with the competitors, if the interviewed has higher bargaining power at the consumer market they are more opened for more risky contacts with suppliers. There is a relatively low connection with the higher education. The longer the cooperation with universities the lower with the local civil organizations, NGOs.

Keywords: renewing, cooperation, duration of cooperation, survey

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ÉS NÉPFŐISKOLÁK SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND FOLK HIGH SCHOOLS

Tálas Ágnes

Napjainkban egyre fontosabbá válik a fenntartható fejlődés gondolata, az élet öko-szemléletű értelmezése. Kérdés azonban, hogy Magyarországon mennyit tudnak fontosságáról az emberek. Kutatásomban Nógrád megyei fiatalok és gazdálkodók attitűdjét, valamint öko-szemléletű hazai és dán népfőiskolák gyakorlatát vizsgáltam, annak érdekében, hogy a jövőben a tapasztalatokat figyelembe véve egy népfőiskolai módszereken alapuló, szemléletformáló, hazai viszonylatban életképes képzési programot dolgozzak ki a szemlélet népszerűsítésére, átadására. A kutatás során fontos szerepet játszottak személyes tapasztalataim. 3 hónapot töltöttem Dániában, a Nordfyns Népfőiskola Green Future tanfolyamán, aminek tanáraival és diákjaival készítettem interjút, ezen kívül további két öko-szemléletű, dán népfőiskolán jártam. Továbbá kérdőíves vizsgálatot végeztem magyar fiatalok (16-35 éves korosztály) és gazdálkodók körében, amellyel az öko-szemléletre való nyitottságukat mértem. A kérdőíves vizsgálat eredményei és dániai tapasztalataim alapján megállapítható, hogy a hosszú tanfolyamok biztos háttérrel adnak az öko-szemlélet átadásának, amely az ott töltött idő mennyiségének, a bentlakásos formának és a módszereknek köszönhető. Magyarországon a gazdasági-kulturális háttérrel, valamint a tanulók lehetőségeit tekintve nincs mód nagyobb célközönséget kiszolgáló, hosszabb távú, bentlakásos képzések folytatására, ezért célszerű rövidebb egységekre bontott, tematikus kurzusokat tartani.

Keywords: fenntartható fejlődés, ökogazdálkodás, öko-szemlélet, népfőiskola, nem formális tanulás,

Nowadays, the idea of sustainable development and the eco-approach to life become more and more important. We are getting more conscious of what we eat and pay more attention to environmental protection. In my research I studied hungarian young people and farmers' attitude and the practice of Hungarian and Danish ecological folk high schools. This investigation could contribute to developing a training program in the future, which is based on the methods of folk high schools and the results of the analysis. Such a training program could shape Hungarian people's attitude to this topic. My own experience played an important role as well because I spent 3 months in Denmark. I completed a course called Green Future at the Nordfyns Folk High School whose teachers and students were my interviewees. I visited two more ecological folk high schools in Denmark. With the help of a questionnaire, I measured the hungarian young people (16-35 years) and farmers openness to the eco-approach. The results of the questionnaire survey and my experiences in Denmark make me to conclude the following: Due to the amount of time, the boarding system and the methods, long trainings are a firm basis for transmitting the ecological approach. Considering the economic and cultural background of Hungary and the students, there is no opportunity to provide larger target groups with long-term boarding trainings. It would be reasonable to give trainings which consist of several shorter, thematic units.

Keywords: sustainable development, eco-approach, ecological farming, folk high school, non-formal learning

**AZ AGRÁRÁGAZAT GAZDASÁGI SZEREPE ÉS JELENTŐSÉGE
MAGYARORSZÁGON
AGRICULTURAL SECTOR ECONOMIC ROLE AND THE IMPORTANCE OF
HUNGARY**

Tégla Zsolt
Marselek Sándor
Hágen István Zsombor

A világ népességének gyors ütemű növekedése az élelmiszer-termelés növekedését igényli. A világban a bővülő népesség élelmezése várhatóan 2050-ig a mezőgazdasági termelés mintegy 70%-os növelését teszi szükségessé. A globális agrártermelés az elmúlt ötven évben több mint háromszorosára nőtt, az éhezők száma a világban ennek ellenére nem csökken, ma már meghaladja az egy milliárdot. A magyar mezőgazdaság termelésének növelése tehát a globális tendenciák alapján elkerülhetetlen. Ennek megvalósítása a vidék helyzetét is javítaná, a foglalkoztatás révén javulhat a vidék népességmegtartó képessége. A mezőgazdaság nemzetgazdasági súlya – az ipar és a szolgáltatás gyorsabb növekedése miatt – hosszabb távon csökken, rövidebb távon stagnál. Az agrárgazdaság és a hozzá szorosan kapcsolódó ágazatok együttes súlya a kibocsátásból 15,5 – 15,8 százalékkal, a GDP-ből 11,2 – 11,6 százalékkal, a foglalkoztatásból 14,0 – 14,4 százalékkal részesedik. Magyarország az EU mezőgazdasági kibocsátásának mintegy 2 százalékát állítja elő. A növénytermesztés aránya valamivel nagyobb (2,2 százalék), az állattenyésztésé kisebb (1,8 százalék). A fajlagos kibocsátás alacsony (1,3 ezer euró/ha) ez azt is jelenti, hogy nem használjuk ki lehetőségeinket.

Keywords: agrárgazdaság, földhasználat, üzemméret, vállalkozási eredmény
JEL: M20 O13 Q10

The rapid growth in world population requires an increase in food production. The feeding of the growing population will necessitate an approximately 70% increase of agricultural production by 2050. The global agricultural production has more than tripled over the last fifty years but the number of starving people in the world has not reduced and is now exceeding one billion. Thus based on global trends the acceleration of the production of Hungarian agriculture is inevitable. The implementation of this would improve the situation in rural areas and through enhanced employment the population retaining ability of the countryside would improve. The national economic importance of agriculture – owing to the faster growth of industry and services - decline in the long-term and stagnates in the short term. According to the calculations of the combined weight of the agriculture and the closely related sectors have a share of 15,5 – 15,8% of the output, 11,2 – 11,6% of the GDP, and 14,0 – 14,4% of employment. Hungary produces about 2 percent of EU agricultural output. The proportion crop production is slightly higher (2.2 percent), while animal husbandry is smaller (1.8 percent). The specific output is low (1.3 thousand euros / ha), which means that we do not fully take advantage of our possibilities.

Keywords: agriculture, land use, farm size, profit

**VÁLLALATI MŰKÖDÉST BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK ÖSSZEHASONLÍTÓ
ELEMZÉSE A HAGYOMÁNYOS, ÉS A CSALÁDI TULAJDONÚ VÁLLALATOK
ESETÉBEN
COMPARATIVE STUDY OF FAMILY-OWNED AND NOT FAMILY-OWNED
ENTERPRISES**

Tobak Júlia
Nábrádi András

A manapság gyorsan és dinamikusan fejlődő piaci környezetben a vállalkozások piaci versenyképességük fenntartásával, annak növelésével, folyamatos fejlesztéssel érik el eredményeiket. Az eredményes működésre több tényező is hatással van, többek között a vállalkozás mérete, tevékenysége, az iparág jellemzői, a belső termelési struktúra, a tulajdonosi szerkezet. A vállalati működést meghatározó adottságok, termelési tényezők, a vállalatnál alkalmazott technológia, a vállalati tudás, mind olyan sajátosságok, melyek másként jellemezhetők a különböző tulajdonosi szerkezetű gazdasági társaságok esetében. A tudásmegosztás, az innovációs hajlam, a legjobb gyakorlat alkalmazása az egyes vállalatok kultúrájának részeként jelentős fontossággal bírnak. A családi tulajdonú vállalkozások esetében a vállalati kultúra egészen mást jelent a hagyományos értelemben vett vállalati kultúránál. A tanulmány témája a családi, és a nem családi tulajdonú vállalkozások összehasonlító elemzése. Az elméleti megközelítés a vállalatok működésének hasonlóságait és különbözőségeit mutatja be különböző tényezők mentén.

Keywords: vállalkozás, tulajdonosi szerkezet, vállalati kultúra, működési tényezők

JEL: D2

Maintaining market competitiveness of enterprises, increasing its continuous development, achieve their results in the dynamic market environment. The efficient operation is influenced by many factors such as the size of an enterprise, industry, internal structure of production, ownership structure. Factors of production, applied technology and knowledge of the company are characteristics which are different for companies with different ownership structure. Sharing knowledge, innovative performance and applying the best practice are important parts of a company's culture. In case of family-owned enterprises the meaning of corporate culture completely differs from that of a traditional company. The purpose of the study is a comparative analysis of family-owned and not family-owned enterprises. This theoretical approach aims to show the similarities and differences of enterprises analysing some factors which influence their operation.

Keywords: enterprise, ownership structure, corporate culture, operational factors

THE RELATIONSHIP BETWEEN MOTORWAYS AND URBAN SPRAWLS IN EUROPE

Topa Zoltán

Urban sprawls are areas belonging to larger settlements with typically one distinct function. This one function usually manifests as a residential area or an industrial area.

The topic of the urban sprawls is a very important one in the modern urban studies. However, it is probably not emphasised and analysed enough, because we can still feel its negative effects in countless cities in the world.

The impacts of motorways are also not stressed enough, since, for instance, we still do not know their exact benefits on regions and the problems they can cause. It is sure that they have many beneficial impacts on the economy: they connect together different regions, allowing the flow of goods, people and capital to go smoothly. However, they can also contribute to population loss in certain areas. Also, and, for this study it is the most important element, they are known to be one of the factors generating urban sprawls. Therefore, this study aims at presenting the way motorways contribute to the growth of urban sprawls in the world, with a special emphasis on Europe.

Keywords: motorways , urban sprawls, transportation , infrastructure

JEL: O18

KEMÉNY ÉS PUHA INFRASTRUKTÚRÁK, MINT A HELYI GAZDASÁGOK ERŐFORRÁSAI

HARD AND SOFT INFRASTRUCTURE, AS LOCAL ECONOMIC RESOURCES

Topa Zoltán
Áldorfai György

A helyi téregységek szerepe egyre inkább fontossá válik globalizálódó világunkban. Ennek oka nyilvánvaló: minden régió más módon, amennyiben megvizsgáljuk azok méretét, történelmi fejlettségi szintjét, vagy számos más aspektusukat. A kevésbé fejlett területek pedig – logikus szempontból nézve – elbuknak a fejlettebbekkel szemben, és elveszíthetik népességük nagy részét.

A vállalatokkal ellentétben viszont a régiók, mint nagyon sok ember otthonai, természeti és kulturális örökségek megőrzői nem szabad, hogy „csődbe menjenek”. Szerencsére számos lehetőség áll rendelkezésre számukra, hogy továbbfejlődjenek.

Egy régió túlélése nagyban függ az ott befektetett tőkéből, ezt a tőkét pedig alapvetően kétféle módon tudják magukhoz vonzani: saját erőforrásaik megfelelő felhasználása, vagy pedig infrastruktúrájuk állapotának fejlesztése által. Mindkét irányhoz szükséges ugyan kezdőtőke, de megfelelő kivitelezés esetében ez megtérül.

Tanulmányunkban bemutatunk egy kutatást, amellyel azt vizsgáltuk, hogy a helyi erőforrás-állomány és infrastrukturális ellátottság hogyan befolyásolja a területi fejlődést. Kiválasztottunk sikeresebb és kevésbé sikeres kistérségeket, és elemeztük kemény- és puha infrastrukturális ellátottságukat és erőforrásaikat, hogy kiderüljön, melyek voltak a sikerfaktorok és a főbb problémák a térségekben.

The role of local areas is getting more and more important in our globalised world. The reason is obvious: there are differences between regions in size, historical development level and in many other aspects. The less-developed areas would be doomed to fail, and eventually lose a great deal of their population.

Unlike firms, regions, being the homes of a large extent of people, cultivating natural and cultural heritage, cannot be allowed to 'go bankrupt'. Fortunately, there are always solutions for them to improve themselves.

A region's survival is closely linked to the capital invested into them and they can attract capital in two major ways: by utilising their resources or by improving their infrastructure. Both of them need capital for their initiation, but on if implemented properly, the benefits gained will be worth it.

In this study we present an investigation aiming to find out how the local resources and the infrastructural level effects local economic development. We analysed more successful and less successful micro-regions in Hungary, regarding to their soft and hard infrastructure and local resources endowment to see what were the success factors and what were the main obstacles in the micro-regions' cases.

Keywords: infrastructure, local, resources, development

**FRISSEN PRÉSELT ZÖLDSÉG- ÉS GYÜMÖLCSLEVEK
ELTARTHATÓSÁGÁNAK NÖVELESE HHP-TECHNOLÓGIA
ALKALMAZÁSÁVAL: KIHÍVÁSOK ÉS LEHETŐSÉGEK A MAGYAR
ÉLELMISZERIPAR SZÁMÁRA
EXTENDED SHELF-LIFE OF FRESHLY SQUEEZED FRUIT AND VEGETABLE
JUICES BY APPLICATION OF HIGH HYDROSTATIC PRESSURE - A
CHALLENGE AND POSSIBILITY FOR HUNGARIAN FOOD INDUSTRY**

Tóth Adrienn
Németh Csaba
Boda Endre
Salamon Bertold
Fridrich László

Napjainkban egyre nő a magas élvezeti és beltartalmi értékekkel rendelkező élelmiszerek piaca. Ezen fogyasztói attitűdöt kielégítendő élelmiszeripari technológiák fejlesztése a kulcs a kiemelkedő piaci pozíciók, valamint a magas haszon megszerzéséhez. A nagy hidrosztatikus nyomás (high hydrostatic pressure, HHP) egy olyan élelmiszer-tartósítási eljárás, amely lényegében hőbehatás nélküli, hideg pasztörözés. A hő nélkül történő úgy nevezett „minimal processing” technológiák megőrzik az élelmiszerek frissességét, beltartalmi jellemzőit.

Kutatásunk során cékla, alma, citrom, narancs, grapefruit, zeller, sárgarépa, petrezselyem, gyömbér spenót frissen préselt levéből készítettünk vegyes leveket, amelyeket 500 MPa, 120 s és 600 MPa 180 s nyomáskezeléssel (Hiperbaric 55 ipari HHP-berendezés) tartósítottunk. A kilenc különböző mintát a 35 nap tárolás során érzékszervi bírálatnak, mikrobiológiai, valamint fiziko-kémiai (szín és pH) vizsgálatoknak vettük alá. Eredményeink azt mutatják, hogy a tárolás során érzékszervi tulajdonságaiban ugyan változnak a frissen préselt levek (első sorban szín), azonban pH-értékük és mikrobiológiai állapotuk is mindvégig stabil maradt. A hosszabb eltarthatóság gazdasági és logisztikai szempontokból is jelentős előnyt jelent a megóvott magas vitamin- és ásványi anyag tartalom, valamint magas élvezeti érték mellett.

Kulcsszavak: nagy hidrosztatikus nyomás, táplálkozási trendek, kíméletes tartósítás, frissen préselt levek

JEL kód: Q18, Q55

Our study is about extended shelf-life of freshly squeezed vegetable and fruit juices treated in industrial HHP environment. 9 different recipes were produced from carrot, orange, grapefruit, beetroot, lemon, parsley, celery, celery sticks, apple, mint, ginger, spinach and water. Juices were treated with 500 MPa, for 120 s, or with 600 MPa, for 180 s and stored at 2-5°C for 35 days. The colour, pH-value, microbiological stability and sensory evaluation of the samples were measured. pH-values of red group were increased, in yellow and green groups slightly declined. The colours (CIELab colour system) of every sample changed at least highly visible during storage time. In every case microbiological state was appropriate, 6 samples were used to a challenge test with *Aspergillus niger* F882 and *Saccharomyces cerevisiae* Y801 that establishes HHP is able to reduce microbiological load at least eight orders of magnitude. Sensory tests pointed out that after 35 days the samples were like freshly squeezed, but for Hungarian customer's vegetables juices are unusual that's why this product group has to be acquainted.

Keywords: HHP, minimal processing, extended shelf life, new consumer's attitudes

SZELETELT, FŐTT TOJÁSTERMÉKEK ELTARTHATÓSÁGA ÉS CSOMAGOLÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI SOLUTIONS FOR EXTENDED SHELF-LIFE FOR SLICED, COOKED EGG PRODUCTS

Tóth Adrienn
Németh Csaba
Zeke Ildikó
Csehi Barbara
Friedrich László

A tojás napjainkig igen jelentős és komplex tápanyagforrás, amely azonban könnyen romló mivolta miatt számos élelmiszerbiztonsági kérdést vet fel. Ipari szempontból ezért kulcsfontosságú a megfelelő tartósításuk. Kísérletünkben főtt, szeletelt tojástermékek eltarthatóságának növelésével foglalkoztunk. A mintákat kockákra aprított tojásfehérje, tojássárgája és teljes tojás rúdban főtt termékből készítettük, 1%-os konyhasó és 0,1; 0,2 és 0,3% citromsav koncentrációjú felöntőlében, majd nagy hidrosztatikus nyomással (HHP) kezeltük 450 MPa, 300 s, illetve 600 MPa 300 s paraméterekkel, 4°C-on tároltuk.

A minták összes mezofil aerob csíraszámát két hét tárolás után vizsgáltuk, állományukat a kezelést követően, majd három hét múlva, illetve képzett panel bevonásával érzékszervi vizsgálatot végeztünk.

Eredményeink azt támasztják alá, hogy már 450 MPa 300 s HHP kezelés alkalmas élelmiszerbiztonságot tekintve tojástermékek eltarthatóságának növelésére, az állomány módosítás nélkül. Az organoleptikus paraméterek esetében nem volt eltérés a friss illetve a HHP- technológiával kezelt minták között. Szín és illat szempontjából egyik terméknél sem volt változás, míg a teljes tojásrúdból készült minták ízében kis mértékben tapasztaltunk eltérést, ez azonban nem a kezelésnek köszönhető, hanem a citromsav koncentráció növelésének. A tojásfehérje és tojássárgája rúdból készült tojáskockák íze megfelelt a valódi főtt tojás ízének a 0,1%-os és 0,2%-os citromsav koncentráció esetén.

Egg is still an important source of nutrition nowadays. It is relatively easy to obtain, its nourishing, and contains nearly all of the main nutrients known. Today, many food industry processing plants prefer egg products that can go straight into the processing equipment, rather than shell eggs, e.g. cooked eggs. Companies that make egg products endeavor to perfect items that have already seen success in the market, and one way is to extend product lifetime through modern technology. In the case of sliced, cooked egg products, one such technology may be high hydrostatic pressure treatment (HHP).

For the study, packaged cooked yolk, egg white, and whole egg were cut into cubes measuring 1 cm on a side. The cubes were submerged in liquid containing table salt and citric acid (0; 0,1; 0,2; 0,3%) and placed in durable bags. Samples were treated at both 450 and 600 MPa in the Resato FPU-100-2010 system of Corvinus University Dep. of Refrigeration and Animal Products. All treated samples and controls were monitored during treatment for viable cell count and general condition, as well as for changes in sensory characteristics. Based on our results, 450 MPa pressure is sufficient to reduce spore count while lengthening the time that quality is maintained. The HHP caused no noticeable changes in consistency or sensory characteristics. Our experience is that HHP is applicable to sliced, cooked egg products, and reduces food safety risks while extending the storage time.

Keywords: extended shelf-life, egg products, high hydrostatic pressure, minimal processing
JEL: Q18 Q55

AZ ADÓFIZETÉSI HAJLANDÓSÁG ELEMZÉSE 22 OECD TAGÁLLAMBAN AN ANALYSIS OF WILLINGNESS TO PAY TAX IN 22 OECD COUNTRIES

Tóth Gábor
Surányi Rozália

Korábbi tanulmányunkban azt állítottuk, hogy amennyiben a keletkezett haszon a közjót szolgálja, úgy a számszaki és gazdasági követelmények egy olyan optimumot érhetnek el, ahol az adómérték az adófizetési hajlandósággal egyezően hasznot hajt mind az államnak, mind polgárainak.

Laffer szerint egy aktív növekvő gazdaság az adómértékre csökkentő hatású. 22 OECD tagállam adataiban vizsgáltuk az adómérték és az adóbevételek közötti összefüggést a Laffer-effektus szempontjából. Vizsgálatunk rámutat, hogy az adómértékek hatással vannak az egyes országok feketegazdaságának nagyságára. Megállapítottuk, hogy a magas szintű jövedelem-egyenlőtlenségek az egyes tagállamok gazdaságát a Laffer-görbe rossz oldalára pozícionálták.

Keywords: Laffer görbe, adó mérték, adófizetési hajlandóság, OECD tagállamok,
JEL: H21 H23 H27

In an earlier study we stated that, should the redistribution of collected tax revenues serve the common good, arithmetic and economic requirements might reach an optimum where the tax rate and the willingness to pay tax are in balance, providing a benefit for both the state and its citizens.

According to Laffer, an active growing economy has a decreasing effect on the rate of taxation. We studied the data of 22 OECD countries, examining the connection between tax rates and the total tax revenues in view of the Laffer effect. Our paper shows that taxation rate has an influence on the extent of black economy in the given countries. We also show that high levels of wealth inequality have positioned the economy of certain countries on the bad side of the Laffer curve.

Keywords: Laffer curve, tax rate, willingness to pay tax, OECD countries

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMEK TECHNIKAI HATÉKONYSÁGÁNAK VIZSGÁLATA

EXAMINATION OF THE TECHNICAL EFFICIENCY OF THE HUNGARIAN FARMS

Tóth Orsolya

Már régóta empirikus kutatások tárgya a technikai hatékonyság vállalati szintű vizsgálata. A becslésére két fő módszer terjedt el az empirikus irodalomban: a nem paraméteres, lineáris programozáson alapuló burkolófelület-elemzés (Data Envelopment Analysis, DEA) és az Aigner, Lovell és Schmidt által kidolgozott sztochasztikus határ ökonometriai módszeren alapuló, paraméteres meghatározása (Stochastic Frontier Analysis, SFA).

Jelen tanulmány célul tűzte ki a Magyarországon mezőgazdasági tevékenységet végző gazdaságok technikai hatékonyságának vizsgálatát DEA-módszerrel, tesztüzemi adatokat hívva segítségül.

A technikai hatékonyságot gazdálkodási formák, méretkategóriák és ezek kombinációi alapján számítottuk 2001 és 2014 között.

Keywords: burkolófelület-elemzés, gazdaságszerkezet, technikai hatékonyság, mezőgazdaság
JEL: Q10 Q12

It has long been the subject of empirical researches to examine the technical efficiency on farm (micro) level. Two main methods are most often used in the empirical literature: the non-parametric Data Envelopment Analysis (DEA) based on linear programming, and the Stochastic Frontier Analysis (SFA) introduced by Aigner, Lovell and Schmidt (1977). The present study aimed to investigate the technical efficiency of farms involved in agricultural activities in Hungary using the DEA-method and the data from the Hungarian FADN database. The technical efficiency was examined based on legal forms, farm size categories and these combinations between 2001 and 2014.

Keywords: Data Envelopment Analysis, farm structure, technical efficiency, agriculture

LOGISZTIKAI VÁLLALKOZÁSOK FINANSZÍROZÁSI LEHETŐSÉGEI FINANCIAL OPPORTUNITIES OF LOGISTICS ENTERPRISES

Tóth Róbert
Gyenge Balázs
Kozma Tímea

Az ellátási lánc komplex rendszerében tevékenykedő vállalatok mindennapi működéséhez, feladataik gördülékeny végrehajtásához elengedhetetlen a különböző (támogató) folyamatok integrált működtetése, valamint a megfelelő finanszírozási háttér biztosítása. A mai globalizált, rohamosan fejlődő világunkat a vállalatok közötti hálózatok megjelenése, gyors, valamint jelentős méretű tőkeáramlások mozgása jellemzi, növekvő információs asszimetria mellett, ami jelentősen fokozza a működésben rejlő kockázatokat. Így fontos célként van jelen a kockázatporlasztás, ami elsősorban az alapos, mind operatív, mind pedig stratégiai szinten meglévő pénzügyi tervezéssel valósítható meg.

A kis- és közepes vállalkozások támogatása, fejlesztése jelenti a hazai gazdaság egyik legfontosabb pillérét. Kutatásunk célja, feltárni az elmúlt időszak makrogazdasági intézkedései hogyan befolyásolták a vállalati szférát. Primer kérdőíves kutatásunkban a magyarországi mikro-, kis- és középvállalkozások finanszírozási szokásait, jellemzőit értékeljük. Jelen dolgozatunkban a hazai logisztikai vállalkozások gazdálkodási, finanszírozási tevékenységére irányuló elemzésünk főbb eredményit mutatjuk be.

Kulcsszavak: finanszírozás, logisztikai vállalkozás, kkv
JEL: G30

For the daily function of companies who work with the complex system of the supply chain, and for the fluent fulfilment of their jobs, it is necessary, that their subservient procedures work in sync and that they have a sufficient financial background. In today's globalized, rapidly growing word, the appearance of networks between companies is fast, also it's typically a large movement of the capital flow, with growing information asymmetries, which heavily intensifies the risks of functioning. So the minimization of risks is an important goal, which can be done by cautious planning of the finances on an operative and strategic level.

The support and expansion of small and medium sized enterprises, is one of the most important pillars of domestic economy. The goal of our research is to reveal how the past's macro economical actions influenced corporate sector. We analyse the financial customs and practices of micro, small and medium sized enterprises in Hungary with our primary data collection based on questionnaire. In this paper we present the main results of our analysis, of the domestic logistic businesses' economical and financial activities.

Keywords: financing, logistics enterprises, SME's, supply chain management

VÁLLALATI ÉLETCIKLUS SZAKASZOK ÉRTÉKELÉSE, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A FINANSZÍROZÁSI HELYZETRE EVALUATION OF CORPORATE LIFE CYCLE STAGES, IN CASE OF FINANCING STATUS

Tóth Róbert
Kozma Tímea

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunkat követően hazánkban is az érdeklődés középpontjába helyeződtek a mikro-, kis- és középvállalkozások. Ezen vállalatokat a foglalkoztatottságban betöltött grandiózus szerepe, valamint a hozzáadott érték termelésében is szintén kiemelkedő jelenléte helyezi szinte minden nemzetgazdaság fókuszába. A szektor elemzésekor a külső környezet mellett kiemelt szereppel bír a belső körülmények vizsgálata is, hiszen egy vállalkozás sikeres működését nem csupán a forrásokhoz való hozzájutás lehetősége, hanem a belső szervezeti struktúra és szervezeti kultúra milyensége is jelentősen befolyásolja. Azonban mind a belső mind pedig a külső körülmények eltérő módon jelentkeznek a vállalkozás fejlődésének egyes szakaszaiban.

Jelen tanulmány kutatási kérdése a vállalati életpályamodellek felhasználásával a vállalkozások egyes életciklus szakaszainak pénzügyi sajátosságaira összpontosít.

Esettanulmány keretében kívánjuk megvizsgálni egy, az ágazatában sikeres, 100%-ban magyar tulajdonban lévő logisztikai vállalkozás több mint 20 éves szakmai életpályáját, kiemelve azon kulcsfontosságú tényezőket, kritikus pontokat és finanszírozási sajátosságokat, melyek jelentős hatást gyakoroltak az egyes életciklus szakaszokban a vállalkozás működésére és hozzájárultak annak eredményes fejlődéséhez. A tanulmány kiemelten foglalkozik az egyes vállalati sikertényezőkkel is, amelyek nélkül a vállalkozás talán nem abban a státuszban lenne, mint amellyel ma már rendelkezik.

Kulcsszavak: életpálya modell, folyamatos növekedés, életciklus, finanszírozás, KKV

JEL kód: G30

After joining the European Union the micro, small and medium sized enterprises became the centre of attention in our country too. The grandiose role these companies have in employment and “value-added” production is placing them in the focus of almost every country’s national economy. In sector analysis, in addition to the external environment, the examination of internal circumstances have an accentuated role, since the success of an enterprise is not only earned by the opportunity to get resources, but the internal organization structure and organizational culture has a significant role in it. However, both the internal and the external circumstances appear in different ways in each stage of the company’s development. This research paper focuses on financial characteristics of individual business life cycle phases, with the usage of corporate life cycle models.

With this research paper we would like to examine a logistic enterprise which is successful in its sector, owned by Hungarians 100% and has more than 20 years of professional career, highlighting the key components, critical points and financial characteristics which had a significant impact on the operation of the company, in various life cycle stages, and contributed to the successful development. The study concentrates on the individual success factors, without which the company might not be in the same status as it is today.

Keywords: corporate lifecycle model, continuous growth, life cycles, financing, SMEs

INNOVÁCIÓ ÉS VIDÉKFEJLESZTÉS INNOVATION AND RURAL DEVELOPMENT

Túróczy Imre

Az innováció a gazdasági fejlődés fontos tényezője, amelyet több szempontból célszerű vizsgálni. Komoly tanulságokkal jár az innovációs kiadások területi eloszlása és az életszínvonal alakulása közötti összefüggés vizsgálata. A válasz egyértelmű, ahol magasabb a K+F+I ráfordítások összege, ott magasabb a gazdasági teljesítmény, a jövedelem és az életszínvonal más elemei is kedvezőbb képet mutatnak.

Nehéz kérdés a változás lehetősége. Vajon van-e kitörés a gazdaságilag elmaradott térségek számára, képesek-e felzárkózni és milyen lehetőséget biztosít a 2013-2020-as időszak támogatáspolitikája?

Az elképzelésekről már vannak konkrét tények, amelyek hatásait érdemes vizsgálni különös tekintettel arra, hogy az ezt követő években már nem várható jelentős fejlesztési támogatás.

A tanulmányban egy vizsgálat eredményeit, a várható folyamatokat és a következményeket ecsetelem. Bízom abban, hogy a konkrét számokkal alátámasztott adatokkal sikerül elgondolkodtatni a döntéshozókat, hiszen ez a tudomány felelőssége.

Keywords: innováció, fejlődés, jövedelemtermelés, életszínvonal, felzárkózás, támogatás,
JEL: O39, R00,

Innovation is an important factor of economic development that should be examined from several aspects. The examination of the correlation between the territorial distribution of spending on innovation and the trend of the standard of living can teach you a serious lesson. The answer is definite, where the spending on R & D & I is higher, the economic performance is also higher; the other elements of income and the standard of living also present a more favourable picture.

The possibility of change is a difficult question. I wonder if there is a way forward for the economically underdeveloped regions, if they are able to catch up and what opportunities are provided by the policy of support in the period of 2013-2020. We already have concrete facts about these ideas, the effects of which are worth examining taking into consideration the fact that no significant development support can be expected in the forthcoming years.

In the present study I discuss the findings of my research, the processes to be expected and the consequences. I am confident that the data supported by concrete figures will lead the decision makers to stop and reflect, this is the responsibility of science after all.

Keywords: innovation, development, generation of profit, standard of living, catching up, support,

OPINIONS ABOUT WATER QUALITY AMONG RURAL RESIDENTS OF LESSER DEVELOPED REGION OF THE EUROPEAN UNION: THE CASE OF VILLAGERS FROM LUBELSKIE VOIVODSHIP IN POLAND

Us, Anna
Florkowski, Wojciech J.
Klepacka, Anna M.

Technical infrastructure development in rural areas has been a major goal of national and regional policy in recent decades. As a result, the majority of rural residents have access to piped clean water supplied from local waterworks. On the other hand, many consumers, especially in urban areas, commonly complain about the quality of their water and the bottled water market is substantial. Rural residents, many of whom only recently have gained access to piped water appear to be more satisfied with water quality. However, empirical research of this topic is lacking. This paper examines opinions about water quality among residents of 10 villages in northern and southern parts of Lubelskie Voivodship. The data used in this study was collected through a self-administered questionnaire from 200 rural residents in the summer of 2014. The descriptive statistics of convenience sample provide a profile of a respondent. The view of water quality was captured by respondents indicating the quality on a five step scale, where 1 indicated poor quality and 5 was ticked by those, who graded quality of their water as “very good.” To quantify the influence of personal characteristics on the rating of water quality, an order probit model was estimated. Estimation results were used to quantify the effect of each statistically significant variable on water quality rating.

Keywords: Survey, Water quality, Rural areas,
JEL: Q19 Q25

ÉLETMINŐSÉG ÉS VÁROSVEZETÉS KÖZÉP-KELET EURÓPA NAGYVÁROSAIBAN

QUALITY OF LIFE AND CITY-MANAGEMENT IN THE CENTRAL EUROPEAN CITIES

Varga János
Csiszárík-Kocsir Ágnes

A versenyképesség, vagy az életszínvonal alakulása nemcsak az országok, hanem a városok vonatkozásában is vizsgálható. Több olyan tanulmány is megjelent az elmúlt években (például UBS, vagy Mercer), amelyek az európai nagyvárosokban kimutatható életminőséget vizsgálták. Ezekből kiderült, hogy egyes városok lényegesen jobb feltételeket és körülményeket biztosítanak a lakosság számára, míg más városok jelentősen elmaradnak olyan mutatók tekintetében, mint például a bérek alakulása, a termékek, szolgáltatások ára, vagy a munkával töltött órák száma. A városi életszínvonal nagymértékben függ a nemzeti versenyképességtől, hiszen a nemzetgazdaság helyzete alapjaiban határozza meg a városokban élők életkörülményeit. A tanulmány most mégis a városi életminőségre fókuszál, és néhány nemzetközi kutatási eredmény alapján igyekszik rangsorolni Közép-Kelet Európa legnagyobb fővárosait, köztük Budapestet is. A központi kérdés az, hogy a budapestiek életminősége mennyivel jobb, vagy rosszabb, mint a Közép-Kelet európai országok más fővárosaiban, és miben van előnye/lemaradása Budapestnek összehasonlítva olyan városokkal, mint például Zágráb, Pozsony, Varsó, Prága vagy Bukarest.

Keywords: városi életszínvonal, életminőség, versenyképesség, vezetés

JEL: J17 I30 H50

Competitiveness or the development of the standard of living can be examined in the context of not only the countries but the towns as well. There have been several studies in the past few years (e.g. UBS or Mercer) that were looking into the demonstrable quality of life in the major European cities. These revealed that certain cities provide significantly better conditions and circumstances for their population (city-management or local government), whereas other cities are seriously falling behind in index numbers such as, for instance, the development of wages, the prices of products and services, or the number of hours spent with work. The urban living standard highly depends on the national competitiveness, since the position of the national economy has a fundamental impact on the living conditions of the people in the cities. However, this study focuses on the quality of the urban life and endeavours to rank the largest capitals of Central and Eastern Europe – including Budapest – on the basis of some research results. The main question is how much better or worse the life conditions of the people of Budapest are than of the inhabitants of other capitals in Central Eastern Europe, and what the advantages or disadvantages of Budapest are in comparison with cities like Zagreb, Bratislava, Warsaw, Prague or Bucarest.

Keywords: quality of life in the European Cities, city-management, competitiveness, leadership

A TERMELÉSHEZ KÖTÖTT TÁMOGATÁS – ÁGAZATI HATÁSOK, A SZÓJA ESETÉBEN TAPASZTALHATÓ SAJÁTOSSÁGOK COUPLED SUPPORTS - SECTORAL IMPACTS, CHARACTERISTICS OF SOYBEAN

Vásáry Miklós

A 2014 és 2020 közötti Közös Agrárpolitika keretében jelentős változásokra került sor, mely a KAP korábbi reformszakaszaihoz igazodóan törekedett valódi elvi és technikai változásokat eszközölni a közvetlen támogatások és piaci intézkedések rendszerében. E folyamat keretében kibővíthetett a termeléshez kötött támogatások rendszere hazánkban is. Ez a korábbi reform szakaszoktól merőben új megközelítés keretében, nem korlátozta, hanem bővítette a támogatások lehetséges összegét és alkalmazási lehetőségét. Ez több esetben is a kedvezményezett ágazatok számára számos kedvező hatást eredményezhet. Olyan ágazat uniós támogatására nyílik lehetőség, melyek korábban nem részesültek uniós támogatásban és jelentős mértékben a tagállamok alakíthatták az igényeikre az egyes feltételeket. Ugyanakkor nem csak pozitív, hanem negatív hatás is várható. Ez egyes ágazatok esetében ez – a piaci kínálat hatására – akár igen jelentős következménnyel is járhat.

Általánosságban kérdés, hogy milyen hatások várhatóak, illetve az eddig ismeretek alapján milyen kézzelfogható következmények számszerűsíthetők az intézkedések révén. Jelen tanulmány ilyen kérdésekre keresi a választ.

Keywords: Közvetlen támogatás, KAP reform, termeléshez kötés, érzékeny ágazatok

JEL: Q13 Q17 F15

In frame of the Common Agricultural Policy (CAP) changed lot of elements in the period 2014 and 2020 according the previous reform phase. These elements caused – compared to the former measures (before 2014) – significant technical and principal modification related the different direct payments and the market measures. New elements have been also created in this structure too. The result – which following this process – could broaden the measurements of coupled direct payments in Hungary also. Thanks to the totally new approach of the principals by the coupled payments resulted, that it could be increase the amount of the payments and the number of the connecting sectors. This process resulted for the targeted sectors several new situations and favourable conditions. It is very important to focus to that point, that in the last periods was not possible to use measures in sensitive sectors in this form, and the member states had a significant role to create a – from national aspect – relevant and useful aid system. This process will result some good and some adverse consequences, following the consequences of the increased supply.

According these new measures could be asking generally, what kind of consequences can be projected and how it is possible to measure the results. This paper tries to collect and present the relevant answers.

Keywords: Direct payments, CAP reform, coupled supports, vulnerable sectors

A NEMZETI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA TERVEZÉSÉNEK FŐ KÉRDÉSEI THE MAIN ISSUES OF THE NATIONAL RURAL DEVELOPMENT STRATEGY PLANNING

Vasas Joachim
Kisvarga Szilvia

Ez nemzeti stratégiai értékű téma. Nem túlzás, ha még azt is hozzátesszük, hogy nemzetbiztonsági kérdés is! Tervezése csak tudományos alapon történhet. A magyar földről, jó minőségű és biztonságos élelmiszertermelésről, élővilág és a környezet védelméről, ivóvízbázis megőrzéséről, a megújuló energiákról (víz, nap, termo, szél, bio, stb.) van szó! Aki a magyar agrárjövőről gondolkodik, akkor létünkéről, egyéni, családi, nemzeti értelemben és mértékben megmaradásunkról, talpon maradásunkról is elmélkedik. Két témakörrel szólnunk: módszertani és tartalmi (interdiszciplináris tartalmi témakör és módszertanában interstudiális). Minimum 10 éves nemzeti vidékfejlesztési stratégia kidolgozása és folyamatos korszerűsítése önálló tudomány, amely nem lehet egy párt vagy pártok szolgáló leánya és nem egyenlő a pártok agrárpolitikai koncepcióival! Nemzeti vidékfejlesztési stratégia szakmailag, tudományosan megalapozott munka eredményeként jöhet létre, ezért tudományos módszerekkel, igényesen kimunkált, a rendező alapelveket és döntési alternatívákat is kínál, továbbá a tudomány más területeit is magába integráló, önálló alkotás kellene, hogy legyen (interdiszciplináris!).

Keywords: vidékfejlesztési stratégia tervezése (interdiszciplináris, interstudiális), agrárkutatás, agrárgazdaság

This is not only a national strategic topic but also a national security one. What is in question here is the Hungarian land, high-quality and secure food production, the protection of habitats and the environment, the preservation of drinking water supplies as well as renewable energy resources. The most important elements of the programme are continuous, high-quality, competitive production and the buying and processing activities connected to it, sales in domestic markets, within and outside the EU, as well as comprehensive high-quality services. Furthermore, it is essential to provide good quality food for the population in sufficient quantities, to significantly increase our income from exports, and to ensure pay for the people working in agriculture that is reasonable in terms of EU standards. The most important elements of the National Rural Development Strategy are as follows: comprehensive development of agricultural workers. Personalities; complex utilization of renewable resources; production – market balance regulation by the state.; creating horizontal and vertical integration; modern and up-to-date agricultural research, higher education, agricultural vocational training, counselling, retraining and further training for adults; a strategy for machinery, technical and technological renewal; developing agricultural production, processing and sales in cooperation with Hungarians living beyond the borders of Hungary and working in agriculture; returning to the eastern markets lost after

Keywords: rural development strategy planning (interdisciplinary, interstudyal), agricultural research, agricultural economics

THE RURAL ECONOMY EFFECTS OF TOURISTIC COOPERATION

A TURISZTIKAI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK VIDÉKGAZDASÁGI HATÁSAI

Virág Ágnes

One of the most important elements of the National Tourism Development Strategy (2005-2013) was to achieve the establishment and operation of an institutional structure based on destination management (DM) in Hungary. In recent years, several local and micro-regional tourism destination management organizations were established, which have significant operational, application and other experiences, results. Many DM organizations (DMOs) were created in rural areas, the maintenance of these rural organizations is even more difficult, because there are lots of social, economic and other problems too. I performed a survey among indigenous DMOs, Based on my research I present the general situation of the DM organizations, their operational background and application experiences, the members' activity and the degree of willingness to cooperate. Furthermore, I introduce the opinion of the local governments and service providers about the operation and sustainability of the tourism destination management organizations in Tokaj Wine Region. Finally I mention that have rural economic effects of DMOs, if so, what kind of indicators can be measured it according to opinion of various participants.

Keywords: rural economy, DMO, cooperation, tourism

A TOKAJI BORVIDÉK TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEI SZOLGÁLTATÓI SZEMMEL

Virág Ágnes

A Tokaji Borvidék Magyarország egyik legismertebb borvidéke, halmozottan hátrányos helyzetű térség, ahol a turizmust többen is kitörési pontnak vélik. Véleményem szerint az adottságok, a nemzetközi és hazai ismertség ellenére a borvidéknek nem sikerül turisztikailag számottevő szereplővé előlépnie sem a hazai, sem a nemzetközi piacon. A Tokaj-Hegyalja, Taktaköz, Hernád-völgye Idegenforgalmi és Kulturális Egyesület, azaz intézményesített együttműködés, amely regisztrációs számmal rendelkező TDM szervezet, több mint 100 tagja van és fő célkitűzései között szerepel a borvidék turizmusával kapcsolatos szereplők összefogása és annak működtetése a térségben. Kutatásom során az említett TDM szervezet tagságán belüli szolgáltatókkal készítettem szakmai interjúkat. Előadásomban bemutatom a borvidéki együttműködés, illetve a TDM szervezet működésével kapcsolatos tapasztalatokat, észrevételeket, valamint kitérek a borvidék turisztikai fejlesztéseinek megítélésére és jövőbeli lehetőségeire szolgáltatói szempontból.

Keywords: együttműködés, turizmus, TDM szervezet, Tokaji Borvidék

JEL kód: P25

Tokaj Wine Region is one of the most known wine regions of Hungary, it is a disadvantaged area, where tourism may be breakout point. In my opinion, despite the conditions, the national and international fame the wine region cannot be a significant touristic player either on domestic or international market. Tokaj-Hegyalja, Taktaköz, Hernád-völgye Touristic and Cultural Association is a destination management organization (DMO), which has more than 100 members and the main objectives of this organization is to collect the touristic partners and to coordinate the cooperation in wine region. In my research I prepared professional interviews with the service providers of this destination management organization. In my study I present the characteristics of the cooperation of Tokaj Wine Region, the experiences and observations relating to the operation of DMO. I discuss the assessment of wine region tourism and development opportunities in the future based on the opinion of service providers.

Keywords: cooperation, tourism, DMO, Tokaj Wine Region

**A HIDROKULTÚRÁBAN TERMESZTETT FEJES SALÁTA (LACTUCA SATIVA
CONVAR. CAPITATA L.) PRODUKCIÓJA 2014-2015**
**THE YIELD OF HYDROPONIC CULTIVATED LETTUCE (LACTUCA SATIVA
CONVAR. CAPITATA L.) 2014-2015**

Vojnich Viktor
Hüvely Attila
Novák Dávid István

A salátaféléket rendkívüli változatosságban termesztik, napjainkban idény zöldségből egész évben termesztett áruféleséggé vált. A hidrokultúrás salátatermesztés a modern technológia alkalmazásával már gyakorlatilag 12 hónapon át folyamatosan előállítható a saláta. Fogyasztása az elmúlt évtizedben szerte a világon növekedett, mivel jól beilleszthető a korszerű egészséges gazdag táplálkozásban. A fejés saláta (*Lactuca sativa* convar. capitata L.) egy jelentős zöldség féleség (vitaminokban gazdag), mely számos előnyös tulajdonsággal rendelkezik a talaj nélküli termesztése során, mint például a gyorsabb fejlődés, a nagyobb termésátlag, a kiegyensúlyozott növekedés, jól automatizálható, környezetbarát, és nem igényel számottevő emberi munkaerőt. A hidrokultúrás kísérletet 2014 és 2015 szeptember elején állítottuk be a Kecskeméti Főiskola, Kertészeti Főiskolai Kar üvegházában. A saláta palántákat kőzetgyapot kockába helyeztük, az erre a célra kialakított termesztő csatornába. A kísérletben $Mg(NO_3)_2$ tápoldat kiegészítést alkalmaztunk. A kezelések dózisa a következő: standard tápoldat kiegészítve 50-, 100-, 150-, 200-, 250 mg/l magnézium hatóanyaggal. A kezeléseket 4 ismétlésben, randomizált blokk elrendezésben végeztük.

Keywords: Fejés saláta, üvegház, Mg kezelések, hidrokultúra

JEL: Q15

The species of lettuces are grown in extraordinary wide variety, nowadays they became from a seasonal vegetable into an all-year grown food. Modern technologies, by using hydroponic lettuce growing, permit continuous cultivation of lettuce for 12 months every year. The average consumption of the plant increased during the previous decade because it can be inserted into modern healthy nourishment. Lettuce (*Lactuca sativa* convar. capitata L.) is a significant vegetable, rich in vitamins, and has several beneficial characteristics in the course of growing without soil: faster development, higher average of yield, balanced and schemed development, and furthermore, growing can be automated, environmentally friendly, and growing does not require significant manual labour. Our hydroponic experiment was conducted in the greenhouse of the Faculty of Horticulture at the Kecskemét College, at the early of September 2014 and 2015. The lettuce seedlings were placed into rock cotton cubes, and put into hydroponic growing channels. In the course of the experiment, the following doses of magnesium were added to the standard nutriment solution: 50-, 100-, 150-, 200-, 250 mg/l. The magnesium supplements were added in the form of $Mg(NO_3)_2$ solution in our experiment. The treatments were carried out with 4 repetitions in randomized block design.

Keywords: Lettuce, greenhouse, Mg treatments, hydroponic

PÉNZÜGYI KARAKTEREK AZONOSÍTÁSA EGY VÁLLALATI MINTÁBAN IDENTIFICATION OF FINANCIAL CHARACTERISTICS OF COMPANIES

Zakár Tivadar
Liebmann Lajos

Nagy adatbázison néhány alapvető pénzügyi mutató bevonásával elvégzett diszkriminancia analízissel egy modellt hoztunk létre, melynek alkalmazásával, nagy pontossággal sikerült kiválasztani azokat az értéknövelő vállalkozásokat, amelyeknél a pénzügyi teljesítmény növelésével a részvények tartási időre jutó hozama növekszik. A modell nem tudja megfelelően besorolni az előbbtől eltérően viselkedő vállalatokat. E dolgozatunkban egy a tőzsdei vállalatok adatait tartalmazó minta feldolgozásával azokat a tipikus jelenségeket és összefüggéseket keressük, amelyeknek ismerete elősegítheti a pénzügyi jellemzők és azok kapcsolatának értelmezését, valamint a tulajdonosi hasznosság megítélését. Felismerésük eligazíthatja a pénzügyi fundamentumoknak az aktuális vállalati piaci érték befektetői megítélésében játszott szerepének megítélésékor. A vállalati teljesítmények változatossága és az azokat érintő vállalati gondolkodás orientálhatja a befektetői döntést szolgáló modellek kialakításakor.

Kulcsszavak: faktoranalízis, klaszterelemzés, pénzügyi jellemzők, tulajdonosi hasznosság
JEL kód: G3; O16

We previously created a discriminant analysis model, a large database, some basic financial indicators involvement, which managed to pick out the value-added businesses with high accuracy, which together with the financial performance of the shares by increasing yields per holding period increases. However, the model can not exactly classified the companies what different behave this phenomenon. In this paper, we use a sample containing the data of listed companies, the typical symptom and look for connections, which can promote knowledge and understanding of the financial characteristics of their relationship, and the utility for the owners. Our discovery may explain the role of corporate financial fundamentals of the current market value of investor sentiment. The revealed financial phenomena may point to the role of financial fundamentals in the field of investment analysis.

Keywords: factor analysis, cluster analysis, financial phenomenon, utility

VÁLLALATIRÁNYÍTÁSI RENDSZEREK A JÖVŐBE INTEGRÁLVA ENTERPRISE RESOURCE PLANNING IS INTEGRATED INTO THE FUTURE

Zörög Zoltán

Egyre gyorsuló ütemben fejlődő korunkban mindinkább előtérbe kerül az információ, az információáramlás, információszolgáltatás. Az üzleti élet napról napra változik, az informálódás egyre több veszélyt rejt, hiszen könnyen kaphatunk nem az elvárt információt szolgáltató ERP rendszert (Enterprise Resource Planning).

Az információs társadalom kialakítása során fontos cél a számítástechnikai kultúra készségi szintjévé tétele, ami időigényesebb folyamat, mint az, hogy a technikai akadályok leküzdésére kerüljenek. Véleményem szerint ehhez minden olyan lehetőséget szükséges felhasználni, amely valamilyen módon rávezeti a felhasználókat a számítógép használatának előnyeire. Ez nem csak a klasszikus informatikai tantárgyakon keresztül érhető el, hanem a gazdasági szféra legkülönbözőbb területeihez kapcsolható ERP rendszerek használatának gyakorlatorientált oktatásával is. Úgy gondolom, hogy minden szoftver annyit ér, amennyit ebből a felhasználók a mindennapokban alkalmazni tudnak.

Ha abból indulunk ki, hogy egy integrált rendszer segítségével a teljes vállalati struktúra, valamennyi gazdasági folyamat lefedhető, akkor a legkülönbözőbb gazdasági tárgyak oktatásába is bevonhatók.

Tanulmányom elkészítésével a vállalatirányítási rendszerek oktatásának gyakorlatorientáltabbá tételét, a munkaerő-piaci elvárásokhoz való igazítását tűztem ki célul.

Keywords: információ menedzsment, vállalati erőforrás-tervezés, integrált vállalati információs rendszerek, ERP oktatási modell

JEL: M10, M15,

In our accelerating world information, information flow and information disclosure are coming to the foreground to a greater extent. The world of business is changing day by day and obtaining information has several pitfalls as we can easily meet ERP (Enterprise Resource Planning) systems that do not provide us with the piece of information expected.

During the creation of the information society transforming IT culture into a competency is an important objective, which is a more time consuming process than dismantling all technical barriers. In my opinion all opportunities that make the users aware of the advantages provided by using the computer must be taken. This cannot only be realised through the classical IT objects but also by the practice-oriented education of ERP systems that are connected to the most diverse areas of the business sphere. In my mind software is worth to what extent the users can make use of it in everyday life.

If we suppose that by means of an integrated system the entire corporate structure and all the economic processes can be covered, then they can also be included in teaching the most different economic subjects.

My paper aims at making the teaching of enterprise resource planning more practice-oriented and tailoring them to labour market expectations.

Keywords: information management, enterprise resource planning, integrated enterprise information systems, educational model of ERP

ECOLOGICAL ACTIVITY AS A FACTOR OF INNOVATIVENESS OF ENTERPRISES LOCATED IN NATURAL VALUABLE AREAS

Zwolińska-Ligaj, Magdalena

The aim of the study is to determine the role of ecological activity in enhancing innovativeness of enterprises operating in natural valuable areas of the Lublin voivodeship (Poland). Background of the considerations contained in this work is the concept of sustainable development. Study provides the characteristic of ecological activity of the examined group and presents its main ecological and socio-economic effects. Most of the focus was on innovation effects. The paper includes also an assessment of the significance of some factors stimulating entrepreneurs to implement innovative ecological solutions. It has been shown that the involvement of companies surveyed in eco-friendly activity is not significant. Another finding is that only a small group of respondents could see the effects of enterprise ecological activity in terms of increased innovativeness of the company. Results give also rise to a finding that there are pretty high expectations of entrepreneurs on the support of their environmental activity, especially in financial terms. The study was conducted on a group of 150 enterprises from the 30 municipalities of the Lublin voivodeship classified as the most ecologically valuable. The study used the method of diagnostic survey using a questionnaire interview. The report was prepared as part of the research project: "Environmental conditions and factors of development of the economic functions of valuable natural areas of the Lublin province", funded by the NSC.

Keywords: ecological activity, rural areas, innovations

JEL: Q56 Q01

AZ IDŐSEK GAZDASÁGÁNAK SZEREPE AZ EGÉSZSÉGTURIZMUSBAN OPPORTUNITY OF THE MEDICAL TOURISM IN THE SILVER ECONOMY

Zsarnóczy Martin

Európa lakossága folyamatosan előregedő tendenciát mutat a jövőre nézve. A kontinens lakossága számára ez egyre több kihívás, de ugyanakkor remek lehetőségeket kínálhat.

Az Európai Unió szakemberei elkezdtek kidolgozni azokat programokat, amelyek a kutatások alapján összegyűjtött információk feldolgozásával megoldási lehetőségeket, alternatívákat kínálnak. Viszont a menthetetlen előregedés, az időskorúak számának jelentős megnövekedése jól kalkulálható az üzleti szféra számára is. Erre az új szegmensre a piac szereplői már ki is találták az idősök gazdasága vagy ezüst gazdaság kifejezést. Az induló versenyre alapozva az EU tagállam Finnországban elsőként már el is indultak olyan Living Lab névre hallgató kísérleti programok, amelyek részben magántőke bevonásával, innovatív technológiai megoldásokat készítenek elő az élet „szép korú” számára.

Magyarország hatalmas piaci lehetőségek előtt áll az időskorúak gazdaságának tekintetében, amivel akár világpiacra is berobbanhat. A már egy évtizedes gyógyturizmus fürdőfejlesztései után manapság bizonyos egészségturisztikai sikerágazatok kivételével kevés siker mutatkozik a jogszabályi környezet hiányosságai következtében. Nagy kérdés, hogy időben bekapcsolódunk felkészülve minden tekintetben a világ trendbe vagy a lelátókról fogjuk szemlélni ismét az elhalasztott komplex lehetőségeinket.

Keywords: idősök gazdasága, ezüst gazdaság, turizmus, egészségturisztikai lehetőségek, silver economy

JEL: I15, P00,

The population of Europe is aging, a tendency likely to last into the future. For the continent, this poses more and more challenges, but at the same time, it can also offer excellent opportunities.

Experts of the European Union have started working on programmes which are to offer solutions and alternatives, based on processing information collected through research. The inevitable aging and the increasing number of old age citizens can be exploited by the business sector.

Market stakeholders have already produced the term “silver economy” for this new sector. Based on the competition just starting, EU member state Finland has been the first to launch experimental programs called Living Lab which, partly with the help of private funds, prepare innovative technological solutions for people in their “twilight years.”

Hungary is looking at huge market opportunities regarding the silver economy; the country may even break into the world market. Due to gaps in the legal context, there seems to have been little success after developments in spa tourism a decade ago, except for certain successful sectors in health tourism.

The big question is whether we can join the universal trend in time and prepared in every respect, or are left, again, to look at the complex opportunities we have missed out on from the outside.

Keywords: silver economy, tourism, opportunity in medical tourism, aging in europe

ARE WE AT THE BEGINNING OF NEW AGE OF HUMAN AND ECONOMIC EVOLUTION?

Zsarnóczy Martin

The population of Europe is ageing. This phenomenon is a major challenge for the society, but it can also be a great opportunity for business and economy. The “Silver economy” project focuses on developing strategies related to population ageing, mainly by means of special technology services. These services generally aim to support well-being with through health monitoring, robotic assistance, electrical mobility or sport activities, including health tourism, green care and web based home care solutions.

Nowadays, innovation developers focus on solutions for elderly people. Economic sectors involved in innovation and development want immediate strategies and clear visions for the next decades. Health and social care, health services, self-health management and senior tourism all require ready models. The big question is whether the current economic model will be able to sufficiently respond to the new needs, or instead of amending the existing models, should we think of a totally new economic model?

Keywords: gerontechnology, new economic modell, silver economy, robotic assistance

JEL code: I15, L9, O31

SZERZŐK JEGYZÉKE - LIST OF AUTORS

Aboulgasem Amer.....	47	Dobák, Dušan	225
Adamowicz, Mieczysław	48	Dóka László	87
Áldorfai György	50, 251	Domán Szilvia	88
Alföldy-Boruss, Márk	51	Domjáné Nyizsalovszki Rita	90
Almádi Bernadett	52	Domurath, Nico	74, 91, 114
Al-sabai, Abdulghani.....	49	Dömötör Ildikó	92
Ambrus Andrea	53	Duong Van, Thinh	93
Ambrusz József	151	Dupcsák Zsolt	94
Andrzejczyk, Angelika	54	Erdeiné Késmárki-Gally Szilvia	95
Apáti Ferenc	167	Erdősi Péter Máté	230
Babocsay Gergely.....	157	Erfurth; Christian	96
Baglyas Ferenc	55, 56	Faragó Boglárka.....	97
Bágyi Andrea.....	57	Fári Miklós Gábor.....	146
Bakos Izabella Mária.....	58, 115	Farkasné Fekete, Mária.....	197
Bakosné Böröcz Mária	59, 133, 239	Ferencz Árpád.....	98, 99
Bakos-Tóth Eszter	60	Fertő Imre	100
Balázs Ferenc	61	Filipiak, Tadeusz.....	101
Bálint Csaba	62, 63	Florkowski, Wojciech J.	259
Balla Emese	64	Fodor Edina	104
Balogh Péter	65	Fodor László	105, 130, 235
Baranyai Zsolt	66, 164	Fodor-Borsos Eszter	102, 103
Baranyi Aranka.....	60, 67	Fodorné Fehér Erika	235
Bárdi-Szeberényi Rita	185	Fogarassy Csaba	240
Bata Miléna	68	Fogarassy József	183
Battay Márton.....	240	Fridrich László.....	252
Békési Dániel	65	Friedrich László	195, 253
Bekő László	53	Futó Zoltán.....	232
Bélteki Ildikó	235	Gábor Ágnes	237
Bene Andrea	69	Gácsi Rolnád.....	237
Benedek Andrea	70, 85, 244	Gál Richárd.....	106
Benkő Béla	75	Gálné Czékus Ildikó	192
Bezzeg Enikő.....	220	Garamvölgyi Judit	107
Bharti, Nalin.....	109, 166	Gáspár Andrea	84, 108
Boda Endre	252	Gaurav, Kumar	109
Borbély András.....	71, 72	Gębska, Monika	117
Borbély Csaba	73, 213	Gedeon Csongor	182
Brambauer Zsolt.....	75	Gerencsér Ilona	110, 111
Brohm, Daniel	74, 114	Gergely Sándor	112, 113
Bujdosó Zoltán	75, 90	Giurgiu, Radu Mircea	114
Burai Péter.....	53	Gódor Amelita Kata.....	115, 116
Czabadaí Lilla.....	76, 211	Golebiewska, Barbara.....	117
Czimbalmos Róbert.....	161	Gombkötő Nóra	118, 142
Csegődi Tibor László	77, 204	Gubacsi Franciska.....	119, 120
Csehi Barbara	253	Guzal-Dec, Danuta	121
Csehné Papp Imola.....	78, 79	Gyenge Balázs	256
Csernák József.....	127, 156, 157	Györgyi Gyuláné	122
Csiszárík-Kocsir Ágnes.....	260	Hadházy Ágnes	123
Csörgő Tamás.....	80	Hágen István Zsombor.....	124, 248
Csugány Julianna.....	81, 82	Hajdú Dávid.....	125, 126
Danyi-Boll Anikó.....	83, 84, 108	Hambalkova, Maria	225
Demszky Alma Míra	70, 85	Hegedűs Szilárd	127
Dinya László.....	86	Hegyi Judit.....	118, 128, 142

Henzsel István	122, 123	Lagerqvist, Bosse.....	196
Herczeg Béla	130	Lakatos Márk	169
Herczeg Boglárka	239, 240	Laki Ildikó	170
Hernádvölgyi Andrea	131	Láng Dávid	195
Holló Ervin	132	Láposi Réka	105
Hordós-Nagy Zsuzsa	113	Lászlók Anett.....	171
Horváth Bálint	59, 133	Lehoczy Éva	144, 182
Horváth Mónika Kitty	134	Lelesz Judit Éva.....	172
Horváthné Fábián Mirtyll	163	Lenart-Gansiniec, Regina	173
Hülber, László	202	Lendvay Endre.....	174
Hüvely Attila	135, 265	Lengyel Péter	65
Illés Balázs	136	Liebmán Lajos	266
Ivolga, Anna	137	Lipták Katalin	175
Jakubowska, Agnieszka.....	138, 139	Lorencowicz, Edmund	176
Jámbor Attila	140, 141	Lukovics Miklós	177
Janurikné Soltész Erika	158	Maciejczak, Mariusz.....	178
Járeb Ottmár	158	Madai Hajnalka.....	245
Kacz Károly.....	118, 142	Marciniak, Róbert	179
Kálmán Ákos.....	143	Marosi Ildikó	181
Kalmár Sándor.....	118, 142	Marselek Sándor	94, 124, 243, 248
Kamińska, Natalia	154	Máté Balázs	180
Kamuti Mariann	144, 182	Matthew Gorton.....	65
Káposzta József.....	116, 186	Mazsu Nikolett.....	144, 182
Kaprinyák Tünde.....	145, 146	Mioduszewski, Jarosław	215
Kerekesné Mayer Ágnes	90, 169	Miskó Krisztina	183
Kertai-Kiss Ildikó.....	147	Molnár Szilvia	184
Keszi-Szeremlei Andrea.....	163	Mucsics F. László.....	131, 185
Kicska Tibor	148	Nábrádi András	249
Kisari Krisztián.....	149	Nádasdy Ferenc	163
Kispál Gabriella.....	150	Nagy Adrienn.....	186, 187
Kiss Ádám Gergő.....	102, 152	Nagy Éva	172
Kiss Alida.....	151	Nagy Henrietta.....	187, 188
Kiss Róbert.....	161	Nagy Péter Tamás.....	189, 190
Kisvarga Szilvia	153, 262	Nagy Zoltán	169
Klepacka, Anna M.....	154, 259	Nagy-Kovács Erika.....	191, 192
Kohut Ildikó	153	Nagyné Demeter Dóra	193
Koncz Gábor.....	119, 120, 125, 126, 131, 156, 193	Némediné Kollár Kitty	194
Konecsny Jenő.....	155	Németh Csaba.....	195, 252, 253
Korcz Roland.....	156, 157	Némethy Sándor	196
Kovács Bernadett Katalin.....	104	Noor Mubarak Y. M. Al-ali	197
Kovács Cintia	158	Novák Dávid István	265
Kovács Evelin.....	159	Novák Tamás	80
Kovács Gábor.....	160	Oláh András Béla.....	198
Kovács Gyöngyi.....	90	Oláh Izabella.....	199, 200
Kovács Györgyi.....	161	Oláh János.....	245
Kovács Kristóf.....	97	Oláh Judit.....	201
Kovács Péter.....	162	Ollé, János.....	202
Kovács Tamás	163	Orlovits Zsolt.....	203, 204
Kovács Zoltán.....	164	Pajewski, Tomasz	205
Koval, Oksana	179	Palencsár Vivien	131
Kozma Tímea	256, 257	Pallás Edith	206, 207
Kőszegi Irén Rita.....	165	Pántya Róbert.....	185
Kumar, Chandan.....	166	Pap Anna.....	208
Kurmai Viktória	167	Papp Gergely Zoltán	230
Ladányi Krisztina	168	Pásztor Márta Zsuzsanna	209, 210

Péli László	194, 211	Szűcs Antónia	242
Pető István	209	Szűcs Csaba	243
Pető Judit	135	Szűcs István	168
Pieńczuk, Evelina	154	Takács István	244
Pitlik László.....	134	Takács Marianna.....	245
Poplawski, Lukasz.....	212	Takácsné György Katalin	246
Popovics Attila	210	Tálas Ágnes	247
Popp József.....	65	Tamus Antalné.....	88
Posza Barnabás.....	73, 213	Tánczos Tamás	82
Potocskáné Körösi Anita	214	Taralik Krisztina	57
Przygodzka, Renata	215	Tégla Zsolt.....	124, 248
Quan, Gan.....	133	Tillyné Mándy Andrea.....	153
Rácz Anita	217, 218	Tobak Júlia.....	249
Racskó Péter	216	Topa Zoltán.....	250, 251
Radnics Péter.....	195	Tóth Ádám.....	130
Ragoncsa Zoltán	243	Tóth Adrienn.....	195, 252, 253
Réthy István.....	219, 220	Tóth Gábor.....	254
Rezsabek Tamás	221	Tóth László	156, 157
Rieger László.....	222	Tóth Orsolya	255
Ritter Krisztián	223, 224	Tóth Róbert.....	256, 257
Rosa, Anna	139	Tóth Tamás	63, 199
Rovny, Patrik.....	225	Török Áron	140
Rudnák Ildikó.....	78, 107	Troján Szabolcs	128
Sadowski Adam.....	226	Trukhachev, Alexandr	137
Salamon Bertold.....	252	Túróczi Imre	258
Sándor Krisztina	227	Unyi-Buzetzky Blanka.....	135
Sándor Renáta.....	144	Urbánné Malomsoki Mónika	188, 200
Sárvári Mihály.....	162	Us, Anna	259
Schröder, Fritz-Gerald.....	91, 114	Varga Erika	207
Sidlovicsné Tóth Ildikó	67	Varga János.....	260
Siedlecka, Agnieszka.....	228	Vas Zoltán.....	88
Sinka Anett	229	Vásáry Miklós.....	141, 261
Som Zoltán	230	Vasas Joachim	262
Spindler Zsolt	231	Vincze Judit	118, 128, 142
Stion Zsuzsa	160	Virág Ágnes	263, 264
Surányi Rozália	254	Vojnich Viktor	135, 265
Surányi Szilvia	232	Wachtler István.....	130
Szabó G. Gábor	66, 164	Walas, Bartlomiej	196
Szakács Attila.....	233	Zakár Tivadar.....	266
Szakács Zsolt.....	233	Zeke Ildikó.....	253
Szeberényi András.....	111, 234	Zéman Zoltán.....	233, 237
Szegedi László.....	235	Zörög Zoltán	267
Szerletics Ákos.....	236	Zuti Bence.....	177
Szőke Brigitta.....	237, 238	Zwolińska-Ligaj, Magdalena	268
Szőke Linda.....	239, 240	Zsarnóczky Martin.....	269, 270
Szőllősi László	241		

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK

JEGYZETEK
